

Національна академія наук України

Державна установа "Інститут економіки та прогнозування"

01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26; тел. 280-14-02; факс 280-88-69,

ПОГОДЖЕНО

Заступник директора з організаційної роботи та загальних питань

В.Г. Антоненко

«__»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор Департаменту економіки та інвестицій

О. Мельник

2019р.

ЗВІТ

про результати надання дослідницьких послуг за договором № ССК/2019

«Визначення основних напрямів смарт-спеціалізації міста Києва»

за кодом CPV за ДК 021:2015 – 73110000-6

(заключний)

Науковий керівник,

член-кор. НАНУ,

д.е.н., професор

І.Ю. Єгоров

Термін виконання: 17 жовтня 2019 р.

2019 рік

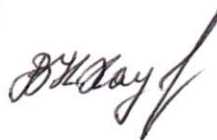
СПИСОК АВТОРІВ

Керівник НДР, завідувач відділу,
член-кор. НАН України, д.е.н., професор

І. Ю. Єгоров

Старший науковий співробітник,
к.т.н., с.н.с.

В.К. Хаустов

Старший науковий співробітник,
к.е.н., с.н.с.

В.Ю. Грига

Науковий співробітник

Ю.О. Рижкова

Старший науковий співробітник,
к.е.н., с.н.с.

С.М. Черненко

Молодший науковий співробітник

Т.В. Груздова

Старший науковий співробітник,
к.е.н., с.н.с.

І.В. Дульська

Головний економіст

З.Д. Онуфрієвич

ЗМІСТ

1. Реалізація стратегії смарт-спеціалізації в країнах Європейського Союзу (S3 – смарт-спеціалізації): аналіз міжнародного досвіду для визначення смарт-спеціалізації міста Києва.....	7
2 Аналіз регіонального контексту та інноваційного потенціалу міста Києва згідно рекомендацій Об'єднаного дослідницького центру ЄК	41
3. Визначення конкурентних переваг за визначеними видами економічної діяльності, які мають потенціал для смарт-спеціалізації в м. Києві, з використанням SWOT-аналізу.....	91
4.Пропозиції щодо визначення відповідних цілей та запровадження програм регіонального розвитку, необхідних для реалізації стратегії смарт-спеціалізації міста Києва, з наданням обґрунтованих варіантів управлінських рішень, зокрема щодо впровадження нових технологічних процесів у певних сферах і видах економічної діяльності	187
5. Модель забезпечення активної участі всіх типів стейкхолдерів у реалізації стратегії смарт-спеціалізації міста Києва, за результатами проведення громадського обговорення та відповідних фокус-груп	223
6.Пропозиції щодо системи моніторингу та показників оцінювання реалізації стратегії смарт-спеціалізації міста Києва.....	255
Додаток А	261
Додаток Б.....	263
Додаток В.....	268
Додаток Г	270
Додаток Д.....	284
Додаток Е.....	305
Додаток Ж.....	308
Додаток З	312

ПЕРЕЛІК ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВНЗ	Вищий навчальний заклад
ВНП	Валовий національний продукт
ВРП	Валовий регіональний продукт
ДіР	Дослідження і розробки
ДСРР	Державна стратегія регіонального розвитку
ЄК	Європейська комісія
ЄС	Європейський Союз
ЄСВ	Єдиний соціальний внесок
ЖКГ	Житлово-комунальне господарство
ЗВО	Заклад вищої освіти
ЗДО	Заклад дошкільної освіти
ЗМІ	Засоби масової інформації
ІКТ	Інформаційно-комунікаційні технології
ІТ	Інформаційні технології
КВЕД	Класифікація видів економічної діяльності
КЗЕП	Класифікація зовнішньоекономічних послуг
КМУ	Кабінет Міністрів України
МЕРТ	Міністерство економічного розвитку та торгівлі
Мінрегіон	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства
МСП	Малі та середні підприємства
НАН	Національна академія наук
НБУ	Національний банк України
НДІ	Науково-дослідний інститут
НДР	Наукові дослідження і розробки
НТУУ «КПІ»	Національний технічний університет України «Київський політехнічний університет імені Ігоря Сікорського»
ОЕСР	Організація економічного співробітництва та розвитку
ПЗ	Програмне забезпечення
ПП	Прямі іноземні інвестиції
ПК	Персональний комп'ютер
СП	Спільне підприємство
ТМ	Торгова марка
УКТЗЕД	Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
ФОП	Фізична особа-підприємець
ЦСЄ	Центральна та східна Європа
ШСД	Широкополосний доступ
CF	Фонд згуртування
СМ	Критична маса
ERDF	Європейський фонд регіонального розвитку
ESF	Європейський соціальний фонд

FAO	Продовольча та сільськогосподарська організація ООН
GDP	Належна дистрибуторська практика
GMP	Належна виробнича практика
GSP	Належна практика зберігання
JRC	Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії
LQ	Коефіцієнт спеціалізації
LQ_empl	Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих
LQ_export	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів
LQ_N_entr	Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств
LQ_turn	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції
LQ_turn_services	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг
LQ_VA	Коефіцієнт спеціалізації за валовою доданою вартістю
NACE	Європейська класифікація видів економічної діяльності
NUTS	Номенклатура територіальних одиниць для цілей статистики
OECP	Організація економічного співробітництва та розвитку
RIS	Регіональна інноваційна стратегія
SMT	Поверхневий монтаж
SWOT аналіз	Strengths – сильні сторони Weaknesses – слабкі сторони Opportunities – можливості відкриваються при його реалізації, Threats – загрози пов'язаних з його здійсненням.
TAIEX	Інструмент технічної допомоги та обміну інформацією
WTTC	Всесвітня рада з туризму та подорожей
ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВНЗ	Вищий навчальний заклад
ВНП	Валовий національний продукт
ВРП	Валовий регіональний продукт
ДіР	Дослідження і розробки
ДСРР	Державна стратегія регіонального розвитку
ЄК	Європейська комісія
ЄС	Європейський Союз
ІКТ	Інформаційно-комунікаційні технології
ІТ	Інформаційні технології
КВЕД	Класифікація видів економічної діяльності
КЗЕП	Класифікація зовнішньоекономічних послуг
КМУ	Кабінет Міністрів України
МЕРТ	Міністерство економічного розвитку та торгівлі
Мінрегіон	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства
МСП	Малі та середні підприємства
НДР	Наукові дослідження і розробки
ОЕСР	Організація економічного співробітництва та розвитку
УКТЗЕД	Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
ЦСЄ	Центральна та східна Європа
CF	Фонд згуртування

CM	Критична маса
ERDF	Європейський фонд регіонального розвитку
ESF	Європейський соціальний фонд
JRC	Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії
LQ	Коефіцієнт спеціалізації
LQ_empl	Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих
LQ_export	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів
LQ_N_entr	Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств
LQ_turn	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції
LQ_turn_services	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг
LQ_VA	Коефіцієнт спеціалізації за валовою доданою вартістю
NACE	Європейська класифікація видів економічної діяльності
NUTS	Номенклатура територіальних одиниць для цілей статистики
RIS	Регіональна інноваційна стратегія
TAIEX	Інструмент технічної допомоги та обміну інформацією

1.Реалізація стратегії смарт-спеціалізацій в країнах Європейського Союзу (S3 – смарт-спеціалізація): аналіз міжнародного досвіду для визначення смарт-спеціалізації міста Києва

Сучасна регіональна політика ЄС

Основною метою регіональної політики в країнах ЄС є усунення диспропорцій у розвитку регіонів шляхом створення робочих місць, підвищення конкурентоздатності, стимулювання економічного зростання та покращення якості життя. Фінансовим інструментом реалізації регіональної політики є європейські фонди: Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF), Фонд згуртування (CF) та Європейський соціальний фонд (ESF) з загальним бюджетом у розмірі 351,8 млрд євро, що становить практично третину бюджету ЄС.

Попередній досвід реалізації регіональної політики ЄС у період з 2007 по 2015 роки довів значну ефективність програм з фінансування європейськими фондами. Ключовими досягненнями були: створення нових робочих місць, підтримка МСП, підтримка наукових проєктів, покращення навколишнього середовища, модернізація транспорту та виробництва енергії.

Визнаючи, що потенціал регіонів використовується не в повному обсязі в рамках ЄС розроблено політику згуртування на 2014-2020 роки (Cohesion Policy), яка спрямована на створення економічної, соціальної та територіальної єдності, підвищення конкурентоспроможності та зеленого зростання в регіональних економіках, забезпечення населення найкращими послугами тощо. Головним фінансовим інструментом реалізації зазначеної політики є Фонд згуртування, який надає допомогу країнам-членам ЄС, ВВП на душу населення яких менше 90% середнього показниками по країнах ЄС. Метою цього фінансування є зменшення економічних та соціальних розривів та забезпечення сталого розвитку таких країн: Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чехія, Естонія, Греція, Угорщина, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина та Словенія.

Основними напрямками фінансування Фонду згуртування з бюджетом у 63,4 млрд євро на період 2014-2020 рр. є:

– розбудова транс'європейських транспортних мереж: розвиток залізничного

транспорту, підтримка інтермодальності у вантажоперевезеннях (використання двох та більше видів транспорту) підтримка покращення якості громадського транспорту тощо.

– діяльність у сфері захисту навколишнього середовища з точки зору енергоефективності: використання відновлюваних джерел енергії.

Серед країн Центральної та Східної Європи основним бенефіціаром коштів Фонду згуртування є Польща – 27% загального бюджету (рис. 1.1).

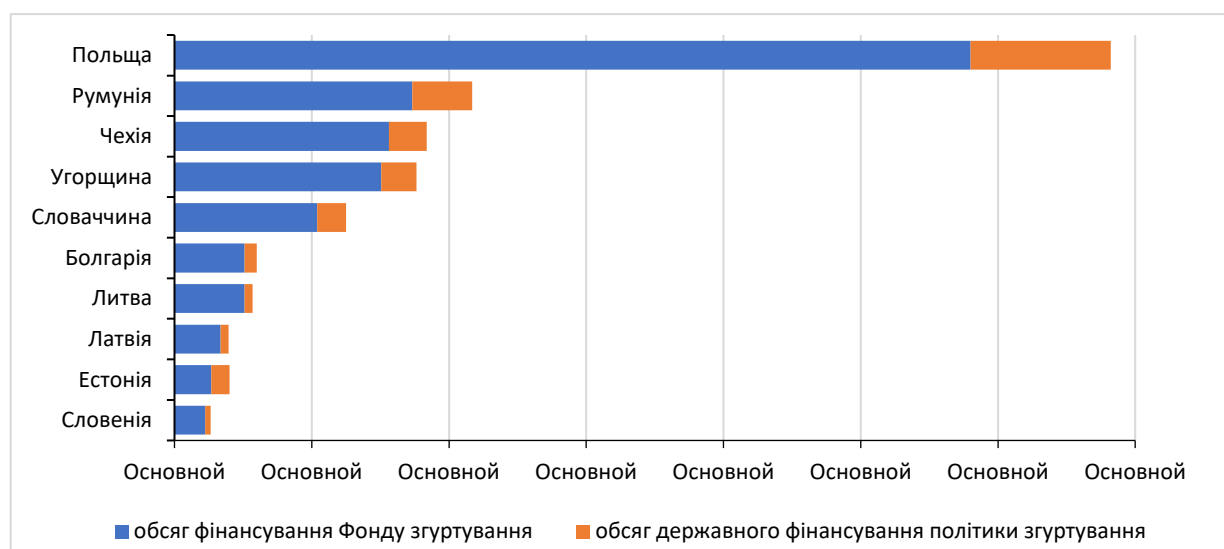

Рис. 1.1 Розподіл фінансової підтримки для реалізації політики згуртування в країнах ЦСЄ, млрд євро

Джерело: Офіційний сайт Європейської комісії [Електронний ресурс]. – URL: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/cf>

Важливо наголосити, що фінансову підтримку може бути призупинено за рішенням Ради ЄС, якщо у країні-члені ЄС спостерігається значний дефіцит бюджету та при цьому держава не докладає ніяких зусиль щодо покращення ситуації.

Однією з головних умов отримання фінансової допомоги є наявність стратегії смарт-спеціалізації, що має забезпечити більш ефективне використання коштів Фонду згуртування.

Особливості концепції смарт-спеціалізації

Термін «смарт-спеціалізація» використовується для позначення теоретичної концепції та стратегії інноваційного розвитку країни або регіону (див.рис. 1.2).

Рис. 1.2 Смарт-спеціалізація як нова основа економічного розвитку

Виникненню концепції смарт-спеціалізації передували дослідження європейських вчених щодо причин значного розриву між показниками економічного зростання США та країн Європи. Основними причинами такого розриву виявилися трансатлантичні відмінності на ринку праці, включаючи:

- якість людського капіталу;
- жорсткість європейських ринків праці;
- відмінності в адаптації й прийнятті нових управлінських практик,
 - відмінності в організації процесу інвестування та доступності венчурного капіталу.

При цьому, ключовим компонентом економічного зростання США за останні

два десятиліття був сектор виробництва та сектор використання ІКТ. Науковці дійшли висновку, що «... уповільнення темпів економічного зростання пояснюється більш повільною розбудовою економіки знань в Європі порівняно з США»¹. Для вирішення виявлених проблем, у 2009 році Домінік Форє запропонував концепцію смарт спеціалізації².

Смарт-спеціалізація розглядається в розвинених країнах в якості концептуальної моделі формування не тільки інноваційної, а й соціально-економічної політики в цілому. Вона передбачає виявлення і стимулювання розвитку унікальних галузей або видів економічної діяльності, що становлять власне спеціалізацію тих чи інших регіонів у рамках національної економічної системи. Смарт-спеціалізація передбачає не стільки стимулювання інновацій, скільки активізацію довгострокових структурних змін в економіці регіону з орієнтацією на перспективу, тобто формування такої політики, яка дозволить регіону зайняти важливі ніші на глобальних ринках.

Базові принципи, на яких ґрунтується концепція смарт-спеціалізації наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Базові принципи концепції смарт-спеціалізації

Назва	Характеристика
Економічне зростання і створення нових компаній	Вихід на ринок нових гравців тягне за собою диверсифікацію компаній, а також їх агломерацію в межах інноваційних кластерів, що в підсумку стимулює економічне зростання регіону
Інновації	Інновації з'являються у відповідь на ті чи інші виклики, що виступають рушійною силою структурних змін у певних галузях економіки і сегментах ринку

¹ Bonaccorsi A. The Question of R&D Specialisation: Perspectives and policy implications / Bonaccorsi A., Cooke Ph. Foray D. et al [Електронний ресурс]. – URL: http://www.eurosfaire.prd.fr/7pc/doc/1253886607_rd_specialisation_jrc51665.pdf

² Foray D. Smart Specialisation – The Concept / Foray D, David P. Hall B. [Електронний ресурс]. – URL: http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/knowledge_en.htm

Спеціалізація	Спеціалізація дозволяє більш ефективно використовувати обмежені ресурси
Пріоритетність	Визначення пріоритетів у регіональній політиці здійснюється за допомогою застосування методу «тонкого налаштування» («fine-tuning»), а також спеціальних інструментів оцінки ситуації на конкретному ринку
Підприємницьке відкриття	Результат підприємницького відкриття – структурні зміни в економіці регіону, за рахунок постійної взаємодії науки, бізнесу та держави.
Використання технологій загального призначення (ТЗП)	ТЗП (технології, що найбільш впливають на структурні зміни в економіці) стимулюють поліпшуючі інновації. Наприклад, інформаційно-комунікаційні технології.
Відкритість	Це ключова характеристика всіх учасників, які задіяні в реалізації смарт спеціалізації. Розвиток зовнішніх зв'язків, а також активна взаємодія мультинаціональних і локальних, малих і середніх компаній за принципом «думай глобально, дій локально» має великий потенціал для територіальних кластерів та інноваційних мереж.
Оцінювання	Постійний моніторинг та оцінювання допомагають уникнути помилок при визначенні пріоритетів, а також дослідити «інноваційний клімат» в регіоні

Джерело: складено на основі Mario Cervantes's lectures on Smart Specialisation and Open Science [Електронний ресурс] // Laboratory for Economics of Innovation [сайт]. – URL: <http://lei.hse.ru/en/news/92084873.html>

Концепція смарт спеціалізації підкреслює роль: 1) регіональних органів влади; 2) інституціональних одиниць, що засновані на знаннях та 3) підприємців у формуванні спеціалізації та підвищенні конкурентоспроможності. Крім того, технології загального призначення відіграють особливо важливу роль у зміцненні існуючих спеціалізацій і виявленні нових економічних можливостей не лише у високотехнологічних секторах, а й у традиційних галузях економіки.

Для оцінювання регіону з метою початку в ньому процесу формування смарт спеціалізації в рамках концепції потрійної спіралі «бізнес, наука, держава» європейські експерти підготували Рекомендації з розробки наукової та інноваційної

стратегії на основі смарт спеціалізації (Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3 Guide)).

Відповідно до Рекомендацій розроблення стратегії смарт спеціалізації (RIS3) базується на чотирьох принципах економічної трансформації («4 К») ³:

1. **Критична маса** і строгий відбір: обмежена кількість пріоритетів на основі регіональних можливостей та міжнародної спеціалізації. Концентрація фінансових ресурсів і більш ефективне управління бюджетом.

2. **Конкурентна перевага**: адаптація інноваційного потенціалу до потреб бізнесу через підприємницьке відкриття

3. **Кластери та взаємозв'язок**: розвиток кластерів та створення платформ для міжгалузевих зв'язків у регіоні і поза його межами.

4. **Спільне (Коллаборативне) управління**: створення ефективної інноваційної системи на основі державно-приватного партнерства.

Процес підприємницького відкриття допомагає державі/регіону припинити підтримку секторів, які вже вичерпали себе, але в які продовжують інвестувати, тобто неефективно витрачати державні кошти. В свою чергу, основними завданнями органів державного управління у сфері інноваційної політики постають моніторинг інноваційних процесів та оцінка впливу підприємницького відкриття на розвиток регіону.

Таким чином, застосування основних принципів концепції смарт-спеціалізації спрямоване на поліпшення розподілу державних коштів у дослідження і розробки та в інновації в умовах бюджетних обмежень, з метою стимулювання конкурентоспроможності, продуктивності та економічного зростання за рахунок підприємницької діяльності.

Концепція смарт-спеціалізації припускає існування регіонів, які не є лідерами в будь-якій з пріоритетних науково-технічних областей, при цьому ключовим

³ Foray D. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3) / Foray D. et al. [Електроннийресурс]. Joint Research Center, 2012. – URL: http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/en/c/document_library/get_file?uuid=e50397e3-f2b1-4086-8608-7b86e69e8553

завданням для цих регіонів є визначення тих видів діяльності або галузей, в яких нові науково-дослідні проекти та інновації створять внутрішній потенціал та матимуть конкурентні переваги.

Важливим, але і водночас складним елементом смарт-спеціалізації є вибір або відмова від підтримки певних видів діяльності. При цьому завжди буде існувати незадоволення певних груп зацікавлених сторін, які сподіваються на підтримку від уряду щодо державного фінансування.

Реалізація політики смарт-спеціалізації на практиці передбачає розробку відповідної стратегії. Згідно з Положенням ЄС⁴, *стратегія смарт-спеціалізації* являє собою національну або регіональну стратегію, яка встановлює пріоритети з метою створення конкурентних переваг шляхом розвитку та узгодження сильних наукових та інноваційних сторін регіону/галузі з вимогами бізнесу; розвитку ринку шляхом згуртування, при цьому уникаючи дублювання та фрагментарності. Стратегія смарт-спеціалізації може бути розроблена окремо, а може бути включеною у національну або регіональну наукову та інноваційну стратегії.

Розроблення стратегії смарт-спеціалізації відбувається у 6 основних етапів, що представлені на рисунку 1.3; зміст етапів наведено у таблиці 1.2.

⁴Regulation (EU) no 1303/2013 of the European Parliament and of the Council. – URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1303>

Рис. 1.3 Основні етапи розроблення стратегії смарт спеціалізації

Таблиця 1.2

Зміст етапів розроблення регіональної інноваційної стратегії на основі смарт спеціалізації

Етапи	Зміст етапу
<p>Етап 1. Аналіз регіонального контексту та інноваційного потенціалу</p>	<p>Аналіз та оцінювання потенціалу регіону є ключовим чинником для розробки стратегії смарт спеціалізації. Значна увага приділяється аналізу потреб та бар'єрів для здійснення інноваційної діяльності малих та середніх підприємств, а також оцінюванню існуючої інфраструктури регіону щодо можливостей сприяння розробленню та впровадженню інновацій.</p> <p>Методи оцінки потенціалу регіону:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналіз науково-технологічної спеціалізації; – аналіз регіональної економічної спеціалізації; – аналіз існуючих кластерів; – прогнозування. <p>Такий аналіз проводиться на основі використання офіційних статистичних даних щодо динаміки тієї чи іншої сфери діяльності за останні роки (3-5-7 років в залежності від специфіки сектору та наявності даних). Іншим джерелом даних є спеціалізовані дослідження того чи іншого сектору. У країнах ЄС застосовують спеціальні математичні моделі, розрахунки за якими проводяться у JRC в Іспанії. В Україні (як і в деяких інших регіонах світу) існують певні складнощі із використанням формальних моделей, адже вони орієнтовані на країни із більш-менш стабільною структурою та темпами розвитку.</p>

<p>Етап 2. Управління: стимулювання участі суб'єктів інноваційного процесу</p>	<p>Основним завданням смарт спеціалізації є досягнення максимальної ефективності для всіх суб'єктів регіону, забезпечення співучасті та відповідальності різних видів та рівнів стейкхолдерів.</p> <p>Для стимулювання участі суб'єктів інноваційного процесу у смарт спеціалізації, як правило, використовують різноманітні публічні заходи та засоби стимулювання (наприклад, забезпечення виробничих площ із зниженим тарифом за використання, створення відповідних консультаційних організацій і т.і.). При цьому важливо не виключати з розгляду нові, нетрадиційні напрями діяльності, які при наявності відповідних умов можуть бути розвинені у регіоні.</p>
<p>Етап 3. Розробка концепції спільного бачення розвитку регіону</p>	<p>Розробка концепції вимагає визначення територіальних характеристик регіону. Вважається за необхідне ставити амбітні цілі для прискорення процесу виходу економіки з кризи. Цілі є результатом консенсусу між органами державної влади та бізнесом, який досягається на основі проведення відповідних консультацій та переговорів щодо умов діяльності бізнесу у конкретному регіоні.</p>
<p>Етап 4. Визначення пріоритетів</p>	<p>Визначення конкретних та досяжних цілей. Цілі повинні базуватися на наявних та майбутніх конкурентних перевагах. Процес відбору повинен базуватися як на якісних показниках, що характеризують галузь, так і на кількісних. При цьому важливо аналізувати значення кількісних показників не тільки в статистиці, але і в динаміці.</p> <p>Ключовими критеріями вибору пріоритетів є: наявність ключових активів і можливостей (включаючи кваліфіковану робочу силу) для кожної галузі, а також їх комбінації (міжгалузеві, крос-кластерні); диверсифікований потенціал галузей; можливий внутрішній потенціал кожної галузі; міжнародна позиція регіону в глобальному просторі.</p> <p>Надану інформацію необхідно ретельно вивчати представникам влади з метою відбору кількох пріоритетів, акцентуючи увагу як на наявних сильних сторонах регіону, так і на потенційно можливих перевагах. Важливо підтримувати баланс між «широким» розумінням сфери пріоритету та конкретними напрямами реалізації пріоритету, тобто, з одного боку жорстко не обмежувати тлумачення змісту того чи іншого пріоритетного напрямку, а з іншого, не сприяти «розмиванню» цілей пріоритетного розвитку.</p>
<p>Етап 5. Визначення узгодженої інтеграційної політики, дорожніх карт і плану дій</p>	<p>Процес визначення плану дій повинен включати як нові програми та інструменти, так і використання розроблених раніше, які були ефективними і результативними.</p> <p>Найважливішим моментом у цьому процесі є узгодження різних інструментів політики, спрямованих на досягнення синергетичного ефекту.</p>

Етап 6. Моніторинг та оцінювання	Система моніторингу може включати три типи індикаторів: – індикатори середовища, що визначають місце регіону серед інших регіонів; – індикатори, що відображають ефективність розроблених заходів (у разі неефективності необхідний їх перегляд); – вихідні індикатори (результативності) , що показують прогрес від заходів, вжитих для досягнення поставлених цілей.
---	---

Джерело: складено на основі: Foray D. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3) / Foray D. et al. [Електронний ресурс]. Joint Research Center, 2012. – URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/84453/RIS3+Guide.pdf/fceb8c58-73a9-4863-8107-752aef77e7b4>

Запровадження смарт спеціалізації в Україні

Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів є важливою ціллю Державної стратегії регіонального розвитку України. При цьому одним із головних завдань ДСРР є підвищення рівня інноваційної та інвестиційної спроможності регіонів, зокрема – через розбудову та налагодження сталих зв'язків між учасниками інноваційних процесів на регіональному рівні та формування в регіоні об'єктів інноваційної інфраструктури, що прискорюватимуть процеси трансферу знань від науки до виробництва.

Наразі рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств залишається доволі низьким і становив у 2017 р. 18,9 % (для порівняння, у країнах ЄС середній рівень – 49,1%), а розвиток інноваційної інфраструктури в регіонах України можна охарактеризувати як недостатній. Серед основних причин такого становища, зазвичай, виділяють відсутність злагодженої державної політики щодо розвитку загальнодержавної та регіональної мережі інноваційних структур.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС визначає необхідність наближення вітчизняних підходів щодо формування інноваційної політики до європейських. Зокрема, Комісія ЄС багато уваги приділяє інноваційному розвитку регіонів, що втілено у стратегіях смарт-спеціалізації. Вони ґрунтуються на підтримці розвитку унікальних галузей або видів економічної діяльності, що становитимуть спеціалізацію тих чи інших регіонів в рамках національної економічної системи. Більше того, наявність таких стратегій є однією з умов отримання коштів на фінансування проектів зі структурних фондів ЄС.

З огляду на це, у 2016 році було ініційовано обговорення можливостей запровадження смарт-спеціалізації в Україні, а також розпочато активний діалог з ЄС з цього питання. У листопаді 2018 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 14.11.2018 № 959 щодо змін до Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України (постанова КМУ від 11.11.2015 р. № 931) та Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (постанова КМУ від 11.11.2018 р. № 932). Згідно з ними ДСРР та регіональні стратегії розвитку повинні розроблятися «...зокрема на засадах смарт-спеціалізації», а також визначено, що смарт-спеціалізація – це «підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні». Фактично, усі регіони в свої стратегії розвитку повинні передбачити щонайменше одну стратегічну ціль, що визначена на засадах смарт-спеціалізації та передбачає інноваційний розвиток пріоритетних видів економічної діяльності регіону, підвищення рівня конкурентоспроможності регіону.

Враховуючі ці зміни, Мінрегіон також оновив методикау розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації (Наказ Мінрегіону від 31.03.2016 №79 зі змінами від 27 грудня 2018 року №373). Відповідно до неї визначення сфер смарт-спеціалізації здійснюється у процесі відкритого обговорення за участю представників суб'єктів регіонального розвитку та громадських організацій. В свою чергу, критеріями, які використовуються для визначення сфер смарт-спеціалізації, є⁵:

– наявність ресурсів (активів) та спроможності регіону (включаючи фінансовий, природно-ресурсний, виробничий, науковий, інноваційний та кадровий потенціал);

⁵<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0082-19#n13>

- потенційна здатність до диверсифікації галузей економіки за рахунок розробки конкурентоспроможних кластерів, розвитку міжгалузевих зв'язків або інших видів економічної діяльності;
- наявність або прогнозована спроможність досягти високої концентрації підприємств у регіоні, у тому числі шляхом створення інноваційних систем колективних зусиль на основі державно-приватного партнерства;
- місце та роль регіону на міжнародному та внутрішньому ринках.

Слід відзначити, що для визначення сфер смарт-спеціалізації в Україні Офіс реформ КМУ та МЕРТ ініціювали залучення експертів Об'єднаного дослідницького центру ЄК, в т.ч. в рамках інструменту ТАІЕХ, до аналізу регіонального контексту та опрацювання відповідної методики на трьох пілотних регіонах: Одеська, Харківська та Запорізька області. Крім того, експертами ЄС здійснюється аналіз даних по всіх регіонах України, що прискорить процеси розробки регіональних стратегій у подальшому.

Досвід реалізації стратегій смарт-спеціалізації в окремих регіонах Європейського Союзу

Дослідження найкращих практик застосування «смарт-спеціалізації» особливо важливо для розроблення власної інноваційної стратегії. Особливості застосування основних принципів смарт-спеціалізації для розвитку регіонів окремих країн представлено в таблиці 1.3. Слід зазначити, що незважаючи на те, що концепція смарт-спеціалізації виникла в контексті формування єдиного Європейського дослідницького простору подібні стратегії реалізуються і в таких країнах як Австралія, США (штат Мічиган та Каліфорнія), а також Південна Корея та Сінгапур.

Таблиця 1.3

Особливості застосування концепції смарт-спеціалізації в окремих регіонах світу

<i>Країна, регіон</i>	<i>Галузі смарт-спеціалізації</i>	<i>Підстави для реалізації стратегії смарт-спеціалізації</i>	<i>Основні учасники, які задіяні у реалізації стратегії смарт-спеціалізації</i>	<i>Застосування основних принципів смарт-спеціалізації</i>
Австралія	Сільське господарство: галузь зернових культур	П'ятирічні стратегічні плани наукових досліджень і розробок	– Корпорація досліджень та розробок в галузі зернових культур (GRDC); – Австралійські виробники зерна (24 000 компаній); – Австралійський уряд.	– встановлення пріоритетів розвитку відбувається «знизу вгору»; – відповідність пріоритетам національної інноваційної політики; – тісна співпраця уряду та всіх зацікавлених сторін (проведення конференцій, видавництво інформаційних бюлетенів та оглядів, проведення спеціальних регіональних форумів); – обов'язкове відрахування 1% від продажу у фонд Корпорації.
Південна Корея, м. Кванджу	Фотоніка	Програма державної підтримки розвитку промисловості	В рамках кластеру фотоніки: 360 високотехнологічних компаній, 10 коледжів і університетів, 6 науково-дослідних інститутів, 8 спеціалізованих технологічних центрів, 9 об'єктів інноваційної інфраструктури	– диверсифікація виробництва; – тісна співпраця всіх зацікавлених сторін; – уряд є ініціатором.

<i>Країна, регіон</i>	<i>Галузі смарт-спеціалізації</i>	<i>Підстави для реалізації стратегії смарт-спеціалізації</i>	<i>Основні учасники, які задіяні у реалізації стратегії смарт-спеціалізації</i>	<i>Застосування основних принципів смарт-спеціалізації</i>
Бельгія: Фламандський регіон	Нанотехнології для здоров'я, біотехнології	—	– міжвузівський центр мікро-електроніки; – науково-дослідний інститут біотехнологій; – науково-дослідні групи в 5 університетах; – університетська лікарня «Gasthuisberg»	– диверсифікація науково-дослідних організацій сфери нано-електроніки; – високий рівень самоорганізації зацікавлених сторін; – підприємницьке відкриття.
	Хімія	В рамках реалізації загальної економічної політики Фландрії «Flanders in Action» – «Програма стратегічних досліджень»	– Фламандський інноваційний центр хімії для сталого розвитку (зелена хімія) (FISCH); – компанія Essencia – багатогалузева бізнес-структура, яка представляє інтереси 800 компаній, що займаються дослідженням у галузі науки про життя та хімічних наук; – VITO – незалежний науково-дослідний інститут з охорони навколишнього середовища, енергії і матеріалів.	– відповідність національним пріоритетам у вирішенні соціальних проблем «екологізації суспільства»; – підприємницьке відкриття; – широкі консультації з усіма зацікавленими учасниками; – уряд є посередником, а не ініціатором формування нових напрямів розвитку.
Нідерланди Брейнпорт-Ейндговен	Наука про життя, біотехнології, біомедицина, фармацевтика, охорона здоров'я, зелені технології, транспорт та логістика, нано-електроніка, фотоніка, нові матеріали, хімія, креативна індустрія.	Стратегія єдиного і всеосяжного бачення майбутнього «Brainport 2020: Найкраща економіка і розумне суспільство».	– промисловий високотехнологічний центр, що охоплює місто Ейндговен і 20 навколишніх населених пунктів. Компанії: Philips, ASML, NXP, FEI, Océ (Canon), DAF Trucks, CCM, OTB Group Marel, Nunhems, Vanderlande Industries і VDL Group.	– ефективне застосування моделі triple helix; – висока наукоємність; – застосування податкових стимулів; – експортна орієнтація на ніші ринків з високою доданою вартістю; – значний вклад в створення глобальної доданої вартості; – уряд виконує роль стимулятора і координатора діяльності; – децентралізація
Німеччина: столичний регіон Берлін-Бранденбург	– охорона здоров'я, – технології енергозбереження, – транспорт, мобільність і	Стратегія розвитку innoBB	В рамках діяльності 5 потужних кластерів, які мають розвинену інфраструктуру, науковий та інноваційний потенціал	– тісна співпраця наукових установ та підприємств; – наявність потужних кластерів з розвиненою інфраструктурою.

<i>Країна, регіон</i>	<i>Галузі смарт-спеціалізації</i>	<i>Підстави для реалізації стратегії смарт-спеціалізації</i>	<i>Основні учасники, які задіяні у реалізації стратегії смарт-спеціалізації</i>	<i>Застосування основних принципів смарт-спеціалізації</i>
	логістика, – ІКТ / Медіа / Креативна індустрія, – оптика.			
Чехія: Південна Моравія	Наука про життя, біотехнології, біомедицина, фармацевтика охорона здоров'я	Регіональна інноваційна стратегія Південної Моравії	Інноваційний центр Південної Моравії	– ініціювання процесу змін «знизу-вгору»; – мобілізація всіх зацікавлених сторін для досягнення консенсусу щодо обраних напрямів спеціалізації

Джерело: складено на основі: Innovation-driven Growth in Regions: The Role of Smart Specialisation [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.oecd.org/sti/inno/smart-specialisation.pdf>

Основні принципи концепції смарт-спеціалізації в **Австралії** реалізуються у сфері сільського господарства, а саме – галузі зернових культур. Корпорація досліджень та розробок у галузі сільського господарства враховує пріоритети кінцевих користувачів і залучає їх безпосередньо в інноваційний процес. Механізм стягування, що лежить в основі фінансування Корпорації забезпечує стабільне джерело коштів, сприяючи довгостроковим дослідженням. Крім того, Корпорація інвестує в освіту виробників сільськогосподарської продукції для навчання за відповідними спеціальностями з метою ефективного співробітництва з дослідниками. Цей результат є взаємовигідним – дослідники мають більш глибоке розуміння щодо фермерської справи, збільшується ефективність науково-дослідних розробок та підвищується продуктивність праці на фермерських господарствах.

Кванджу (Південна Корея) є прикладом, як фактично з «нуля» за період з 1998 по 2012 роки місто стало потужним кластером, в якому розміщується 360 високотехнологічних компаній. Однак, засновники кластера вважають, що подальший розвиток повинен ґрунтуватися на основі смарт спеціалізації, що дозволить визначити для кластера таку нішу в глобальній економіці, яка дозволить увійти в топ 3 світових хабів в сфері фотоніки.

В **Нідерландах** прикладом смарт спеціалізації є регіон **Брейнпорт Ейндговен**. Це регіон з найвищою патентною активністю в Європі та має сильні позиції в ключових технологіях, зокрема нано-електроніки, фотоніки, сучасних матеріалах.

Інноваційна система Брейнпорт є найкращим прикладом моделі потрібної

спіралі: тісного співробітництва промисловості, університетів та уряду. Традиції підприємницького лідерства та співпраці беруть початок ще з кінця 19 ст., Такі компанії як «Royal Philips» (заснована в 1891 р.), «DAF» (заснована в 1928 р.) та банківська кооперація (нині банківська установа «Radobank») заклали основу для потужної промислової бази Нідерландів. Уряд є основним джерелом витрат на ДіР, а також виконує стимулюючу і координаційну роль. Тенденції децентралізації призвели до зростаючої ролі муніципалітетів, особливо в вирішенні соціальних проблем (наприклад, в галузі соціального забезпечення та подолання безробіття). Основна мета стратегії розвитку «Brainport–2020» – увійти у трійку найкращих технологічних регіонів Європи та у топ 10 найкращих регіонів світу.

Поряд з цим є приклади успішної смарт спеціалізації в регіонах з низьким рівнем інноваційного потенціалу. Наприклад, **Фінляндія** за інноваційним індексом входить до групи «інноваційних лідерів», але регіон **Пяйят-Хяме (Лахті)** характеризувався слабкою конкурентоспроможністю та низьким рівнем освіти порівняно з іншими регіонами країни. Основною задачею в регіоні було виявлення наскрізних компетенцій і галузей, які могли б створити найбільшу конкурентоспроможність при достатньо низькому рівні науково-дослідної діяльності в регіоні. Сьогодні Лахті – це центр зростання майже для 10 000 підприємств. Місцева інноваційна екосистема, в якій здійснюється співробітництво між компаніями, державним сектором та університетами, є ключовою силою економіки регіону Лахті. Традиційні види спеціалізації – технології очистки від забруднень, мехатроніка і виробництво зерна - допомогли місцевим підприємствам знову винайти себе і оживити традиційні області, які привели Лахті до того, щоб стати піонером в застосуванні екологічних рішень. У 2017 р. Лахті отримав міжнародне визнання завдяки екологічному та сталому розвитку, він був фіналістом конкурсу "Європейська зелена столиця 2019", що щорічно проводиться Європейською Комісією. Цей приклад доводить, що й регіон з достатньо низьким науковим потенціалом, шляхом виявлення сильних сторін, можна перетворити на конкурентоспроможний.

Найбільш успішним прикладом політики смарт спеціалізація серед зареєстрованих у Платформі S3 регіонів **Німеччини** є столичний регіон **Берлін-**

Бранденбург – найпотужніший регіон тісного взаємозв'язку науки та промисловості. Створена модель є результатом широкого діалогу, в якому були задіяні громадські об'єднання, муніципалітети і представники уряду. За допомогою цієї моделі обидва міста домовилися про єдину стратегію розвитку innoBB, зосереджуючись на п'яти кластерах: 1) охорона здоров'я, 2) технології енергозбереження, 3) транспорт, мобільність і логістика, 4) ІКТ/Медіа/Креативна економіка та 5) оптика. Ключовими цілями стратегії є розвиток інноваційних продуктів, ноу-хау і передача технологій провідними академічними установами, створення нових компаній, розширення спільних проектів, кращого розподілу ресурсів та більш ефективного проникнення на ринок.

Для досягнення цих цілей, обидва міста створили паралельні схеми фінансування для підтримки науково-дослідних проектів, а також заключили контракти на виконання наукових досліджень, що проводяться регіональними інститутами для регіональних компаній. 80% фінансування в цих програмах надається компаніям, які належать до п'яти кластерів спільної інноваційної стратегії. Обидва міста також мають технологічні центри і бізнес-інкубатори, пропонуючи підтримку стартапам через надання офісних приміщень за вигідними цінами, передачі ноу-хау тощо. Крім того, венчурні фонди, які керуються дочірніми компаніями банків розвитку як в Берліні, так і в Бранденбурзі, мають вирішальне значення в наданні стартового фінансування для молодих інноваційних компаній.

Таким чином, приклад столичного регіону Берлін-Бранденбург демонструє реалізацію політики смарт спеціалізації в рамках розвитку потужних кластерів, які мають розвинену інфраструктуру, науковий та інноваційний потенціал.

Досвід країн більш близьких за соціально-економічним розвитком та територіальною структурою надасть краще розуміння найефективніших практик, які можуть стати основою для розробки регіональної інноваційної стратегії на основі смарт спеціалізації.

Останні два десятиліття економічному розвитку країн Центральної та Східної Європи (ЦСЄ) значно сприяли прямі іноземні інвестиції та експорт. Однак, на думку відомого експерта з економіки країн ЦСЄ С.Радосевича, оскільки ці інвестиції не були напряму пов'язані з науковим та інноваційним потенціалом країн, тому і не

створили очікуваного потужного інноваційного середовища для подальшого довгострокового зростання⁶. Крім того, одним із слабких місць інноваційного розвитку цих країн є відсутність міцних горизонтальних зв'язків між бізнесом, наукою та державою. У зв'язку з цим, використання принципів смарт спеціалізації є унікальною можливістю для країн ЦСЄ вдосконалити свої стратегії інноваційного розвитку, а також зміцнити міжнародне, міжсекторальне та державно-приватне партнерство. Використання смарт спеціалізації для країни ЦСЄ, які мають відкриті інноваційні системи може стати основною рушійною силою модернізації технології та спеціалізації, які могли би забезпечити унікальну конкурентну перевагу для цих країн та регіонів.

Успішним прикладом розвитку регіону на основі смарт спеціалізації серед країн ЦСЄ є **Південноморавський регіон Чехії** (адміністративний центр – **м. Брно**).

Південно Моравський регіон:

Адміністративний центр: Брно

Площа: 7,195 км²

Населення: 1 196 113 осіб

Серед чотирнадцяти регіонів Чехії, кожен з яких має свою власну регіональну інноваційну стратегію, Південноморавський регіон виділяється низкою особливостей. У 2001 році було створено спеціалізований Інноваційний центр Південної Моравії, який займається розробкою та реалізацією стратегії регіонального інноваційного розвитку, об'єднуючи місцевих стейкхолдерів. Результати застосування смарт спеціалізації в цьому регіоні свідчать, що по-перше, не обов'язкового чекати на підтримку з боку центрального уряду, а скоріше варто

⁶Radošević S. Internationalising Smart Specialisation: Assessment and Issues in the Case of EU New Member States / S. Radošević, K. Ciampi Stancova [Електронний ресурс]. – URL: <http://link.springer.com/article/10.1007/s13132-015-0339-3>

ініціювати процес змін у регіоні власними силами. По-друге, необхідна мобілізація всіх зацікавлених сторін для досягнення консенсусу щодо обраних напрямів спеціалізації та створення вагомого наукового та інноваційного потенціалу.

На рисунку 1.2.2 наочно представлено результати послідовного запровадження стратегії смарт спеціалізації за період 2001-2014 років, що доводять ефективність правильно обраних напрямів спеціалізації регіону, а саме машинобудування, електротехнології, ІКТ та науки про життя. Так, завдяки смарт спеціалізації зміцнився науково-технічний потенціал регіону: зростає кількість студентів у галузі науково-технічних наук, у 3 рази зростає кількість публікацій у наукометричній платформі Web of Science, практично у 2 рази збільшилась кількість дослідників, більш ніж у 2,5 рази зростає наукоємність валової доданої вартості регіону та значно зменшилась частка безробітних завдяки створенню нових робочих місць, особливо у сфері ІКТ.

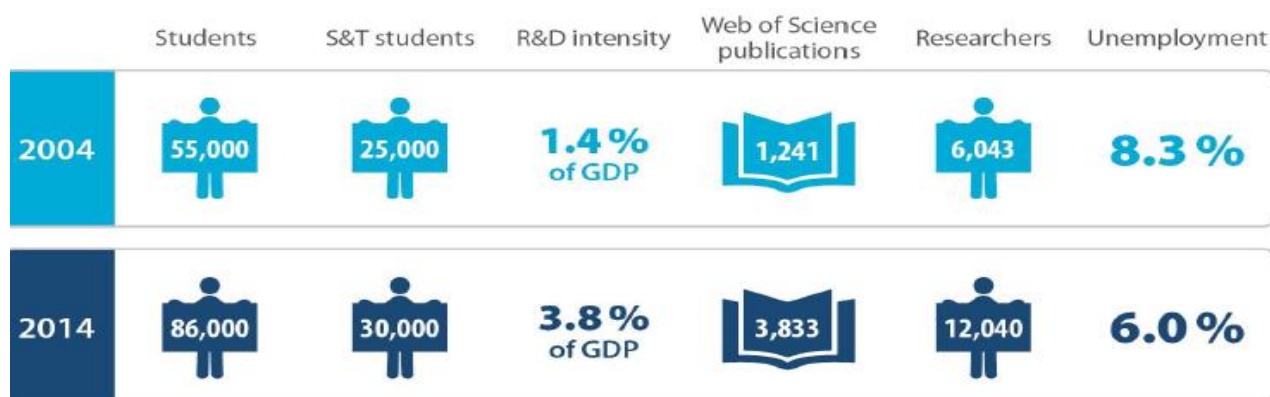

Рис. 1.4 Результати запровадження RIS у Південноморавському регіоні Чехії⁷

Приклад Південно–Моравського регіону може бути корисним в першу чергу для регіонів країн з перехідною економікою, особливо в частині розробки першочергових дій.

Ще одним прикладом успішного застосування смарт спеціалізації в країнах

⁷<https://eua.eu/component/attachments/attachments.html?task=attachment&id=1437>

Східної Європи є **Малопольський** регіон в **Польщі**.

Малопольський регіон:

Адміністративний центр: Краків

Площа: 15,183.0 км²

Населення: 3 346 796 осіб

% національного ВВП: 7.35

Витрати на ДіР (%): 0.93

% безробіття: 9.4

За 20 років у Малопольському регіоні була сформована ефективна система управління за рахунок наступних заходів:

- 1) децентралізації державного управління: створення багаторівневої системи управління, що складається з гмін (муніципалітетів), районів і областей;
- 2) створення і розвитку регіональної системи стратегічного управління, включаючи підготовку та реалізацію регіональних стратегічних документів (наприклад, стратегій регіонального розвитку та регіональних інноваційних стратегій);
- 3) збільшення взаємодії регіонального, національного та європейського рівнів управління.

У таблиці 1.4 наведено практичні результати застосування основних ідей смарт спеціалізації у Малопольському регіоні.

Таблиця 1.4

Приклад структурних змін в Малопольському регіоні Республіки Польща

Структурні зміни	Результат
Зміна основного напрямку діяльності регіону	Перехід від сільського господарства, харчової та хімічної промисловості до виробництва пластмас, косметики. Перехід базується на науковому та промисловому потенціалі регіону. Прикладом є соляні шахти в регіоні Величка, де було змінено основний напрям регіону – видобуток солі на туризм та діяльність у сфері охорони здоров'я.
Модернізація	Застосування ІКТ та нанотехнологій у ливарному виробництві і металургії; застосування чистих вугільних технологій, ІКТ у гірничодобувній промисловості та енергетиці.
Диверсифікація	Діяльність транснаціональних корпорацій, які

	розмістили виробничі елементи в Малопольському регіоні і впроваджують додаткові види діяльності, наприклад надання фінансових послуг.
Створення нових доменів	Створення та зростання галузі виробництва ІКТ

Джерело: складено на основі: Innovation-driven Growth in Regions: The Role of Smart Specialisation [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.oecd.org/sti/inno/smart-specialisation.pdf>

Також зазначимо, що ще одним з важливих компонентом смарт спеціалізації є інтернаціоналізація, яка передбачає не лише експорт та прямі іноземні інвестиції, але також і створення стратегічних альянсів, проведення спільних дослідження та розробки, аутсорсинг, переміщення й злиття компаній та придбання прав інтелектуальної власності.

У 2011 році для полегшення обміну досвідом та сприяння розвитку стратегій смарт спеціалізації в ЄС була створено платформа «SMART SPECIALISATION PLATFORM»⁸. На сьогодні на платформі зареєстровано 18 країн ЄС, 180 регіонів країн ЄС, 7 країн, які не входять до ЄС, 18 регіонів країн, які не входять до ЄС.

При цьому реєстрація відкрита для регіональних і національних адміністрацій країн ЄС, країн – кандидатів до ЄС і сусідніх країн, в т.ч України. Відзначимо, що вже 3 регіони – Харківська, Черкаська та Чернігівська області зареєструвалися на платформі.

Основними задачами S3 Платформи є:

- забезпечення інструктивним матеріалом і прикладами передової практики;
- формування інформаційної стратегії і розробка політики;
- сприяння експертним оцінкам і взаємному навчанню;
- підтримка доступу до відповідних даних;
- підготовка спеціалістів з відповідних питань.

У середині 2016 року також було розпочато реалізацію проекту On-line S3 (<http://www.onlines3.eu/>), який має на меті розробити інноваційні технології та інструментарій для розроблення стратегій смарт спеціалізації регіонів відповідно до методології, що запропонована Європейською комісією.

⁸<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

Досвід країн Балтії⁹

В Латвії визначено три напрями трансформації економіки на основі смарт спеціалізації:

- структурні зміни у виробництві та експорті в традиційних галузях економіки (виробництво з високою доданою вартістю);
- зростання у секторах, де існують або можуть бути створені продукти та послуги з високою доданою вартістю;
- сектори зі значними горизонтальними зв'язками та внеском у економічні перетворення (енергоефективність, розширена інформація комунікаційні технології, передова система вищої освіти, база знань і людський капітал і поліцентричний розвиток).

Стратегія смарт спеціалізації в Латвії забезпечує розвиток людського капіталу за рахунок залучення молодих вчених та інтернаціоналізація науки. Більш тісна інтеграція секторів освіти, науки і промисловості сприяє передачі технологій шляхом:

- залучення експертів з трансферу технологій до університетів та впровадження нових послуг з трансферу;
- продовження розвитку центрів компетенцій, особливо в галузях спеціалізації, таких як платформи для довгострокового співробітництва між промисловістю та наукою, а також координаційної платформи між стейхолдерами та підтримки розвитку інфраструктури передачі технологій (відкриті лабораторії, прототипі лабораторії, «живі» лабораторії) в університетах та наукових установах.

Стратегії смарт спеціалізації в Латвії має статус національної інноваційної політики, схвалена Кабінетом Міністрів та реалізується шляхом виконання плану заходів із запровадженням системи моніторингу. Органи управління, відповідальні за розробку та впровадження стратегії смарт спеціалізації: Міністерство освіти і науки та Міністерство економіки. За розробку та виконання стратегічних завдань відповідає Стратегічна рада з досліджень та інновацій Латвії під головуванням прем'єр-міністра.

⁹ Sergejs Gemma, Zane Bulderberga SMART SPECIALIZATION STRATEGY IN LATVIA, ESTONIA AND LITHUANIA URL: http://lufb.llu.lv/conference/economic_science_rural/2017/Latvia_ESRD_45_2017-71-78.pdf

Естонія. Кількісний аналіз процесу смарт спеціалізації в Естонії визначив вісім областей, в яких країна наразі має найвищий економічний потенціал - інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), технології у сфері охорони здоров'я та послуг, машинобудування, логістика, хімічні продукти, інноваційне будівництво будинків (дерев'яні будинки), лісозаготівель (двері, вікна, меблі, дизайн, целюлоза, папір, картон) і функціональні продукти харчування.

Головними областями для зростання, в яких потенціал Естонії для співробітництва між підприємствами та наукою були найсильнішими визначено наступні:

1) Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) через інші сектори - цей сектор розглядають як сектор з найвищим потенціалом в Естонії. Виділено три підсектори: використання індустрії ІКТ, кібербезпека, розробки програмного забезпечення.

2) Технології та послуги у сфері охорони здоров'я. Найбільший потенціал у таких підсекторах як біотехнології та електронна медицина (використання ІТ для розвитку медичних послуг та продуктів).

3) Більш ефективне використання ресурсів в трьох підсекторах - матеріалознавство, розробка концепції «розумного дому», продукти харчування для здоров'я.

Крім того, Естонія дотримується політики, що області для зростання не повинні бути визначені на тривалий період, і можуть змінюватися зі зміною кон'юнктури ринку.

За розробку смарт спеціалізації відповідальними є Міністерство освіти і науки та Міністерство економіки та комунікації. За моніторинг та аналіз відповідає Естонський фонд розвитку.

За результатами обговорення експертних груп, **Литва** запропонувала шість пріоритетних сфер діяльності смарт спеціалізація,: енергетика і сталий розвиток, технології у сфері охорони здоров'я та біотехнології, нові виробничі процеси, матеріали та технології, транспорт, логістика, ІКТ та інклюзивне й креативне суспільство.

Експертні групи склалися з представників науки, бізнесу, неурядових організацій та органів влади. В цілому вони запропонували 20 пріоритетів для

сприяння підприємницькому відкриттю і забезпечення системи моніторингу, за допомогою якого можна буде усунути «невдало» обрані пріоритети.

Пріоритети смарт-спеціалізації країни Балтії наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Пріоритети смарт-спеціалізації в Латвії, Литві та Естонії

№	Латвія	Литва	Естонія
1	ІКТ	ІКТ (технології з розробки передового е-контенту та інформаційна інтероперабельність)	ІКТ
2	Біотехнології, медичні технології, біофармація	Технології з використання штучного інтелекту для особистого та суспільного здоров'я Біотехнології та біофармація Передовий медичний інжиніринг для ранньої діагностики та лікування	Технології для здоров'я та послуги у сфері охорони здоров'я Хімічна продукція
3	Передові матеріали, системи технологій та інжинірингу	Нові виробничі процеси, матеріали та технології	Машинобудування Інноваційне будівництво (дерев'яні будинки), обробка деревини
4	Смарт енергія	Енергоефективність та стале навколишнє середовище	
5	Економіка заснована на знаннях	Безпечні та функціональні продукти харчування, агроінновацій	Функціональні продукти харчування
6	-	Транспорт та логістика	Логістика
7	-	Інклюзивне та креативне суспільство	-

За рахунок імплементації смарт-спеціалізації країни Балтії досягли найбільшого прогресу щодо цілей ЄС більш ніж за 10 пунктами. Наукові дослідження та розробки збільшилася у всіх трьох країнах, але особливо в Естонії, зріс рівень вищої освіти. Рівень бідності та соціальної ізоляції залишався нижче мети ЄС у Естонії, тоді як Латвія та Литва досягли значного прогресу у цьому; зросла частка використання поновлюваних джерел енергії.

Досвід східноєвропейських столиць, які мають схожий з м. Києвом просторово-економічний розвиток

Як свідчить аналіз досвіду щодо розроблення та реалізації стратегій смарт-спеціалізації у регіонах Європейського Союзу, розроблення стратегій для міста (столичного регіону) має певні особливості, тому незначна кількість столиць мають власну інноваційну стратегію на основі смарт спеціалізації.

Смарт-спеціалізація м. Праги¹⁰

Однією із столиць серед східноєвропейських столиць, яка розробила стратегію смарт-спеціалізації для міста – Прага.

Столиця: Прага

Площа: 496,1 км²

Населення: 1 241 664 осіб

% національного ВВП: 25,7

Витрати на ДіР (%): 2.2

% безробіття : 3.6

Місто Прага є економічним, науковим, культурним та політичним центром Чехії, має вагомий науковий потенціал; 85% населення мають закінчену вищу освіту, значна кількість випускників шкіл Чехії продовжують навчання у столиці. Практично весь науково-технічний потенціал країни зосереджений в м. Празі: 8 університетів, значна кількість наукових установ та організацій; в місті знаходяться штаб-квартири мультинаціональних компаній, деякі з них мають дослідницькі центри саме у м. Празі.

Специфічним для м. Праги є те, що відповідно до класифікації NUTS11 вона одночасно належить до двох видів територіальних одиниць: NUTS 2 – регіон та

¹⁰ Prague Regional innovation Strategy (Prague RiS3) URL: http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/275582/Prague_RIS3.pdf/5796f15b-d19d-488b-aa24-0db1ba462d21

Akční plán Regionální inovační strategie hlavního města Prahy na období 2017-2018 URL:

http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/ris/Akcní_plán_ris_hmp_2017_2018.pdf

Regionální domény specializace hlavního města Prahy, 2017 URK:

http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/analzy/regionalni_domeny_specializace_praha.pdf

Vyhodnocení regionální inovační strategie hlavního města prahey, 2018 URL:

http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/ris/aktualizovana_ris_hmp.pdf

¹¹Nomenclature of territorial units for statistics <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2003/1059/2018-01-18>

NUTS 3 – головне місто. Прага входить в 10 найкращих регіонів NUTS 2 за показником ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності.

Інноваційна стратегія м. Праги була затверджена у 2014 році. У 2015 р. було прийнято План дій на 2015-2016 роки, що містив низку проектів та заходів в рамках реалізації стратегії смарт-спеціалізації. У 2016 р. проведено моніторинг реалізації проектів, в якому представлено інформацію щодо процесу реалізації проектів, а також інформація про проекти, що було призупинено. У 2017 році затверджено наступний План дій на 2017-2018 роки. У 2018 р. проведено оцінку регіональної інноваційної стратегії м. Праги.

Основними задачами смарт-спеціалізації м. Праги визначено:
створення середовища, що стимулюватиме розвиток інновацій;
створення наукомістких компаній;
підвищення інтенсивності досліджень та інновацій.

Реалізація смарт-спеціалізації міста координується департаментом стратегії та політики Інституту планування та розвитку м. Праги. Основними напрямками спеціалізації міста визначено наступні:

1. Галузь науки про життя: промислові та екологічні біотехнології, біомедичні технології, діагностика захворювань і вірусології, біологічно активних матеріалів, біополімерів, біосумісних матеріалів, фармацевтична промисловість, хімічні процеси та медичні речовини;

2. Галузь креативної індустрії: цифрові медіа, мобільні програми та програмне забезпечення, інтернет-послуги, візуалізація та дизайн;

3. Технології: аерокосмічні технології, енергетичні та низьковуглецеві технології, промислове і медичне використання сучасних лазерів;

4. Бізнес-послуги, що базуються на знаннях: консультаційні дослідження та послуги, інформаційні послуги, ІТ-послуги, бізнес-консультації, технологічні послуги, послуги у сфері освіти.

Якісна оцінка реалізації стратегії шляхом інтерв'ювання представників інноваційного середовища довела, що у м. Празі стратегічні цілі, що заявлені у інноваційній стратегії є доцільними та обрані напрями спеціалізації підвищують інноваційну активність міста.

Смарт-спеціалізації м. Софії

Ще однією столицею країн ЦСЄ, яка маж має власну інноваційну стратегію на основі смарт спеціалізації є Софія (Болгарія).

Столиця: Софія

Площа: 180 км²

Населення 1 291 591 осіб

Інноваційна стратегія смарт спеціалізації м. Софії (RIS) прийнята у 2016 році та визначає галузеву спеціалізацію економіки столиці відповідно до її інноваційного потенціалу та пріоритетних напрямів розвитку досліджень та інновацій¹².

У RIS м. Софії визначено спеціалізацію міста у сфері ІКТ та нових технологій у креативному та рекреаційному середовищі у промисловості, що також передбачено Національної інноваційною стратегією Болгарії. В цих галузях м. Софія займає лідируючі позиції в країні. Крім того визначено пріоритетні напрями спеціалізації саме для м. Софії: технології для здорового способу життя, біотехнології, персоніфікована медицина, діагностика; медичні та фармацевтичні технології; мехатроніка та чисті технології: зелена енергія - екологічно чисте використання видобутого палива; методи і технології на основі водню; технології зберігання енергії, особливо відновлюваної енергії, а також енергозбереження; мехатронні та роботизовані технології та системи, включаючи сенсорні системи та пристрої.

RIS м. Софії встановлює економічні пріоритети щодо напрямів наукових досліджень з метою створення конкурентних переваг шляхом посилення зв'язку між науковим потенціалом та потребами промислових і ринкових ніш. Основна мета RIS м. Софії полягає в тому, щоб реагувати на нові можливості та зміни на ринку,

¹²Стратегія

заинтелигентнаспециализация

насофияURL:

[https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjL1JuT-](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjL1JuT-87hAhUx_CoKHbo0B3YQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.sofia.bg%2Fdocuments%2F20182%2F448750%2FISIS_Sofia.pdf%2Ff51fcd5a-2973-4679-89fe-62b3dccb6662&usq=AOvVaw1M91T3Qe71fw13Ge0LvUOL)

[87hAhUx_CoKHbo0B3YQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.sofia.bg%2Fdocuments%2F20182%2F448750%2FISIS_Sofia.pdf](https://www.sofia.bg/documents/20182/448750/ISIS_Sofia.pdf)

[f51fcd5a-2973-4679-89fe-62b3dccb6662&usq=AOvVaw1M91T3Qe71fw13Ge0LvUOL](https://www.sofia.bg/documents/20182/448750/ISIS_Sofia.pdf)

зосереджуючи інвестиції у сферах, що підвищують додану вартість економіки та її конкурентоспроможність на міжнародних ринках.

Основними завданнями RIS м. Софії є:

- припинення такого явища як "відплив мізків";
- реформування системи вищої освіти: перепрофілювання, формування потрібних спеціальностей, посилення практичного застосування вищої освіти в економічних реаліях;
- підвищення якості досліджень і розробок,
- створення центрів спільного користування; інноваційних центрів, що стимулюватимуть підприємницьку діяльність
- створення інвестиційного агентства для підтримки інновацій та підприємництва в м. Софії
- створення умов для доступного мікрофінансування та соціального підприємництва;
- розвиток державно-приватного партнерства
- стимулювати навчання з питань інновацій та підприємництва, включаючи доступ до мікрофінансування та венчурного капіталу в університетах та школах
- залучення МСП до цифрової економіки як стимул для їхнього більш швидкого зростання;
- збільшення територіального покриття в Софії доступним безкоштовним доступом до Інтернету високої якості;
- покращення навичок ІКТ громадянами через освіту та безперервне навчання;
- продовження процесу відкриття адміністративних даних на муніципальному, національному рівнях та стимулювати процес використання цих даних разом з даними, створеними користувачами (соціальні мережі, блоги) для впровадження інноваційних рішень на користь громадян, адміністрації та бізнесу у Софії та країні;
- використання місцевих податків і зборів для запровадження стимулів для розвитку та інноваційної діяльності.

В Угорщині, столицею якою є **м. Будапешт**, розроблена лише національна стратегія смарт-спеціалізація, процес розроблення якої тривав 2,5 роки (див. 13). Однак вона містить у собі регіональну складову, що дає можливість визначити напрями спеціалізації окремих регіонів. В ході розроблення стратегії передбачалося проведення двох семінарів в регіонах Угорщини. На першому було сформульовано промислові/секторальні пріоритети на основі статистичних даних. На другому семінарі вже розглядався проект Національної стратегії смарт-спеціалізації.

Слід відзначити, що м. Будапешт не виокремлюється в окремий регіон, а розглядається спільно з графством (медье) Пешт, тому під час підготовки Національної стратегії смарт-спеціалізації графство Пешт та Будапешт проводили спільні заходи та семінари¹⁴.

Згаданий регіон відповідно до інтегрованої типології належить до регіону знань, для яких в сформульована наступне стратегічне бачення: «...стануть домінуючими гравцями макрорегіону та Європи за напрямими спеціалізації у вибраних сферах і отримають конкурентні переваги через зміцнення центрів знань та залучення бізнес-сектору, який підвищує рівень знань та продукції на міжнародний рівень. Вплив смарт розвитку на регіональному рівні призведе до зростання інших регіонів»¹⁵.

Для Будапешта та графства Пешт було визначено такі напрями смарт розвитку, однак вони також підлягають перегляду з боку незалежного професійного товариства:

- фотоніка, лазерні технології;
- сучасні та передові матеріали;
- біонічні технології;
- виготовлення металопродукції, крім машинобудування;
- електроніка та напівпровідникові технології;
- передові вуглецеві технології;
- сучасні технології пакування;
- хімічна промисловість (гума, пластмаса, добрива, косметика тощо);

¹³ <https://nkfih.gov.hu/english-2017/national-smart/national-smart-180603>

¹⁴ <http://www.hirtukor.hu/bel.php?ssz=26898>

¹⁵ <https://nkfih.gov.hu/english-2017/national-smart/national-smart-180603>

- будівельні матеріали;
- текстильне виробництво;
- логістика;
- культура та креативна індустрія.

Порівняльний аналіз регіонального контексту та інноваційного потенціалу міста Києва та інших великих міст Європи

При формуванні та реалізації політики щодо смарт-спеціалізації доцільно використовувати досвід регіонів найбільш подібних за своїми характеристиками до м.Києва, тобто використання принципу best match замість best practice¹⁶.

Київ належить до Європейського геопросторового поєднання столиць держав світу, а точніше — до його Східноєвропейської дуги. Вона починається з Києва і може слугувати основою для різних видів соціально-економічного співробітництва, зокрема для організації транспортно-логістичної діяльності, а також для планування та реалізації оптимальних туристичних маршрутів.¹⁷

З огляду на це, місто Київ доцільно порівнювати зі столичними містами, передусім східноєвропейського регіону, а саме з містами Варшава (Польща), Софія (Болгарія), Прага (Чехія), Будапешт (Угорщина).

Враховуючи особливості регіональної статистики у різних країнах, кількість показників для порівняння є незначною, передусім, увага приділялася структурним показникам щодо кількості підприємств (юридичних осіб) за видами економічної діяльності (рис.1.5) та відповідної кількості зайнятих.

¹⁶ Radosevic S. Towards Smart specialisation 2.0: challenges for less developed and low institutional capacity regions // 2018 SMARTER Conference (26-28 September 2018). URL: http://3ftfah3bhjub3knerv1hneul-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/09/Radosevic_Smarter-2018_vers2.pdf

¹⁷ В.С.Грицевич, І.Т.Майданська Геопросторові поєднання столиць держав світу URL: <http://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/02/%D0%93%D0%95%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%9E%D0%92%D0%86-%D0%9F%D0%9E%D0%84%D0%94%D0%9D%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF-%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%9B%D0%98%D0%A6%D0%AC-%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92-%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%A3.pdf>

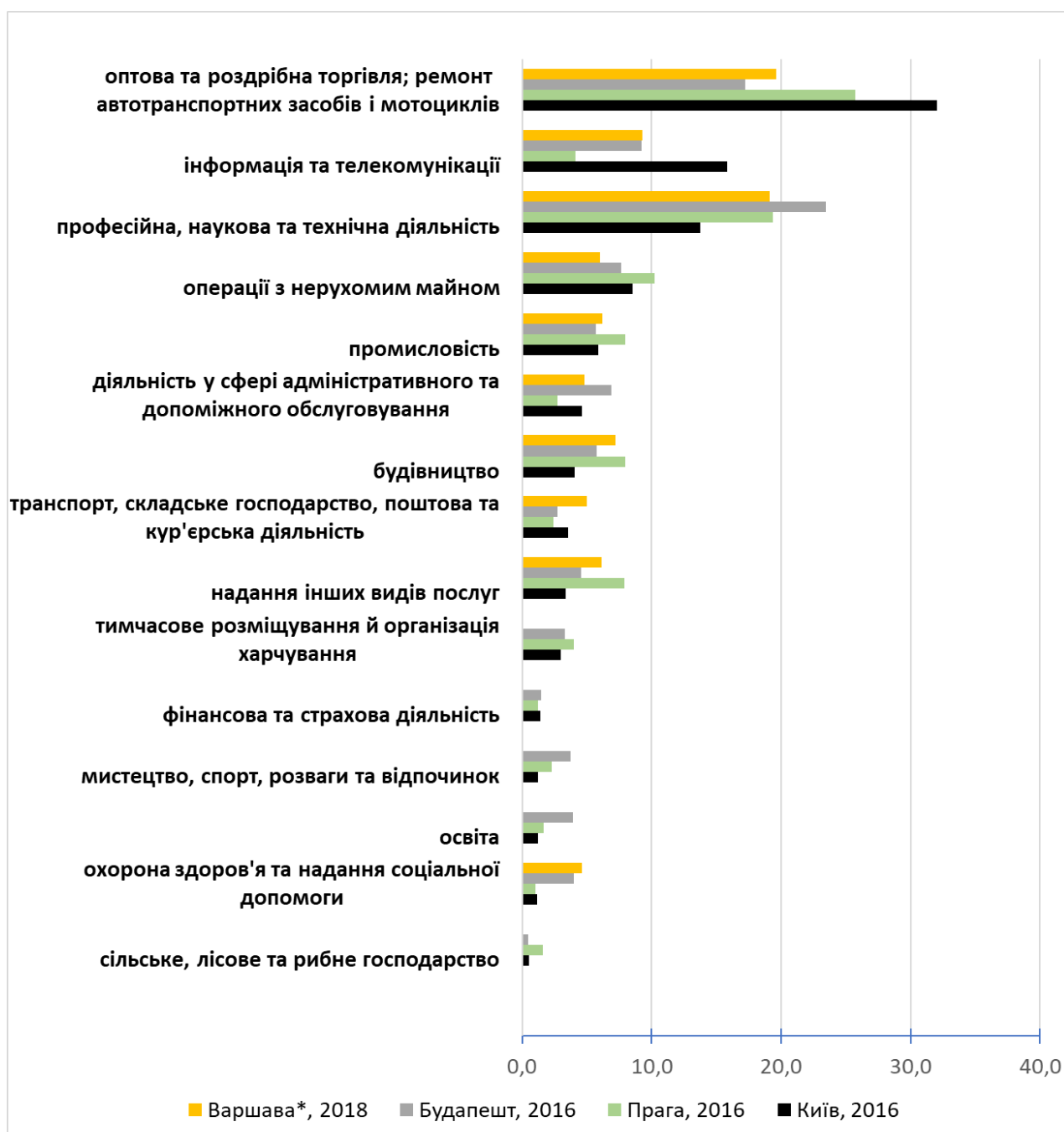

Рис.1.5 Структура економіки східноєвропейських столиць за кількістю підприємств

Джерело: складено за даними статистичних офісів міст Києва, Варшави, Угорщини, Чехії.

У цілому статистичні дані щодо кількості підприємств в усіх столичних містах засвідчують подібність їх економік. Втім, існують певні відмінності, що притаманні економіці міста Києва, зокрема:

- надвисока питома вага підприємств оптової та роздрібної торгівлі;
- значна кількість ІКТ компаній;

відставання за питомою вагою підприємств у сфері освіти, охорони здоров'я, мистецтва, спорту, культури, розваг і відпочинку, професійній, науковій та технічній діяльності тощо.

Ще одним показником, який заслуговує на увагу при порівняльному аналізі економіки міст та регіонів, є структура зайнятості в розрізі видів економічної діяльності (рис 1.6).

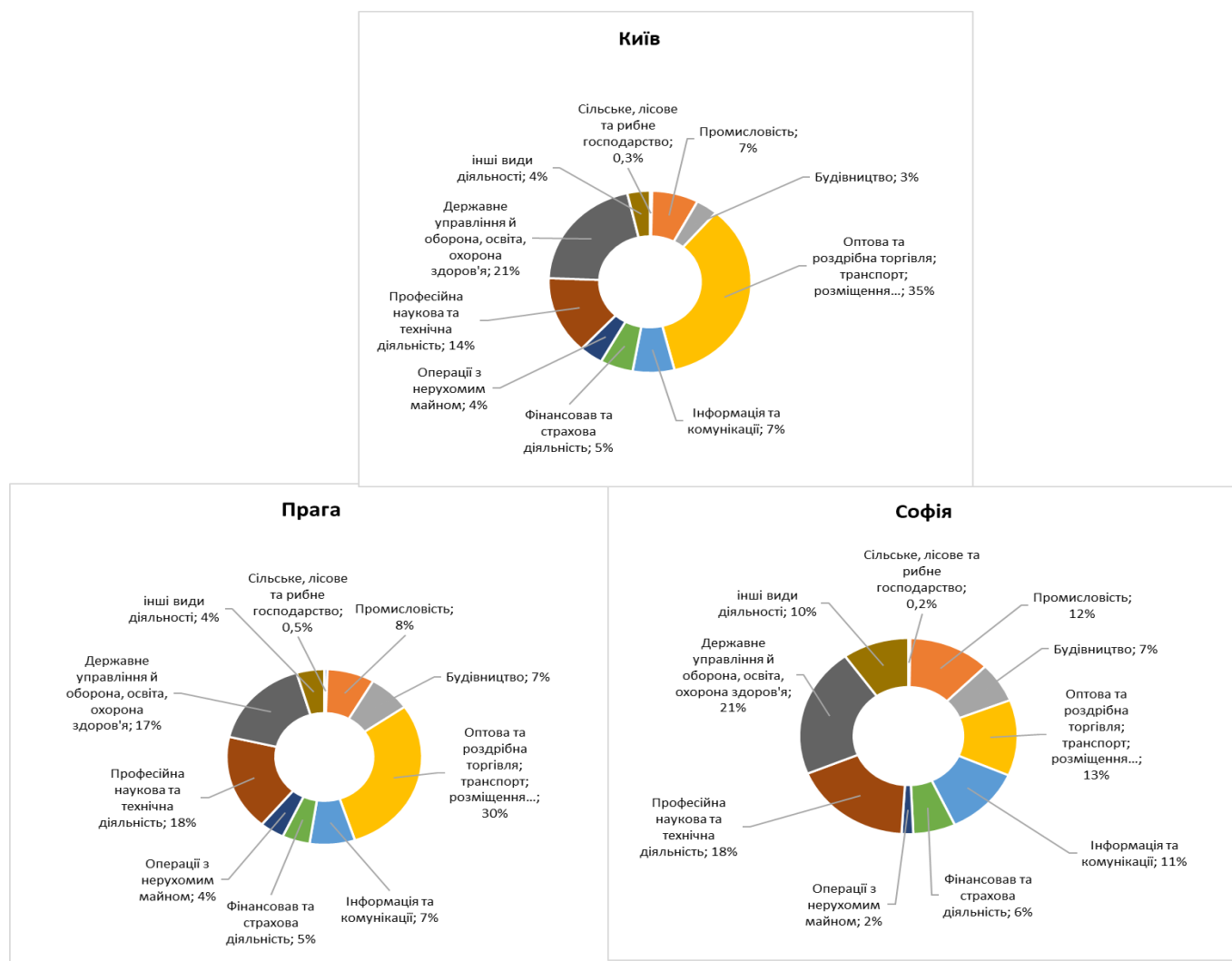

Рис. 1.6 Структура зайнятості за видам економічної діяльності в містах Київ, Софія та Прага у 2017 р.

В економіці м. Києва надмірно великою є питома вага оптової та роздрібно торгівлі (28%), тоді як питома вага промисловості є дещо нижчою (7%) ніж у м. Празі та м. Софії. Однак, слід відзначити, що роль промисловості у європейських столицях суттєво відрізняється (від 3 до 15% і більше) обумовлено різними факторами. Втім, упродовж останніх 5 років відбувається подальше зниження ролі промисловості у створенні робочих місць в м. Києві. Проте, слід враховувати, що

традиційно Київ був промисловим містом, що володіє значними промисловими площами та приміщеннями, які у разі подальшої деіндустріалізації необхідно рекультивувати.

Необхідно також відзначити секцію J «Інформація та телекомунікації», яка у м.Києві забезпечує 7% зайнятості, що відповідає рівню м. Праги. Незважаючи на значне відставання за кількістю ІТ компаній від м.Софія (12%), ефективність їх діяльності демонструє значний потенціал (у 2018 році м. Київ посів 34-е місце за якістю стартап екосистеми серед більш як тисячі міст світу у рейтингу StartupBlink¹⁸).

Основним показником при оцінюванні наукового потенціалу країни/ регіону є наукоємність ВВП – обсяг витрат на науку. Однією з головних цілей стратегії «Європа-2020» є досягнення рівня витрат на науку у розмірі 3% ВВП. Серед міст, наближених за рівнем потенціалу до м. Києва, частка витрат на науку складає трохи більше 2%: Будапешту 2,2% ВВП (Угорщина – 1,2% ВВП), Праги 2,32% ВВП (Чехія – 1,68% ВВП). У 2017 р. у м. Києві наукоємність дорівнювала 0,93 % ВВП (в Україні 0,45% ВВП), у м. Софії – 0,75% ВВП.

За основними показниками наукового потенціалу: витрати на ДіР кількість наукових установ персонал, зайнятий виконанням ДіР м. Будапешт має найкращі позиції (див. рис. 1.7). Відзначимо, що за показниками наукового потенціалу м. Київ дещо перевищує рівень м. Праги.

¹⁸<https://www.startupblink.com/>

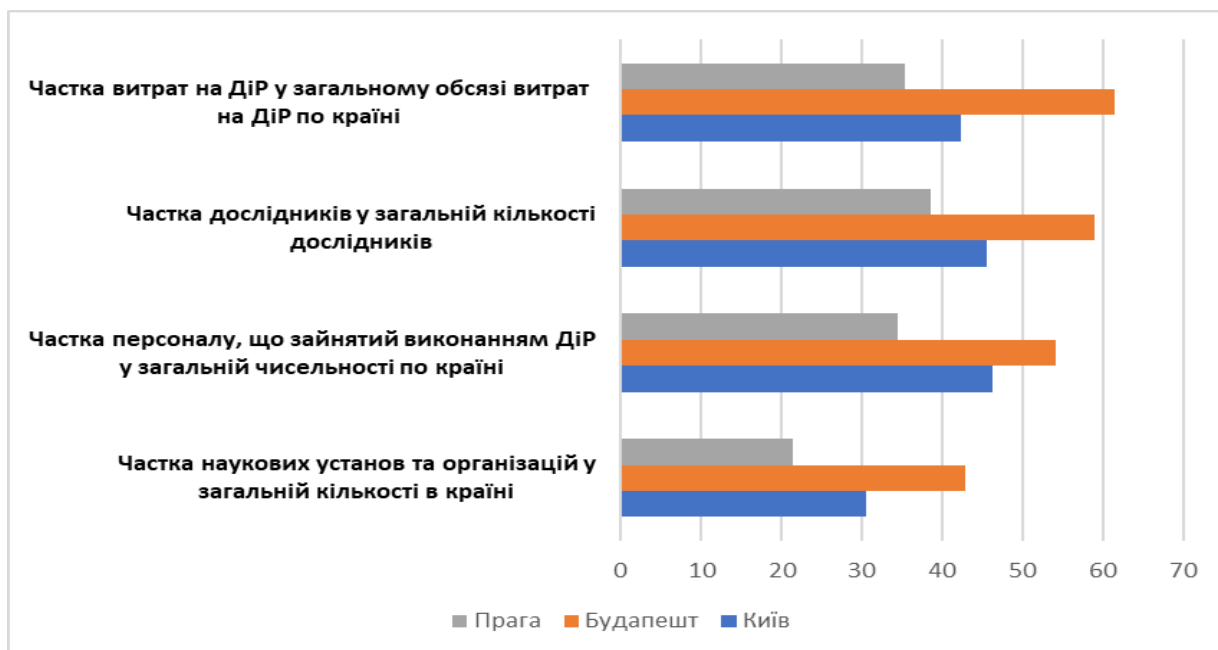

Рис. 1.7 Науковий потенціал міст Праги, Києва та Будапешту, 2017 р.

Враховуючи проведений порівняльний аналіз та аналіз стратегій смарт-спеціалізацій східноєвропейських столиць, найбільш прийнятним при розробленні стратегії смарт спеціалізації м. Києва, доцільно застосовувати досвід м. Праги, особливо в частині розроблення планів заходів, оцінювання та моніторингу процесу імплементації смарт-спеціалізації. Поряд з цим при визначенні пріоритетів смарт-спеціалізації доцільно зосередити увагу на розвитку:

галузі креативної індустрії, в т.ч. ІКТ, видавнича діяльність, мистецтво, розваги, тимчасове розміщення та організація харчування;

галузі наук про життя: екотехнології, біомедичні технології, виробництво фармацевтичних препаратів та матеріалів, хімічні технології;

ділові послуги, що базуються на знаннях: консультаційні дослідження кон'юнктури ринку, дослідницькі послуги, послуги у сфері освіти тощо

2 Аналіз регіонального контексту та інноваційного потенціалу міста Кієва згідно з рекомендаціями Об'єднаного дослідницького центру ЄК

Відповідно до практичних рекомендацій Об'єднаного дослідницького центру ЄК першим кроком у розробці стратегії смарт-спеціалізації регіону є аналіз регіонального контексту та інноваційного потенціалу. Незважаючи на відсутність єдиного методу для визначення напрямів смарт-спеціалізації, європейські експерти радять використовувати комбінації з нижче наведених методів:

- аналіз науково-технологічної спеціалізації;
- аналіз економічної спеціалізації регіону;
- поглиблене дослідження кластерів та експертної думки;
- форсайт (прогнозно-аналітичні дослідження).

На даному етапі, виходячи з наявних статистичних даних, було проведено аналіз економічної спеціалізації регіону з урахуванням інноваційної активності та аналіз науково-технологічної спеціалізації.

Методика Об'єднаного дослідницького центру ЄК для аналізу економічної спеціалізації передбачає використання таких статистичних показників за видами економічної діяльності, як:

- кількість підприємств;
- зайнятість;
- обсяги реалізації (товарообіг);
- обсяги валової доданої вартості;
- заробітна плата;
- обсяги експорту.

При цьому рекомендується здійснювати аналіз за видами економічної діяльності на рівні Y XX.XX за КВЕД 2010 (що відповідає NACE Rev 2), де:

- Y - секція (літери латинської абетки від А до U)
- XX - розділ
- XXX - група
- XX.XX - клас

Для визначення рівня спеціалізації розраховується коефіцієнт LQ, який є співвідношенням питомої ваги певного виду економічної діяльності в регіоні до питомої ваги цього ж виду економічної діяльності в країні. Розраховується за формулою:

$$LQ_x = \frac{(e_x/e)}{(E_x/E)}, \quad (2.1)$$

де:

LQ x – коефіцієнт спеціалізації для сектора x в регіоні

e_x – зайнятість в секторі x в регіоні,

e – загальна зайнятість в регіоні,

E_x – зайнятість в секторі x в країні

E – загальна зайнятість в країні.

Крім цього, при аналізі слід враховувати питому вагу видів економічної діяльності в регіоні та фокусувати увагу на тих видах діяльності, які мають критичну масу для економіки регіону. Розраховується за формулою:

$$CM_x = e_x/e \quad (2.2)$$

e_x – зайнятість в секторі x в регіоні,

e – загальна зайнятість в регіоні.

Відповідно до рекомендацій експертів JRC для визначення пріоритетних напрямів розвитку регіону доцільно використовувати такі порогові значення:

- Спеціалізація за зайнятістю $LQ > 1.5$, $> 1.5\%$ для 4 із 5 років,
- Обсяг реалізованої продукції $LQ > 1.5$, $> 1.5\%$ для 4 із 5 років.

Разом з тим порогові значення можуть коригуватися, виходячи зі специфіку регіону та країни.

Ще однією характеристикою, яку доцільно враховувати при визначенні напрямів спеціалізації, є темпи зростання показників, за якими здійснюється визначення пріоритетів розвитку.

Керуючись цими рекомендаціями та наявністю статистичних даних на момент написання цього звіту, було опрацьовано наступні показники:

- ✓ обсяги доданої вартості у м.Києві та Україні в розрізі секцій КВЕД (1 знак за NACE);
- ✓ кількість зайнятих у м.Києві та Україні в розрізі секцій, розділів та груп КВЕД (1–3 знаки за NACE)
- ✓ кількість підприємств у м.Києві та Україні в розрізі секцій, розділів та груп КВЕД (1–3 знаки за NACE);
- ✓ обсяги реалізованої промислової продукції у м.Києві та Україні в розрізі розділів КВЕД (2 знаки за NACE);
- ✓ середньооблікова кількість штатних працівників у промисловості у м.Києві та Україні в розрізі розділів КВЕД (2 знаки за NACE);
- ✓ обсяги реалізованої продукції у м. Києві та Україні в розрізі груп КВЕД (3 знаки за NACE);
- ✓ обсяги реалізованих послуг у м.Києві та Україні в розрізі розділів КВЕД (2 знаки за NACE).

Також окремо проаналізовано дані щодо експорту товарів за УКТЗЕД, послуг за КЗЕП, інвестиційної діяльності промислових підприємств тощо.

Отже, результати розрахунків коефіцієнтів спеціалізації LQ та питомої ваги окремих видів економічної діяльності наведені у табл. 2.1 та рисунках 2.1 та 2.2.

Таблиця 2.1

Спеціалізація економіки м. Києва за секціями КВЕД у 2016 році

	Коефіцієнти спеціалізації (LQ) за:			Питома вага валової доданої вартості	Питома вага зайнятих
	валовою доданою вартістю	кількістю зайнятих	кількістю підприємств		
A Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	0,001	0,0	0,05	0,02%	0,3%
B, C, D, E Промисловість	0,397	0,5	0,71	9,91%	7,5%
F Будівництво	1,305	0,9	1,75	3,06%	3,7%
G Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1,951	1,2	1,18	30,68%	26,4%
H Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,910	0,8	0,86	7,05%	4,9%
I Тимчасове розміщування й організація харчування	1,294	1,5	0,95	0,99%	2,6%

	Коефіцієнти спеціалізації (LQ) за:			Питома вага валової доданої вартості	Питома вага зайнятих
	валовою доданою вартістю	кількістю зайнятих	кількістю підприємств		
J Інформація та телекомунікації	2,418	3,8	1,75	10,67%	6,5%
K Фінансова та страхова діяльність	2,227	4,0	2,34	7,20%	5,5%
L Операції з нерухомим майном	0,985	2,3	0,97	7,11%	3,7%
M Професійна, наукова та технічна діяльність	2,869	3,7	1,74	9,71%	9,7%
N Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,827	2,5	1,35	2,67%	4,7%
O Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	0,535	1,2	x	3,26%	7,3%
P Освіта	0,629	1,0	1,39	2,77%	8,7%
Q Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,930	0,8	1,13	2,71%	4,8%
R Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1,731	1,5	1,65	1,16%	1,9%
S, T Надання інших видів послуг	1,232	0,9	0,88	1,04%	1,9%

Джерело: розраховано авторами на основі даних Держстату України та Головного управління статистики у м. Києві

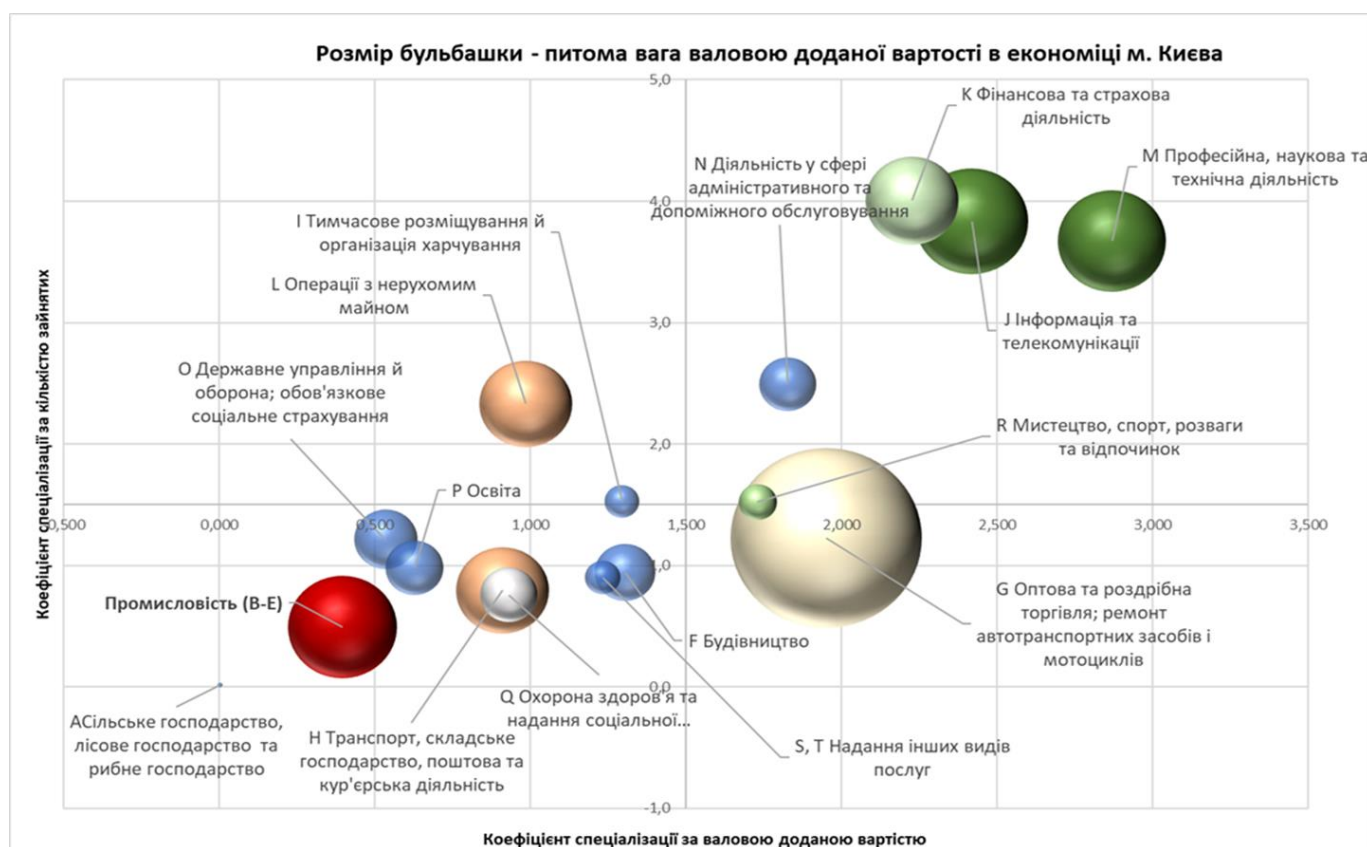

Рис. 2.1 Спеціалізація економіки м. Києва за питомою вагою валової доданої вартості за секціями КВЕД, 2016 р.

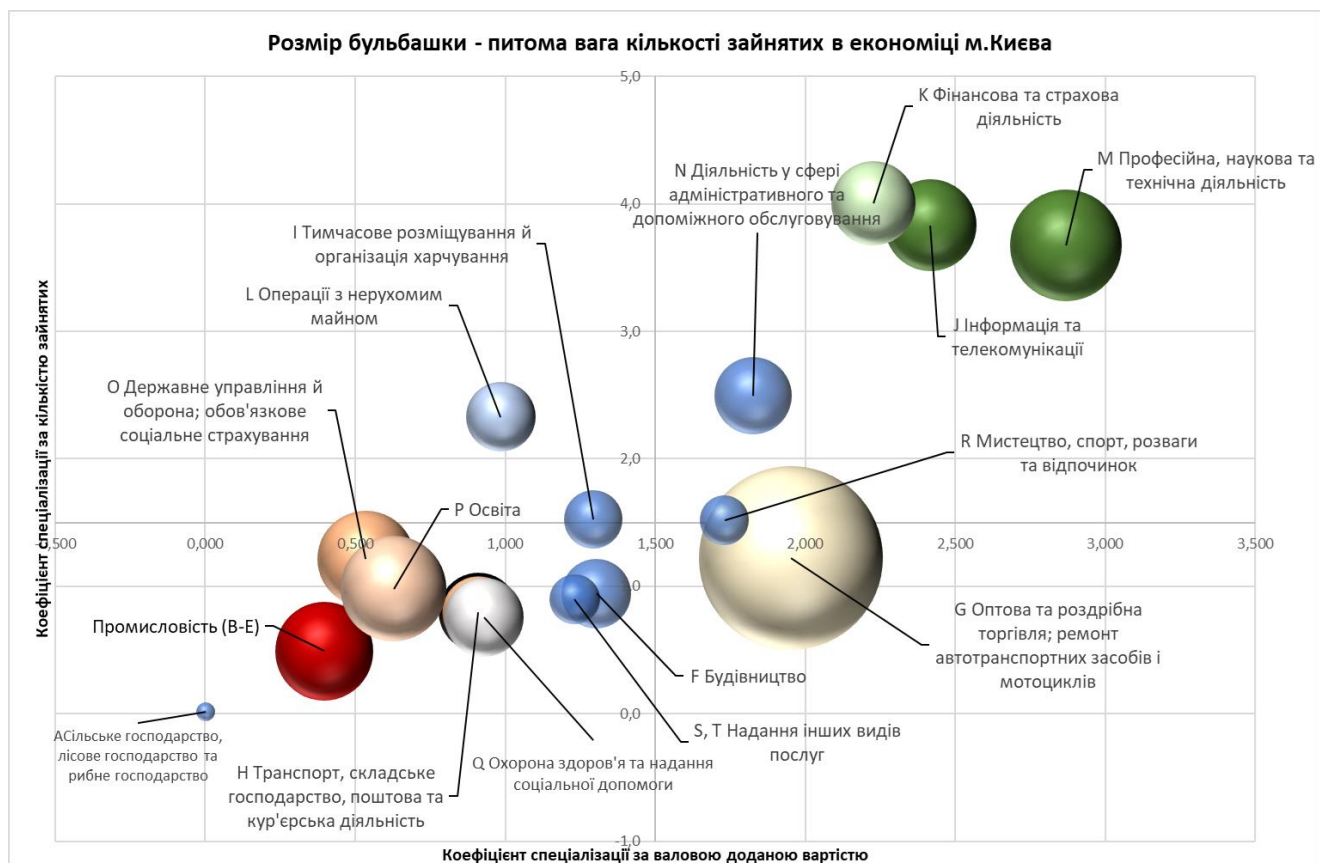

Рис. 2.2 Спеціалізація економіки м. Києва за питомою вагою кількості зайнятих за секціями КВЕД, 2016 р.

Рисунки 2.1 та 2.2 візуалізують дані таблиці 2.1 відсутня у форматі бульбашкової діаграми, де на горизонтальній осі наведено значення коефіцієнта спеціалізації за валовою доданою вартістю, а на вертикальній – за кількістю зайнятих. Розмір бульбашок характеризує показник критичної маси за показником зайнятості (рис. 3.1) та валової доданої вартості (рис. 3.2). Осі перетинаються у точці (1,5; 1,5), адже ці значення рекомендовані експертами ЄС для відбору пріоритетних видів економічної діяльності.

Відповідно до наведених вище даних м. Київ спеціалізується передусім на видах діяльності, що пов'язані зі статусом столичного регіону, зокрема:

- Секція К «Фінансова та страхова діяльність» (LQ за валовою доданою вартістю – 2,2; LQ за кількістю зайнятих – 4,0; LQ за кількістю підприємств – 2,5);
- Секція М «Професійна, наукова та технічна діяльність»; (LQ за валовою доданою вартістю – 2,9; LQ за кількістю зайнятих – 3,7; LQ за кількістю підприємств – 1,7);

- Секція N «Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування» (*LQ* за валовою доданою вартістю – 1,9; *LQ* за кількістю зайнятих – 2,5; *LQ* за кількістю підприємств – 1,4);
- Секція G «Оптова та роздрібна торгівля» (*LQ* за валовою доданою вартістю – 1,9; *LQ* за кількістю зайнятих – 1,2; *LQ* за кількістю підприємств – 1,16);

Також сильні позиції в економіці міста займає:

–діяльність у сфері ІКТ:

- Секція J «Інформація та комунікації» (*LQ* за валовою доданою вартістю – 2,4; *LQ* за кількістю зайнятих – 3,8; *LQ* за кількістю підприємств – 1,7);

–діяльність у сфері креативної індустрії:

- Секція I «Тимчасове розміщення й організація харчування» (*LQ* за валовою доданою вартістю – 1,3; *LQ* за кількістю зайнятих – 1,5; *LQ* за кількістю підприємств – 0,9);
- Секція M «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» (*LQ* за валовою доданою вартістю – 1,7; *LQ* за кількістю зайнятих – 1,5; *LQ* за кількістю підприємств – 1,7).

Отримані результати дають підстави для проведення більш детального аналізу сфери послуг. Офіційна статистика щодо сфери послуг публікує статистичні дані лише щодо обсягів реалізованих послуг, причому вони щоквартальні. Враховуючи це, було розраховано річні дані за 2018 рік, а також відповідні коефіцієнти спеціалізації (Табл..2.2).

Результати розрахунків свідчать, що економічна спеціалізація м. Києва у сфері послуг пов'язана, передусім, з рекламною діяльністю та дослідженнями кон'юнктури ринку, іншою професійною, науковою та технічною діяльністю, ветеринарною діяльністю; видавничою діяльністю, виробництвом кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, виданням звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення; комп'ютерним програмуванням та наданням інших інформаційних послуг, а також послугами у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку. При цьому майже усі ці види послуг, окрім останньої)

характеризуються відносно високою критичною масою: відповідно 10%, 5%, 12% та 1%.

Таблиця 2.2
Показники діяльності сфери послуг м. Києва, 2018 р.

млн грн

Секції та розділи за КВЕД	Назви видів економічної діяльності за КВЕД	Київ	Україна	Питома вага у загальному обсязі послуг (Київ/Україна)	Коефіцієнт спеціалізації
	Усього	286234,0	651220,1		
Н Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність					
49	Наземний і трубопровідний транспорт	64485,8	174649,5	23%	0,8
50	Водний транспорт				
51	Авіаційний транспорт				
52	Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	16448,3	105741,6	6%	0,4
53	Поштова та кур'єрська діяльність	2295,7	6286,9	1%	0,8
І Тимчасове розміщення й організація харчування					
55	Тимчасове розміщення	11754,6	23582,2	4%	1,1
56	Діяльність із забезпечення стравми та напоями				
І Інформація та телекомунікації					
58	Видавнича діяльність	15088,2	19667,4	5%	1,7
59	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів	24210,4	56438,5	8%	1,0
60	Діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення				
61	Телекомунікації (електрозв'язок)	33348,8	47666,6	12%	1,6
62	Комп'ютерне програмування				
63	Надання інших інформаційних послуг				
L	Операції з нерухомим майном	23088,2	53895,9	8%	1,0
М Професійна, наукова та технічна діяльність					
69	Діяльність у сферах права, бухгалтерського обліку	19373,0	34166,6	7%	1,3
70	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, технічні випробування та дослідження				
71	Діяльність головних управлінь (хед-офісів), консультування з питань керування				
72	Наукові дослідження та розробки	3888,6	9215,5	1%	1,0
73	Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	29870,8	33972,0	10%	2,0
74	Інша професійна, наукова та технічна діяльність				
75	ветеринарна діяльність				
N	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	25824,4	46876,7	9%	1,3
Р Освіта		4770,8	14827,1	2%	0,7
Q Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги		7196,2	16856,1	3%	1,0
R Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок		3600,3	5040,9	1%	1,6
S Надання інших видів послуг					
95.1	Ремонт комп'ютерів і обладнання зв'язку	292,7	705,2	0%	0,9
95.2	Ремонт побутових виробів і предметів особистого вжитку	226,5	405,4	0%	1,3
96.0	Надання інших індивідуальних послуг	470,6	1225,8	0%	0,9

Джерело: складено авторами за даними Держстату України та Головного управління статистики в м. Києві

➤ Види діяльності, що відносяться до секції G «Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів» (LQ за валовою доданою вартістю – 1,95) займають значне місце в економіці міста, але їхній

подальший розвиток як напрям «смарт спеціалізації» є недоцільним з декількох причин:

1. Торгівля є видом діяльності, що відноситься до низькотехнологічних послуг. Ефективність цього виду діяльності поступається багатьом іншим, які б могли б стати пріоритетом для розвитку міста, і доцільність спеціалізації у яких буде продемонстровано у подальших розділах звіту.

2. Цей вид діяльності потребує досить значного залучення людських ресурсів (як правило, невисокої кваліфікації), що буде негативно позначатися на розвитку інших, більш перспективних секторів. При порівнянні з іншими регіонами країни Київ, що має найвищу середню зарплату в Україні, не буде мати переваг, де доходи громадян є значно нижчими.

3. Київ є значним транспортним центром, але для успішного розвитку оптової торгівлі традиційно важливою умовою є наявність доступу до морських комунікацій або розташування поблизу зовнішніх кордонів із основними торговельними партнерами. В цьому плані місто програє великим українським портам на Півдні та центрам оптової торгівлі, що вже сформувалися у західних регіонах країни. Відносно високі транзакційні витрати для цього виду діяльності будуть гальмувати його розвиток.

➤ Види діяльності **секції L «Операції з нерухомим майном»** (*LQ за кількістю зайнятих – 2,3*) мають «локальну природу», тобто переважно пов'язані з ринком, що обмежений територіально. Відносно великі обсяги діяльності обумовлені розмірами наявного населення та високим рівнем цін на відповідні об'єкти у місті. Ці види діяльності не можуть бути обрані в якості спеціалізації на загально національному рівні.

➤ **Секція K «Фінансова та страхова діяльність»** (*LQ за валовою доданою вартістю – 2,2; LQ за кількістю зайнятих – 4,0; LQ за кількістю підприємств – 2,3*). м. Київ сформувався як провідний фінансовий центр країни, тут розміщені головні офіси або потужні філії усіх основних українських та іноземних банків та страхових компаній; у місті розміщується Національний банк України. Цей вид діяльності не прив'язаний територіально жорстко до багатьох функцій, що притаманні фінансовим інституціям. В місті діють наукові та освітні установи, що

щорічно готують тисячі фахівців на додаток до тих, хто вже працює у цій сфері. Тому вид діяльності «Фінансова та страхова діяльність» є важливим для імплементації смарт спеціалізації в цілому як горизонтальний пріоритет. Згідно з рекомендаціями ЄС горизонтальні пріоритети мають на меті стимулювати інноваційну діяльність в цілому, безвідносно до належності до певного сектору чи діяльності, за рахунок покращення умов та формування сприятливого середовища, покращання інфраструктури тощо. Можливі загрози для його розвитку з боку інших регіонів, які будуть розглянуті детальніше при проведенні SWOT- аналізу.

➤ Секції В, С, D, E «Промисловість» (*питома вага валової доданої вартості – 9,9%; питома вага зайнятих – 7,5%*). При визначенні напрямів смарт-спеціалізації м. Києва неможливо ігнорувати промисловий сектор, зокрема переробну промисловість, яка забезпечує довгострокове інтенсивне зростання.

У 2017 році в місті Києві працювало понад 7600 промислових підприємств, з яких близько 600 великі та середні. Разом з тим спостерігається тенденція до зменшення чисельності працюючих у промисловості міста Києва з 127,4 тис. осіб у 2015 році до 117,2 тис. осіб у 2017 році. Основу промислового сектору міста складають підприємства переробної промисловості, а саме: з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції.

Розвиток промисловості вже є на порядку денному не лише на рівні країн ЄС, але й окремих міст. Це є досить актуальним і для м. Києва, адже питома вага промисловості в економіці міста є незначною у порівнянні, наприклад, з економікою м. Відень (9,9% проти 14,5%).

З огляду на це, далі наведено розрахунки даних, що стосуються економічного потенціалу за промисловими видами діяльності, що відповідає секціям КВЕД – В-Е (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Спеціалізація промислових видів діяльності м. Києва у 2017 році

Коди секцій та розділів КВЕД 2010	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Коефіцієнт спеціалізації		Питома вага в обсягах реалізації в промисловості	Питома вага в кількості штатних працівників у промисловості
		Обсяги реалізованої продукції	Середньооблікова кількість штатних працівників		
Секція В	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,03	0,19	0,43%	2,1%
Секція С	Переробна промисловість	0,66	1,14	40,90%	75,9%
<i>Розділи 10–12</i>	<i>Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів</i>	1,08	0,94	22,67%	13,9%
<i>Розділи 13–15</i>	<i>Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів</i>	0,64	0,91	0,63%	3,8%
<i>Розділи 16–18</i>	<i>Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність</i>	0,71	2,08	2,28%	7,6%
<i>Розділ 19</i>	<i>Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення</i>	0,01	0,95	0,04%	0,9%
<i>Розділ 20</i>	<i>Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції</i>	0,31	0,61	0,78%	1,8%
<i>Розділ 21</i>	<i>Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів</i>	2,91	5,76	3,36%	7,0%
<i>Розділи 22–23</i>	<i>Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	0,76	1,72	3,92%	10,2%
<i>Розділи 24–25</i>	<i>Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування</i>	0,11	0,87	1,77%	9,6%
<i>Розділ 26</i>	<i>Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції</i>	1,50	2,33	0,79%	3,3%
<i>Розділ 27</i>	<i>Виробництво електричного устаткування</i>	0,53	0,55	0,66%	1,5%
<i>Розділ 28</i>	<i>Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань</i>	0,40	0,77	0,90%	4,7%
<i>Розділи 29–30</i>	<i>Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів</i>	0,32	0,84	0,76%	6,1%
<i>Розділ 31–33</i>	<i>Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування</i>	1,08	1,28	2,33%	6,5%
Секція D	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря	2,37	0,92	57,96%	14,6%
Секція E	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	0,67	1,21	0,71%	7,4%

Джерело: розраховано авторами на основі даних Держстату України та Головного управління статистики у м. Києві

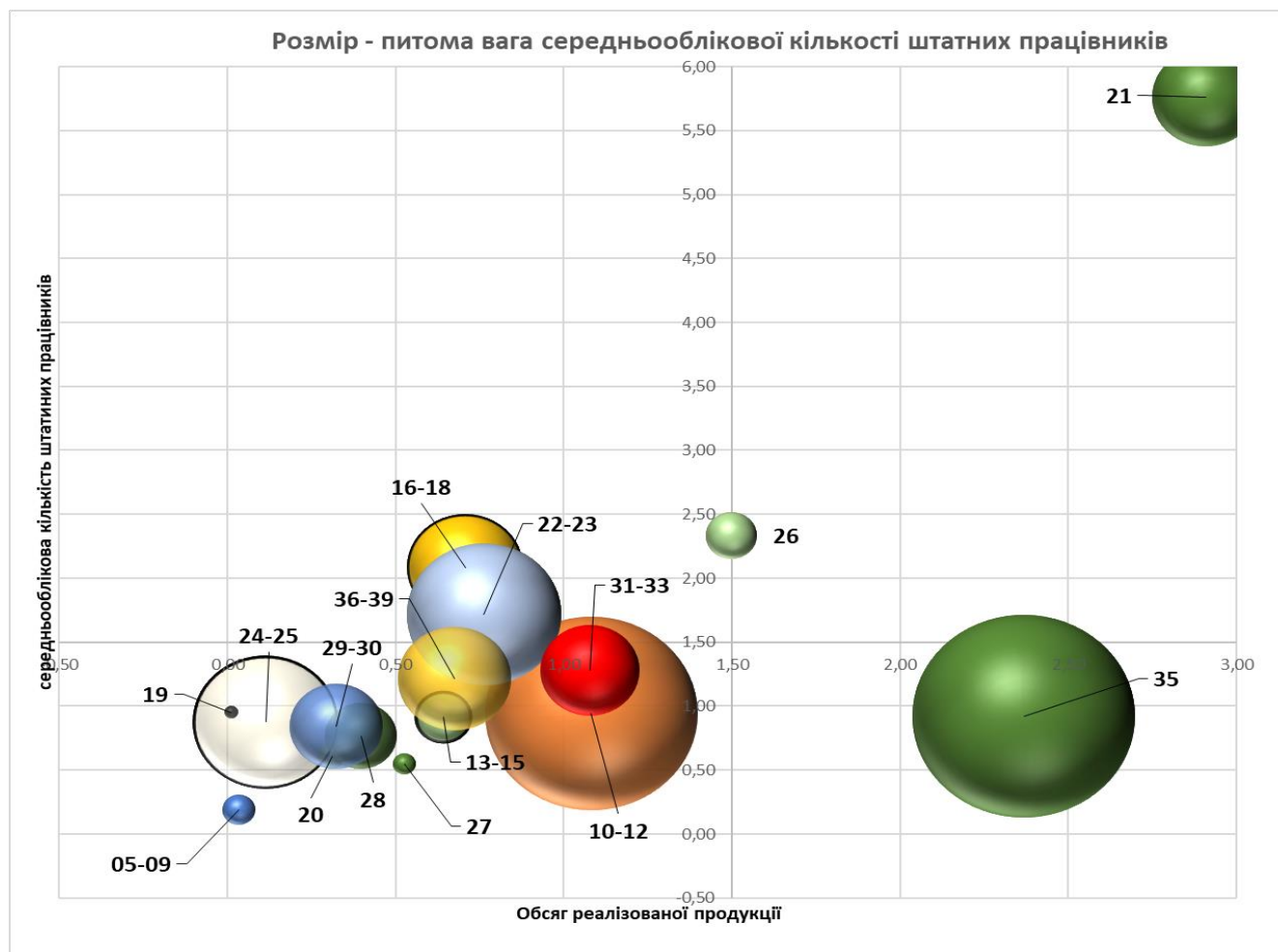

Рис.2.3 Спеціалізація економіки м. Києва за видами промислової діяльності (розділи за КВЕД 2010), 2017 р.

Джерело: дані Головного управління статистики м. Києва та Держстату України.

Результати розрахунків свідчать, що основними напрямками смарт-спеціалізації у **переробній промисловості** м. Києва можуть бути:

- Секція С розділ **21 «Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів»** (LQ за обсягом реалізованої продукції – **2,91**; LQ за середньообліковою кількістю зайнятих – **5,76**);
- Секція С розділ **26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції»** (LQ за обсягом реалізованої продукції – **1,5**; LQ за середньообліковою кількістю зайнятих – **2,33**).

Також доцільно більш детально (на рівні груп КВЕД) розглянути такі види промислової діяльності:

- Секція С розділ **31 «Виробництво меблів»**, розділ **32 «Виробництво**

іншої продукції» та розділ 33 «Ремонт і монтаж машин і устаткування» (*LQ за обсягом реалізованої продукції – 1,08; LQ за середньообліковою кількістю зайнятих – 1,28*).

- Секція С розділ 22 **«Виробництво гумових і пластмасових виробів»** та розділ 23 **«Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції»:** *перероблення матеріалів мінерального походження(наприклад, будівельні матеріали) (LQ за середньообліковою кількістю зайнятих – 1,72)*.

Для визначення смарт-спеціалізації за конкретними видами промислової діяльності проведено детальний аналіз на рівні груп КВЕД (див. рис..2.4а – 2.4с).

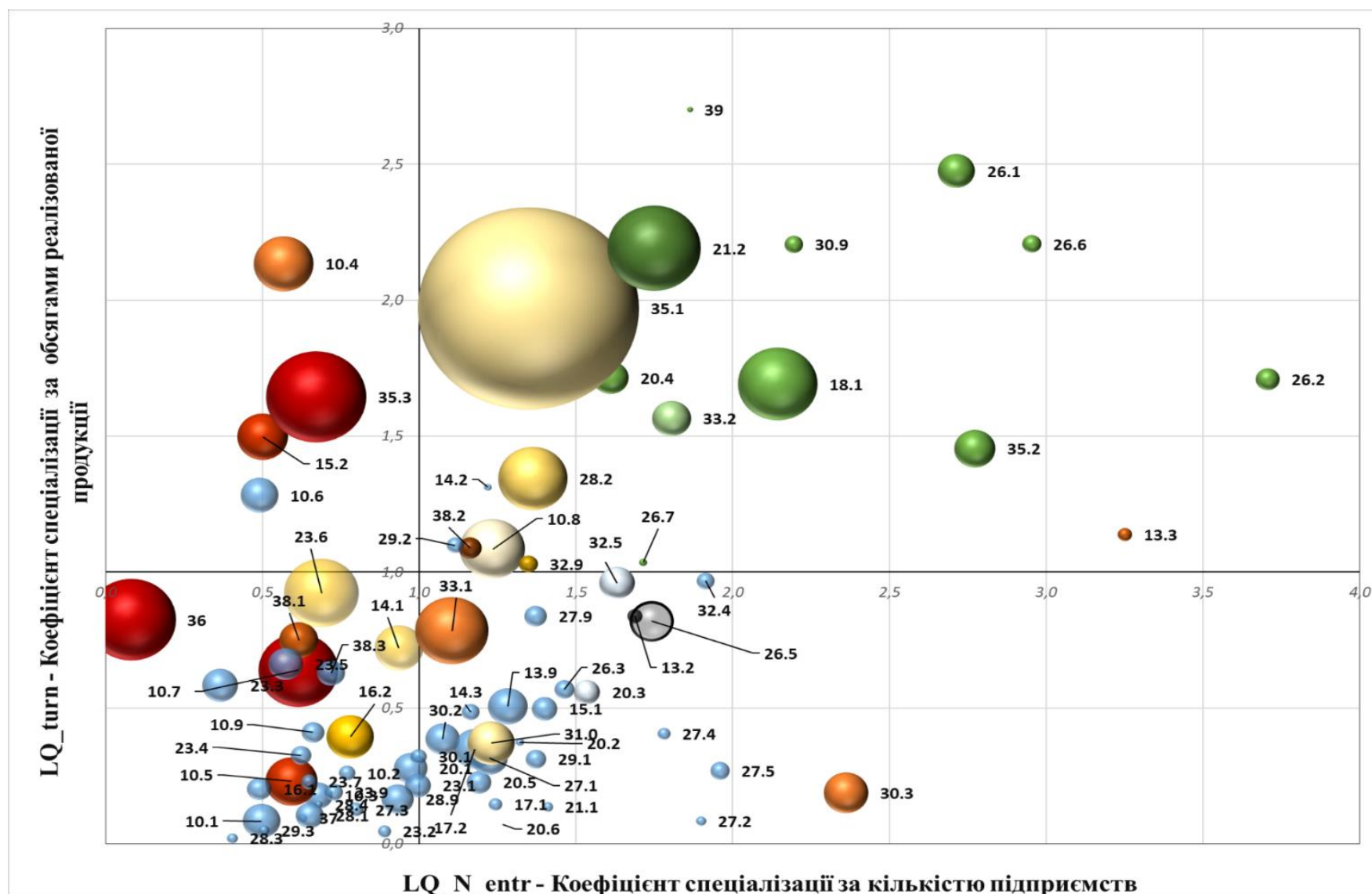

Рис.2.4а Спеціалізація промисловості м. Києва в розрізі вибраних 80 груп КВЕД (розмір бульбашок – питома вага групи КВЕД у кількості зайнятих в промисловості м. Києва)

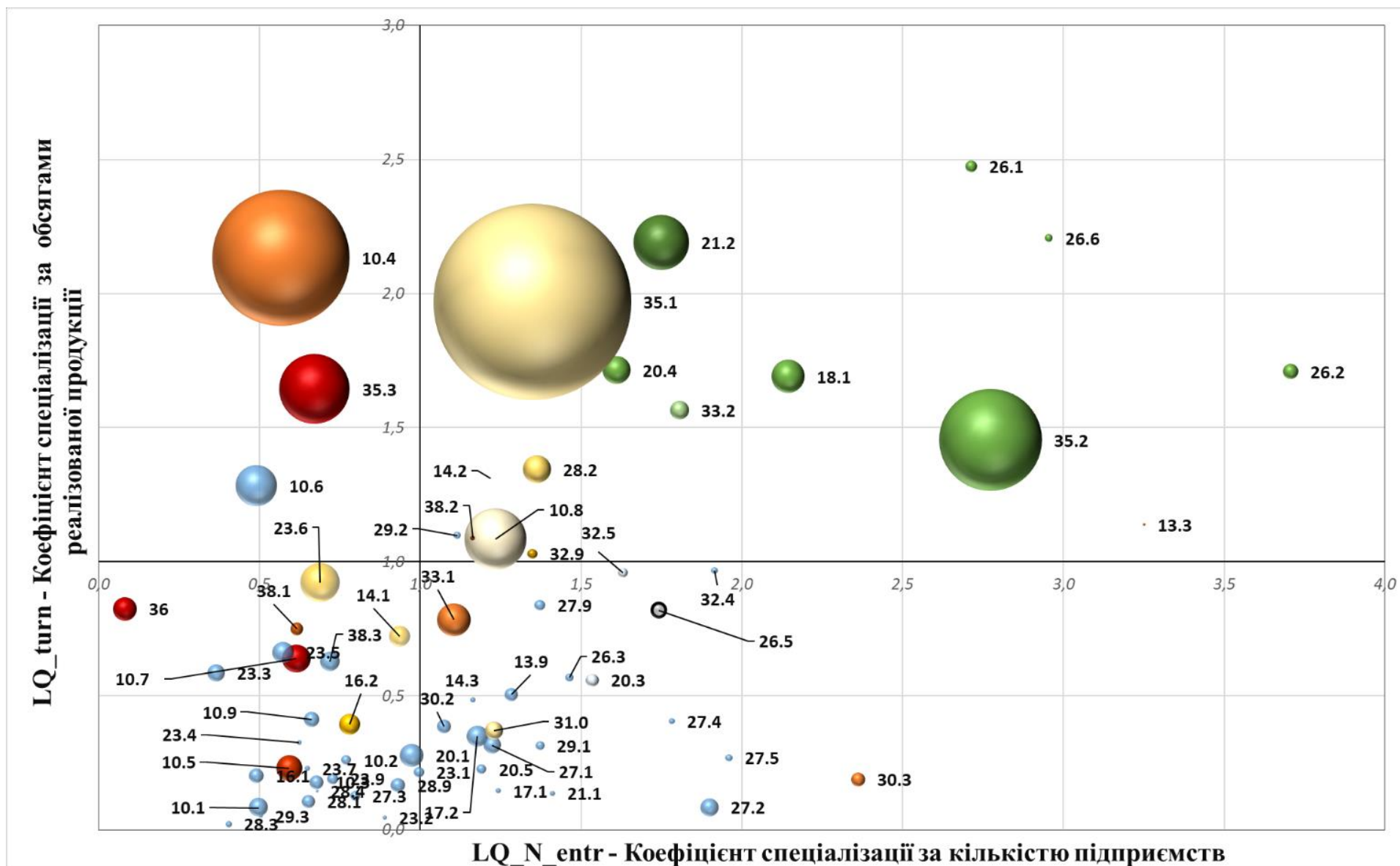

Рис. 2.4b Специализация промышленности м. Киева в разрезе выбранных 80 групп КВЕД (размер бульбашок – питома вага групи КВЕД у обсягах реалізованої продукції промисловими підприємствами м. Києва)

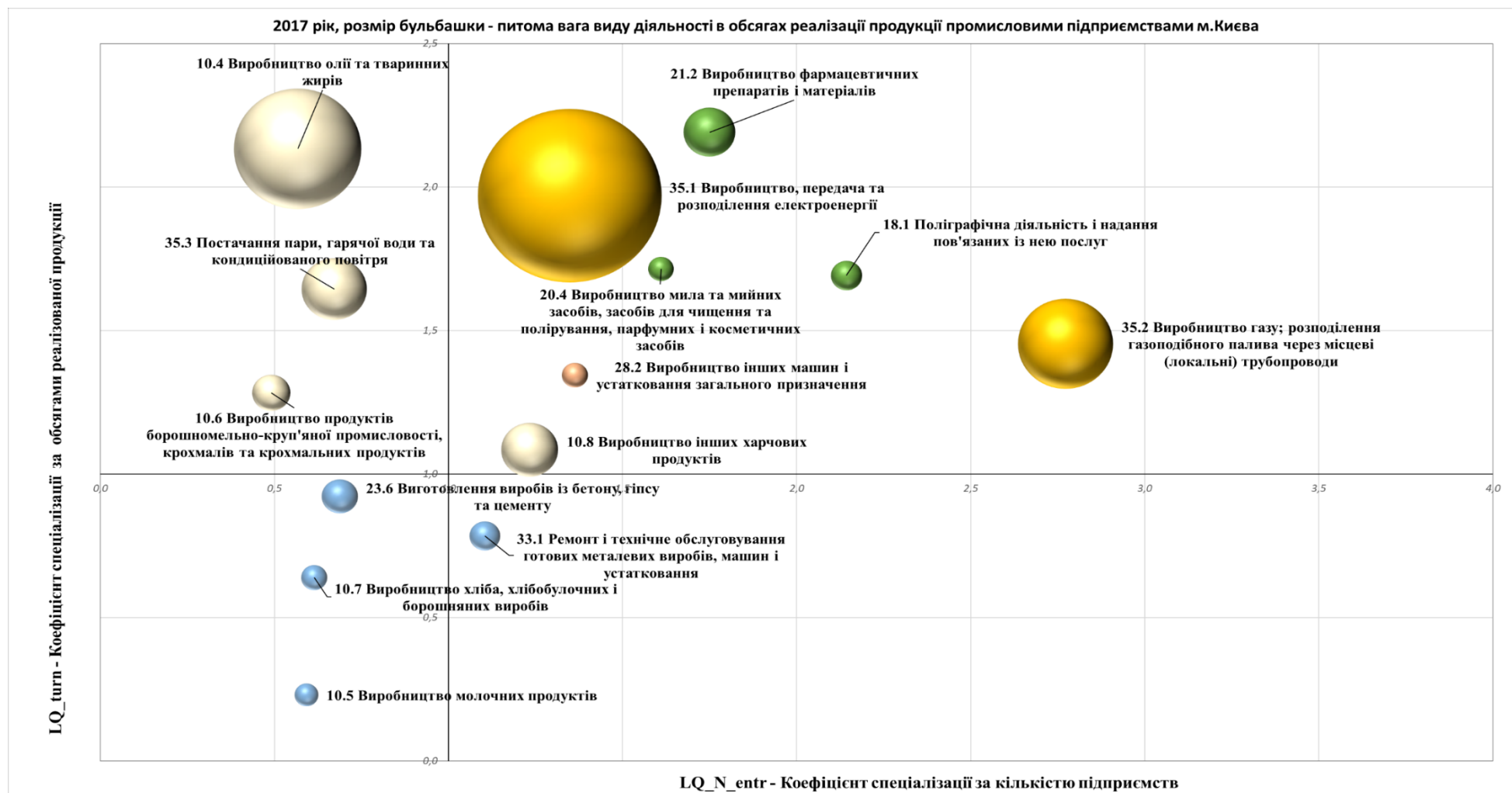

Рис..2.4с Спеціалізація промисловості м. Києва в розрізі вибраних 14 груп КВЕД

Джерело: дані Держстату України

На горизонтальній осі рисунків 2.4a – 2.4c знаходяться значення коефіцієнту спеціалізації за кількістю підприємств певного виду промислової діяльності (LQ_N_entr), на вертикальній (LQ_turn) – відповідно коефіцієнту спеціалізації за обсягами реалізованої продукції. Розмір бульбашок на рисунку 1.3.4a відображає питому вагу кількості зайнятих групи КВЕД у загальній кількості зайнятих в промисловості м. Києва. Розмір бульбашок на рисунку 3.4b та 3.4c відображає питому вагу виду економічної діяльності у обсягах реалізованої продукції промисловими підприємствами м. Києва.

На рисунку 3.4c представлено ті види промислової діяльності, за якими м. Київ має високі значення коефіцієнтів спеціалізації, а також ті, які забезпечують понад 0,5% обсягів реалізованої продукції. Ці види діяльності є претендентами на включення їх до основних напрямів смарт-спеціалізації у м. Києві:

1. Перша черга

*(коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції $LQ_turn > 1,5$;
коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств $LQ_N_entr > 1,5$)*

- Розділ 18 Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації:
 - 18.1 Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг ($LQ_turn = 2,5$; $LQ_N_entr = 2,1$);
- Розділ 21 Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів:
 - 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів ($LQ_turn = 2,2$; $LQ_N_entr = 1,7$);
- Розділ 20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції:
 - 20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів ($LQ_turn = 1,7$; $LQ_N_entr = 1,6$).

2. Друга черга

*(коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції $LQ_turn > 1,5$;
або коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств $LQ_N_entr > 1,5$):*

- Секція D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря:
 - 35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії ($LQ_turn = 2,0$);
 - 35.2 Виробництво газу; розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи

($LQ_N_entr = 2,8$);

▪ 35.3 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
($LQ_turn = 1,6$);

- Розділ 10 Виробництво харчових продуктів:
10.4 Виробництво олії та тваринних жирів
($LQ_turn = 2,1$).

3. Третя черга

(коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції $LQ_turn < 1,5$ та коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств $LQ_N_entr < 1,5$; питома вага обсягу реалізованої продукції в промисловості $CM=> 0,5\%$):

- Розділ 10 Виробництво харчових продуктів:
 - 10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів ($CM=0,6\%$);
 - 10.8 Виробництво інших харчових продуктів ($CM=2,9\%$);
 - 10.5 Виробництво молочних продуктів ($CM=0,5\%$);
 - 10.6 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів ($CM=1,3\%$);
- Розділ 23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції:
 - 23.6 Виготовлення виробів з бетону, гіпсу та цементу ($CM=1,2\%$);
- Розділ 28 Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.:
 - 28.2 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення ($CM=0,6\%$);
- Розділ 33 Ремонт і монтаж машин і устаткування:
 - 33.1 Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування ($CM=0,8\%$).

Найбільш інноваційно активними у м. Києві були підприємства з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів та виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (Додаток А). Загалом інноваційною діяльністю у 2017 р. займалися 95 київських підприємств, або 20,7% від загальної кількості обстежених підприємств, що випускали промислову продукцію.

Також, у 2017 р. 79 промислових підприємств витратили 1861,2 млн грн на технологічні інновації. У структурі цих витрат 55,0% коштів спрямовано на

придбання машин, обладнання та програмного забезпечення; 34,8% - на виконання науково-дослідних розробок власними силами підприємств (внутрішні НДР); 1,6% - на придбання результатів НДР інших організацій (зовнішні НДР); 0,1% - на придбання інших зовнішніх знань (нових технологій, у т.ч. виключних майнових прав власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки; комерційних таємниць; проектів; товарних знаків тощо) та 8,5% становили інші витрати, що свідчить про досить низький рівень взаємодії між підприємствами та науковими установами.

Крім того, у м. Києві лише 11,3% загальної кількості обстежених промислових підприємств реалізували інноваційну продукцію на суму 1617,7 млн грн, що становить 0,3% загального обсягу реалізованої промислової продукції. У структурі реалізованої інноваційної продукції 37,0% належить продукції, що є новою для ринку; 63,0% - нова або істотно поліпшена для підприємства продукція. Обсяг експорту інноваційного продукту становив 156,2 млн грн, або менше 10%.

Слід відзначити, що статистичні дані, що мають відображати стан економіки та промисловості м. Києва не є повними, існує проблема з неподанням окремими підприємствами статистичної звітності. Крім того, у м. Києві знаходяться штаб-квартири та головні офіси великих компаній статистична звітність яких може призводити до викривлення статистичних даних щодо м. Києва. Також існує проблема щодо розбіжності у статистичних даних, наданих Головним управлінням статистики м. Києва та Держстатом України. Тому на наступних етапах визначення напрямів смарт-спеціалізації, зокрема при проведенні якісного аналізу, необхідно звертати на це увагу.

Відповідно до методики Об'єднаного дослідницького центру ЄК ще однією складовою аналізу при визначенні напрямів смарт-спеціалізації є **аналіз експортного потенціалу**. В даній роботі ми окремо проаналізували експорт товарів (табл. Б.1 Додатку Б) та експорт послуг (табл. Б.2 Додатку Б), що реалізовані суб'єктами господарювання м. Києва. Для товарів було розраховано

коефіцієнти спеціалізації в розрізі товарних груп УКТЗЕД, а для послуг – в розрізі розділів КЗЕП.

У табл. 2.4 наведено перелік товарних груп, за якими м.Київ має відносні переваги в експорті (коефіцієнт спеціалізації > 1), а також визначено відповідність видам економічної діяльності.

Таблиця 2.4

Спеціалізація м. Києва за експортом товарів

Секція КВЕД	Відповідність розділам КВЕД*	Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД*	Коефіцієнт спеціалізації			Меді- ана	Приріст обсягів експорту у % 2018 до 2016
			2016	2017	2018		
А Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	01 Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	10 зернові культури	2,1	2,0	1,9	2,0	-9,6
		12 насіння і плоди олійних рослин	1,7	2,0	2,1	2,0	25,5
		07 овочі	0,8	1,5	1,3	1,3	51,4
	02 Лісове господарство та лісозаготівлі	47 маса з деревини	0,0	2,5	2,4	2,4	x
С Переробна промисловість	10 Виробництво харчових продуктів	15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	2,0	2,4	2,4	2,4	18,5
		11 продукція борошномельно- круп'яної промисловості	1,4	1,5	2,1	1,5	46,3
		18 какао та продукти з нього	1,5	1,7	1,8	1,7	18,2
		17 цукор і кондитерські вироби з цукру	1,4	1,4	1,6	1,4	17,0
	13 Текстильне виробництво	53 інші текстильні волокна	1,0	1,5	1,9	1,5	92,9
		59 текстильні матеріали	1,3	1,4	1,2	1,3	-7,7
	15 Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	64 взуття	1,1	1,1	1,2	1,1	11,0
	18 Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації	49 друкована продукція	2,0	1,9	2,2	2,0	8,8
	19 Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	0,7	1,1	1,1	1,1	45,2
	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	32 екстракти дубильні	0,4	1,6	3,6	1,6	822,8
		36 порох і вибухові речовини	2,9	3,3	3,2	3,2	8,1
		55 синтетичні або штучні штапельні волокна	2,7	2,5	2,9	2,7	6,8

Секція КВЕД	Відповідність розділам КВЕД*	Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД*	Коефіцієнт спеціалізації			Меді- ана	Приріст обсягів експорту у % 2018 до 2016	
			2016	2017	2018			
21	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	34 мило, поверхнево- активні органічні речовини	2,1	2,0	2,1	2,1	-0,4	
		31 добрива	0,1	0,8	2,0	0,8	3572,7	
		33 ефірні олії	1,5	1,5	1,6	1,5	9,4	
		38 різноманітна хімічна продукція	1,1	1,3	1,3	1,3	27,8	
			2016	2017	2018			
С	Переробна промисловість	30 фармацевтична продукція	3,5	3,5	3,6	3,5	1,8	
		23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	0,9	1,1	1,1	1,1	26,7	
		26 Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	90 прилади та апарати оптичні, фотографічні	1,7	1,4	1,9	1,7	8,7
			37 фотографічні або кінематографічні товари	2,5	2,6	2,2	2,5	-11,8
		30 Виробництво інших транспортних засобів	2,4	3,0	2,4	2,4	-2,3	
		32 Виробництво іншої продукції	3,8	3,9	4,0	3,9	6,3	
Е	38 Збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів	23 залишки і відходи харчової промисловості	1,9	2,2	2,3	2,2	16,6	

* - орієнтовно

Джерело: розраховано авторами за даними Держстату та Головного управління статистики в м. Києві

З таблиці 2.4. видно, що найбільш активно за період 2016-2018 рр. зросли коефіцієнти спеціалізації експорту товарів м. Києва за такими видами економічної діяльності, як: С. 10 «Виробництво харчових продуктів» та С. 20 «Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції». За КВЕД С. 21 «Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів» коефіцієнт спеціалізації експорту, незважаючи на високе значення (3,5), також демонструє позитивну динаміку. Поряд з цим, в експорті товарів, що відносяться до КВЕД С. 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції», динаміка коефіцієнтів спеціалізації експорту, які є досить високими, не є односпрямованою.

Для наочності та полегшення розуміння динаміки розвитку товарного експорту м. Києва було складено рисунок 3.5, на якому представлено лише ті групи товарів, за якими м. Київ мав у 2018 році коефіцієнт локалізації більше 1 (вертикальна вісь- коефіцієнт спеціалізації) та обсяги якого зросли в доларовому еквіваленті у порівнянні з 2016 роком (горизонтальна вісь – зміна обсягів у відсотках). Розмір бульбашки характеризує питому вагу товарної групи в експорті товарів м. Києва.

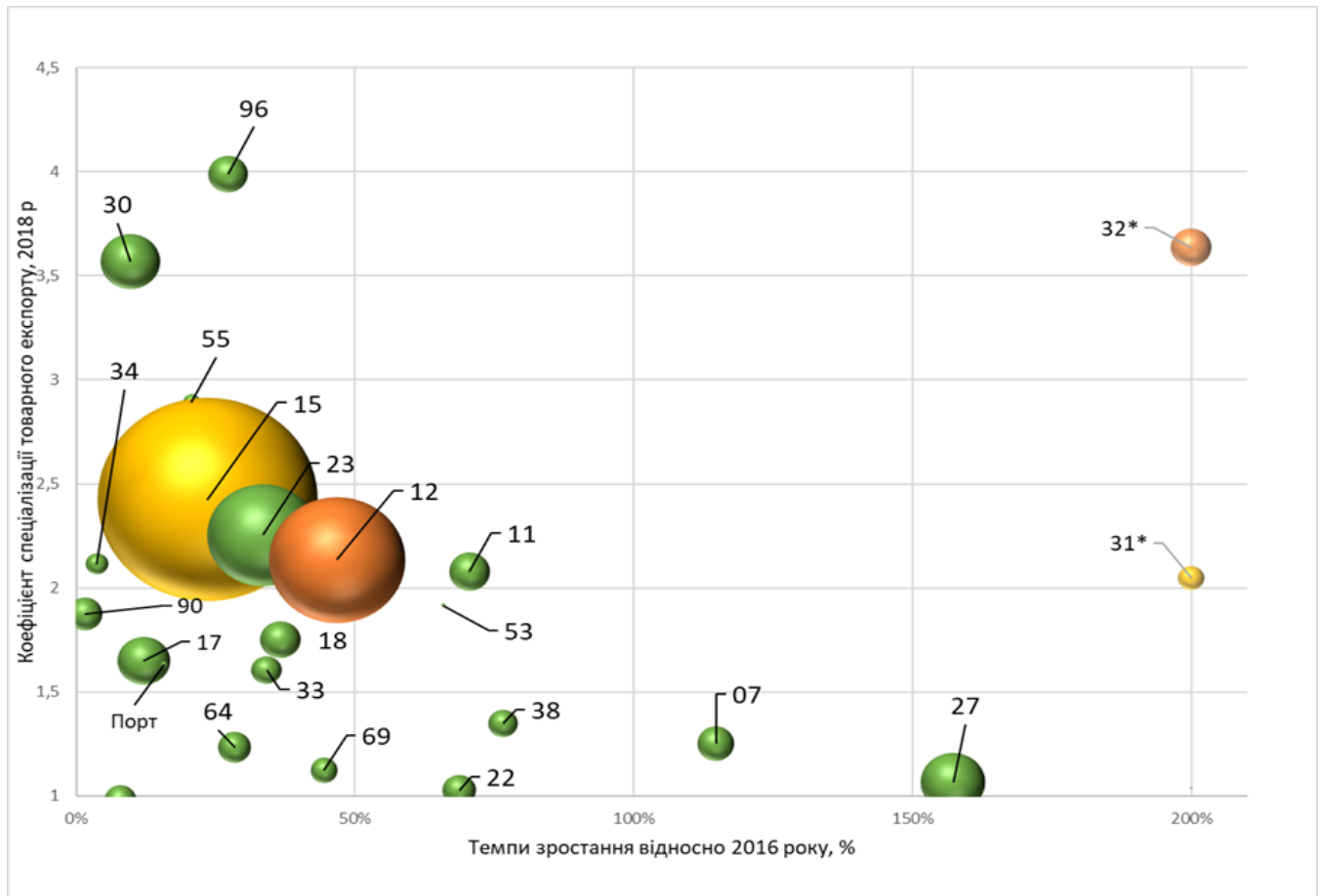

Рис. 2.5 Експортна спеціалізація м. Києва, 2018 р.

Легенда до рисунку 3.5

Розділ КВЕД	Код та назва УКТЗЕД	Коефіцієнт спеціалізації у 2018 р.
01 Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	12 насіння і плоди олійних рослин	2,1
	10 зернові культури	1,9
	07 овочі	1,3
02 Лісове господарство та лісозаготівлі	47 маса з деревини	2,4
10 виробництво харчових продуктів	15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	2,4
	11 продукція борошномельно-круп'яної промисловості	2,1
	18 какао та продукти з нього	1,8

Розділ КВЕД	Код та назва УКТЗЕД	Коефіцієнт спеціалізації у 2018 р.
	17 цукор і кондитерські вироби з цукру	1,6
	13 шелак природний	1,0
11 Виробництво напоїв	22 алкогольні і безалкогольні напої та оцет	1,0
13 Текстильне виробництво	53 інші текстильні волокна	1,9
	59 текстильні матеріали	1,2
15 Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	64 взуття	1,2
18 Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації	49 друкована продукція	2,2
19 Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	1,1
20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	32 екстракти дубильні	3,6
	36 порох і вибухові речовини	3,2
	55 синтетичні або штучні штапельні волокна	2,9
	34 мило, поверхнево-активні органічні речовини	2,1
	31 добрива	2,0
	33 ефірні олії	1,6
	38 різноманітна хімічна продукція	1,3
21 Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	30 фармацевтична продукція	3,6
23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	69 керамічні вироби	1,1
26 Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	37 фотографічні або кінематографічні товари	2,2
	90 прилади та апарати оптичні, фотографічні	1,9
30 Виробництво інших транспортних засобів	88 літальні апарати	2,4
32 Виробництво іншої продукції	96 різні готові вироби	4,0
38 Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	23 залишки і відходи харчової промисловості	2,3
	Товари, придбані в портах	1,6

*) приріст перевищував 200%, тому для візуалізації значень цієї групи було використано значення приросту 200%

Джерело: складено авторами за даними Держстату України

Аналізуючи дані таблиць 2.4 та рисунку 2.5 щодо експортного потенціалу м. Києва, можна зробити висновок про доцільність більш глибокого дослідження таких видів діяльності за **секцією С** як:

- ✓ **розділ С.20 «Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції»;**

- ✓ розділ С. 21 «Виробництво основних фармацевтичних продуктів і препаратів»;
- ✓ розділ С. 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції»;
- ✓ розділ С. 10 «Виробництві харчових продуктів; виробництво виробів зі шкіри та текстильних виробів».

Стосовно експорту послуг відзначимо, що за багатьма видами послуг дані по м. Києву не є доступними, в т.ч. через питання конфіденційності інформації.

У таблиці 3.5 наведено перелік послуг, за якими коефіцієнт спеціалізації у 2018 році перевищував 1,5.

Таблиця 2.5

Спеціалізація м. Києва за експортом послуг у 2018 році

Відповідність розділам КВЕД*	Код КЗЕП	Назва послуги	Обсяг експорту, тис. дол США	Питома вага послуги в експорті послуг м.Києва	Коефіцієнт спеціалізації	Питома вага Києва в загальному експорті послуги
К Фінансова та страхова діяльність						
64 Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення	07	Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	104337,5	3,0%	3,3	97%
65 Страхування, перестрахування та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування	06	Послуги зі страхування	38717,5	1,1%	3,0	87%
І Інформація та телекомунікації						
59 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів 60 Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення 61 Телекомунікації (електрозв'язок),	09.01	Телекомунікаційні послуги	141790,8	4,1%	3,1	90%
58 Видавнича діяльність 62 Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність, 63 Надання інформаційних послуг	09.03	Інформаційні послуги	272207,6	7,9%	3,0	88%
М Професійна, наукова та технічна діяльність						
69 Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку	08	Роялті та інші послуги, пов'язані з	36252,9	1,0%	3,0	87%

Відповідність розділам КВЕД*	Код КЗЕП	Назва послуги	Обсяг експорту, тис. дол США	Питома вага послуги в експорті послуг м.Києва	Коефіцієнт спеціалізації	Питома вага Києва в загальному експорті послуги
		використанням інтелектуальної власності				
72 Наукові дослідження та розробки	10.01	Послуги дослідження та розробки	83087,8	2,4%	2,5	74%
70 Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	10.02	Професійні та консалтингові послуги	395558,3	11,4%	2,9	85%
R Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок						
90 Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг; 91 Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури; 92 Організування азартних ігор; 93 Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг	11	Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	13670,2	0,4%	2,7	79%
S Надання інших видів послуг						
94 Діяльність громадських організацій	10.08	Інші ділові послуги	57905,4	1,7%	2,4	70%
95 Ремонт комп'ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку	09.02	Комп'ютерні послуги	990762,2	28,6%	2,2	63%
N Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування						
77 Оренда, прокат і лізинг	10.06	Послуги операційного лізингу	21533,9	0,6%	2,2	65%
H Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність						
49 Наземний і трубопровідний транспорт	03.05	Послуги залізничного транспорту	285896,5	8,3%	1,8	54%
G Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів						
45 Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт 46 Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами 47 Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	10.07	Послуги, пов'язані з торгівлею, та посередницькі послуги	35775,3	0,0	1,5	43%

Джерело: складено авторами за даними Держстату та Головного управління статистики в м.Києві

Як видно з таблиці 2.5, фактично у м. Києві сконцентрована переважна більшість підприємств та установ, які забезпечують експорт послуг за такими видами економічної діяльності, як:

- Секція К «Фінансова та страхова діяльність»: розділ КВЕД 64 «Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення» та 65 «Страхування, перестраховання та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування»;

- Секція J «Інформація та телекомунікації»: розділ 58 «Видавнича діяльність»; розділи 59+60+61 «Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів; діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення; телекомунікації (електрозв'язок)»; розділи 62+63 «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність; надання інформаційних послуг»;

- Секція M «Професійна, наукова та технічна діяльність»: 69 «Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку»; 70 «Наукові дослідження та розробки»; 72 «Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування»;

- Секція R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок».

Інвестиційний потенціал м. Києва

Відповідно до даних Держстату України за період 2010–2017 роки спостерігалось зростання обсягів освоєння в економіці м. Києва капітальних інвестицій майже у 3 рази у фактичних цінах (див. табл.3.6). Враховуючи, що на таке зростання суттєво впливали інфляційні процеси, було розраховано додатковий показник, що характеризує співвідношення темпів зростання капітальних інвестицій у секцію КВЕД до темпів зростання капітальних інвестицій в економіку м. Києва (останній стовпець).

**Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності м. Києва за 2010,
2015-2017рр.**

млн грн

Секції за КВЕД	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Роки				Співвідношення темнів зростання секції до темнів зростання по економіці м.Києва в цілому (2017 до 2010)
		2010	2015	2016	2017	
	Усього	53726	88139	106296	136045	1,0
A	Сільське, лісове та рибне господарство	81	896	1249	1567	7,6
B+C+D+E	Промисловість	10377	21001	28787	34917	1,3
B	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4902	7787	10178	15211	1,2
C	Переробна промисловість	2537	4952	7333	8958	1,4
D	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиціованого повітря	2810	7762	10695	10137	1,4
E	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	128	500	581	612	1,9
F	Будівництво	8039	11363	12911	11778	0,6
G	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	5375	8373	12291	13356	1,0
H	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	7817	7817	14108	21719	1,1
I	Тимчасове розміщування й організація харчування	382	571	840	1105	1,1
J	Інформація та телекомунікації	7754	21394	12804	16313	0,8
K	Фінансова та страхова діяльність	4629	5067	5686	6973	0,6
L	Операції з нерухомим майном	4145	3356	6421	10388	1,0
M	Професійна, наукова та технічна діяльність	1804	2264	3100	5344	1,2
N	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	720	1933	3137	4776	2,6
O	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1757	2698	2989	4223	0,9
P	Освіта	228	332	503	934	1,6
Q	Охорона здоров'я та надання	220	321	889	1555	2,8

Секції за КВЕД	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Роки				Співвідношення темпів зростання секції до темпів зростання по економіці м.Києва в цілому (2017 до 2010)
		2010	2015	2016	2017	
	соціальної допомоги					
R	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	127	664	474	815	2,5
S	Надання інших видів послуг	271	89	107	282	0,4

У структурі капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у 2017 році найбільшу частку інвестицій освоєно у секції J «Інформація та комунікації» (12,0%), у секції D «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря» та С «Переробна промисловість» відповідно 7,5 та 6,6% капітальних інвестицій.

Водночас за період 2010-2017 рр. випереджальними темпами зросли обсяги капітальних інвестицій у такі секції, як:

- Секція Q «Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги»;
- Секція R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок»;
- Секція N «Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування»;
- Секція E «Водопостачання; каналізація, поводження з відходами»
- Секція С «Переробна промисловість».

Це свідчить про спрямування зусиль на вдосконалення розвиток соціальної та ділової інфраструктури (реалізацію проектів з будівництва та обладнання медичних центрів, лабораторій, спортмайданчиків), а також розвиток туристичної та креативного середовища.

Обсяг залучених прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) у розвиток економіки м. Києва у 2018 році зріс порівняно із 2015 роком 10%, а у порівнянні з 2017 роком на 3,5% (див. табл.2.7).

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) у м. Києві за видами економічної діяльності за 2015-2018 рр.

Секції за КВЕД	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Роки (на кінець року), млн дол. США				Темпи росту у % 2018 до 2015	Темпи росту у % 2018 до 2017
		2015	2016	2017	2018**		
	Усього	15356,3	16516,8	16343,9	16910,2	10,1	3,5
A	Сільське, лісове та рибне господарство	94,6	204,8	203,8	203,5	115,1	-0,2
B+C+D+E	Промисловість	1130,0	1137,7	1152,0	1110,1	-1,8	-3,6
B	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	29,9	30,9	30,1	32,8	9,7	9,0
C	Переробна промисловість	1058,9	986,6	994,3	953,2	-10,0	-4,1
D	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	35,6	101,8	107,3	105,1	195,1	-2,0
E	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	5,6	18,5	20,3	18,9	236,6	-6,8
F	Будівництво	773,2	737,2	649,1	646,3	-16,4	-0,4
G	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	3464,6	3493,4	3438,3	3887,7	12,2	13,1
H	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	284,6	255,1	268,1	261,8	-8,0	-2,4
I	Тимчасове розміщення й організація харчування	256,3	244,0	253,0	256,5	0,1	1,4
J	Інформація та телекомунікації	2016,6	2016,4	2066,7	2163,0	7,3	4,7
K	Фінансова та страхова діяльність	2770,8	3324,1	3203,8	3224,2	16,4	0,6
L	Операції з нерухомим майном	1990,9	2251,8	2315,3	2523,3	26,7	9,0
M	Професійна, наукова та технічна діяльність	1914,3	1926,2	1849,2	1703,1	-11,0	-7,9
N	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	573,3	829,2	848,2	834,9	45,6	-1,6
O	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	*	*	*	*	*	*
P	Освіта	8,9	14,3	13,7	13,8	54,7	0,1
Q	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	19,0	20,6	19,2	16,9	-11,0	-11,8
R	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	45,5	48,2	48,0	49,8	9,5	3,9
S	Надання інших видів послуг	*	*	15,7	15,4	*	-1,9

* Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації

** - попередні дані Головного управління статистики м. Києва

У структурі обсягу прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) за видами економічної діяльності у 2017-2018 роках переважали види економічної діяльності у сфері послуг, зокрема: оптова та роздрібна торгівлі понад 20%,

фінансова та страхова діяльність – близько 20% та операції з нерухомим майном – близько 15%, інформація та комунікації – близько 13%. Найменше іноземних інвестицій надходило у охорону здоров'я та надання соціальної допомоги; освіти; водопостачання; каналізація, поводження з відходами – по 0,1%.

Водночас необхідно відзначити зменшення у 2018 році порівняно із 2015 роком обсягу прямих іноземних інвестицій у переробну промисловість, професійну, наукову та технічну діяльність; охорону здоров'я та надання соціальної допомоги. Для зростання залучення іноземних інвестицій потрібно проводити активну зовнішню інформаційну політику щодо інвестиційного потенціалу підприємств; забезпечити максимальне сприяння реалізації інвестиційних проєктів із залученням іноземних інвестицій; висвітлювати позитивний досвід інвестиційної діяльності на семінарах, конференціях, виставках, інвестиційному порталі тощо.

Інвестиційна діяльність промислових підприємств м. Києва

Дані табл. 2.8 свідчать про зростання у 2017 році обсягів освоєння капітальних інвестицій у промисловості порівняно із 2010 роком майже у 4 рази (у фактичних цінах, без урахування інфляції). Поряд з цим випереджаючими темпами зростали капітальні інвестиції у наступних видах промислової діяльності: виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність (розділи КВЕД 16-18); виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань (розділ 28); виробництво хімічних речовин і хімічної продукції (розділ 20); водопостачання, каналізація, поводження з відходами (секція Е) тощо.

Найбільшу частку капітальних інвестицій у промисловості майже 44% освоєно у добувній промисловості, а у переробній промисловості ця частка складає лише майже 26%. У структурі капітальних інвестицій у переробну промисловість традиційно переважають частки харчової промисловості (25,3% загального обсягу залучених інвестицій у переробну промисловість у 2017 р.), деревообробної промисловості (23,6 %), хімічного комплексу (23,4 %), фармацевтичної промисловості (11,1%). Незначними залишаються частки інвестицій у виробництво електричного устаткування – лише 0,96%,

виробництво автотранспортних засобів – 1,3%. В основному у 2017 році інвестування проводилось за власні кошти підприємств і організацій, що становить майже 76%, коштів державного бюджету – лише 4,7%, коштів місцевих бюджетів – 6,4%.

Таблиця 2.8

Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності м. Києва за 2010, 2015-2017 роки

Код секцій та розділів за КВЕД 2010	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Роки, млн грн				Співвідношення темпів зростання до темпів зростання в промисловості м. Києва в цілому (2017 до 2010)
		2010	2015	2016	2017	
	Промисловість	10377	21001	28787	34917	1,0
Секція В	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4902	7787	10178	15211	0,9
Секція С	Переробна промисловість	2537	4952	7333	8958	1,0
<i>Розділи 10–12</i>	<i>Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів</i>	935	2071	2266	2269	0,7
<i>Розділи 13-15</i>	<i>Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів</i>	58	147	194	225	1,2
<i>Розділи 16-18</i>	<i>Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність</i>	295	317	1654	2117	2,1
<i>Розділ 19</i>	<i>Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення</i>	*	*	*	*	*
<i>Розділ 20</i>	<i>Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції</i>	54	304	317	261	1,4
<i>Розділ 21</i>	<i>Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів</i>	392	834	964	993	0,8
<i>Розділи 22-23</i>	<i>Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	418	694	1059	1838	1,3
<i>Розділи 24-25</i>	<i>Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування</i>	177	229	241	469	0,8
<i>Розділ 26</i>	<i>Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції</i>	40	56	89	149	1,1
<i>Розділ</i>	<i>Виробництво електричного</i>	*	22	*	86	*

Код секцій та розділів за КВЕД 2010	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Роки, млн грн				Співвідношення темпів зростання до темпів зростання в промисловості м. Києва в цілому (2017 до 2010)
		2010	2015	2016	2017	
27	устаткування					
Розділ 28	<i>Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань</i>	35	103	242	207	1,8
Розділи 29–30	<i>Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів</i>	44	39	86	114	0,8
Розділ 31-33	<i>Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування</i>	78	125	141	196	0,7
Секція D	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря	2810	7762	10695	10137	1,1
Секція E	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	128	500	581	612	1,4

*Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації

Залучення іноземних інвестицій сприяє економічному зростанню економіки м. Києва на основі ефективного використання місцевих ресурсів. Дані табл. 2.9 свідчать, що у 2017 році прями іноземні інвестиції у розвиток промисловості м. Києва зросли порівняно із 2010 роком лише на 5%.

Таблиця 2.9

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) у м. Києві за видами промислової діяльності за 2010, 2015-2017рр.

млн дол. США

Код секцій та розділів КВЕД 2010	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Роки (на кінець року)			
		2010	2015	2016	2017
	Промисловість	1163,3	1102,9	1130,0	1217,5
Секція B	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	58,8	35,3	29,9	30,7

Код секцій та розділів КВЕД 2010	Назва виду економічної діяльності за КВЕД 2010	Роки (на кінець року)			
		2010	2015	2016	2017
Секція С	Переробна промисловість	1062,4	1024,6	1058,9	1038,2
Розділи 10-12	<i>Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів</i>	x	x	x	445,8
Розділи 13-15	<i>Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів</i>	x	x	x	3,9
Розділи 16-18	<i>Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність</i>	x	x	x	51,6
Розділ 19	<i>Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення</i>	x	x	x	*
Розділ 20	<i>Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції</i>	x	x	x	135,8
Розділ 21	<i>Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів</i>	x	x	x	18,1
Розділи 22-23	<i>Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	x	x	x	152,5
Розділи 24-25	<i>Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування</i>	x	x	x	108,9
Розділи 26-30	<i>Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування</i>	x	x	x	106,7
Розділ 31-33	<i>Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування</i>	x	x	x	*
Секція Д	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря	x	x	x	128,3
Секція Е	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	x	x	x	20,3

*Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації

У структурі прямих іноземних інвестицій у промисловість м. Києва у 2017 р. переважали С.10-12 «Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів» (37%); С.22-23 «Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції» (3%); С.20 «Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції» (11%) та Д.35 «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря» (11%). Незначними залишаються частки прямих іноземних інвестицій у С.13-15 «Текстильне

виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів»— 0,3%.

Стосовно аналізу **науково-технічної спеціалізації** слід відзначити, що європейські експерти рекомендують використовувати дані щодо кількості наукових публікацій, патентів і винаходів та кількості дослідників в розрізі наукових напрямів, узгоджених з видами економічної діяльності.

У зв'язку з проблемою отримання необхідних статистичних даних науково-технічна спеціалізація м. Києва визначена за обмеженим обсягом інформації щодо кадрового потенціалу, патентної та винахідницької активності та освітнього потенціалу.

Науковий потенціал м. Києва за кількістю дослідників становить 45,5% загального потенціалу країни (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Спеціалізація наукового потенціалу міста Києва

	Україна		м. Київ		Коефіцієнт спеціалізації		Частка м.Києва
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2017
Кількість дослідників з урахуванням сумісників на кінець звітного року	63694	59392	28673	27008	x	x	45,5%
природничих наук (крім медичних та сільськогосподарських)	18461	16593	10364	9845	1,26	1,28	59,3%
технічних наук	26266	25715	9544	9044	0,81	0,76	35,2%
медичних наук	4845	3759	2138	2129	0,99	1,23	56,6%
сільськогосподарських наук	4663	4777	1041	1104	0,50	0,50	23,1%
суспільних наук	6506	5945	3711	3148	1,28	1,15	53,0%
гуманітарних наук	2953	2603	1875	1738	1,42	1,44	66,8%

Джерело: власні розрахунки на основі даних статистичного щорічника м.Києва

Незважаючи на обмеження щодо рівня деталізації даних, наявні дані свідчать про спеціалізацію наукових установ міста Києва у галузях природничих та медичних наук, що слугує ще одним фактором на користь обрання в якості одного з основних напрямів смарт-спеціалізації діяльність за КВЕД розділ **21 «Виробництво фармацевтичної продукції та фармацевтичних препаратів»**.

Але разом з тим аналіз наукового потенціалу потребує поглиблення та уточнення, що дасть можливість конкретизувати напрями подальшого розвитку як медичної науки, так і відповідного виробництва.

Патентна активність у м. Києві

Як свідчать дані таблиці 2.11, кількість поданих заявок та отриманих патентів на винаходи і корисні моделі у 2017 році порівняно з 2010 роком зросла на 25%. Переважну більшість – майже 79% поданих заявок та отриманих патентів на винаходи і корисні моделі складають корисні моделі.

Таблиця 2.11

Кількість заявок та патентів на винаходи та корисні моделі (національні заявники та власники) у м. Києві

Показники	Роки			
	2010	2015	2016	2017
Розподіл заявок	2376	3454	3385	3142
- винаходи	656	754	722	676
- корисні моделі	1720	2700	2663	2466
Розподіл патентів	2241	3144	2923	2987
- винаходи	574	569	437	425
- корисні моделі	1667	2575	2486	2562

одиниць

Джерело: Промислова власність у цифрах: показники діяльності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» за 2017 рік. К.: УІІВ, 2018. - URL: http://www.uipv.org/i_upload/file/promvlasnist-2017.pdf

Спостерігається тенденція зростання у 2017 році порівняно з 2010 роком майже на 44% кількості поданих заявок та отриманих патентів на корисні моделі. Що стосується заявок на винаходи, то у 2017 році порівняно з 2010 році спостерігалось незначне зростання. Водночас спостерігаємо тенденцію зменшення отриманих патентів майже на 26%. Це свідчить про підвищення зацікавленості винахідників у створенні саме корисних моделей.

За період 2010, 2015-2017рр. було досліджено винахідницьку активність наукових організацій та закладів освіти у м. Києві та зроблено розподіл за напрямками дослідницької діяльності по КВЕД-2010 (див. Табл.2.12).Проведений аналізсвідчить про зменшення винахідницької

активності, як у наукових організаціях, так і у закладах освіти. Найбільше зменшення кількості поданих заявок у наукових закладах спостерігалось в Інституті нейрохірургії імені академіка А.П. Ромоданова Національної академії медичних наук України майже у 3 рази, дослідження і розробки якого проводяться у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, Інституті хімії високомолекулярних сполук НАН України на 40%, дослідження і розробки якого проводяться у галузі хімічної промисловості. Незначне зростання спостерігалось в Інституті цукрових буряків Національної академії аграрних наук України та Інституті технічної теплофізики НАН України.

Таблиця 2.12

Наукові організації та заклади освіти за найвищою винахідницькою активністю (кількість заявок на винаходи і корисні моделі) у м. Києві

Одиниць

Секція КВЕД	Відповідність до видів економічної діяльності за розділами КВЕД	Установи	Роки			
			2010	2015	2016	2017
<i>Наукові організації</i>						
А Сільське господарство, лісове господарство та	01 Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	Інститут гідротехніки і меліорації Національної академії аграрних наук України	16	11	5	17
		Інститут цукрових буряків Національної академії аграрних наук України	6	15	12	15
СПереробна промисловість	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України	*	12	24	25
		Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України	*	4	7	22
		Інститут хімії високомолекулярних сполук НАН України	33	21	34	20
	23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	Інститут надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України	*	20	24	39
		Інститут проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України	24	12	11	17
26 Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України	*	13	19	16	

Секція КВЕД	Відповідність до видів економічної діяльності за розділами КВЕД	Установи	Роки			
			2010	2015	2016	2017
	27 Виробництво електричного устаткування	Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України	31	21	26	27
D	35 Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Інститут технічної теплофізики НАН України	26	30	31	29
		Інститут відновлюваної енергетики НАН України	*	4	9	16
Q	86 Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Інститут нейрохірургії імені академіка А.П. Ромоданова Національної академії медичних наук України	53	19	28	20
		Національний інститут раку	23	11	25	19
<i>Заклади освіти</i>						
A Сільське господарство, лісове господарство та	01 Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	Національний університет біоресурсів і природокористування України	252	261	278	271
СПереробна промисловість	10 Виробництво харчових продуктів	Національний університет харчових технологій	255	354	294	277
	13 Текстильне виробництво, 14 Виробництво одягу, 15 Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	Київський національний університет технології та дизайну	128	121	117	60
	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»	189	203	223	221
	28 Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені ІгоряСікорського»				
	30 Виробництво інших транспортних засобів	Національний авіаційний університет	78	68	60	57
Q	86 Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця	253	205	56	84
		Національна медична	*	35	59	61

Секція КВЕД	Відповідність до видів економічної діяльності за розділами КВЕД	Установи	Роки			
			2010	2015	2016	2017
		академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика				

*немає даних

Джерело: складено авторами за даними Промислова власність у цифрах: показники діяльності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» за 2017 рік. К.: УІВ, 2018. - URL: http://www.uivp.org/i_upload/file/promvlasnist-2017.pdf

Що стосується закладів освіти, то найбільше зменшення кількості поданих заявок спостерігалось в Національному медичному університеті ім. О.О. Богомольця майже у 3 рази, Київському національному університеті технологій та дизайну у 2 рази. Незначне зростання спостерігалось в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» – 15%, Національному університеті харчових технологій – 8%, Національному університеті біоресурсів і природокористування України – 7%.

Освітній потенціал м.Києва

Київ є центром освіти в Україні. У 2017 р. у місті функціонувало 69 із 350 ВНЗ 3–4 рівнів акредитації, у яких навчалось понад 340 тис. студентів. Історично Київ має потужну наукову й освітню базу. Найбільш привабливими на сьогодні для студентів є спеціальності за галузями знань, що не є підґрунтям для необхідного інноваційного прориву та економічного зростання. Найбільша чисельність студентів, як за кількістю прийнятих, так і за випуском спостерігається в області гуманітарних та суспільних наук: управління та адміністрування, право, культура і мистецтво, соціальні та поведінкові науки, освіта і педагогіка, економіка, сфера обслуговування тощо (див. рис.2.6).

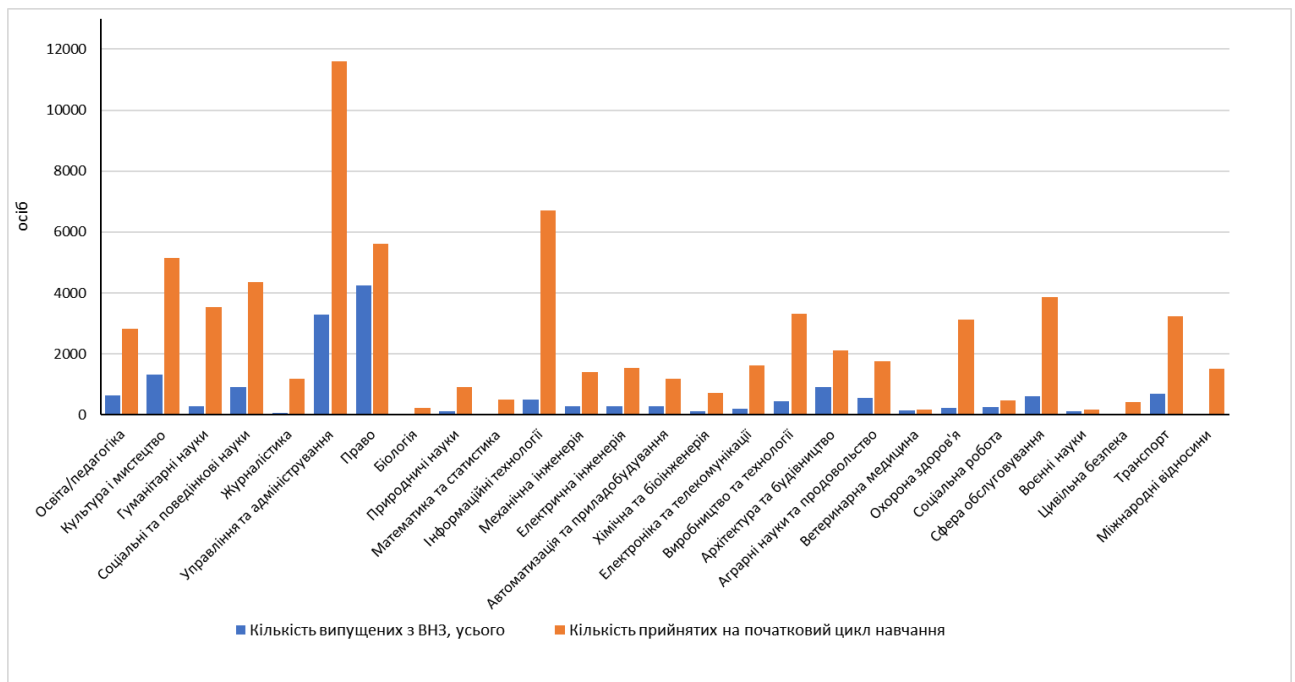

Рис. 2.6 Підготовка фахівців за галузями знань, 2017/18 навчального року

Серед технічних спеціальностей найбільш популярною є «інформаційні технології», що є позитивним фактором для розвитку сектору ІКТ. Поза увагою залишаються такі необхідні для інноваційного розвитку спеціальності, як механічна інженерія, електрична інженерія, автоматизація та приладобудування, хімічна та біоінженерія, електроніка та телекомунікації, виробництво та технології.

Єдине бачення майбутнього регіону

Забезпечення консенсусу всіх стейхолдерів щодо напрямів та шляхів трансформації регіону на основі смарт-спеціалізації потребує визначення характерних рис регіону. Для цього європейські експерти рекомендують використовувати тривимірну діаграму, сторони якої відображають три пріоритети стратегії розвитку ЄС Європа-2020¹⁹, а саме:

- смарт-зростання;
- стале зростання;
- всеохоплююче зростання.

¹⁹https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/smart_specialisation/smart_ris3_2012.pdf

По кожному пріоритету експертами з ЄС та ОЕСР розроблено відповідні типові риси, що притаманні регіонам (рис. 1.3.7).

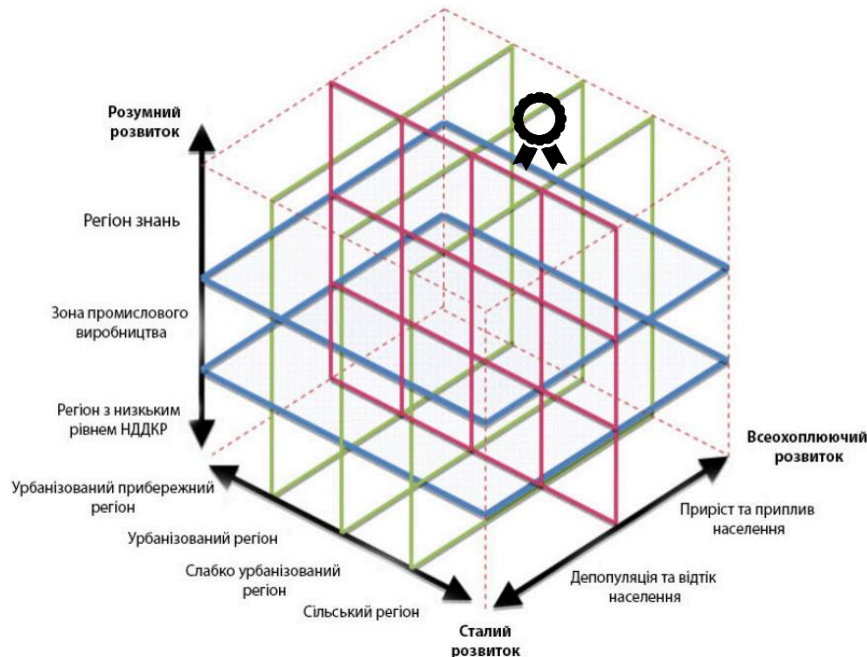

Рис. 2.7 *Інтегрована типологія м.Києва за пріоритетами Європа-2020*
Джерело: Керівництво зі стратегії досліджень та інновацій для смарт спеціалізації (неофіційна адаптована скорочена версія). Український інститут міжнародної політики

Згідно з наведеною діаграмою пропонується 24 інтегрованих типи регіонів, для яких вже сформовано рекомендації з формування політики реалізації смарт спеціалізації (див. наприклад https://read.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/regions-and-innovation-policy_9789264097803-en#page89).

Відповідно до аналізу статистичних даних щодо демографічної ситуації в м. Києві, науково-технологічного потенціалу міста та щільності населення м. Київ можна віднести до *урбанізованого регіону знань з припливом населення* (на рис. 2.7 – це позначено знаком). З огляду на це, стратегію розвитку регіону доцільно будувати на використанні наявних переваг шляхом наукового поштовху та/або стимулювання розвитку конкретних технологій. Крім цього, необхідно здійснювати заходи щодо забезпечення соціо-економічної трансформації.

Ще один досить важливий фактор, від якого залежить вибір інструментів для реалізації пріоритетів смарт спеціалізації, є рівень зв'язків регіональної інноваційної системи як всередині, так і глобально. Експертами ОЕСР

пропонується віднести регіон до одного з чотирьох типів. Втім з точки зору пріоритетних напрямів смарт спеціалізації, кожен з них, на нашу думку, доцільно розглядати окремо та запроваджувати заходи відповідно до їх специфіки. Наприклад, для одних видів діяльності більш доцільним може бути пошук іноземних партнерів, а для інших – розбудова локальних кластерів тощо.

Результати проведеної роботи щодо визначення потенційних основних напрямів смарт-спеціалізації м. Києва наведено у таблиці 2.13 «Узагальнена оцінка регіонального контексту м. Києва».

Таблиця 2.13

Узагальнена оцінка регіонального контексту м. Києва

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
А Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	Не виявлено				–
В Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Не виявлено				–
С Переробна промисловість	Розділ 10 Виробництво харчових продуктів <ul style="list-style-type: none"> 10.4 Виробництво олії та тваринних жирів 	LQ_turn = 2,1 LQ_empl=1,2 LQ_export = 2,4	За наявних статистичних даних визначити потенціал для розвитку неможливо.	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва 14,6% <i>(за рахунок місяця реєстрації холдингів?)</i>	Потребує додаткового якісного аналізу +/-
	Розділ 10 Виробництво харчових продуктів <ul style="list-style-type: none"> 10.6 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів 	LQ_turn = 1,3 LQ_export = 1,5 (продукція борошномельно-круп'яної промисловості)	Позитивна динаміка експорту продукції борошномельно-круп'яної промисловості Наявність ВНЗ та наукових установ	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва 1,3%	+

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
	Розділ 10 Виробництво харчових продуктів <ul style="list-style-type: none"> • 10.8 Виробництво інших харчових продуктів 	LQ_N_entr = 1,2 LQ_turn = 1,1	Наявність ВНЗ на наукових установах	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва 2,9%	+
	Розділ 21 Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів <ul style="list-style-type: none"> • 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів 	LQ_turn = 2,2 LQ_N_entr = 1,7 LQ_empl=3,6 LQ_export=3,5	Позитивна динаміка обсягів реалізації та зайнятості; Інноваційна активність Наявність наукових інститутів та ВНЗ; Позитивна динаміка експорту	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 2,4%	++
	Розділ 18 Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації <ul style="list-style-type: none"> • 18.1 Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг 	LQ_turn = 1,7 LQ_N_entr = 2,1 LQ_empl=3,0 LQ_export = 1,9 (друкована продукція)	Спеціалізація послуг щодо видавничої діяльності, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 0,9%	+

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
	Розділ 20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції <ul style="list-style-type: none"> • 20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів 	LQ_turn = 1,7 LQ_N_entr = 1,6 LQ_empl=1,6 LQ_export=2,0	Наявність наукових інститутів та ВНЗ; Інноваційна активність; Позитивна динаміка експорту	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 0,6%	+
	Розділ 23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції <ul style="list-style-type: none"> • 23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу 	LQ_empl = 1,7	Позитивна динаміка щодо кількості зайнятих, обсягів реалізації	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 1,2%	+
	Розділ 28 Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у <ul style="list-style-type: none"> • 28.2 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення 	LQ_turn = 1,3 LQ_N_entr = 1,4 LQ_empl=1,6	За наявних даних визначити потенціал для розвитку не можливо. Потребує додаткового аналізу	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 0,6%	+
	Розділ 26 Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції <ul style="list-style-type: none"> • 26.1 Виробництво електронних компонентів і плат 	LQ_turn = 2,5 LQ_N_entr = 2,7 LQ_empl=4,6	Значне зростання обсягів реалізації за 2015-2017 (3,5 рази); Висока інноваційна активність	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 0,1%	+
	Розділ 26 Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції <ul style="list-style-type: none"> • 26.2 Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування 	LQ_turn = 1,7 LQ_N_entr = 3,7 LQ_empl=2,8	За наявних даних визначити потенціал для розвитку не можливо. Потребує додаткового аналізу	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 0,2%	+

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
	Розділ 26 Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції <ul style="list-style-type: none"> 26.6 Виробництво радіологічного, електромедичного електротерапевтичного устаткування 	$LQ_{turn} = 2,2$ $LQ_{N_entr} = 3,0$ $LQ_{empl} = 4,0$	Наявність закладів охорони здоров'я; Наукових установ та ВНЗ	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 0,04%	+/-
	Розділ 30 Виробництво інших транспортних засобів <ul style="list-style-type: none"> 30.9 транспортних засобів, н.в.і.у. 	$LQ_{turn} = 2,2$ $LQ_{N_entr} = 2,2$ $LQ_{empl} = 3,0$	За наявних даних визначити потенціал для розвитку не можливо. Потребує додаткового аналізу	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 0,04%	+/-
D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Розділ 35 Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря <ul style="list-style-type: none"> 35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії 	$LQ_{turn} = 2,0$ $LQ_{empl} = 2,5$	За наявних даних визначити потенціал для розвитку не можливо. Потребує додаткового аналізу	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва – 30,4%	+
	Розділ 35 Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря <ul style="list-style-type: none"> 35.2 Виробництво газу; розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи 	$LQ_{turn} = 1,5$ $LQ_{N_entr} = 2,8$		Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва 8,2%	+/-
	Розділ 35 Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря <ul style="list-style-type: none"> 35.3 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря 	$LQ_{turn} = 1,6$		Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м.Києва 3,8%	+

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
Е Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Не виявлено			–	
F Будівництво		LQ_N_entr = 1,75 (2016)			–
G Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		LQ_VA=1,95 (2016)	x	Питома вага у валовій доданій вартості= 30,7%	–
H Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Не виявлено			–	
I Тимчасове розміщування й організація харчування	Розділи 55 + 56 Тимчасове розміщування; діяльність із забезпечення стравами та напоями	LQ_turn_services = 1,1 (2018) LQ_empl = 1,5 (2016)	За наявних даних визначити потенціал для розвитку не можливо. Потребує додаткового аналізу	Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 4% Питома вага м.Києва в обсягах реалізації послуги в Україні 49,8%	+

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
Інформація та телекомунікації	Розділи 58+59+60 Видавнича діяльність, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення	LQ_turn_services = 1,7 (2018)	За наявних даних визначити потенціал для розвитку не можливо. Потребує додаткового аналізу	Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 5% Питома вага м.Києва в обсягах реалізації послуги в Україні 76,7%	+
	Розділи 62+63 Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг	LQ_turn_services = 1,6 (2018)	Експорто-орієнтованість: LQ_export = 3,0 (інформаційні послуги) LQ_export = 2,2 (комп'ютерні послуги) Значні обсяги експорту; Наявність ВНЗ	Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 12% Питома вага м.Києва в обсягах реалізації послуги в Україні 70,0%	++
К Фінансова та страхова діяльність	Розділи 64+65+66 Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення; страхування, перестраховання та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування; допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування	LQ_VA = 2,2 LQ_empl = 4,0 LQ_N_entr = 2,3 (2016)	Експорто-орієнтованість: LQ_export = 3.3 (послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю) LQ_export = 3,0 (Послуги зі страхування) (2018)		+ горизонтальний пріоритет

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
L Операції з нерухомим майном	Розділ 68 Операції з нерухомим майном	LQ_empl = 2,3 (2016)		Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 8%	–
M Професійна, наукова та технічна діяльність		LQ_VA = 2,9 LQ_empl = 1,7 LQ_N_entr = 3,4 (2016)			+
	Розділи :69 Діяльність у сферах права, бухгалтерського обліку; 70 Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, технічні випробування та дослідження; 71 Діяльність головних управлінь (хед-офісів), консультування з питань керування	LQ_turn_services = 1,3 (2018)		Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 7% Питома вага м.Києва в обсягах реалізації послуги в Україні 56,7%	–
	Розділи 73+74+75 Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність, ветеринарна діяльність	LQ_turn_services = 2,0 (2018)		Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 10% Питома вага м.Києва в обсягах реалізації послуги в Україні 88,0%	+
N Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Розділи: 77 Оренда, прокат і лізинг; 78 Діяльність із працевлаштування; 79 Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів,	LQ_VA = 1,8 LQ_empl = 2,5 LQ_N_entr = 1,3 (2016) LQ_turn_services =		Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 9% Питома вага м.Києва в обсягах реалізації	–

Секція	Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації	Стимулюючі фактори та потенціал для розвитку	Критична маса	Рекомендації щодо вибору в якості пріоритету
	надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність; 80 Діяльність охоронних служб та проведення розслідувань; 81 Обслуговування будинків і територій; 82 Адміністративна та допоміжна офісна діяльність, інші допоміжні комерційні послуги	1,3 (2018)		послуги в Україні 55,1%	
Р Освіта	Розділ 85 Освіта	LQ_N_entr = 1,4 (2016)	За наявних статистичних даних визначити потенціал для розвитку не можливо		Горизонтальний пріоритет Потребує додаткового якісного аналізу
Q Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Не виявлено				Горизонтальний пріоритет
Р Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	90 Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг; 91 Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури; 92 Організування азартних ігор; 93 Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг	LQ_VA = 1,7 LQ_empl = 1,5 LQ_N_entr = 1,7 (2016) LQ_turn_services = 1,6 (2018)	За наявних даних визначити потенціал для розвитку не можливо. Потребує додаткового аналізу	Питома вага м.Києва в обсягах реалізації послуги в Україні 71,4%	+
S, T Надання інших видів послуг	Не виявлено				-

При проведенні аналізу виявлено наступні групи можливої смарт-спеціалізації для м. Києва:

I група – напрями, які мають **значний** реальний ресурсний, науково-виробничий, інтелектуальний, трудовий, інвестиційний та інноваційний потенціал та конкурентні переваги щодо подальшого підприємницького відкриття:

- Секція С: 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів;
- Секція J: 62+63 Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг.

II група – напрями, які мають **достатній** реальний ресурсний, науково-виробничий, інтелектуальний, трудовий, інвестиційний та інноваційний потенціал та перспективи подальшого розвитку:

- Секція С: 10.6 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів;
- Секція С: 18.1 Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг;
- Секція С: 20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів;
- Секція С: 26.1 Виробництво електронних компонентів і плат;
- Секція С: 26.2 Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування
- Секція D: 35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії;
- Секція D: 35.3 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря;
- Секція I: 55 Тимчасове розміщування; 56 Діяльність із забезпечення стравами та напоями;
- Секція J: 58 Видавнича діяльність; 59 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів; 60 Діяльність у

сфері радіо та телевізійного мовлення;

- Секція М «Професійна, наукова та технічна діяльність», в т.ч. 73 Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, 74 інша професійна, наукова та технічна діяльність, 75 ветеринарна діяльність;

- Секція R Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок

III група – горизонтальні пріоритети, які стимулюватимуть розвиток ключових напрямів спеціалізації:

- Секція К «Фінансова та страхова діяльність»;

Секція Р «Освіта».

3. Визначення конкурентних переваг за визначеними видами економічної діяльності, які мають потенціал для смарт-спеціалізації в м. Києві, з використанням SWOT-аналізу

Для визначення конкурентних переваг видів економічної діяльності, які були відібрані як можливі напрями смарт-спеціалізації в м. Києві за методологією ЄС, проведено SWOT-аналіз щодо виявлення сильних та слабких сторін, можливостей, що відкриваються та загроз і перешкод для здійснення діяльності.

До I групи відібрано напрями, які мають значний реальний ресурсний, науково-виробничий, інтелектуальний, трудовий, інвестиційний та інноваційний потенціал та конкурентні переваги щодо подальшого підприємницького відкриття.

Секція С Переробна промисловість

Розділ 21 Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів

КВЕД 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	=2,2	(LQ_turn)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	= 1,7	(LQ_N_entr)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=3,6	(LQ_empl)
Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів	=3,5	(LQ_export)

Кількість підприємств	– 59 од. (31,9% загальної кількості підприємств за КВЕД 21.2 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 11 282 осіб (48,3% загальної кількості працівників за КВЕД 21.2 в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	– 18 167,8 млн грн (61,1 % загального обсягу реалізованої продукції за КВЕД 21.2 в Україні)

Підприємства, що відносяться до групи 21.2 за КВЕД 2010 здійснюють:

– виробництво лікарських засобів: імунних сироваток та інших елементів крові; вакцин; різноманітних лікарських засобів, у т.ч. гомеопатичних препаратів;

- виробництво хімічних протизаплідних препаратів зовнішнього застосування та гормональних протизаплідних препаратів;
- виробництво медичних діагностичних препаратів, у т.ч. тестів на вагітність;
- виробництво радіоактивних діагностичних реактивів;
- виробництво фармацевтичних препаратів із застосуванням біотехнологій;
- виробництво медично просочених вати, марлі, бандажів, пов'язок тощо;
- підготовку рослинної сировини (подрібнення, сортування, розмелювання) для виготовлення фармацевтичних препаратів.

У 2017 році промислове виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів у м. Києві здійснювало 59 підприємств, що становить майже 32% від загальної кількості підприємств цієї галузі в Україні, з них 52,9% інноваційно-активних підприємств, що вказує на зосередження досить великої кількості підприємств фармацевтичної галузі у м. Києві, в тому числі підприємств, які займаються інноваційною діяльністю. Крім того, частка реалізованої фармацевтичної продукції (товарів, послуг) у м. Києві становить 61% від загальнодержавного обсягу, експорт цієї продукції у 2016 році становив 82,6% від загальнодержавного експорту фармацевтичної продукції, що є досить високими показниками серед інших регіонів країни. Середньооблікова кількість штатних працівників, задіяних у виробництві основних фармацевтичних продуктів та фармацевтичних препаратів, у 2017 році проти 2010 року зросла майже на 40%.

Водночас, необхідно зазначити, що найбільші вітчизняні виробники фармацевтичної продукції, які займають понад 50% фармацевтичного ринку виробників України розташовані у м. Києві, а саме:

- ПАТ "Фармак",
- Корпорація "Артеріум", одним із засновників та учасників якої є

ВАТ "Київмедпрепарат",

- ТОВ «Юрія-Фарм»,
- АТ "Фармацевтична фірма "Дарниця",
- ПАТ «Київський вітамінний завод»,
- ПАТ "Борщагівський ХФЗ".

З метою підвищення якості своєї продукції та конкурентоспроможності зазначені підприємства сертифікують дільниці (технологічні лінії) згідно з системою забезпечення якості відповідно до правил належної виробничої практики GMP та проводять підтвердження наявних сертифікатів. Для приведення до даного стандарту однієї технологічної лінії необхідно капіталовкладень близько 1 млрдол. США, що накладає додаткові обмеження на кваліфікацію персоналу та організацію обліку, і призводить до подорожчання фармацевтичної продукції. Витрати підприємств на проведення досліджень і розробок інноваційних препаратів протягом 2010-2017рр. збільшилися у 4-8 разів, що може бути пов'язано із коливання курсу валют, девальвацією та інфляцією. За підрахунками експертів, одне клінічне дослідження з доведення біоеквівалентності генерика може коштувати 0,5-1 млн грн. Термін розробки від початку до кінця абсолютно нового лікарського засобу може складати 10-15 років, а його вартість становитиме від 1-1,5 млн дол. Завдяки самостійним розробкам і впровадженням результатів інтелектуальної діяльності, питома вага прав інтелектуальної власності у загальній вартості нематеріальних активів на провідних підприємствах фармацевтичної галузі у м. Києві становить майже 90%, що вказує на позитивний розвиток інноваційних виробництв фармацевтичної галузі та формує потенціал м. Києва, як високотехнологічного регіону країни.

Проте, незважаючи на власні розробки та впровадження їх у виробництво, частка нематеріальних активів від загальної вартості активів на балансах досліджуваних підприємств залишається низькою, і складає від 1,2% до 0,001%. Це негативно позначається не тільки на ринковій вартості самих підприємств, а й на формуванні нематеріальних активів фармацевтичної галузі

в м. Києві. Такий стан зумовлений: низьким рівнем фінансування наукових досліджень медико-біологічного профілю; відсутністю фінансової підтримки держави у сфері стимулювання наукової діяльності, застаріла матеріально-технічна база, відсутність державних програм щодо стимулювання суб'єктів господарювання на впровадження результатів науково-технічної діяльності в господарський обіг.

Незважаючи на тенденцію щодо зростання капітальних інвестицій у вітчизняний промисловий сектор в м. Києві у 2017 році порівняно із 2010 роком майже у 4 рази, їх частка у 2017 році у високотехнологічне виробництво – "Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів" у 2017 році становить лише 2,8% до загального обсягу капітальних інвестицій у промисловість та 11,1% до загального обсягу капітальних інвестицій у переробну промисловість. В основному інвестування здійснювалось за рахунок власних коштів підприємств.

Обсяг залучених прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) у розвиток економіки м. Києва у 2017 році зріс порівняно із 2010 роком лише на 5%. Водночас у структурі ПІІ у фармацевтичну промисловість він становить лише 1,6% загального обсягу ПІІ у промисловість та 1,8% загального обсягу ПІІ у переробну промисловість міста. Такий стан, можливо, пов'язаний із загостренням соціально-економічної та політичної ситуацій в Україні з 2014 року і по теперішній час.

У структурі фармацевтичного ринку України у 2017 році частка лікарських засобів вітчизняного виробництва становила 38,4%, іноземного виробництва – 61,6%, що свідчить про насичення українського фармацевтичного ринку продукцією іноземного виробництва. Також вітчизняне фармацевтичне виробництво, яке на 80 % орієнтоване на випуск генеричних лікарських засобів (засоби, виведені на ринок після закінчення дії патенту або ексклюзивних прав на інноваційний препарат) потребує впровадження новітніх біотехнологій, прискорення розвитку технологічного та наукового потенціалу в галузі фармацевтики. Водночас, необхідно

зазначити, що на сьогодні виробництво вітчизняної інноваційної фармацевтичної продукції орієнтовано на виготовлення препаратів імунобіологічного профілю, серед яких значне місце займають препарати з плазми донорської крові людини. Одне з підприємств, ПАТ «Фармак», має унікальну біотехнологічну лабораторію, де розробляють біологічну продукцію з використанням ліпосомальних технологій.

Варто зазначити, що у 2016 році світовий об'єм продаж фармацевтичних препаратів склав 804 млрд дол., в 2019 році прогнозується його зростання до 911 млрд дол., а до 2024 року - до 1,25 млрд дол., що вказує на стрімкий розвиток фармацевтичної галузі у майбутньому.

SWOT-аналіз КВЕД 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів галузі у м. Києві

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - зосередження наукових та кваліфікованих кадрів; - висока інноваційна активність підприємств; - позитивна динаміка розвитку підприємств; - зосередження значної кількості наукових установ та організацій, освітніх навчальних закладів, що готують фахівців для сфери фармацевтики; - високий експортний потенціал; - наявність власних біотехнологічних лабораторій на підприємствах. 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатній рівень фінансування досліджень медико-біологічного профілю; - необхідність забезпечення відповідності вимогам належної виробничої практики GMP, належної дистриб'юторської практики GDP, належної практики зберігання GSP; - зростання витрат на проведення досліджень і розробок інноваційних препаратів; - недостатній рівень модернізації та оновлення технологічного оснащення підприємств; - недостатній рівень залучення прямих іноземних інвестицій; - незначна частка лікарських засобів вітчизняного виробництва на українському фармацевтичному ринку; - незначна кількість виробників субстанцій.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - виведення на ринок нових фармацевтичних продуктів; 	<ul style="list-style-type: none"> - нестабільність політичної та економічної ситуації в країні;

<ul style="list-style-type: none"> - освоєння нових терапевтичних ніш; - створення лабораторій з підтвердження біоеквівалентності лікарських засобів; - розширення географії експорту; - поглиблення співробітництва зі стратегічними партнерами із країн ЄС - Словаччини, Польщі, Німеччини та ін. 	<ul style="list-style-type: none"> - обмежений доступ до міжнародних ринків капіталу; - залежність виробництв фармгалузі від імпорту субстанцій та суміжних речовин; - виникнення кардинально нових виробничих технологій (наростання технологічного відставання від європейських конкурентів); - змінення регуляторних вимог у сфері ліцензування, допуску лікарських засобів на ринок (реєстрація та сертифікація); - змінення державного регулювання в оподаткуванні, фіскальному та/або митному режимі; - коливання курсу валют.
---	--

Секція J «Інформація та комунікації»

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом валової доданої вартості	=2,4	(LQ_VA)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=3,8	(LQ_empl)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	= 1,7	(LQ_N_entr)
Коефіцієнт спеціалізації за обсягом наданих послуг (КВЕД 62+63)	=1,6	(LQ_turn_services)

Розділ 58 Видавнича діяльність

Розділ 59 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів

Розділ 60 Діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг =1,7 (2018)

(LQ_turn_services)

Кількість підприємств	– 1969 од. (43 % загальної кількості підприємств за КВЕД 58,59,60 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 31389 осіб (63 % загальної кількості працівників за КВЕД 58,59,60 в Україні)
Обсяг реалізованих послуг	– 17 202,6 млн грн (77 % загального обсягу реалізованих послуг за КВЕД 58,59,60 в Україні)

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 265-р види діяльності за КВЕД 58 Видавнича діяльність, 59

Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів та 60 Діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення відносяться до **креативної індустрії**²⁰. Як свідчать дані державної статистики, підприємства вищезначених видів діяльності (за розділами КВЕД 58+59+60) в основному зосереджені в м. Києві. Особливо це демонструє питома вага зайнятих на даних підприємствах відносно загальноукраїнського рівня та питома вага обсягу реалізованих даними підприємствами послуг 63% та 77%, відповідно.

Культурні і креативні індустрії мають стратегічний потенціал і сприяють розумному, сталому і комплексному зростанню регіонів та міст. Використання креативних технологій капіталізує міста.

В останнє десятиліття у м. Києві відбувається поступовий розвиток креативних індустрій, якому сприяє статус міста як столичного регіону. Один з перших креативних коворкінгів у Києві, заснований у 2012 році є коворкінг «Часопис», «Арт-завод Платформа». Коворкінг Leonardo – це колишній шовковий комбінат на лівому березі Києва, перетворений на творчий кластер та екосистему, що об'єднує бізнес, фестивалі, коворкінговий майданчик, мистецтво, інформаційні технології, моду та освіту.

UNIT City— великий інноваційний парк, який, як очікується, стане державним центром для креативної економіки (загальна площа — 25 га). У 2017 році проведено UNIT.City Art Prize — міжнародний конкурс на підтримку розвитку проектів на стику високих технологій та мистецтва.

IZONE — платформа «ІЗОЛЯЦІЇ»²¹ для культурних ініціатив — заснована у Донецьку у 2010 році та переміщена до Києва у 2014 році після військової окупації її приміщень. Фонд здійснює проекти у Києві, Східній Україні та за кордоном за трьома переплетеними напрямками діяльності: мистецтвом, освітою та проектами, спрямованими на активізацію креативного сектора України. IZONE — це креативний громадський центр, який забезпечує

²⁰<https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industriji>

²¹ <https://izolyatsia.org/ru/foundation/>

робоче середовище, з особливою увагою на творчому процесі досліджень та виробництва й мультидисциплінарності. Включає в себе багатofункціональні приміщення, галереї, коворкінг та художні студії, виробничі приміщення та лабораторії.

Ще однією площадкою для розвитку креативної індустрії є Мистецький Арсенал–флагманська українська інституція культури, яка у своїй діяльності інтегрує різні види мистецтва – від сучасного мистецтва, нової музики й театру до літератури та музейної справи²². Основною метою Мистецького Арсеналу є створення кварталу культури в історичному центрі Києва задля сприяння модернізації українського суспільства та інтеграції України до світового контексту, спираючись на ціннісний потенціал культури.

Розділ 58 Видавнича діяльність

Видавнича справа в Україні вийшла на новий рівень розвитку після політичних подій 2014 р. Почала активно розвиватися комерційна складова галузі, на ринок вийшло кілька видавництв із науково-популярною літературою - нон-фікшн (наприклад, «Видавництво Аннеті Антоненко»). Сильно посилилися позиції видавництв, які видають сучасну українську і особливо перекладну літературу.

У м. Києві розташовано значна кількість видавництв різної спрямованості. Характерної особливістю багатьох видавництв м. Києва є багаторічна діяльність починаючи з років Незалежності України. Так, наприклад, видавництво «Знання» спеціалізується на класичних творах українських англійських американських письменників авторів, а також підручниках навчальні посібники монографії практикуми для Вищих навчальних закладів, коледжів, училищ. Видавничий дім «Чумацький шлях» спеціалізується на виданні словників та підручників іноземних мов. Національне видавництво дитячої літератури «Веселка», яке засновано у

²² <https://artarsenal.in.ua/uk/pro-nas/misiya/>

березні 1934 року за час діяльності випустило понад 10 тисяч назв книжок загальним накладом 1,5 мільярда примірників видань, адресованих дітям різного віку, а також їхнім батькам та педагогам. Книжки виходять переважно українською мовою (99%) та мовами національних меншин України, а також англійською, польською, німецькою, іспанською, польською, болгарською та ін.

«А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» провідне українське видавництво дитячої літератури, одне з найвідоміших дитячих видавництв Східної Європи. Перше приватне дитяче видавництво незалежної України.

Видавництво "Зелений пес" існує на українському книжковому ринку з 1999- го року, спеціалізується на сучасній художній літературі та художній літературі для дітей.

Видавництво «Наукова думка» НАН України» здійснює випуск академічної друкованої продукції.

Основними напрямками роботи Видавничого дому «Медкнига» є видання спеціалізованих медичних книг для практикуючих лікарів в серії «Бібліотечка практикуючого лікаря», підготовка і випуск монографій, підручників, практичних посібників для спеціалістів медичної галузі, а також науково-популярних книг про здоров'я в серії «Здоров'я Вашому дому» для широкого кола читачів.

Щорічно на території Мистецького Арсеналу проводиться міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал», інтелектуальна подія України, де розвиваються і взаємодіють книжкова, літературна, мистецька сцени, втілюються спільні якісні, актуальні й інноваційні проекти.

Основні цілі Книжкового Арсеналу²³:

- стимулювати якісний розвиток і взаємодію книжкової, літературної, мистецької сцен;
- осмислювати вагомі питання людини, суспільства і культури;

²³<https://artarsenal.in.ua/uk/knyzhkovyj-arsenal-2/>

- створювати дружній простір репрезентації книги в усіх її проявах;
- інтегрувати українську і міжнародну книжкову та літературну спільноти.

У березні 2019 року фестиваль отримав нагороду Лондонського книжкового ярмарку International Excellence Awards 2019 у номінації «Літературний фестиваль». Це міжнародна премія, заснована Лондонським книжковим ярмарком та Британською асоціацією видавців, що має на меті продемонструвати світові досягнення й інновації видавничої справи.

Формувати державну політику у книжковій галузі, провадити промоцію книгочитання в Україні, підтримувати книговидавничу справу, стимулювати перекладацьку діяльність, популяризувати українську літературу за кордоном покладено на новостворену у 2016 р. інституцію «Український інститут книги». Крім того, прийнятий у 2018 р. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»²⁴ має покращити та упорядкувати програми державної підтримки видавничої справи.

Розділ 59 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів

Кіноіндустрія складається з технологічних і комерційних інституцій, а саме: виробничих кінокомпаній (продакшен компаній), студій мультфільмів, кіностудій, компаній дистриб'юторів, компаній виробництва дубляжу, кінопрокатних компаній, акторських агенцій, професійних об'єднань індустрії.

Характерною особливістю м. Києва є те, що йому з радянських часів залишилася певна спадщина з кіноіндустрії, яка довгий час залишалася без стратегії відродження, а саме: Національна кіностудія ім. Довженка, студія науково-популярних фільмів «Київнаукфільм», Творче об'єднання художньої мультиплікації тощо. Сучасний український кінопроцес переважно

²⁴<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>

сконцентрований поза межами колись великих підприємств й виробляється приватними кіностудіями.

Виробничі потужності FILM.UA Group дозволяють знімати фільми, серіали, телевізійні шоу, контент для нових медіа в різноманітних жанрах та для різної аудиторії. Відповідна спеціалізація компаній, що входять до складу FILM.UA Group, оптимізує виробничий процес.

FILM.UA Production – виробнича компанія, що створює повнометражні кінопрокатні фільми, телевізійні серіали та шоу для найбільших телеканалів України та всього світу. Компанія працює як з оригінальними сценаріями, так і з форматами (придбання іноземного медіапродукту з подальшою адаптацією для українського споживача). Анімаград – найбільша в Україні анімаційна студія повного циклу, яка створює повнометражну та серіальну анімацію в технологіях 2D і 3D. Компанії Signal RED і Postmodern виробляють серіальні проекти та фільми з великою кількістю CGI- та VFX-графіки. Усього на початок 2016 року група виробила понад 6000 комерційних годин контенту.²⁵

На базі FILM.UA Production працює «Факультет», якій являє собою освітні проекти в сфері кіно, телебачення та медіа: майстер-класи та курси, лекції та семінари різних напрямків і рівнів складності для тих, хто вже почав працювати в сфері кіно і медіа, але прагне до нових знань або шукає натхнення. На базі провідної української студії «Так Треба Продакшн» проводяться навчання щодо озвучування, дубляжу та ліпсінгу.

Кінокомпанія Star Media, яка заснована в 2006 році є однією з найбільших в Україні компаній з повним циклом виробництва кіно- і телеконтенту. Щорічно компанія виробляє близько 600 годин прайм-тайм серіалів, десятки телевізійних фільмів і повнометражне кіно. На базі студії з

²⁵<https://film.ua/uk/production>

виробництва 3D-анімації та графіки в партнерстві з «Babich Design» створюються унікальні формати історичних циклів і документальних драм, що складають конкуренцію найкращим західним освітнім і науково-популярним програмам.

Star Media успішно розвиває закордонний напрям роботи. Контент компанії продається в більш ніж 50 країн по всьому світові (країни Східної та Західної Європи, Близького Сходу, Китай, Японія, США, Ізраїль та ін.).

Нарівні з продажами вже готового контенту, Star Media - єдина в Україні компанія, що має безпосередній досвід зйомок в багатьох країнах: Польща, Болгарія, Португалія, Куба, Хорватія, Туреччина, Білорусь, Таїланд і Китай та ін.

Star Media розвиває власне телемовлення: у 2017 році запущено три телевізійних канали, які доступні на супутникових платформах, в IPTV і кабельних мережах. «Star Cinema» пропонує серіали і телемуві для найширшої аудиторії, «Star Family» - художні фільми і серіали для всієї родини. Телеканал «Bolt» орієнтований на чоловічу аудиторію.

Star Media успішно освоює сучасні форми комунікації з глядачем в середовищі нових медіа та активно зростає в області Digital. Підписниками офіційного каналу компанії на «YouTube» є більше мільйона чоловік, а щомісячна кількість переглядів контенту становить понад 28 млн. При цьому канал розміщує не тільки фільми і серіали Star Media, а й інших виробників.²⁶

Студія «Квартал 95» – одна з найбільших в Європі компаній по виробництву розважального контенту: художнє повнометражне кіно, комедійні серіали, масштабні ТБ-шоу, телефільми, мюзикли та власні формати, концерти, фестивалі гумору, анімація, івенти тощо. До її структури входять:

– компанія «Квартал Концерт», займається продажем квитків на найрізноманітніші концерти і театральні постановки. Крім цього, «Квартал

²⁶http://www.starmediafilm.com/uk/istoriya_i_struktura

Концерт» організовує гастролі зірок естради, театру і кіно, заходи самої різної складності, а також займається продюсуванням молодих і перспективних творчих проектів.

– компанія 95 Animation Studio виробляє рясні анімаційні продукти і за час свого існування зайняла лідируючі позиції на анімаційному ринку України.

– «Квартал ТБ» - розважальний гумористичний канал спільний проект студії «Квартал 95» і «1 + 1 Медіа». Телеканал орієнтований на широку сімейну аудиторію.²⁷

Media Resources Management (MRM) – перша українська медіаконсалтингова компанія, яка працює на ринку з 2005 року та надає комплексні послуги у сфері медіа та розваг: комплексний консалтинг у сфері медіа; розвиток міжнародної копродукції; дослідження ринку; управління міжнародними медіапроектами; антикризовий менеджмент у сфері медіа; організація міжнародних заходів; міжнародні ринки; аналітичні періодичні видання про медіабізнес; освітні програми; видання спеціалізованої професійної літератури. Клієнтами компанії є українські та зарубіжні медіагрупи, незалежні продакшн-компанії, телеканали і дистрибутори з усього світу.

Проектами компанії MRM є міжнародний медіафорум KYIV MEDIA WEEK (найбільший медіафорум Центральної та Східної Європи, що об'єднує міжнародний ринок контенту та ряд ексклюзивних B2B заходів. KMW є бізнес-майданчиком для професіоналів медіа, джерелом натхнення для широкої аудиторії, яка цікавиться світовими трендами виробництва та дистрибуції різноманітних видів контенту, досвідом та інсайтами міжнародних медіаекспертів та представників креативних індустрій інших країн); освітній проект у сфері кіно, ТБ і медіа FILM.UA Факультеті освітня програма для дітей Cinema Kids; майстер-класи від New York Film

²⁷<http://kvartal95.com/ua/about/>

Academy в Києві; майстер-класи від Vancouver Film School в Києві; інформаційно-аналітичні видання Media Business Report та Content Report; конкурс ідей SMALL WORLD. BIG IDEAS; серія професійної літератури у сфері кіно, ТБ і медіа – «МедіаБук».

MRM активно займається розвитком міжнародної кінопродукції, представляючи українські проекти на міжнародних пітчінгах. Компанія працює над виведенням українських проектів на світовий рівень, а також розробкою стратегій розвитку кінопродукції.

Головним кінофестивалем, що проводиться у м. Києва, починаючи з 1970 року є «Молодість» – один з найбільших кінофорумів Східної Європи за версією Міжнародної федерації асоціацій кінопродюсерів (FIAPF)²⁸. Головне завдання фестивалю – сприяння розвитку молодого професійного кіно. Конкурсна програма представляє повнометражні фільми дебютантів, а також українські короткометражні стрічки. Головні секції фестивалю – студентські фільми, перші короткометражні (ігрові, анімаційні, документальні) та перші повнометражні стрічки, а також національний конкурс.

Станом на 2017 рік у Києві діють 16 демонстраторів фільмів, які здійснюють свою діяльність в 56 кінотеатрах, в яких розміщено понад 100 екранів. Переважна більшість екранів належать приватним мережам кінотеатрів, решта — незалежним та комунальним кінотеатрам.

Станом на 2018 рік, до кіномережі КП «Київкінофільм» входили десять діючих кінотеатрів: «Флоренція», «Київська Русь», «Лейпциг», «Дніпро» (колишній «Ленінград»). «Старт», «Ліра» (колишній «ім. Чапаєва»), «Промінь», «Факел», «Кіото» (колишній «Росія»), «Кінотеатр ім. Тараса Шевченка» та 8 кінотеатрів, які тимчасово не діють: «Братислава», «Загреб», «Алмаз», «Пролісок», «Молодіжний», «Кінотеатр ім. Гагаріна», «Краків», «Екран».

²⁸ <http://www.fiapf.org/>

Розділ 60 Діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення

Характерними особливостями радіомовлення у м. Києвіє:

1) значне збільшення асортименту програм та різноманітності радійних форматів, доступних для радіослухачів міста, за рахунок використання смуги частот 174,0-230,0 МГц;

2) стимулювання розвитку ринку: забезпечення нових незалежних – нішових, регіональних – радіостанцій можливістю мовити в Києві, в умовах вичерпаності радіочастотного ресурсу в діапазоні 87,5-108,0 МГц;

3) збереження мовлення телерадіокомпаній, які мають ліцензію на мовлення в Києві в УКХ-діапазоні та переживають кризу через непопулярність діапазону і, відповідно, відтік радіослухачів;

4) підвищення якості обслуговування потреб радіослухачів через організацію мовлення радіостанцій з використанням інноваційних технологій;

5) зменшення енергоємності радіомереж при збільшенні кількості програм;

б) створення умов для розвитку додаткового напрямку промисловості в сфері виробництва передавачів та приймачів.

У травні 2018 року у м. Києві Концерн радіомовлення, радіозв'язку та телебачення запусив в експлуатацію локальний цифровий радіо-мультиплекс DAB+. Отже, нині цілодобово мовлять 9 радіостанцій – «Українське радіо», «Промінь», «Культура» (Національна суспільна телерадіокомпанія України), «Країна ФМ», «Нуре Radio», «Zemlya», «Old Fashioned Radio», «Радіо Мейдан», «Радіо Марія». Поряд з цим, головною проблемою розвитку цифрового радіо є нестача приймачів. Нині цифрове радіо можна слухати передусім у нових автомобілях, які обладнані спеціальними приймачами²⁹.

²⁹<https://www.nrada.gov.ua/u-kyievi-zapratsyuvav-multipleks-tsyfrovogo-radio/>

У 2018 році в рамках виконання Україною міжнародних зобов'язань у м. Києві припинено аналогове мовлення та здійснено перехід на цифровий стандарт.

У 2014 році утворено Національну суспільну телерадіокомпанію України (НСТУ). Її статус регулюється Законом України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України», прийнятим 17 квітня 2014 року. Фінансування НСТУ здійснюється із Державного бюджету України та від комерційних надходжень. НСТУ мовить на двох загальнонаціональних телеканалах UA:Перший та UA: Культура, трьох загальнонаціональних радіоканалах UA: Українське радіо, UA: Радіо Промінь та UA: Радіо Культура, міжнародному Radio Ukraine International, а також на регіональних теле- і радіоканалах.

UA: Перший — загальнонаціональний український суспільний телеканал у структурі НСТУ, який працює з 7 квітня 2015 року. Телеканал прийшов на заміну державному телебаченню, що мовило під логотипами УТ (1951-1991), УТ-1 (1991-1998), та Перший національний (1998-2015).

Головний телевізійний канал столиці – телеканал «Київ». Телерадіокомпанія «Київ» розпочала мовлення 21 серпня 1995 року. Засновник телекомпанії — Київська міська рада. За форматом, відповідно до програмної концепції є інформаційно-просвітницьким телеканалом.

Топ 10 каналів за рейтингом Індустріального телевізійного комітету у 1 кварталі 2019 р.: Україна, 1+1, СТБ, Інтер, ICTV, Новий канал, 2+2, ТЕТ, НТН, Піксель TV.³⁰ Серед інформаційних каналів найпопулярнішими є: 112 Україна, Прямий, News One, ZIK, Еспресо, 24 канал, 5 канал.

Наукові дослідження у медіагалузі здійснює державне підприємство "Український науково-дослідний інститут радіо і телебачення" (ДП "УНДІРТ"). Основними завданнями установи є розвиток теорії та практики

³⁰https://www.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/reityngITK_1kvart2019.pdf

радіотехнічних систем різноманітного призначення в усіх діапазонах радіочастотного спектра, а також систем радіомовлення і телебачення, усіх видів систем рухомого радіозв'язку, систем супутникового та космічного зв'язку, а також наукове вирішення проблем розвитку новітніх радіотехнологій та аудіовізуальних і мультимедійних систем, включаючи вирішення економічних проблем;

Зауважимо, що вітчизняна медіагалузь одночасно є переробною промисловістю, здійснює оптову та роздрібну торгівлю, інформаційну, телекомунікаційну, транспортну, складську, поштову та кур'єрську діяльність, надає професійні, наукові та технічні послуги, в тому числі у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку.

У 2015 році Україна приєдналася до програми «Креативна Європа» – програми Європейського Союзу, спрямованої на підтримку культурного, креативного та аудіовізуального секторів. Участь України у програмі «Креативна Європа» надає широкі можливості для українських представників сектору культури та ЗМІ: у її рамках вони не лише можуть проводити проекти міжнародного співробітництва, які спільно фінансуються ЄС, але й отримувати переваги, пов'язані з наближенням до європейської спільноти. Участь дає доступ до різноманітних можливостей для партнерської діяльності, виходу на міжнародні ринки, знань та умінь. У перший рік було підготовано багато заявок (25), і вже було успішно реалізовано 4 проекти з участю України у сфері співпраці у сферах соціального театру, культурної спадщини, музеїв та музики³¹.

SWOT-аналіз КВЕД 58 Видавнича діяльність, 59 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів та 60 Діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення

Сильні сторони	Слабкі сторони
----------------	----------------

³¹Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/creative-industries-study-for-ukraine>

<ul style="list-style-type: none"> - наявність середовища, яке сприяє розвитку креативних індустрій; - зосередження у м. Києві значної кількості компаній, які належить до креативних індустрій; - динамічний розвиток стартапів та висококваліфікованої робочої сили у ІТ галузі сприяють розвитку креативної економіки; - зростання ролі громадянського суспільства в активізації життя громад та сприяння залучення населення в галузі культури; - поява нових креативних хабів та інших супутніх проєктів, що відповідають реальним потребам підприємців; - наявність вищих навчальних закладів, з підготовки фахівців у сфері креативних індустрій, в т.ч. приватних; - наявність інституцій як національного так і регіонального рівня. 	<ul style="list-style-type: none"> - застаріли та неефективні методи управління (культурні установи вимагають нових управлінських та бізнес-моделей, щоб виступати у якості координаційних центрів для експериментів та демонстрації); - відсутність державних стимулів та сприятливої правової бази для сприяння комерційного розвитку в креативній індустрії; - відсутність спеціалізованих служб підтримки та альтернативних джерел фінансування для креативних організацій; - домінування іноземних фільмів; - недостатня обізнаність з управління авторським правом; - відсутність прозорості та соціокультурного розмаїття у ЗМІ; - відсутня популяризація креативності та підприємництва в освітніх навчальних закладах
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - активізація участі у програмі ЄС «Креативна Європа»; - диверсифікація джерел фінансування та залучення додаткових інвестицій; - створення конкурентної системи фінансування; - виникнення низових ініціатив із залучення коштів для розвитку соціальних та креативних інновацій та підприємництва; - розвиток кінематографу як одного із пріоритетів у сфері просування національної культурної продукції; - удосконалення умов кіноіндустрії, включно з нормами оподаткування виробництва національного кіно (2015 р.); - виконання законів стосовно громадського мовлення та сприяння створенню умов прозорості володіння ЗМІ (2015 р.); - активізація діяльності Українського культурного фонду; 	<ul style="list-style-type: none"> - нестабільна політична та економічна ситуація в країні; - скорочення доходів населення; - зниження попиту на продукцію креативної індустрії ; - зниження рівня культури населення.

<ul style="list-style-type: none"> - підтримка зростання сфери видавничої справи завдяки новоствореному Українському інституту книги; - популяризація та просування вітчизняного книговидання, кіно- та теле- продукції на зовнішні ринки; - сприяння національно-культурному розвитку шляхом збільшення загального обсягу видавничої продукції та розширення тематичного спрямування українського книговидання); - підвищення економічної ефективності сфери видавничої справи, подолання кризових явищ та підтримка інвестицій в модернізацію обладнання, запровадження інноваційних технологій і зниження вартості виробництва видавничої продукції. 	
---	--

Розділ 62 Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту послуг (комп'ютерні послуги) =
2,2(LQ_export)

Кількість підприємств	– 2 267 од. (48,6% загальної кількості підприємств за КВЕД 62 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 18 062 осіб (54,2 % загальної кількості працівників за КВЕД 62 в Україні)
Обсяг реалізованих послуг	– 32 606,6 млн грн (67,2 % загального обсягу реалізованих послуг за КВЕД 62 в Україні)

Розділ 63 Надання інформаційних послуг

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту послуг(інформаційні послуги) =
3,0(LQ_export)

Кількість підприємств	– 1 056 од. (46% загальної кількості підприємств за КВЕД 63 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 12 383 осіб(60,4% загальної кількості працівників за КВЕД 63 в Україні)
Обсяг реалізованих послуг	– 90 715,2 млн грн (73,9% загального обсягу реалізованих послуг за КВЕД 63 в Україні)

Підприємства за КВЕД 62 здійснюють діяльність з надання експертної оцінки у сфері інформаційних технологій, а саме: розроблення, модифікацію,

тестування і технічну підтримку програмного забезпечення, планування та проектування інтегрованих комп'ютерних систем, які поєднують апаратні засоби, програмне забезпечення та комунікаційні технології; керування й обслуговування комп'ютерних систем клієнтів та/або оброблення даних та іншу професійну діяльність у сфері інформаційних технологій.

Підприємства за КВЕД 63 здійснюють діяльність з пошукових веб-порталів, оброблення даних, розміщення (хостинг), а також надання інших інформаційних послуг.

Серед ТОП-50 за чисельністю працюючих ІТ-компаній України, за даними ресурсу dou.ua³², лише 5 не мають офісу в Києві. Загальна чисельність працюючих у цих 45-ти компаніях на 19.01.2019 р. становила 58,4 тис. осіб, переважну більшість з яких (70-80%) склали технічні спеціалісти.

В ТОП-10 глобальних компанії України, що запроваджують передові технології (AI, bigdata, IoT, VR/AR, blockchain, cloud, web тощо), здійснюють розробку стратегії, архітектори, дизайну, забезпечення якості (QA) програмного забезпечення (ПЗ), створюють інноваційні технології для вирішення найбільш важливих завдань будь-якого бізнесу, входять 9 компаній з головним офісом в Києві: EPAM (6,6 тис. працюючих), SoftServe (6,3 тис.), GlobalLogic (4,1 тис.), Ciklum (2,9 тис.), Inforpulse (1,8 тис.), Eleks (1,3 тис.), Evoplay (1,3 тис.), DataArt (1,3 тис.), в т.ч філії міжнародних компаній.

Ресурс ІТ-форум³³ повідомляє про функціонування в Києві таких типів ІТ-компаній: вендорів (виробник, розробник) (27 од.), дистриб'юторів (9 од.), з ІТ-консалтингу (28 од.), реселлерів (невеликих, вузькоспеціалізованих компаній, що просувають на ринок 1-2-х вендорів) (5 од.), системні інтегратори (29 од.), центри обробки даних та хмарні сервіси (4 од.).

Частка сектора в загальному обсязі реалізованих послуг м. Києва значно більша, ніж в цілому в Україні, що свідчить про насиченість послуг ІТ сфери і

³²Топ-50 ІТ-компаній України, січень 2019: зростання на 18% за рік і подолання відмітки «6 000 спеціалістів». URL: <https://dou.ua/lenta/articles/top-50-jan-2019/> (дата звернення: 30.04.2019)

³³ІТ-форум. Справочник ІТ-компаній, працюючих на ІТ-ринку України. URL: http://it-forum.com.ua/itforum/IT_kompanii.php (дата звернення: 30.04.2019)

прогрес міста у формуванні інформаційного суспільства та економіки: в 4-му кварталі 2018 року їх частка в обсязі послуг становила 11,0% проти 6,7% по Україні, зокрема населенню – 1,5% проти 0,8%, підприємствам й установам – 14,8% проти 9,5%, іншим споживачам – 8,5% проти 2,4%. За структурою споживачів послуг ІТ-сектору переважають підприємства та установи (94,4%)³⁴.

В місті діє ряд сервісних компаній, що агрегують заявки від клієнтів на послуги комп'ютерних майстрів широкого профілю (діагностика, програмне і апаратне обслуговування комп'ютерів, встановлення ПЗ тощо) на дому, і розміщують їх серед компаній, ФОПів, що співпрацюють з ними.

Динамічний розвиток ІТ-сфери, її потенціал разом з вищим за середній рівнем розвитку цифрової інфраструктури (на 100 осіб населення абонентами Інтернет в Києві є 115,8, в т.ч. домашнього – 105,6; з яких 47,4 – з фіксованим доступом, 52,9 – безпроводовим, 111,3 – широкопasmовим (ШСД)³⁵) взаємно сприяли інтенсивному розвитку інвестиційного навколишнього середовища (венчурного капіталу, бізнес-ангелів, краудфандингових платформ, акселераторів тощо) та форм підтримки старту ІТ-бізнесу. Серед найбільших інвестиційних угод на українському венчурному ринку в сегменті ІТ з київськими стартапами в секторах споживчого Інтернету, онлайн-сервісів, мобільних додатків, програмного забезпечення, розваг, e-commerce, освіти є угоди, наприклад GlobalLogicGrammarly з рядом венчурних фондів з США за 110 млн дол. США, Leantegra з бізнес-ангелом за 3,5 млн дол. США, Petcube з українськими венчурними фондами AlmazCapital, AVenturesCapital, Y Combinator за 3,5 млн дол. США та інші³⁶.

На загальний стан ІТ-сфери позитивно впливає діяльності ІТ-бізнес-інкубаторів, які надають стартапам повний набір послуг: коучинг, бізнес-девелопмент, навчання і розвиток, юридичний, фінансовий, управління

³⁴ Обсяг реалізованих послуг за регіонами за видами економічної діяльності у 4-му кварталі 2018 р. Держстат. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/posl/arh_dpssp_.html (дата звернення: 26.04.2019)

³⁵ Стан і розвиток зв'язку за 9 місяців 2018 р. Держстат України. Київ. 2018. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

³⁶ Крупнейшие инвестиционные сделки на украинском венчурном рынке в сегменте IT (2008-2017). URL: https://inventure.com.ua/tools/database/venchurnye_sdelki_v_it_sektore_ukrainy

персоналом, просування, офіс з усіма умовами для роботи, пошук інвесторів. Зокрема таких, як EastLabs (загальний обсяг інвестицій 1,0 млн дол. США на рік, інвестує в стартапи по 20 тис. дол. США в обмін на 15% акцій, курує 11 стартапів), бізнес-інкубатор iHUB (не інвестує в стартапи і не бере частку у власності за навчання і консалтинг, курує 15 стартапів, отримав грант (SIVA) на 700 тис. євро і був запрошений до Силіконової долини), HarryFarm (інвестує до 70 тис. дол. США за 15%, обсяг фінансування 8,4 млн дол. США на 3 роки, курує 21 стартапів), GrowthUp, WannaBiz (інвестує 100 тис. дол. США на рік, до 50 тис. дол. США за 5-10%, курує 5 стартапів), Voomy IT-парк, (інвестує 200 тис. дол. США на рік, курує 7 стартапів) Polyteso (підтримка підприємницької ініціативи студентів щодо інновацій в IT), , HarryFarm (оплата проживання, харчування тощо).

В м. Києві діють Корпорація «Науковий парк Київський університет ім. Т.Шевченка», технопарк НТУ «КПІм. І.Сікорського», Інноваційна платформа стартапів «SikorskyChallenge» (стартап-школа, фестиваль інноваційних проектів, бізнес-інкубатор, інноваційне технологічне середовище «SikorskyLab», центр інтелектуальної власності та венчурні фонди). Якщо в 2012 р. інвестори відібрали 4 IT-проекти, 2015 р. – 22 проекти на 26 млн дол. США, то 2018 р. – вже 45 проектів.

Також окремі компанії мають власні програми додаткової підготовки спеціалістів: EPAM, GlobalLogic, Luxoft має CorporateJuniorProgram, стипендіальну підтримку, Сіклум оплачує навчання в магістратурі тощо³⁷.

В Києві працює ряд ВНЗ та НДІ лідерів IT-сектору, як НТУ «КПІ ім. І.Сікорського», Національний університет «Києво-Могилянська академія», Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України тощо, ряд коледжів, технікумів, училищ профілю, які формують кадровий потенціал IT-сфери та здійснюють наукові розробки інноваційних сервісів.

³⁷Розвиток української IT-індустрії. Аналітичний звіт. Київ. Жовтень 2018. Асоціація «IT Ukraine» і офіс 6532 ефективного регулювання (BRDO). URL: <https://drive.google.com/file/d/1NqPqGFKpAayJuCR8emJPKTyZHmD0bPuF/view> (дата звернення: 30.04.2019)

Населення Києва формує потужний платоспроможний попит на продукцію підприємств ІТ-сфери, оскільки має необхідний рівень навичок і компетенцій для користування сервісами цифрового ринку міста (ШСД, цифрові послуги з автосервісу, реклами, подорожей, фінансових технологій, е-комерції, е-сервіси, медіа, е-здоров'я), держави (е-урядування).

Потужний попит на продукцію підприємств сфери в рамках розвитку е-урядування та його підрозділів (у т.ч. е-health, е-освіта, е-соціальні служби тощо) формують центральні і регіональні інститути виконавчої та представницької влади, розташовані в столиці. Нещодавно Президент України анонсував концепцію взаємодії громадян із державними службовцями за допомогою гаджетів «Країна в смартфоні», яка може стати додатковим стимулом для розвитку ІТ-сфери в Україні. Вона передбачає впровадження 4-х рівнів взаємодії громадян і держави: 1) інформація про державу, 2) комунікація з державою, 3) транзакції з державою, 4) управління державою. В м. Києві вже запроваджено систему міських електронних сервісів (комунальних, соціальних, адміністративних, містобудівних, дозвільних, е-бюджет, громадського транспорту та ін.), сервісів взаємодії з громадськістю (громадські слухання, місцеві ініціативи, консультації з громадськістю, відкритий бюджет та ін.), портал доступу до публічної інформації, а досвід міста може бути поширений на інші регіони України.

Влада Києва системно підтримує цифровізацію всіх сфер життєдіяльності міста. Діє Комплексна міська цільова програма "Електронна столиця" на 2019-2022 рр. вартістю 7,3 млрд грн³⁸, розроблена на основі Концепції «Київ смарт ситі 2020», затвердженої рішенням Київської міської ради № 500/3507 від 21 листопада 2017 року, яка визначила п'ять основних сфер цифровізації міського господарства: охорона здоров'я, ЖКГ, безпека, транспорт і система управління містом.

³⁸ Комплексна міська цільова програма «Електронна столиця» на 2019-2022

ІТ-галузь Києва успішно конкурує на світовому ринку. У 2018 році експорт комп'ютерних та інформаційних послуг м. Києва склав 1,3 млрд дол. США (66,9% експорту ІТ-послуг України і 36,5% експорту всіх послуг м. Києва) проти 255,3 млн дол. США (72,5% і 8,7%, відповідно) імпорту³⁹. Високі середньорічні темпи приросту експорту та імпорту послуг галузі, які склали 121,2% і 117,9%, відповідно, забезпечені, переважно, за рахунок співпраці українських фахівців з великими іноземними замовниками, в т. ч. за схемою аутсорсингу, що має як позитивні, так і негативні аспекти. Через це зарплати в ІТ-сфері наближені до «західних» і складають близько 2,2 тис. дол. США на місяць⁴⁰. Дохід ІТ-співробітників у трудових відносинах з компаніями перевищував середню зарплату по країні в 7 разів, ФОПів – у 7,8 рази.

В Києві 40,2 тис. ІТ-спеціалістів співпрацює з компаніями як ФОПи за спрощеною системою оподаткування (3-тя група платників ЄСВ). У 2013-2017 роках надходження ЄСВ від ІТ-галузі у Києві становило 131,0; 216,8; 357,4; 632,0; 897,8 млн грн., відповідно, при цьому у 2017 році його частка в загальному обсязі надходжень ЄСВ від ІТ-галузі в Україні склала 28%.

SWOT-аналіз КВЕД 62 та 63 «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг в м. Києві»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – продукція і послуги галузі мають стабільний попит у всіх регіонах і секторах національної економіки; – зосередження в Києві великих за чисельністю працюючих і кількістю технічних спеціалістів глобальних ІТ-компаній, в т.ч. аутсорсингових; – висока частка обсягу послуг ІТ-сектору в загальному обсязі реалізованих послуг м. Києва порівняно з Україною; 	<ul style="list-style-type: none"> – статус ФОП, який ІТ-спеціалісти використовують для оптимізації оподаткування, дезінтегрує трудові колективи на організаційному рівні; – застосування аутсорсингових схем унеможлиблює отримання прав інтелектуальної власності на розроблювані продукти; – недостатня фінансова підтримка сектору від держави (відсутні регіональні

³⁹ Структура зовнішньої торгівлі послугами за видами м. Києва у 2018 р. Головне управління статистики у м. Києві. <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=1032&lang=1>

⁴⁰ Розвиток української ІТ-індустрії. Аналітичний звіт. Київ. Жовтень 2018. Асоціація «ITUkraine» і

Офіс6532 ефективного регулювання (BRDO). URL: <https://drive.google.com/file/d/1NqPqGFKpAayJuCR8emJPKTyZHmD0bPuF/view> (дата звернення: 30.04.2019)

<ul style="list-style-type: none"> – затребуваність бізнесом, центральною і місцевою владою послуг ІТ-сфери, широкий асортимент послуг, що надаються інформаційно-комунікаційними компаніями; – наявність розвиненої інфраструктури підтримки старту ІТ-бізнесу (інкубатори, акселератори, центри підтримки підприємництва); – розвинене інвестиційне навколишнє середовище розвитку ІТ-бізнесу (висока концентрація венчурних інвестиційних фондів, бізнес-ангелів, краудфандингових платформ, акселераторів, банківських установ, гарантійних та грантових фондів та заходів, де бізнес, інвестори можуть знайти один одного (виставки, бізнес-форуми, ін.)). – наявність закладів ІТ-освіти високого рівня знань; – наявність наукових установ, що здійснюють розробки і дослідження в ІТ-сфері; – високий рівень інституційної та організаційної підтримки з боку виконавчої влади та органів місцевого самоврядування міста; – високий платоспроможний попит населення на послуги галузі через вищі доходи значної кількості населення, його високий рівень навичок і компетенцій в сфері ІТ та ІКТ; – розвинена мережа сервісних компаній, яка агрегує заявки від клієнтів на послуги комп'ютерних майстрів широкого профілю (діагностика, програмне і апаратне обслуговування, встановлення ПЗ тощо); – високорозвинена цифрова інфраструктура – високий рівень проникнення послуг мобільного зв'язку та ШСД, наявність хмарних сховищ даних, серверів тощо. 	<p>державні субвенції або цільові фонди на цифровізацію соціальної сфери; дотації, як в аграрному секторі, державні гарантійні установи тощо), що обмежує потенційний попит на продукцію галузі;</p> <ul style="list-style-type: none"> – недостатній рівень навичок з підприємницького відкриття; – низька культура населення щодо інтелектуальної власності (використання піратського ПЗ) .
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – глобальна цифровізація економічних і соціальних процесів в державі, розширення супроводу і розвитку загальнодержавних програм цифровізації центральними органами влади, що знаходяться в столиці; 	<ul style="list-style-type: none"> – перехід великих контрактів на здійснення заходів цифровізації в державі до потужних глобальних ІТ-компаній внаслідок лобювання з боку їх представників на рівні державної і місцевої влади;

<ul style="list-style-type: none"> – подальший супровід і розвиток міських цифрових сервісів; – збільшення попиту на послуги ІТ-компаній у зв'язку із застосуванням аутсорсингових схем; – діяльність 8-ми ІТ-асоціацій з офісами в м. Київ, які розробляють сприятливі для галузі нормативно-правові акти і лобіюють їх прийняття, захищають інтереси компаній-членів, займається дослідженнями ІТ-ринку формують і представляють сильну позицію ІТ-галузі в стосунках з державою; – створення нових освітніх технологій і програм в ІТ-сфері. 	<ul style="list-style-type: none"> – демпінг (заниження ціни) глобальними світовими ІТ-компаніями при проведенні публічних закупівель послуг з цифровізації на рівні держави та регіонів; – поглинання найбільш перспективних і фінансово успішних вітчизняних ІТ-компаній глобальними світовими інвесторами через слабкий розвиток інститутів фондового ринку в Україні; – втрата значної кількості ІТ-спеціалістів, що співпрацюють з компаніями як ФОПи, податкових пільг за спрощеною системою оподаткування (3-тя група платників єдиного податку) через законодавчі зміни; – відтік висококваліфікованих кадрів закордон.
---	---

До II групи відібрані напрями, які мають достатній реальний ресурсний, науково-виробничий, інтелектуальний, трудовий, інвестиційний та інноваційний потенціал та перспективи подальшого розвитку:

Секція С Переробна промисловість

Розділ 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції»

КВЕД 26.1 «Виробництво електронних компонентів і плат»

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	=2,5	(LQ_turn)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	= 2,7	(LQ_N_entr)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=4,6	(LQ_empl)

Кількість підприємств	– 46 од. (49,5% загальної кількості підприємств за КВЕД 26.1 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 1664 осіб (62,5% загальної кількості працівників за КВЕД 26.1 в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	– 711,8 млн грн (66,8 % загального обсягу реалізованої продукції за КВЕД 26.1 в Україні)

Підприємства за КВЕД 26.1 «Виробництво електронних компонентів і плат» здійснюють виробництво конденсаторів та резисторів і з'єднувачів (коннекторів), мікропроцесорів, електронно-променевих трубок, порожніх друкованих схемних плат, інтегральних мікросхем (аналогових, цифрових або

гібридних), діодів, транзисторів та інших подібних пристроїв, індукторів (у т.ч. дроселів, котушок індуктивності, трансформаторів) та інших електронних компонентів, е-кристалів та їх складових, соленоїдів, перемикачів і перетворювачів (датчиків) для е-приладів, розрізаних на кристали напівпровідникових пластин, напівпровідників, оброблених і напівоброблених, компонентів дисплеїв (плазмових, полімерних, рідкокристалічних) світловипромінюючих діодів (LED), кабелів для комп'ютерів, принтерів, моніторів, USB портів та інших подібних з'єднувачів, голівок (зчитування сигналу, запису, відтворення/запису тощо), голок фонографів); змонтованих друкованих схемних плат, компонентів завантаження для друкованих схемних плат, інтерфейсних карт (у т.ч. звукових, відео, керуючих, мережевих, модемних)).

Оцінка кількості компаній секції С 26.1 відрізняється в різних джерелах: згідно з даними офіційної статистики (Головне управління статистики у м. Київ) в 2017 р. в м. Києві їх налічувалося 46 (з 93-х в Україні)⁴¹. В той же час згідно з даними Єдиного державного порталу відкритих даних⁴² в цій галузі в м. Києві станом на 23.04.2019 р. зареєстровано 102 юридичні особи⁴³ (з них 65 за підрозділом 26.11 та 37 – за 26.12) та 51 (20 – 26.11 та 31 – 26.12) ФОП, кваліфіковані спеціалісти, що мають податкові пільги за спрощеною системою оподаткування щодо ЄСВ.

Розподіл підприємств галузі за напрямками діяльності подано в Таблиці В.1 Додатку В.

Продукція і послуги галузі мають стабільний попит у всіх секторах національної економіки: промислової автоматизації, медичного приладобудування, електроніки для авіакосмічної та оборонної промисловості, транспорту, охорони і безпеки, освітлення, телекомунікацій та бездротових

⁴¹ Головне управління статистики у м.Київ. URL: <http://kiev.ukrstat.gov.ua/>

⁴²Єдиний державний веб-портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2019)

⁴³ Юросіб. На обліку в ЄДРПОУ перебувають ліквідовані компанії, тому кількість тих, що реально функціонують, може бути менша. Одна компанія може мати декілька юросіб.

систем, будівництва, приладобудування; енергетики, в т.ч. атомної; рішень для банків, провайдерів Інтернету, е-комерції тощо.

Ряд провідних компаній інтегрує поставки складових е-компонентів (від друкованих плат і мікросхем до роз'ємів (SMT-зборка друкованих плат з монтажем в отвори (surfacemounttechnology – технологія монтажу на поверхню)), корпусів і монтажних шаф) від кращих глобальних компаній з власним виробництвом, інжинірингом та технічною підтримкою інженерів і технічних фахівців («Квазар-Мікро. Компоненти і системи», хай-тек холдинг КМ Core (колишній «Сітронікс», «Kvazar-MicroSecurities» правонаступник бренду «Квазар-Мікро»), Cogito, VD MAIS, «Віаком», Дакпол, Діада груп, Раут-Автоматік, Клінкманн Україна, Шолудько О.Н. / Dinel, МікРА, Єврокомкомпонентс, Логікон та ін.).

Вітчизняні матеріали і технологічні ноу-хау дозволяють утримувати низькі ціни на SMT-зборку («Квазар-Мікро. Компоненти і системи»)

В м. Києві діє ряд компаній, що фокусуються на дистрибуції е-компонентів та пов'язаним з нею консалтингом (Гамма Україна, Дискон, Інкомтех-проект, Семікон). Ряд компаній має статус прем'єр-дистриб'ютора світових гігантів електроніки (Динамікс Телеком), офіційного дистриб'ютора (Cogito, ТОК Електронікс, Філур Електрик та ін.), «Квазар-Мікро. Компоненти і системи» (NVE Corporation). При цьому, отримання кредитів від зарубіжних постачальників дозволяє їм поставляти в Україну е-компоненти в мінімально можливих термінах («Квазар-Мікро. Компоненти і системи»).

Практично всі компанії мають власні веб-каталоги своєї продукції, «Квазар-Мікро. Компоненти і системи» здійснює поставки компонентів будь-якої комплектності за найбільшим в світі каталогом е-компонентів Digi-Key. Доставка в усі регіони України здійснюється кур'єрською поштою.

Ряд компаній позиціонують себе як науково-виробничі підприємства (VD Mais, Єврокомкомпонентс, Логікон, НВЦ друкованих плат та ін.), що поєднують виробничу та науково-технічну діяльність. Хай-тек холдинг КМ Core здійснює наукові розробки в сфері мікроелектроніки та нанотехнологій.

Ряд компаній сертифіковано за міжнародними стандартами: Інкомтех-проект (система менеджменту якості «Інкомтех-Проект» сертифікована на відповідність вимогам стандартів ISO 9001:2008 і ДСТУ ISO 9001:2009. «Інкомтех-Проект»), Віаком (сертифікована на відповідність системи управління якістю за міжнародним стандартом ISO 9001), VD MAIS (система екоменеджменту сертифікована за міжнародним стандартом, має сертифікат стандарту ISO 14001 ISO, новітні галузеві сертифікати IATF 16949 (для автомобільної промисловості) і ISO 13485 (виробників медичних виробів і їх комплектуючих)), та українськими: Cogito, VD MAIS, «Інкомтех-Проект» (сертифіковані в системі Укроборонпрому), «Квазар-Мікро. Компоненти і системи»(ISO 9000) та ін.

Деякі компанії акредитовані у Державному концерні "Укроборонпром" на поставку е- та електромеханічних компонентів, засобів автоматизації («Інкомтех-Проект» тощо).

Велика група компаній, крім основної діяльності, здійснює також контрактне виробництво на замовлення глобальних компаній електроніки (VD MAIS, Віаком, Ассембліт, НВП ЄврокомКомпонентс та ін.), адже практично всі великі світові гіганти ринку електроніки самостійно створюють свою продукцію лише на 10-20%, решту виробляють спеціалізовані на окремих технологічних процесах підприємства, забезпечуючи високу якість і конкурентні ціни. Споживачі переважно орієнтуються на світові бренди, оскільки торгова марка гарантує високу якість і технологічність.

В окремих виробників якість контрактного виробництва контролюється міжнародними аудиторами (у науково-виробнича фірма VD MAIS – акредитовані організації DEKRA CertificationGmbH, Штутгарт, Німеччина і філія DEKRA CertificationSp.zo.o., Вроцлав, Польща, QualityAustria – Trainings, ZertifizierungsundBegutachtungsGmbH з Відня, Австрія).

Деякі компанії об'єднуються в альянси (контрактний виробник Ассембліт і поставщик е-компонентів та Біс Електронікс), що збільшує їх конкурентоздатність.

В місті функціонує ряд малих підприємств (Ремікс та ін.), які спеціалізуються на виробництві мікропроцесорів, мікроконтролерів та інших електронних та радіокомпонентів.

В Києві працює ряд ВНЗ та НДІ лідерів сектору, як НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського», Інститут фізики напівпровідників імені В. Є. Лашкарьова НАН України, Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» НАН України тощо, ряд коледжів, технікумів, училищ відповідного профілю, які формують кадровий потенціал галузі.

Окремі підприємства надають допомогу ВНЗ. Так, Віаком співпрацює з ВНЗ і науково-технічними навчальними центрами (за профілем е-прилади та пристрої, мікроелектроніка, робототехніка, схемотехніка), з технологічними бізнес-інкубаторами, надає підтримку в матеріально-технічному оснащенні лабораторій. VD MAIS допомагає стартапам, радіоаматорам й індивідуальним розробникам.

Підприємствами налагоджено обмін досвідом – проводяться авторські семінари, виставки загальноукраїнського і регіонального значення, навчальні курси, тренінги, навчання з можливістю отримання сертифікату й іншу технічну і консультаційну підтримку.

Видаються 2 спеціалізовані науково-технічні журнали «CHIP NEWS Україна» та «Е-компоненти та системи (ЕКіС)», в яких аналізується ринок електронних компонентів, стан і тенденції його розвитку, наводяться відомості про українські та закордонні фірми-виробники, їх дистриб'юторів, висвітлюються новинки тощо.

SWOT-аналіз КВЕД 26.1 «Виробництво електронних компонентів і плат» в м. Києві

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – стабільний попит на продукцію і послуги галузі у всіх регіонах і секторах національної економіки; – інтегрування провідними підприємствами м. Києва в дистрибуцію 	<ul style="list-style-type: none"> – умови контрактного виробництва на замовлення глобальних світових компаній зменшують можливості розвитку власних високотехнологічних брендів та провокують ціновий демпінг;

<p>електронних компонентів, вироблених глобальними компаніями, компонентів власного виробництва, а також здійснення інжинірингу, консалтингу та надання технічної підтримки;</p> <ul style="list-style-type: none"> – вітчизняні матеріали і технологічні ноу-хау дозволяють утримувати низькі ціни на SMT-зборку; – наявність науково-виробничих підприємств, які ефективно поєднують виробничу, науково-технічну та інноваційну діяльність компаній галузі; – співпраця з іноземними партнерами та інвесторами; – сертифікація за міжнародними та вітчизняними стандартами збільшує внутрішню і зовнішню конкурентоспроможність компаній; – акредитація компаній у Державному концерні "Укроборонпром" на поставку електронних та електромеханічних компонентів, засобів автоматизації забезпечує значний і стабільний ринок збуту; – контроль якості контрактного виробництва окремих виробників міжнародними аудиторями; – ефективна логістика поставок комплектуючих внаслідок наявних альянсів виробничих компаній з дистриб'юторами; – наявність значної кількості малих підприємств галузі, що покращує конкурентне середовище; – розвинута мережа профільних ВНЗ, коледжів, технікумів, училищ, яка формує кадровий потенціал галузі; – зосередження в Києві наукових установ - лідерів IT-сектору; – висококваліфіковані кадри. 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність галузевих асоціацій, об'єднань, громадських організацій, які б дозволяли формувати і представляти позицію галузі в стосунках з державою, розробляти сприятливі для галузі нормативно-правові акти і лобювати їх прийняття, захищати інтереси компаній-членів, досліджувати ринки; – низька конкурентоспроможність на міжнародному рівні порівняно з провідними світовими компаніями.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – формування кадрового потенціалу галузі шляхом співпраці підприємств з закладами середньої освіти, профільними 	<ul style="list-style-type: none"> – дія на внутрішньому ринку представництв глобальних світових гігантів з КНР, Південної Кореї та інших

<p>ВНЗ, науково-технічними навчальними центрами;</p> <ul style="list-style-type: none"> – участь у загальнодержавних програмах підтримки ІТ-сектору; – створення сприятливого інноваційного середовища; розвиток інфраструктури підтримки і допомоги профільним стартапам, технологічними бізнес-інкубаторами, радіоаматорам і індивідуальним розробникам; – обмін досвідом з впровадження світових та вітчизняних технічних і технологічних новацій (авторські семінари, виставки державного і регіонального значення, навчальні курси, тренінги, технічна і консультаційна підтримка); – видання спеціалізованих науково-технічних журналів з аналізу стану і тенденції розвитку ринку електронних компонентів, інформування про українські та закордонні фірми-виробники та їх дистриб'юторів, технологічні новації; – маркетингова політика з просування продукції на міжнародні ринки. 	<p>країн, які конкурують з вітчизняними дистриб'юторами;</p> <ul style="list-style-type: none"> – відтік висококваліфікованих кадрів; – загроза втрати значною кількістю спеціалістів, що співпрацюють з компаніями як ФОПи, податкових пільг за спрощеною системою оподаткування (3-тя група платників єдиного податку) через законодавчі зміни.
--	---

Розділ 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції»

КВЕД 26.2 «Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування»

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	=1,7 (LQ_turn)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	=3,7 (LQ_N_entr)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=2,8(LQ_empl)

Кількість підприємств	– 50 од. (67,6,%загальної кількості підприємств за КВЕД26.2 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 672 осіб (38,4% загальної кількості працівників за КВЕД 26.2 в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	–1304,8 млн грн (46,1 % загального обсягу реалізованої продукції за КВЕД 26.2 в Україні)

Підприємства за КВЕД 26.2 здійснюють виробництво настільних персональних комп'ютерів, портативних комп'ютерів, центральних процесорів

(мейнфреймів), кишенькових комп'ютерів (у т.ч. PDA), магнітних дисководів, флеш-пристроїв та інших запам'ятовуючих пристроїв, оптичних дисководів (як CD-RW, CD-ROM, DVD-ROM, DVD-RW), принтерів, моніторів і дисплеїв, клавіатур, всіх типів мишок, джойстиків і приладдя для трекбол-мишок, спеціалізованих комп'ютерних терміналів, комп'ютерних серверів, сканерів, у т.ч. пристрої для зчитування штрих-кодів, пристроїв для зчитування смарт-карт, шоломів для віртуальних ігор, виробництво комп'ютерних проекторів (відеовипромінювачів), комп'ютерних терміналів, як банкомати (АТМ), касові термінали (POS), не керованих механічним способом, багатофункціонального офісного устаткування, що виконує 2 і більше з функцій: друкування, сканування, копіювання, відправлення факсимільних повідомлень

Оцінка кількості компаній секції С 26.2 в Україні відрізняється в різних джерелах інформації: згідно з офіційною статистикою (Головного управління статистики м. Києва) у 2017 році їх налічувалося 50 (з 74-х, що діють в Україні)⁴⁴. В той же час, згідно з даними Єдиного державного порталу відкритих даних⁴⁵ в цій галузі в м. Києві станом на 23.04.2019 р. зареєстровано 129 юридичних осіб⁴⁶ і 28 (17,8%) ФОПів, кваліфікованих спеціалістів, що мають податкові пільги за спрощеною системою оподаткування щодо ЄСВ.

На підприємствах зазначеного виду економічної діяльності м. Києва працювало 672 осіб, що становило 38,4% зайнятих в цій галузі в Україні, обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) у 2018 році склав 1,3 млрд грн (46,1%).

Розподіл підприємств галузі за напрямками діяльності наведено у Таблиці В.2 Додатку В.

Продукція і послуги галузі мають стабільний попит в усіх секторах національної економіки, де здійснюються комплексні проекти з обслуговування корпоративних клієнтів (побудова локальних мереж, поставка

⁴⁴Головне управління статистики у м.Київ. URL: <http://kiev.ukrstat.gov.ua/>

⁴⁵Єдиний державний веб-портал відкритих даних. URL:<https://data.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2019)

⁴⁶ Юросіб. На обліку в ЄДРПОУ перебувають ліквідовані компанії, тому кількість тих, що реально функціонують, може бути менша. Одна компанія може мати декілька юросіб.

серверів, робочих станцій і периферії, продаж ПЗ, автоматизація підприємств на базі сімейства продуктів «1С: Підприємство»). В п'ятірку найбільших компаній України входять київські підприємства: Версія, DiaWest, Navigator, Епос.

Конкурентними перевагами підприємств секції С 26.2 є те, що ряд провідних компаній здійснюють виробництво високоякісної бренд-техніки поряд з розробкою та впровадженням інтеграційних проектів на її основі, включно з рішеннями в сфері інформаційної безпеки: К-Trade (виробництво персональних комп'ютерів Kredo на базі процесорів Intel® і Bravo на базі CPU AMD), виробництво серверів локальних мереж, їх проектування, монтаж та інсталяція), Версія (повний ряд комп'ютерних систем під власною торговою маркою (ТМ)), DiaWest (сертифікований виробник комп'ютерної техніки і серверів), Епос (сертифіковане виробництво ПК, серверів і робочих станцій власних ТМ Expert і Tempest, послуги з проектування і монтажу локальних обчислювальних мереж), Navigator (під власною ТМ ImpressionElectronics випускаються всі види комп'ютерних систем – від ПК початкового рівня до багатопроцесорних серверів, в 2015 році компанія розширила лінійку планшетів ImpressionImPAD, які входять до четвірки за обсягами продажів в Україні з часткою ринку 8,5%⁴⁷), НІС, СіТіЛайн (виробництво комп'ютерних систем під ТМ СТLine).

Виробництво комп'ютерної техніки в ряді компаній сертифіковано на відповідність вимогам міжнародного та українського стандартів: Версія (ISO-9001), Navigator (ISO-9001 та в державній системі стандартизації УкрСЕПРО) DiaWest (сертифікат «Українського центру сертифікації виробництва»).

Крім того, ряд компаній секції С 26.2 здійснює оптовий, дрібнооптовий і роздрібний мультибрендовий продаж продукції всесвітньо відомих торгових марок, їх гарантійне обслуговування. Часто вони диверсифікують діяльність і, крім торгівлі комп'ютерною і оргтехнікою та комп'ютерними системами,

⁴⁷ Украинская техника для украинцев. URL: <https://delo.ua/special/ukrainskaja-tehnika-dlja-ukraincev-306625/> (дата звернення 20.04.2019)

здійснюють проектування, побудову та супровід локальних обчислювальних мереж, бездротових каналів зв'язку та Інтернет, продаж мобільних телефонів, послуг мобільних операторів: K-Trade (AMD, AOpen, Codegen, Epson, HewlettPackard, Intel, LG, Microsoft, Samsung, Soltek), Navigator (Fujitsu-Siemens, Hewlett-Packard/Compaq, IXtone, KyivstarGSM, Motorola, Nokia, Panasonic тощо), ВЕГА Дистрибушн (A-Data, Adobe, Agfa, CalComp, Corel, Dataplot, Encad, Jenoptik/Jenimage, Kodak, LaCie, LexarMedia, Lyson, Microtek, Mitsubishi, NEC, NEC/Mitsubishi, NewellPhotoFashion, Nikon, Pretec, Quark, Savex, Sonnet, Sony, Summa, Umax, Wacom, Xante, Xerox, Arkwrite, АНТ, Primax, Infiniti; дилерська мережа з 250 компаній), DiaWest (партнерська дилерська мережа, департамент мобільного зв'язку продає термінали мобільного зв'язку, підключає корпоративних замовників, фізосіб, операторів зв'язку), ЕПОС (сервісне обслуговування мобільних телефонів та радіотелефонів Siemens), Н-Тема, СТLine.

Окремі дистриб'ютори мають статус ексклюзивних представників: ВЕГА Дистрибушн (Apple) - підприємство з 100% іноземним капіталом, ТОВ «Версія» є офіційним постачальником рішень на базі продукції Intel в Україні, дистриб'ютором Gigabyte, Genius, Enlight, Verbatim, Creative, D-Link, дилером AMD, Sony, Samsung, реселером Cisco, Nortel, TEAC, AlliedTelesyn, офіційним партнером ЗСОМ в СНД, сертифікованим партнером Microsoft, OEM (original equipment manufacturer – оригінальний виробник устаткування) – партнером і авторизованим Золотим партнером Novell (Novell PartnerNet Gold Partner), OEM-партнером SCO, партнером Oracle, українсько-американське СП Д.К.Т.-Корп. – дистриб'ютор з продажу портативних комп'ютерів Toshiba і має авторизований сервіс-центр з обслуговування ноутбуків підприємство з 100% іноземним капіталом, Епос (авторизований сервісний центр Siemens), СіТіЛайн (авторизований дистриб'ютор RoverBook, ексклюзивний дистриб'ютор iRU), Ронд Україна (офіційний дистриб'ютор НАМА GmbH & Co. KG).

Власні мережі салонів комп'ютерної техніки, дилерські мережі мають Unitrade (одна з найбільших мереж салонів комп'ютерної техніки і телефонії в Україні, має 32 салони в 8-ми містах), DiaWest (24 магазина), НІС (дилерська мережа у всіх великих містах країни: Донецьк, Дніпропетровськ, Харків, Львів, Ужгород, Вінниця, Полтава, Одеса, Черкаси, Житомир та ін.)

Власні мережі сервісних центрів мають Navigator (понад 40 в Україні), K-Trade (сервіс-центри здійснюють ремонт, сервіс і модернізацію ПК і серверів). Компанії беруть на себе гарантії по сервісному обслуговуванню техніки: Unitrade (мережа сервісних центрів), ЕПОС (модернізація і ремонт ПК, периферійного устаткування і комплектуючих, відновлення інформації, сервісу і технічної підтримки), DiaWest (тестування, налаштування, ремонт, гарантійне і післягарантійне обслуговування товарів придбаних в мережі Diawest; оновлення комп'ютерної техніки).

Navigator, як партнер Dell EMC, отримав премію «Dell EMC Partners Awards» за впровадження інноваційних технологій Dell EMC для споживачів і підприємств усіх масштабів. Також підприємство, яке декілька років утримує почесне місце серед найкращих інтеграційних партнерів Intel в Європі, було запрошено на Intel Partner Connect, щорічний форум для Платинових Партнерів Intel в Європі, проведений 14-17 травня 2018 р. в Празі (Чехія). На форумі представлено новітню платформу Intel® Core™ i9 + - преміальну платформу для мобільних ПК з вбудованою пам'яттю Intel® Optane™, яка розкриває весь потенціал комп'ютера, підвищуючи його адаптивність і швидкодію для повсякденних завдань.

Ряд компаній позиціонують себе як науково-виробничі підприємства (Версія), що впроваджують інноваційні процеси та продукти.

DiaWest - лауреат премії Найкращий вітчизняний товар 2007 року в номінаціях: «Виробництво комп'ютерної техніки і програмно-технічних комплексів»; «Найкращі професійні консультації у галузі комп'ютерної техніки»; «Комплексні рішення в організації документообігу для малих і середніх робочих груп (офісів)».

В Києві функціонують ВНЗ та НДІ спеціалізованих лідерів сектору, як НТУУ «КПІ ім. І.Сікорського», Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України тощо, ряд коледжів, технікумів, училищ профілю, які формують кадровий потенціал сфери та наукові розробки інноваційних сервісів.

Окремі підприємства приймають участь у програмах оснащення закладів освіти комп'ютерною технікою, чим підвищують свої шанси на участь у державних і регіональних програмах інформатизації: Navigator розробив яскравий дизайн ударостійких планшету Impression 110 ESv2 з функцією трансформера та нетбука з встановленою навчальною програмою для 1-го класу спільної розробки Impresion Electronics, Microsoft, Intel і просуває їх через Академію Smart Kids (простір для навчання вчителів початкової школи в проєкті «Розумники»). Navigator також спонсорує шкільні олімпіади через спеціальні знижки на техніку Impression Electronic від Navigator.

Деякі компанії-поставщики практикують проведення виїзних форумів, конференцій. Так, ASBIS (Кіпр, дистриб'ютор продуктів і рішень VAD (Value Added Distribution) в області ІКТ від глобальних постачальників - Apple, AMD, Dell EMC, HGST, HPE, IBM, Infinidat, Infortrend, Intel, Lenovo, Mellanox, Microsoft, Netgear, Promise, Qlogic, Samsung, Seagate, Supermicro, Toshiba, WD, ін.) влітку 2018 р. провела для партнерів і експертів в Києві конференцію «Тренди. Можливості. Інновації» (ASBIS HUB 2018. Tech Talks) на тему цифрової трансформації продуктів, рішень з акцентом на міську інфраструктуру, кібербезпеку, майбутнє IoT. Участь в заходах такого рівня підвищує компетентність команд, дозволяє дізнаватися про зміни ринку і нові можливості, імплементувати їх у рішеннях для клієнтів.

SWOT-аналіз КВЕД 26.2 «Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування в м. Києві»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – стабільний попит на продукцію і послуги галузі у всіх секторах національної економіки; – здійснення виробництва повного спектра високоякісної комп'ютерної техніки, зокрема під власними торговими марками, і поєднання його з проектуванням і монтажем локальних обчислювальних мереж, їх сервісним обслуговуванням; – взаємодоповнюючий розвиток споживчого (смартфони, планшети) і корпоративного (сервери і персональні комп'ютери) сегментів; – участь інженерів в навчальних програмах вендорів (Intel, AMD і Microsoft); – сертифікація виробництва техніки в ряді компаній відповідно вимог міжнародного й українського стандартів; – диверсифікація виробничої діяльності спорідненими сферами (консалтинг, системна інтеграція, мультибрендова дистрибуція продукції глобальних торгових марок, їх гарантійне обслуговування, телефонія, телекомунікації тощо); – наявність мережі салонів комп'ютерної техніки, дилерських та сервісних мереж вітчизняних торгових марок; – наявність інтересу з боку іноземних інвесторів; – відносно висока інноваційна активність; – наявність спеціалізованих ВНЗ та наукових установ, коледжів, технікумів, училищ профілю, які формують кадровий потенціал сфери. 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність в Україні виробництва ключових комплектуючих – світові центри виробництва кремнієвих чіпів, дизайну материнських плат, розробки хардверних частини пристроїв зосереджені в Китаї і на Тайвані. – Оренда складальних ліній для зборки смартфонів і планшетів в Китаї; – брак інвестицій для часткового переносу складальних ліній смартфонів і частини обсягу поставок планшетів в Україну через нестабільну політичну та економічну ситуацію.

Можливості	Загрози
<p>– активне залучення до реалізації державних програмах з цифровізації;</p> <p>– участь у програмах оснащення закладів освіти комп'ютерною технікою шляхом розробки спеціальної комплектації (яскравий дизайн, ударостійкість, функція трансформера);</p> <p>– надання спонсорської допомоги шкільним та освітнім програмам, в проведенні олімпіад з метою профорієнтації та маркетингу;</p> <p>– проведення глобальними компаніями-постачальниками комплектуючих форумів, конференції для партнерів, експертів для підвищення компетентності команд, інформування про зміни ринку і нові технології;</p> <p>– стимулювання глобальними компаніями-постачальниками дистриб'юторів зі спеціальними статусами.</p>	<p>– витіснення київських компаній з ринку публічних закупівель для цифровізації національної економіки;</p> <p>– кращі цінові умови, що можуть запропонувати потужні глобальні компанії при публічних закупівлях техніки для цифровізації порівняно з вітчизняними;</p> <p>– загроза втрати значною кількістю спеціалістів, що співпрацюють з компаніями як ФОПи, податкових пільг за спрощеною системою оподаткування (3-тя група платників єдиного податку) через законодавчі зміни;</p> <p>– відтік висококваліфікованих спеціалістів.</p>

Секція С Переробна промисловість

Розділ 18 Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації

КВЕД 18.1 Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	=1,7	(LQ_turn)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	= 2,1	(LQ_N_entr)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=3,0	(LQ_empl)
Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів	=1,9	(LQ_export)

Кількість підприємств	– 638 одиниць (39% загальної кількості підприємств за КВЕД 18.1 в Україні, 10 % в переробній промисловості м. Києва).
Кількість зайнятих працівників	– 7696 осіб (40% загальної зайнятості на підприємствах за КВЕД 18.1 в Україні, 5,2 % в переробній промисловості м. Києва).
Обсяг реалізованої продукції	– 6 486, 0 млн грн. (45% загального обсягу реалізованої продукції підприємствами за КВЕД 18.1 в Україні; 2,2% в переробній промисловості м. Києва)

Діяльність підприємств за КВЕД 18.1 передбачає друкування такої продукції, як газети, книги, періодичні видання, бланки, вітальні листівки та інша друкована продукція, а також пов'язані з ним допоміжні види діяльності, такі як палітурна справа, виготовлення друкарських форм і оброблення зображень.

На сьогодні поліграфічна галузь в м. Києві, як і в Україні в цілому, характеризується технічною відсталістю виробництва, нерозвиненістю вітчизняної сировинної бази, залежністю від імпорту, недосконалістю податкового і митного законодавства. Негативно на роботу галузі вплинула дія статті 7 підрозділу 2 Перехідних положень Податкового кодексу України⁴⁸ щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість лише до 01.01.2015 р. вартості операції із ввезення на митну територію України в митному режимі імпорту товарів, для використання у власній виробничій діяльності; операцій з постачання товарів, визначених у Митному кодексі України переробникам, видавництвам і підприємствам поліграфії на території України.

З 01.01.2015 державна підтримка щодо режиму звільнення від оподаткування податком на додану вартість, (підпункт 197.1.25 Податкового Кодексу) залишилась лише на операції з постачання (реалізації) товарів, які мають статус товарів вітчизняного виробництва, та послуг, а саме:

⁴⁸<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?find=1&text=%EF%EE%EB%B3%E3%F0%E0%F4%B3#w11>

- періодичних видань друкованих засобів масової інформації та книжок (крім видань еротичного характеру);
- учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників;
- словників українсько-іноземної або іноземно-української мови;
- доставки періодичних видань друкованих засобів масової інформації вітчизняного виробництва.

На ринку спостерігаються негативні тенденції щодо зменшення обсягів випуску неперіодичних та періодичних друкованих видань та збільшення вільних потужностей із випуску книжкової і газетно-журнальної продукції. Негативно позначається на галузі й відсутність вітчизняного виробництва високоякісного паперу та фарб, поліграфічного обладнання.

У поліграфічній галузі домінуюче становище залишається за державними підприємствами, адже ці виробництва мають сьогодні складну інфраструктуру, великі виробничі та допоміжні площі, але практично всі вони потребують значних інвестицій для переоснащення.

Подальший розвиток галузі характеризуватиметься зростанням частки підприємств приватної власності, які здійснюють випуск багатофарбової аркушевої рекламно-комерційної продукції, журналів, етикеток та пакувань, а також багатофарбових газет. На сьогодні в Києві здійснюють свою діяльність численні приватні, колективні поліграфічні підприємства та фірми, які здебільшого оснащені сучасною технікою та успішно конкурують на ринку пакувальної, рекламної, бланкової та іншої комерційної продукції.

Зважаючи на внутрішню проблематичність та зростання конкуренції зі сторони електронних засобів комунікацій, радикальних змін поліграфічне виробництво не зазнає. Протягом найближчих декількох років, скорочення виробництва друкованої продукції можливо буде стримуватись лише завдяки все ще високим витратами на придбання додаткових електронних засобів візуалізації.

SWOT-аналіз КВЕД 18.1 Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг в м.Києві

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – наявність кваліфікованих кадрів; – наявність освітніх установ (Видавничо-поліграфічний інститут Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»); – значна кількість малих та середніх приватних підприємств у галузі поліграфії; – домінування на ринку пакувальної, рекламної, бланкової та іншої комерційної продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> – застаріле обладнання, високий знос основних фондів, особливо на підприємствах державної форми власності; – нерозвиненість вітчизняної сировинної бази; – зменшення попиту на друкарську продукцію; – зростання собівартості продукції; – неефективний маркетинг.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – державна підтримка галузі поліграфії; – встановлення пільг з оподаткування; – розширення іноземних ринків збуту та діяльності в цілому; – оновлення виробничих потужностей та розширення асортименту і номенклатури продукції; – підвищення якості продукції; – забезпечення ефективного маркетингу; – просвітницька діяльність. 	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення цін на сировину і енергоносії; – зниження рівня освіченості населення; – зменшення платоспроможності населення; – масова комп'ютеризація життя та всезростаючий обсяг використання електронних засобів комунікацій.

Секція С Переробна промисловість

Розділ 20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції

КВЕД 20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування і косметичних засобів

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	=1,7	(LQ_turn)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	= 1,6	(LQ_N_entr)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=1,6	(LQ_empl)
Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів	=2,0	(LQ_export)

Кількість підприємств	– 90 одиниць (29,4% загальної кількості підприємств за КВЕД 20.4 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 1557 осіб (21,9% загальної зайнятості на підприємствах за КВЕД 20.4 в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	– 4 408,8 млн грн. (46,3% загального обсягу реалізованої продукції підприємствами за КВЕД 20.4 в Україні)

У 2017 році діяльність за КВЕД 20.4 «Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів» у м. Києві здійснювало 90 підприємств, що становить майже 30% від загальної кількості підприємств виду діяльності в Україні. Більшість із цих підприємств є мікропідприємствами, які можуть складатися з одного-чотирьох працівників, які виконують мультифункції з виготовлення, продажу та просування продукту. Це такі підприємства як: ТОВ «БВІ Україна», ТОВ «Гліюлія», ТОВ Компанія «АРТ Лайн», ТОВ «Діакем», що знаходяться у м. Києві.

Частка реалізованої вищезазначеної продукції у м. Києві становила 46,3% від загального обсягу продукції цього виду діяльності в країні, що є досить високим показником серед регіонів країни. Підприємства даного виду економічної діяльності досить активні у здійсненні інноваційної діяльності. Витрати підприємств на проведення досліджень і розробок нових видів косметичної продукції впродовж 2010-2017рр. збільшилися у 4-6 разів. Варто також зазначити, що на більшість асортиментних груп косметичної продукції відсутня обов'язкова сертифікація, наприклад, на мило ручної роботи, що може гальмувати розвиток вітчизняної парфумерно-косметичної індустрії не тільки в м. Києві, а й в Україні загалом, оскільки у країнах Європейського Союзу сертифікація усіх косметичних засобів є обов'язковою, а продукція без сертифікації не може реалізовуватись на європейському ринку. При цьому сертифікація одного виду мила ручної роботи складає, за оцінками експертів, від 2,5 до 3,0 тис. грн.

З подорожчанням інгредієнтів та енергоресурсів протягом 2015-2017рр. вартість продукції зросла на 40%, а купівельна спроможність покупців зменшилась через підвищення цін.

Середньооблікова кількість працівників зайнятих у виробництві мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів у 2017 році складала 1557 осіб, що становить лише 21,9% від загальної кількості зайнятих працівників у цій галузі по країні

У 2017 році порівняно з 2015 роком обсяг ввезеного в Україну мила виріс на 16%, а експорт продукції українського виробництва на світовий ринок зменшився майже на 30%. Частка експорту мила міста Києва становить лише 0,24%. Приблизно 50–60% українського ринку туалетного мила належить вітчизняним компаніям, тоді, як на імпорт припадає близько 30–40%, що свідчить про конкурентоспроможність українських підприємств на внутрішньому ринку. Проте, із подорожчанням сировини та енергоносіїв щорічно спостерігається зниження обсягів виробництва твердого кускового мила приблизно на 5%. У той же час споживання рідкого мила та гелів для душу збільшується, і сьогодні вже практично досягло 20% від загальної кількості реалізованої продукції.

Однією із головних інновацій, які з'явилися на українському ринку і стрімко набирають обертів, є виробництво мила ручної роботи та одноразового мила, яке виготовлене з екзотичних масел і має високу піноутворюючу здатність та швидку розчинність у воді. Більша частина виготовленого мила ручної роботи є сувенірною продукцією, яка слугує подарунками для клієнтів, партнерів або реклами бренду.

Обсяги виготовлення мила ручної роботи та ексклюзивних сортів дуже незначні порівняно з промисловим виробництвом. Часто виготовленням такої продукції займаються на рівні хобі, тому продають його без статистичної та податкової звітності. Частина невеликих виробників реалізують свій товар виключно через Інтернет.

Поступово виробництво мийних засобів та косметичної продукції в Україні набирає обертів. У 2017 році в м. Києві було виготовлено 156 т мила, 15320 т засобів для миття та чищення, 259 т косметичних засобів, 47511 дал шампуні.

Водночас, у косметичній промисловості стрімко розвивається екологічне виробництво. Вітчизняні косметичні екопродукти виробляються із натуральної екологічно чистої сировини, з додаванням різноманітних компонентів природного походження – лікарських рослин, ефірних масел, натуральних жирів. За рахунок натурального складу, оригінальних рецептур та сучасних технологій виробництва, українська косметика є привабливою для споживачів. Основні вітчизняні виробники косметики ручної роботи, виготовленої з еко сировини, розташовані у м. Києві, серед них ТМ «ЯКА», ЗАО «Ельфа».

SWOT-аналіз КВЕД 20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування і косметичних засобів у м. Києві

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - зосередження досить великої кількості підприємств цього виду діяльності в м. Києві; - відносно високі обсяги реалізованої продукції; - розвиток виробництва мила та мийних засобів, як сувенірної продукції; - виготовлення косметичної екопродукції. 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність сертифікації на всі групи косметичної продукції; - зростання витрат на закупку інгредієнтів для виготовлення необхідного рівня якості косметичної продукції; - зростання витрат на проведення досліджень і розробок нових видів косметичної продукції; - зростання цін на енергоресурси; - значний знос технологічного оснащення великих миловарних підприємств; - незначна частка експорту мило-косметичної продукції.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - виведення на ринок нових видів косметичних продуктів, зокрема екопродукції; 	<ul style="list-style-type: none"> - нестабільність політичної та економічної ситуації в країні,

<ul style="list-style-type: none"> - розширення географії експорту; експорт мила та мийних засобів, як сувенірної продукції; - застосування нових виробничих технологій у процесі виготовлення інноваційної косметичної продукції; - поглиблення співробітництва зі стратегічними партнерами з країн ЄС (Франції, Швейцарії, Великобританії, Німеччини, Нідерландів, Іспанії) такими як: «Givaudan», «Firmenich», «Fragrance Oils», «Frey & Lau», «IFF», «Mane», «Symrise», «Takasago», «Iberchem» та ін. 	<ul style="list-style-type: none"> ускладнення відносин з основними торгівельними партнерами; - виникнення кардинально нових виробничих технологій для виготовлення інноваційної косметичної продукції; - змінення державного регулювання в оподаткуванні, фіскальному та/або митному режимі; - залежність виробництв косметичної галузі від імпорту інгредієнтів для виготовлення продукції необхідного рівня якості.
--	--

Секція D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря

Розділ 35 Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря

КВЕД 35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	=2,0 (LQ_turn)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=2,5(LQ_empl)

Кількість підприємств	–189 одиниць (24,6% загальної кількості підприємств за КВЕД 35.1 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	–59 883 осіб (34,3% загальної зайнятості на підприємствах за КВЕД 35.1 в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	–231,2 млрд грн. (53,2% загального обсягу реалізованої продукції підприємствами за КВЕД 3,5.1 в Україні)

Згідно з даними офіційної статистики за даним ВЕД в м. Києві у 2017 році налічувалося близько 190 підприємств, на яких було зайнято майже 60 тис. осіб.

У порівнянні з 2013 роком кількість підприємств зросла на 40%, тоді як кількість зайнятих скоротилася на 5%. Однак, слід мати на увазі, що у столиці зосереджено компанії, які обслуговують територію всієї України, що

ускладнює виділення регіональних підприємств. Так, питома вага обсягів реалізації продукції підприємств м. Києва за КВЕД 35.1 «Виробництво, передача та розподілення електроенергії» у загальному обсязі реалізації продукції підприємств за цим видом діяльності в Україні становила 53%, при цьому обсяги виробництва електроенергії в м. Києві склали близько 2,1% від загальноукраїнського рівня.

Таким чином, більшість підприємств, які зареєстровані в Києві за КВЕД 35.1, займаються передачею, розподіленням та торгівлею електроенергією, або ж фактично здійснюють інші види діяльності, визначені у своїх статутних документах. До перших можна віднести НАК «Енергоатом», ДП «Енергоринок» та інші, діяльність яких охоплює територію всієї країни. Прикладом компаній, для яких КВЕД 35.1 є одним з багатьох інших видів діяльності, є ТОВ «ЛНК», основним видом діяльності якої вказано 35.11 Виробництво електроенергії, проте по факту компанія займається реалізацією екологічних проектів з дегазації полігонів твердих побутових відходів та встановленням біогазових електрогенеруючих комплексів на замовлення місцевих органів влади та комунальних компаній.

В свою чергу, кількість підприємств, що генерують електроенергію в м. Києві є незначною, а ринок на даний момент є монополізованим (виробник: ДТЕК Київські електромережі, постачальник – ТОВ «Київські енергетичні послуги»).

В результаті обсяги використання електроенергії в м. Києві перевищують обсяги її відпуску майже на 20%.

Діяльність підприємств цього виду діяльності є зарегульована. Основними нормативними актами є Закони України «Про електроенергетику» та Закон України «Про ринок електричної енергії», а також постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Подальший розвиток електроенергетичної галузі (КВЕД 35.1 виробництво, передача та розподілення електроенергії) пов'язаний із запровадженням нової моделі енергоринку, яка була ухвалена у 2017 році. Її

ідея полягає у запровадженні лібералізованого ринку електроенергії відповідно до норм європейського законодавства у сфері електроенергетики, а саме Директиви 2009/72/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку електричної енергії, Директиви 2005/89/ЄС про заходи щодо забезпечення безпеки електропостачання та інфраструктурного інвестування та Регламенту (ЄС) 714/2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електроенергією⁴⁹. Запровадження нової моделі сприятиме суттєвому зростанню обсягів інвестицій у підприємства КВЕД 35.1, появі нових підприємств у сфері альтернативної та відновлюваної енергетики тощо.

Втім доцільно розглянути можливість розвитку альтернативних джерел генерації електроенергії та підвищення енергоефективності у споживанні електроенергії в м. Києві. На користь цього напряму свідчить План дій сталого енергетичного розвитку міста Києва на 2018 - 2020 роки (затверджений рішенням Київської міської ради від 17.05.2018 №818/4882), наявність в Києві наукових установ, зокрема – Інститут відновлюваної енергетики НАН України, Інститут фізики напівпровідників НАН України тощо, та університетів, зокрема – НТУУ «Київський політехнічний інститут», Київський національний університет імені Тараса Шевченка тощо, а також наявність незадоволеного попиту на ринку енергосервісних послуг⁵⁰.

SWOT-аналіз КВЕД 35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - високий інвестиційний потенціал, особливо відновлюваної та альтернативної енергетики; - сприятливість до інновацій; - наявність висококваліфікованих інженерних кадрів, освітніх та наукових установ 	<ul style="list-style-type: none"> - нестача власних виробничих потужностей з генерування електроенергії у м. Києві; - надмірна зарегульованість; - монополізм; - складність входу на ринок для нових виробників електроенергії; - відсутність вільних територій для побудови виробничих потужностей з

⁴⁹https://www.slideshare.net/UIFuture/ss-125591348?from_action=save

⁵⁰<https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2017/11/28/631643/>

	електрогенерації (у порівнянні з іншими регіонами); - зношеність обладнання ⁵¹ .
Можливості	Загрози
- активізація інвестиційної діяльності та фінансова підтримка; - розвиток альтернативної електроенергетики; - розроблення нових технологій з виробництва електроенергії.	- посилення бюрократичних та адміністративних бар'єрів; - згортання реформи ринку електроенергії; - зростання економічної нестабільності; - нестача інвестиційних ресурсів для впровадження нових технологій та модернізації обладнання

Секція D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря

Розділ 35 Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря

КВЕД 35.3 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції =1,6 (LQ_turn)
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =1,1 (LQ_empl)

Кількість підприємств	– 105 од. (11,7% загальної кількості підприємств за КВЕД 35.3 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 12 300 осіб (15,3% загальної кількості працівників за КВЕД 35.3 в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	– 24,2 млрд грн (45,3 % загального обсягу реалізованої продукції за КВЕД 35.3 в Україні)

За період 2013-2017 кількість підприємств КВЕД 35.3 «Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря» зросла у понад 6 разів, при цьому кількість зайнятих залишалася сталою і коливалася в межах 12,5 тис. осіб, що свідчить про структурні зміни в галузі та перерозподіл функцій між підприємствами.

⁵¹<http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/03/%D0%9F%D0%BB%D1%8F%D1%86%D0%BA%D0%BE%D0%A1%D0%A0-%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82.pdf>

Незважаючи на це, даний вид діяльності також є монополізованим (КП «Київтеплоенерго» (до 05.2018 ПАТ «Київенерго») та ТОВ «Євро-Реконструкція»), що відображається у конфіденційності низки статистичних показників за 2017 рік. Тим не менш, подальший розвиток сфери теплопостачання передбачає створення конкурентного середовища на ринку теплової енергії, що визначено у Плані заходів із впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері теплопостачання до 2020 року⁵².

Окрім цього, особливість даного виду діяльності має сильну прив'язку до території, адже транспортувати повітря, гарячої води та пари на великі відстані проблематично. Така ситуація також не відповідає критеріям вибору пріоритетів смарт-спеціалізації.

Поряд з тим зростає кількість енергосервісних компаній, основний вид діяльності в статутних документах належить КВЕД 35.3 «Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря», хоча по факту підприємство здійснює інші види діяльності в сфері теплоенергетики. Наприклад, ТОВ «Енергосервіс Н» переважно спеціалізується на енергоаудиті, енергоменеджменті та проектуванні, тобто на енергосервісній діяльності.

Інвестиційний потенціал ринку енергосервісу у 2016 році оцінювався на рівні 2,5 млрд дол. США⁵³. З огляду на це, а також чинні стратегічні та програмні документи у сфері енергоефективності, зокрема План дій сталого енергетичного розвитку міста Києва на 2018-2020 роки⁵⁴, галузь енергосервісу можна рекомендувати в якості складової одного з пріоритетів смарт-спеціалізації. У такому разі м. Київ може стати центром розробки та впровадження інноваційних енергоефективних рішень, які потім можна масштабувати в межах України.

SWOT-аналіз КВЕД 35.3 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря

⁵²<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307-2018-%D1%80>

⁵³<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/1990036-nikonov-rinok-energoserwisu-moze-zaluciti-ponad-25-mlrd-investicij-tilki-u-kiievi.html>

⁵⁴http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/B82B5358289E8EE7C22582B2003F090F?OpenDocument

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - сприятливість до інновацій; - наявність інженерних кадрів та наукових установ; 	<ul style="list-style-type: none"> - надмірна зарегульованість; - монополізм; - зношеність обладнання; - нестабільність законодавчої бази; - низька інвестиційна привабливість, в т.ч. через відсутність гарантій повернення інвестицій; - наявність перешкод для входу на ринок нових гравців, в т.ч. через централізоване постачання послуг; - високий рівень втрат тепла; - залежність від зовнішніх інвестицій.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - фінансова підтримка, в т.ч. через проекти міжнародної технічної допомоги; - створення сприятливих умов для нових гравців та стимулювання конкуренції; - реформа ринку тепlopостачання у напрямі розвитку децентралізованого постачання; - розроблення та впровадження нових технологій генерування тепла 	<ul style="list-style-type: none"> - посилення бюрократичних та адміністративних бар'єрів; - нестача інвестиційних ресурсів для впровадження нових технологій та модернізації обладнання та тепломереж; - зростання економічної нестабільності та криза неплатежів; - різке подорожчання палива для виробництва гарячої води та пари.

Секція С Переробна промисловість

Розділ 10 Виробництво харчових продуктів

КВЕД 10.6 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції =1,3 (LQ_turn)

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів =1,5 (LQ_export)

Кількість підприємств	– 61од. (8,9%загальної кількості підприємств за КВЕД10.6 в Україні)
Кількістьзайнятих працівників	– 1783 осіб (10,3% загальної кількості працівників за КВЕД 10.6 в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	– 9886,1 млн грн (34,6 % загального обсягу реалізованої продукції за КВЕД 10.6 в Україні)

У 2017 році в м. Києві цим видом діяльності займалося 61 підприємство, що на 4 більше, ніж у 2013 році. Серед них найбільшими є ТОВ «Столичний млин» та ТОВ «Київмлин». За відповідний період кількість зайнятих зросла на 42% і досягла 1733 особи. Позитивну динаміку також продемонстрували обсяги реалізації продукції. У 2017 році вони склали 9,9 млрд грн, що у 4,7 рази перевищило рівень 2013 року. Натомість за період 2013-2017 роки в цілому по Україні спостерігалось зменшення кількості зайнятих у виробництві продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів на 11%, при зростанні обсягів реалізації у 2,8 рази.

Розвиток підприємств даної галузі у м. Києві обумовлений низкою факторів, серед яких:

- позитивна довгострокова динаміка обсягу виробництва зернових та бобових культур в Україні (у 2009 році валовий збір склав 46 млн т, у 2013 – 63 млн т, у 2018 – 70 млн т)⁵⁵;

- наявність на території м. Києва профільних наукових та освітніх установ, зокрема – Національний університет харчових технологій, Національна академія аграрних наук тощо;

- високий експортний потенціал – за даними ОЕСР та ФАО очікується зростання глобального споживання зернових та злакових культур⁵⁶.

Разом з тим існує й низка проблем, що стримують розвиток даного виду діяльності, зокрема:

- низький рівень інноваційної активності в галузі – у 2017 році в цілому по підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 23,3%;

⁵⁵http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/rosl_u.html

⁵⁶<https://delo.ua/business/jaki-perspektivi-zernovogo-rinku-ukrajini-do-2030-roku-344436/>

- залежність від імпортованих технологій та устаткування – основними постачальниками технологічних рішень є компанії зі Швейцарії, Туреччини, Італії тощо;

- неповна завантаженість виробничих потужностей, що обмежує доходність та знижує економічну стійкість підприємств⁵⁷;

- залежність від світових цін на сировину – на розвиток підприємств «...негативно впливають коливання цін на пшеницю відповідно до зміни кон'юнктури на світових ринках»⁵⁸;

- низька частка доданої вартості у виробництві борошномельної та круп'яної продукції. Вартість робочої сили складає лише 4%. Більше того експорт зерна був більш прибутковим для експортерів, ніж експорт борошна⁵⁹;

- віддаленість від перспективних світових ринків збуту (Африка, Китай тощо).

Основні загрози розвитку виробництва продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів у м. Києві переважно пов'язані загальнодержавними, а саме:

- відновлення державного регулювання цін та рентабельності – воно існувало до середини 2017 року та обмежувало можливості встановлення ринкових цін на хлібобулочні вироби;

- зниження якості зерна та круп, яка за оцінками експертів є порівняно низькою, зокрема рівень білку пшениці є нижчим за потреби виробників борошна⁶⁰;

⁵⁷ Юрченко А. Ю. Формування та підвищення рівня економічної стійкості підприємств борошномельної галузі. . Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Херсонський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України, Херсон, 2018

⁵⁸ Юрченко А. Ю. Формування та підвищення рівня економічної стійкості підприємств борошномельної галузі. . Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Херсонський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України, Херсон, 2018

⁵⁹<http://uga.ua/news/rinok-zerna-ukrayini-vid-eksportu-sirovini-do-gotovoyi-produktsiyi/>

⁶⁰<http://uga.ua/meanings/kachestvo-pshenitsy-urozhaya-2018-perspektivy-eksporta-zerna-muki-szhs-ukraina/>

- проблеми з організацією логістики та транспортуванням продукції (недостатність сучасних контейнерів для перевезення продукції та наявність корупційних схем розподілу рухомого складу⁶¹);

- високий рівень конкуренції на світових ринках і державна підтримка з боку країн-конкурентів. Туреччина, один зі світових лідерів в експорті борошна проводить послідовну експортно-імпорتنу політику, контролюючи розвиток вітчизняних борошномельних підприємств. Також останніми роками відбувається активізація Ірану, Російської Федерації, Казахстану, Узбекистану, що може посилити конкуренцію на світовому ринку борошна⁶²;

- зменшення внутрішнього споживання. У м. Києві (і в Україні в цілому) впродовж останніх років спостерігається скорочення обсягів споживання хліба та хлібобулочних виробів, з 6,8 кг на одну особу місяць у 2015 до 6,5 кг у 2017 році⁶³.

Можливості розвитку даного виду діяльності обумовлені зростанням попиту на продукцію борошномельної промисловості на світових ринках, з одного боку, та відносно низькою експортною активністю вітчизняних підприємств. Україна «входить в трійку світових лідерів з виробництва зерна, але знаходиться за межами десятки за обсягами торгівлі борошномельною продукцією»⁶⁴. Покращання позицій на міжнародних ринках борошномельної та круп'яної продукції потребує модернізації та оновлення виробничих потужностей, розширення асортименту та номенклатури продукції з урахуванням стандартів країн –потенційних споживачів.

⁶¹ http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/precon_2015_4_16.pdf

⁶² <https://propozitsiya.com.ua/na-svitovomu-rynku-boroshna-poslyuyetsya-konkurenciya>

⁶³ http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_ru1ch2018.pdf

⁶⁴ Юрченко А. Ю. Формування та підвищення рівня економічної стійкості підприємств борошномельної галузі. . Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Херсонський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України, Херсон, 2018

SWOT-аналіз КВЕД 10.6 «Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - позитивна динаміка розвитку підприємств (кількість, обсяги реалізації, зайнятість); - доступ до сировини; - наявність наукових установ в регіоні; - значний експортний потенціал 	<ul style="list-style-type: none"> - низький рівень доданої вартості виробництва; - низький рівень інноваційної активності підприємств; - залежність від імпортних технологій та устаткування; - неповна завантаженість виробничих потужностей на підприємствах; - залежність від світових цін на сировину; - віддаленість до світових ринків
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - розширення іноземних ринків збуту; - розширення номенклатури та асортименту продукції; - оновлення виробничих потужностей; - державне стимулювання експорту продукції з вищим ступенем переробки (наприклад, від зерна до борошна); - перехід на європейські стандарти 	<ul style="list-style-type: none"> - відновлення державного регулювання цін та рентабельності; - зниження якості зерна та круп; - невирішеність проблеми з організацією логістики та транспортуванням продукції; - високий рівень конкуренції на світових ринках; - скорочення внутрішнього ринку внаслідок економічної кризи

Секція І «Тимчасове розміщення й організація харчування

Розділ 55 Тимчасове розміщення

Розділ 56 Діяльність із забезпечення стравами та напоями

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг =1,1 (2018)LQ_turn_services

Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =1,5 (2016)(LQ_empl)

Кількість підприємств	– 1812 од. (25% загальної кількості підприємств за КВЕД секція І в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 36 431 осіб (39% загальної кількості працівників за КВЕД секція І в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	– 16 871 млн грн (57 % загального обсягу реалізованої продукції за КВЕД секція І в Україні)

Розділ 55 Тимчасове розміщення

Згідно з даними компанії CBRE Ukraine, які були опубліковані в новому тематичному огляді ринку готельної нерухомості Києва⁶⁵, відновлення росту економіки та помітне покращення ділових настроїв відбилося на поступовому відродженні готельного ринку. Глибокий економічний спад та геополітичний конфлікт з Росією негативно вплинули на готельну індустрію в 2014-2015 роках. Проте, вже з 2017 року тренд відродження закріпився на фоні значного зміцнення бізнес-активності, що є ключовим фактором для відновлення зростання середніх цін на проживання та сприяння поліпшенню показників дохідності готелів. Крім того, міжнародні заходи, такі як пісенний конкурс «Євробачення 2017», підтримали основні показники діяльності готелів, що продемонстрували найкращі результати з 2013 року.

За останні два роки Київ став більш привабливим як туристичне місто на карті Європи завдяки покращенню економічного клімату країни. Динаміку росту як внутрішніх, так і зовнішніх туристичних потоків можна прослідкувати з 2016 року, коли загальна кількість туристів збільшилась на 72% з подальшим ростом у 35% у 2017 році. З 2016 року внутрішні туристи переважали у структурі загальної кількості туристів, що традиційно пов'язано з низькою купівельною спроможністю українського туриста у країнах Європи. Київ також продовжує залучати бізнес туризм з регіонів та зарубіжжя, що формує основний попит на готелі столиці⁶⁶.

Згідно із Міською цільовою програмою розвитку туризму м. Києва впродовж 2019-2021 років Київ можуть відвідати близько 16 млн туристів⁶⁷. Загалом у столиці спостерігається поступове щорічне зростання туристичного

⁶⁵<https://eba.com.ua/gotelnyj-rynok-kyyeva-vidnovlennya-shho-ne-vidbuvayetsya-za-nich/>

⁶⁶https://cbre-expandia.com/wp-content/uploads/2018-Q3_Kyiv-Hotel-Market-Snapshot_UKR.pdf

⁶⁷<https://kmr.gov.ua/uk/content/cilova-programa-rozvytku-turyzmu-protyagom-2019-2021-rokiv-kyiv-mozhut-vidvidaty-blyzko-16>

поток. Приміром, у 2017 році місто відвідало 1,6 млн іноземних туристів., а станом на 20.11.2018 року –1,8 млн. Для збільшення туристичного потоку мерія планує активно популяризувати місто як культурний центр Європи. Враховуючи тенденцію щодо збільшення туристичних потоків і системне виконання заходів Міської цільової програми розвитку туризму, можна очікувати, що м. Київ у 2019 році відвідають 5 мільйонів туристів (як внутрішніх, так й іноземних), у 2020 – 5,5 мільйона, у 2021 слід очікувати 6 мільйонів туристів. Згідно з розрахунками, представленими у програмі, бюджет міста Києва у 2021 році отримає понад 33 млн грн туристичного збору, що перевищить рівень 2016 року в 1,8 рази ⁶⁸.

За останніми статистичними даними попит на розміщення в готелях Києва поступово зростає. Крім того, у 2017 році відбулись такі міжнародні події, як «Євробачення-2017», Чемпіонат з комп'ютерних ігор Dota 2 Kyiv Major та Чемпіонат світу з хокею, які сприяли зростанню попиту на проживання в якісних готелях міста. Особливий інтерес для корпоративних груп та організацій, які менш чутливі до ціни проживання в готелях, представляли міжнародні готельні бренди високого цінового сегменту. У 2017 році загальний обсяг пропозиції номерного фонду Києва збільшився приблизно на 7% з початку року (на 757 номерів) і склав майже 10 800 номерів у 110 об'єктах. Аналізуючи структуру пропозиції за сегментами, готелі класу економ переважають на ринку, склавши майже 50% від загальної пропозиції. Проте, це, переважно, готелі старого будівництва, які не відповідають міжнародним стандартам готелів цього класу. З метою охоплення платоспроможної аудиторії, сегмент upper upscale представлений, переважно, готелями під управлінням міжнародних операторів, а саме: Hilton Kiev, Hyatt Regency Kiev, Radisson Blu (Hotel Kiev та Hotel Kyiv Podil ⁶⁹.

⁶⁸<https://kmr.gov.ua/uk/content/cilova-programa-rozvytku-turyzmu-protiyagom-2019-2021-rokiv-kyiv-mozhut-vidvidaty-blyzko-16>

⁶⁹file:///D:/Downloads/2018-Q3_Kyiv-Hotel-Market-Snapshot_UKR.pdf

У 2017–2018 роках було введено в експлуатацію два готелі під управлінням міжнародних брендів: Aloft Kiev (310 номерів сегменту upscale компанії Marriott International) та Ibis Kiev Railway Station (281 номерів сегменту midscale компанії Accor Hotels). Також на ринку з'явилися готелі під локальним управлінням, такі як готель BURSA (33 номери) та Favor Park (133 номери). Запуск нових проектів був особливо активним у I-му півріччі 2018, що обумовлено збільшенням обсягу в'їзного туризму до фіналу Ліги чемпіонів УЄФА 2018 та можливістю підвищення економічних показників в період спортивного мега-заходу через ефект тимчасового перевищення попиту над пропозицією.

В структурі пропозиції за сегментами суттєво переважають 3-х зіркові готелі, які становлять майже 50% готельного ринку міста Києва. Але при цьому багато готелів є досить старими і не відповідають стандартам якості фірмових готелів. Більшість готелів середнього та бюджетного сегментів в м. Києві експлуатуються власниками та локальними керуючими компаніями. До готелів в м. Києві, що працюють у цих сегментах під управлінням міжнародних операторів, належать готелі Ibis від AccorHotels і Ramada Encore від DBI у стратегічному партнерстві з Wyndham Worldwide. Обидва об'єкти складають лише 11% номерного фонду 3-зіркового сегменту. Це свідчить про недостатню присутність міжнародних операторів у середньому та бюджетному сегментах.

4-зіркові готелі складають понад 20% пропозиції на ринку. З них близько 31% знаходиться під управлінням трьох міжнародних готельних операторів: Carlson Rezidor Hotel Group (Radisson Blu Hotels), IHG (Holiday Inn) та Design Hotels у стратегічному партнерстві з Marriott International, раніше відомий як Starwood (11 Mirrors).

У 5-зірковому сегменті готельного ринку м. Києва переважають такі готельні мережі, як Hilton, Hyatt, IHG та FRHI, в управлінні яких знаходиться 71% номерного фонду даного сегменту.

Проведення таких подій, як Фінал Ліги Чемпіонів УЄФА 2018, марафони від RUNUKRAINE, Atlas Weekend, MotoOpenFest, ISSA Expo Techmash та інших, особливо позначилось на прирості зовнішнього туризму у I півріччі 2018 року, який склав 850 000 іноземних туристів, що на 25% перевищує показник минулого року. Приріст даної цільової аудиторії особливо позначився на показниках готелів під управлінням міжнародних операторів, яким віддають перевагу іноземні туристи. Ще одним трендом I півріччя 2018 року стало збільшення групового туризму на 33,7 до 49,5% у структурі зовнішнього туристичного потоку, що пов'язано з промоцією Києва серед туристичних операторів таких країн як Китай, Туреччина, Ізраїль, Німеччина, США та Канада. Введення нових low cost авіаліній та альтернативних рейсів стало ще одним чинником у збільшенні попиту в постуках готельного господарства з-за кордону. Серед компаній, що вийшли на ринок та/або запровадили нові рейси: Air Malta, Buda Airways, Brussels Airlines, Ernest Airlines, Ryanair, SkyUp та SWISS.

На тлі поступової стабілізації політичної та економічної ситуації в Україні, очікується, що ознаки поліпшення операційних показників діяльності готелів будуть ще більш помітними до кінця 2019 року. Враховуючи, що внесок туризму у ВВП України становить приблизно 5 млрд. дол. США (5,6% ВВП у 2016 році), планується, що до кінця 2020 року цей показник зросте майже на 6% до 5,8 млрд дол. США.

Бізнес-туризм буде становити найбільшу частку у структурі приросту зовнішнього туризму, крім того у 2019 році у м. Києві заплановано проведення культурних подій невеликого масштабу (виставки, концерти, конференції), які приваблять потоки туристів, що їхатимуть до України з метою відпочинку. Так, за прогнозами WTTC⁷⁰, до кінця року внесок ділового туризму (у гривневому еквіваленті) у ВВП прямої туристичної діяльності збільшиться на 10,4%, тоді як внесок туризму з ціллю відпочинку виросте на 7,1%.

⁷⁰ <https://www.wttc.org/>

Завдяки активізації зовнішньої діяльності та просуванню українського готельного ринку, поняття «готельний ринок Києва» фігурує на багатьох туристичних конференціях, таких як World Travel Market London, New York Travel Show, Balttour, IMTM, ITB, UITT та COTTM. У наслідок цього міжнародні готельні мережі розглядають готельний ринок Києва як об'єкт перспективного інвестування.

SWOT- аналіз КВЕД 55 Діяльність з тимчасового розміщування у м. Києві

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – надійний, професійний менеджмент; – наявність розвинутої інфраструктури для проведення семінарів та конференцій; – активне співробітництво з іноземними туроператорами; – готелі зареєстровані в основних глобальних системах резервування; – поліпшення комфортабельності номерного фонду; – висока кваліфікація персоналу; наявність профільних закладів освіти та підготовки висококваліфікованих кадрів. 	<ul style="list-style-type: none"> – нестабільний та недостатньо високий рівень сервісу; – нерозвинена сфера додаткових послуг; – велика залежність готелів від іноземного туриста як основного зовнішнього джерела доходів.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – гнучке сезонне позиціонування готелів; – покращання рівня сервісу; – диверсифікація номерного фонду для задоволення індивідуальних потреб різних сегментів ринку; – зростання рівня доходів населення; – зменшення податкового навантаження; – удосконалення інноваційних технологій, зокрема автоматизація бізнес-процесів, створення внутрішньої інформаційної системи, об'єднання Інтернет і екстернет систем в одне бізнес-середовище, інноваційні капсульні готелі тощо; – розвиток внутрішнього туризму. 	<ul style="list-style-type: none"> – зміна і зменшення попиту, в т.ч. внаслідок сповільнення економічного розвитку; – нестача інвестиційних ресурсів та зростання цін на обладнання і вартість ремонтних робіт; – політична нестабільність та ескалація військових дій.

Розділ 56 Діяльність із забезпечення стравами та напоями

Діяльність закладів громадського харчування у м. Києві має економічні, соціальні та екологічні наслідки. Надаючи послуги громадського харчування споживачам на платних засадах, створюються підприємницькі структури, їх організатори отримують прибутки, що свідчить про економічну роль громадського харчування. Організація їх діяльності передбачає використання ресурсу праці, а отже, створення робочих місць, де зайняті отримують заробітну плату, а також попит на кваліфікованих працівників, що розширює спеціалізацію освітніх закладів м. Києва.

Ринок громадського харчування Києва сьогодні переживає період трансформації під впливом кризових явищ, які вразили економіку України в останні кілька років. Через падіння доходів населення, змушені були закритися багато ресторанів з високими цінами. Їх місце на ринку зайняли більш демократичні заклади громадського харчування, які роблять акцент не на зовнішнє оформлення, а на розумне співвідношення ціна-якість. Саме такими є нинішні запити цільової столичної аудиторії подібних закладів — середнього класу. Київські підприємці почали поступово заповнювати дану ринкову нішу.

Все більш затребуваним стає формат точок харчування, де можна швидко отримати смачну і ситну їжу. Такі кафе формату "to go" почали з'являтися у багатьох районах Києва, особливо в місцях масового скупчення людей: в робочі дні – по дорозі на роботу і біля офісних центрів, у вихідні – в парках і скверах. З'явилися навіть спеціальні пересувні пункти вуличного харчування – фудтраки, які переміщуються слідом за потоками своїх потенційних клієнтів.

Незважаючи на інтенсивний розвиток сегменту вуличної їжі (стрітфуд), даний ринок ще далекий від насичення. Його обсяг в Україні оцінюється в 500-700 млн дол. США, з яких 75% припадає на столицю. В даний час заповнено лише близько 25% цієї ринкової ніші, отже новим її учасникам не варто очікувати сильної конкуренції ще 10-15 років.

Завдяки бізнес-плану, розробленого аналітиками Pro-Consulting, у потенційних інвесторів є можливість швидко і ефективно вивести на ринок нове підприємство, яке працює в форматі стрітфуд. Розрахунки по бізнес-плану мережі стрітфудів показують, що одну торгову точку будуть відвідувати в середньому 65-70 осіб на день із середнім чеком 2,2 дол. США з людини. Такий потік клієнтів дозволить окупити вкладені в проект кошти менш ніж за півтора року (16,5 місяців) з урахуванням дисконту⁷¹.

В Києві набирає обертів розвиток фестивалів, фуд-проектів та інших івент-заходів форматі стрітфуд. Так, у 2018 році в Києві на Арт-заводі «Платформа» проходив фестиваль Ulichnaya Eda, на якому було представлено понад 70 точок з харчування⁷², у центрі столиці проводиться постійно діючий фестиваль їжі Khreschatyk Food⁷³, у 2019 році проходив фестиваль кави (для поціновувачів кави і експертів, які беруть участь у чемпіонатах світового рівня), на Поштовій площі та набережній Дніпра відбулося відкриття проекту «Бухта Food Station» (20 морських контейнерів, в яких буде розміщено 17 точок з їжею, два бари і лаунж-зона, які частково будуть охоплювати Річковий вокзал).

Наразі відслідковується тенденція щодо забезпечення кожного масового заходу або події (ярмарки, фестивалі, концерти, святкові заходи з відзначення релігійних і державних свят) готовими стравами у форматі стрітфуд.

SWOT – аналіз КВЕД 56 Діяльність з забезпечення стравами та напоями м. Києва

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - наявність сформованої мережі закладів харчування; - наявність вільних ніш та висококонкурентний ринок; 	<ul style="list-style-type: none"> - звичка харчуватись в домашніх умовах; - хаотичність і територіальні диспропорції розвитку галузі;

⁷¹<https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/kachestvennaya-pisha-dlya-zanyatyh-kievlyan-razrabotan-biznes-plan-stolichnoj-seti-zavedenij-ulichnoj-edy>

⁷²<https://kiev.informator.ua/2018/08/04/v-kiieve-prohodit-festival-ulichnaya-eda-izyuminki-iventa/>

⁷³<https://kiev.informator.ua/2018/08/05/v-tsentre-kiieva-otkryli-fud-kort-kotoryj-budet-rabotat-kruglyj-god-chto-tam-est-i-kakie-tseny>

<ul style="list-style-type: none"> - наявність освітніх закладів, які здійснюють підготовку фахівців у сфері готельного та ресторанного бізнесу; - розвиток сучасних видів і форм надання послуг (популяризація комунікативних функцій громадського харчування у ЗМІ, соцмережах), в тому числі аутсорсинг у некомерційному секторі; - легкість відкриття бізнесу; - проведення значної кількості заходів, на яких здійснюється обслуговування їжею та напоями. 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність (недієвість) механізмів регулювання і стимулювання діяльності органами місцевого самоврядування; - невисокий рівень впровадження нових технологій на основі використання прогресивних форм обслуговування і сучасного обладнання.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - збільшення платоспроможного попиту населення та гостей міста; - розвиток туристичної сфери; - покращання якості послуг; розширення форм, методів і асортименту послуг і обслуговування; - поєднання міжнародного досвіду і національних елементів громадського харчування; - популяризація сфери громадського харчування у ЗМІ, соцмережах шляхом проведення фестивалів, майстер-класів тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> - законодавчі зміни, що можуть ускладнити діяльність малого бізнесу в сфері громадського харчування; - проникнення на ринок неякісної продукції; - відсутність належного державного і громадського контролю; - недобросовісна конкуренція.

Секція М Професійна, наукова та технічна діяльність
Розділ 73 Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку
Розділ 74 Інша професійна, наукова та технічна діяльність
Розділ 75 Ветеринарна діяльність

Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг =2,0 (2018)(LQ_turn_services)

Кількість підприємств	–3358 од. (54 % загальної кількості підприємств за КВЕД 73+74+75 в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 23157 осіб (63 % загальної кількості працівників за КВЕД 73+74+75 в Україні)
Обсяг реалізованих послуг	– 30 112,4 млн грн (85 % загального обсягу реалізованих послуг за КВЕД 73+74+75 в Україні)

У 2017 році в м. Києві за видом економічної діяльності секції М «Професійна, наукова та технічна діяльність» функціонувало понад 3350 підприємств, або 54% усіх вітчизняних підприємств з даним видом економічної діяльності. Серед цих підприємств понад 81% становлять підприємства, що займаються рекламною діяльністю і дослідженням кон'юнктури ринків (розділ КВЕД 73), ще 17% - здійснюють іншу професійну, наукову та технічну діяльність (розділ КВЕД 74). З огляду на це, ці види діяльності слід розглянути окремо. Щодо ветеринарної діяльності відзначимо, що її можна виключити з аналізу в контексті смарт-спеціалізації, адже кількість підприємств та зайнятих цим видом діяльності є вкрай незначною (відповідно 31 підприємство з менш ніж 300 зайнятими).

Отже, стосовно КВЕД 73 «Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку» відзначимо, що у 2013-2016 роках спостерігалася негативна динаміка кількості підприємств: їх кількість скоротилася на 15% з 3210 до 2732 одиниць, Аналогічна тенденція відслідковується і за показником зайнятості, який у 2017 році становив понад 20 200 осіб (або 67% від усіх зайнятих в Україні на підприємствах КВЕД 73), що на 13% менше, ніж у 2013 році. При цьому у 2017 році у даному виді діяльності розпочалося незначне відновлення: кількість підприємств зросла на 8% у порівнянні з 2016 роком, а кількість зайнятих на 3%.

Тим не менш, м. Київ характеризується високим рівнем спеціалізації за КВЕД 73 «Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку», що підтверджується високими значеннями показників спеціалізації у 2017 році: за обсягами реалізованих послуг – 2,1, за кількістю зайнятих – 2,3, за кількістю підприємств – 2,2. Адже саме м. Київ є діловим центром країни, де знаходяться штаб-квартири не лише вітчизняних, але й іноземних компаній та представництв, діяльність яких охоплює територію всієї України. При цьому даний вид діяльності має хороші перспективи розвитку. За прогнозами Всеукраїнської рекламної коаліції найближчі 5 років очікується зростання рекламного медіа ринку з середньорічним темпом на рівні 17-19%⁷⁴.

Стосовно КВЕД 74 «Інша професійна, наукова та технічна діяльність», у 2017 році в м. Києві працювало 595 підприємств, на яких було задіяно 2956 осіб, що порівняно з 2016 роком становило 113% та 145%, відповідно. До цього виду діяльності відносяться підприємства, що займаються дизайном (КВЕД 74.1), надають послуги у сфері фотографії (КВЕД 74.2), перекладу (КВЕД 74.3) та здійснюють іншу професійну, наукову та технічну діяльність (КВЕД 74.9). Перші три види економічної діяльності (КВЕД 74.1, 74.2 та 74.3) нещодавно були віднесені до креативних індустрій. Кількість підприємств цих видів діяльності у 2017 році становила, відповідно, 158, 56, 138 та 143 одиниці. При цьому найбільше зайнятих спостерігалось за КВЕД 74.9 «Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.» - 1887 осіб, або 64% усіх зайнятих на підприємствах за КВЕД 74 «Інша професійна, наукова та технічна діяльність».

Розвиток зазначених вище видів діяльності в м. Києві забезпечується розвиненою інфраструктурою підготовки кадрів та наукової діяльності. Так, у м. Києві функціонують Київський національний університет технологій та дизайну, Київський національний університет культури і мистецтв, Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. Бойчука, Київський національний університет будівництва і архітектури,

⁷⁴<http://sostav.ua/publication/vseukrainskaya-reklamnaya-koalitsiya-predstavlyaet-5-letnij-prognoz-razvitiya-reklamnogo-media-rynka-ukrainy-80852.html>

Київський національний лінгвістичний університет, Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури тощо.

Розраховані для КВЕД 74 «Інша професійна, наукова та технічна діяльність» коефіцієнти спеціалізації засвідчили, що м. Київ має переваги лише за кількістю підприємств (у 2017 році – 1,9 з позитивною динамікою) та кількістю зайнятих (коливається в межах 1,5). При цьому в розрізі окремих груп КВЕД 74 м. Київ спеціалізується на таких видах діяльності, як КВЕД 74.3 «Надання послуг перекладу» та КВЕД 74.1 «Спеціалізована діяльність із дизайну» (значення коефіцієнтів спеціалізації за кількістю зайнятих становили у 2017 році 2,1 та 1,8, відповідно, а за обсягами реалізації послуг – 2,1 та 1,6). Позаяк, враховуючи специфіку діяльності за розділом КВЕД 74, що дозволяє здійснювати її через ФОП або незалежних експертів, дані щодо діяльності підприємств не повною мірою відображають стану розвитку даного виду діяльності.

SWOT-аналіз КВЕД 73 Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, 74 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, 75 Ветеринарна діяльність

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - наявність на ринку потужних іноземних компаній; - розвинений внутрішній рекламний медіа ринок; - швидка адаптація під потреби ринку; - наявність профільних освітніх та наукових установ. 	<ul style="list-style-type: none"> - сильна залежність від стану економіки; - негативна динаміка розвитку (зменшення кількості підприємств та зайнятих).
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - зростання кількості замовників; - розвиток і запровадження нових технологій, зокрема щодо персоналізованої реклами; - активізація інтернет реклами; 	<ul style="list-style-type: none"> - скорочення темпів економічного зростання; - поява сильних конкурентів в інших регіонах країни;

- розширення співпраці з іноземними компаніями та вихід на нові ринки.	- упорядкування об'єктів зовнішньої реклами в м. Києві (скорочення площ розміщення реклами).
--	--

Секція R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок»

Коефіцієнт спеціалізації за валовою доданою вартістю	= 1,7	LQ_VA
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	= 1,7 (2016)	LQ_N_entr
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	= 1,5	LQ_empl
Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг	= 1,6 (2018)	LQ_turn_services

Кількість підприємств	– 805 од. (41,8% загальної кількості підприємств за КВЕД секція R України)
Кількість зайнятих працівників	– 11 651 осіб (43,7% загальної кількості працівників за КВЕД секція R в Україні)
Обсяг реалізованих послуг	– 4 579,5 млн грн (68,5 % загального обсягу реалізованих послуг за КВЕД секція R в Україні)

Культура – це галузь невиробничої сфери, яка може створювати позитивний економічний ефект. Саме культура (події, заходи, історико-культурна спадщина - як матеріальна, так і не матеріальна, музеї тощо) є ресурсною базою для розвитку, в першу чергу, туристичної сфери. Крім того, нематеріальна культурна спадщина через культурні креативні індустрії є ресурсом для розвитку виробництва, зокрема одягу, іграшок, предметів декору та інтер'єру тощо). Тобто, шляхом вивчення і аналізу культурно-ресурсного потенціалу територій можна не лише вирішити існуючі проблеми в галузі культури задля підвищення рівня якості життя населення в громадах, а й створити певні інвестиційні паспорти громад, котрі зможуть допомогти громадам отримати прибуток, стимулювати і підтримувати їх економічний розвиток⁷⁵.

У 2017 році згідно з КВЕД 90-93 «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» у м. Києві здійснюють діяльність 805 підприємств (з них 236 - це заклади культури (театри, музеї, бібліотеки, клубні заклади)). У м. Києві

⁷⁵http://uccs.org.ua/wp-content/uploads/bsk-pdf-manager/2018-09-06_3.pdf

розташовані чотири національних театри (Національна опера України імені Тараса Шевченка, Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка, Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки, Київський національний академічний театр оперети), 15 театрів, що знаходяться у комунальній власності, та понад 10, що знаходяться у сфері управління Міністерства культури України. У 2017 році театри в м. Києві відвідало понад 1,5 млн осіб, що на 20% більше ніж у 2013 році.

В м. Києві за даними Міністерства культури України працює близько 150 музеїв різних форм власності та підпорядкування, з них найбільш відомі Національний музей історії України, Музей історії міста Києва, Національний заповідник "Софія Київська, Національний науково-природничий музей Національної академії наук України, Національний історико-архітектурний музей "Київська фортеця", Національний музей українського народного декоративного мистецтва, Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Національний музей «Київська картинна галерея» тощо. Кількість відвідувачів музеїв у 2017 році становила понад 3,5 млн осіб, що на 22% менше, ніж у 2013 році, хоча більше на 6%, ніж у 2016 р.

Стосовно галерей відзначимо, що в м. Києві їх налічується понад 50, серед них популярними є Галерея Ра, Центральний будинок художника, Галерея «Триптих», Мистецький арсенал, PinchukArtCentre, Галерея «Лавра» та інші.

Середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у цьому виді діяльності, складала 26,1 тис осіб, що становить майже 18% від загальнодержавної чисельності зайнятих працівників у цій сфері по країні. Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку у 2017 році порівняно з 2010 роком зросла майже у 3 рази і становила 9355 грн.

У 2017 році порівняно із 2010 роком спостерігається тенденція до зростання обсягу капітальних інвестицій в розвиток мистецтва, спорту, розваг

та відпочинку м. Києва майже у 7 разів, їх частка становить майже 50% від загального обсягу капітальних інвестицій цієї сфери в економіці країни.

Проте, обсяг залучених ПІІ у розвиток підприємств мистецтва, спорту, розваг та відпочинку м. Києва у 2017 році зменшився порівняно із 2010 роком на 44,2%. Такий стан, ймовірно, пов'язаний із загостренням соціально-економічної та політичної ситуацій в Україні у 2014 році, а також із застарілою інфраструктурою; податковим навантаженням, низьким рівнем захисту інвесторів, ефективності законодавства з питань корпоративного управління тощо. Водночас, незважаючи на зменшення надходжень ПІІ, їх частка загальнодержавних обсягах даного виду діяльності залишається значною і становить 42,2%.

Велика увага у м. Києві надається розвитку мистецтва та популяризації міста у світі як мистецької столиці. Цьому сприяє проведення у місті значимих міжнародних мистецьких заходів, як Міжнародний конкурс балету імені Сержа Лифаря; Міжнародний конкурс молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця; Міжнародний конкурс вокальних ансамблів та хорів імені Дмитра Бортнянського, фестиваль «JoyFest.Діти», у якому приймають участь кращі дитячі театральні колективи, проводяться майстер-класи з акторської майстерності, творчі заняття, розваги; міжнародний фестиваль мистецтв «Anne de Kyiv Fest», різноманітні виставки, наприклад, виставка «Flashback. Українське медіа-мистецтво 1990-х», яка присвячена історії сучасного українського мистецтва - іменам, явищам, школам, періодам тощо.

В м. Києві сформована розгалужена система майданчиків, на яких регулярно проводяться різноманітні культурно-розважальні та концертні заходи, зокрема – Національний комплекс «Експоцентр України», де проводяться великомасштабні музичні фестивалі; **Арт-завод Платформа**, загальна площа якої складає **120 тис. кв. метрів**; **Міжнародний виставковий центр**, Палац «Україна» тощо. Також популярними концертними майданчиками

є Палац спорту, Концерт-хол «Фрідом», концертний клуб «Стереоплаза», «Атлас».

Двічі на рік у місті проводиться Український Тиждень Моді (UkrainianFashionWeek), який повністю відповідає світовим стандартам проведення тижнів моди. Подія щосезону збирає понад 60 учасників, акредитує понад 200 українських і зарубіжних ЗМІ та приймає понад 15000 гостей. Крім показів колекцій в контексті тижня проводяться різні заходи і реалізуються проекти, спрямовані на розвиток індустрії моди в Україні, а саме: проект Epson Digital Fashion (конкурс, орієнтований на fashion-дизайнерів, які прагнуть створювати авторські принти та колекції з принтованих тканин); Fashion Film Festival Kyiv (фестиваль-конкурс fashion-фільмів, який був заснований у 2018 році з метою популяризації жанру fashion-фільмів та сприяння співпраці режисерів, операторів, представників креативних індустрій з fashion-дизайнерами); всеукраїнський конкурс молодих дизайнерів одягу «Погляд у майбутнє», який створений з метою розвитку та підтримки молодих талантів.

Протягом останніх чотирьох років в місті проходить фестиваль сучасного мистецтва Kyiv Art Week. У ярмарку Kyiv Art Fair в комплексі «Торонто-Київ» приймають участь понад 40 галерей із різних країн світу (Китаю, Австрії, Франції, США та ін.) Серед них: Serge Sorokko Gallery із Сан-Франциско, Galerie Stanislas Bourgen із Парижу, Sabsay із Копенгагена, e-Silkart із Пекіну та інші.

Три роки поспіль у м. Києві проводиться музичний фестиваль UPark Festival. На його сцені виступають найвідоміші артисти сучасності, серед яких Red Hot Chili Peppers, MUSE, Gorillaz, Massive Attack, Hurts, Bonobo, Kaleo, Young Fathers, Tove Lo, The Kills, Poets of the Fall, The Hardkiss, ONUKA й інші.

**SWOT-аналізсекції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок»у
м. Києві**

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - значний обсяг залучення капітальних інвестицій; - привабливість для залучення іноземних інвестицій; - зосередження великої кількості закладів культури як національного так і місцевого значення; - зосередження значної кількості кваліфікованих кадрів; - організація та проведення культурних, мистецьких, виставкових, спортивних заходів; - наявність об'єктів культурної спадщини; - високий культурно-освітній рівень населення в м. Києві; - ефективна співпраця з міжнародними закладами культури, мистецтва тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення фінансування культурної сфери через інфляцію та девальвацію гривні; - зношеність матеріально-технічної бази закладів та об'єктів галузі культури; - відсутність ефективної системи обліку, охорони й використання пам'яток історії та культури; - недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності, що створює перешкоди для комерційного розповсюдження національних фільмів, творів, музики та інше через практично не контрольований обіг контрафактної продукції, особливо в мережі Інтернет.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - виведення на ринок нових видів творчої продукції (товарів, послуг); - розширення географії експорту продукції і послуг креативного спрямування; - розроблення маршрутів культурного туризму (як внутрішнього, так і зовнішнього спільно з європейськими партнерами); - активізація проектів державно-приватного партнерства у сфері мистецтва та спорту; - оновлення інфраструктури для спорту та відпочинку на основі сучасних технологій. - зростання кількості нових креативних хабів. 	<ul style="list-style-type: none"> - нестабільність політичної, соціально-економічної ситуації в країні; - зміни державного регулювання в оподаткуванні (тимчасовість податкових пільг, передбачених для суб'єктів театрального мистецтва тощо), фіскальному та/або митному режимі (стягнення митних платежів з операцій із поставки обладнання для театрів, виставкових центрів та ін.); - незахищеність інформаційного простору держави.

III група – горизонтальні пріоритети, які сприятимуть розвитку ключових напрямів смарт-спеціалізації:

- Секція К «Фінансова та страхова діяльність»;
- Секція Р «Освіта».

Секція К Фінансова та страхова діяльність

Розділ 64 Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення

Розділ 65 Страхування, перестрахування та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування

Розділ 66 Допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування

Коефіцієнт спеціалізації за валовою доданою вартістю	=2,2	LQ_VA
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств	=2,3 (2016)	LQ_N_entr
Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих	=4,0	LQ_empl
Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту послуг (послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю)	=3,3	LQ_export
Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту послуг (послуги зі страхування)	=3,0 (2018)	LQ_export

Кількість підприємств	– 2391 од. (58,8,% загальної кількості підприємств за КВЕД секція К в Україні)
Кількість зайнятих працівників	– 164977 осіб (84,9% загальної кількості працівників за КВЕД секція К в Україні)
Обсяг реалізованої продукції	– 48 833,4 млн грн (75,4 % загального обсягу реалізованої продукції за КВЕД секція К в Україні)

Ринок фінансових та страхових послуг - один з необхідних елементів ринкової інфраструктури, який тісно пов'язаний з ринком засобів виробництва, споживчих товарів, ринком капіталу і цінних паперів, праці і робочої сили. Як свідчать статистичні дані кількості зайнятих та обсягів реалізованих послуг практично вся фінансова сфера країни зосереджена у м. Києві, що є характерним для всіх міст, які мають статус столиці країни.

Розділ 64 Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення

Банківський сектор відіграє вагомую роль у розвитку та функціонуванні економіки. Він є основним посередником на ринку фінансових ресурсів і пов'язує між собою різні ланки господарської діяльності. Банківська система України пережила серйозні кризи у 1998 р., 2004 р., 2008 р. Політичні події 2014 р. призвели до гострої кризи всієї банківської системи України, у результаті чого кількість комерційних банків значно скоротилася (з 72 банківських установ у 2013 році до 48 у 2015 році), більшість комерційних банків в Україні виявилися збитковими, також спостерігався значний відтік зовнішніх інвестицій: порівняно з 2010 роком обсяг прямих іноземних інвестицій скоротився у 3 рази⁷⁶. Характерною ознакою нинішнього етапу розвитку української банківської системи, є перехід від збиткової до прибуткової роботи.

У м. Києві розташовано головна фінансова установа країни – Національний банк України (НБУ) та зареєстровано 56 банківських установ:

– 5 банківських установ із 100% часткою державного капіталу: АБ "Укргазбанк", АТ КБ «Приватбанк», АТ "Ощадбанк", АТ "Укрексімбанк" ПАТ "Розрахунковий центр";

– 19 банківських установ із 100 % іноземним капіталом: АТ "Альфа-банк", АТ "Банк форвард, АТ "БТА банк", АТ "Дойче Банк ДБУ", АТ "ІНГ Банк Україна", АТ "Кредит Європа банк", АТ "Кредитвест банк", АТ "ОТП банк", АТ "Правекс банк", АТ "Прокредит банк", АТ "Сбербанк", АТ "СЕБ корпоративний банк", АТ "Сітібанк", АТ "Укрсиббанк", АТ "Укрсоцбанк";

– 4 банківські установи за участю іноземного капіталу: АТ «Креді агріколь банк», АТ "Піреус банк МКБ", АТ "Райффайзен Банк Аваль", ПАТ "Промінвестбанк";

⁷⁶ <http://kyiv.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=3597&lang=1>

– 32 банківські установи з приватним капіталом⁷⁷.

У 2018 році майже всі ключові показники роботи банківського сектору мали позитивну динаміку: очищений банківський сектор отримав рекордний за понад десятиріччя чистий прибуток, рентабельність капіталу в середньому перевищила 14%, роздрібне кредитування зберігало високі темпи зростання впродовж року. Корпоративне кредитування також зростало, особливо в сегменті якісних позичальників⁷⁸.

Кредитування населення зберігало високі темпи приросту – 34,1% за рік у гривні за вирахуванням резервів. У 2018 р. найвищі темпи зростання було зафіксовано у приватних (54,2%) та державних банках (49%). Насамперед збільшувалися кредити на поточні потреби, особливо у банків, що постійно та системно займаються цим видом кредитування. Іпотечні кредити у 2018 році вперше від початку кризи помітно зросли – на близько 6% за рік, проте їхні обсяги поки залишаються незначними. Водночас роздрібне кредитування на сьогодні залишається найприбутковішим сегментом для банків, у якому є динамічний платоспроможний попит, – у структурі активів їхня частка зросла на 1,5 в.п. – до 8,4%.

Ухвалення у 2018 р. Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування"⁷⁹ суттєво усунув прогалини в законодавстві, які використовувалися для неповернення боргів позичальниками чи уникнення відповідальності за їх неповернення. Інвестори та кредитори отримали посилення захисту своїх прав під час здійснення кредитування. Завдяки Закону банки мають більшу впевненість у юридичній захищеності своїх прав, а відтак висуватимуть лояльніші вимоги до потенційних позичальників. Це сприятиме зростанню обсягів кредитування, зниженню вартості кредитних ресурсів та полегшенню доступу бізнесу та населення до користування банківськими продуктами.

⁷⁷<https://bank.gov.ua/control/uk/bankdict/search?name=&type=369®ion=26&mfo=&edrrou=&size=6203&group=&fromDate=&toDate=>

⁷⁸<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=95170958>

⁷⁹<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2478-19>

Останнім часом суттєво активізувався процес фінансової інклюзії – розширення доступу всіх прошарків суспільства до використання фінансових продуктів та послуг. Разом зі зростанням інновацій у фінансовій сфері з'явилися доступні та дешеві фінансові послуги для населення. Світовий досвід підтверджує: фінансова інклюзія є обов'язковим компонентом як для зниження рівня бідності, так і для створення додаткових можливостей для економічного зростання. Із розширенням доступу до цифрових фінансових послуг активно розвивається нова цифрова економіка.⁸⁰ Важливим кроком у напрямку фінансової інклюзії було приєднання України за ініціативою НБУ до Міжнародної мережі з фінансової освіти (INFE – International Network on Financial Education) Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).

Інноваційний розвиток фінансового сектору сьогодні перебуває на початковому етапі, а ринок дуже обмежений та сконцентрований переважно на онлайн-розрахунках та платежах. Поряд з цим, у 2018 році НБУ активно працювали над власними проектами, здатними стимулювати розвиток інноваційних фінансових послуг в Україні. Так, з 05 листопада 2018 року банки можуть надавати свої послуги, використовуючи ідентифікацію через систему BankID Національного банку. Українські громадяни вже можуть дистанційно отримувати не тільки адміністративні послуги, а й замовляти банківські (наприклад, відкрити дистанційно рахунок), фінансові та комерційні послуги, для яких потрібно проходити ідентифікацію особи.

За 2018 рік до системи BankID Національного банку підключились два банки, а станом на початок 2019 року їх вже налічувалося чотири (АТ "Ощадбанк", АТ "Кредобанк", АТ "АБ "Радабанк", АТ "Мотор-банк"). Ще десять банків подали заявки на приєднання і перебувають на різних стадіях підключення до системи⁸¹.

⁸⁰<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=95170958>

⁸¹<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=95170958>

Також НБУ займається підвищенням фінансової обізнаності українців, зокрема за допомогою регіональних освітніх заходів та участі у всесвітній ініціативі Global Money Week, проводить Всеукраїнський турнір серед школярів, які закінчили щорічний курс "Фінансова грамотність"; по всій Україні проведено низку масштабних пізнавально-навчальних та інтерактивних заходів для активної молоді: настільні ігри Cash-flow (бізнес-симулятор), фінансові брейнринги, інтерактивні бліц-ігри, заняття з планування сімейного бюджету, круглі столи тощо; для студентів київських закладів вищої освіти провели велику фінансову гру-симулятор "Життєвий капітал", яка є українським аналогом гри Cash-flow.

У 2018 році продовжувалася робота над створенням нового Освітньо-інформаційного центру Національного банку, відкриття якого заплановане на 2022 рік, який стане культурним та освітнім простором для відвідувачів і має на меті: розповісти населенню про основні функції регулятора; навчити правильно використовувати свої фінанси; підвищити рівень довіри до банківської системи; залучити до активного використання фінансових послуг. У центрі розміщуватимуться інтерактивні навчальні та ігрові зони, приміщення для проведення заходів.

У 2018 році НБУ забезпечував реалізацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Основні зусилля фокусувалися на роботі з наближення національного законодавства до права ЄС у сфері банківського регулювання та нагляду, лібералізації руху капіталу, функціонування платіжних систем. Разом із іншими державними установами НБУ розпочав роботу над новим напрямом європейської інтеграції – інтеграцією до Єдиного цифрового ринку ЄС. Це передбачає: спрощення онлайн-доступу до товарів і послуг; створення сприятливих умов для розвитку цифрових мереж; сприяння зростанню цифрової економіки.

SWOT-аналіз КВЕД 64 Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення

Сильні сторони	Слабкі сторони
----------------	----------------

<ul style="list-style-type: none"> - розгалужена мережа банків; - широкий асортимент банківських продуктів та послуг; - зростання гривневих депозитів населення; - відновлення фінансування економіки завдяки нарощенню депозитної бази банків; - посилення захисту інвесторів та кредиторів завдяки ухваленню відповідного законодавства щодо кредитування; - зменшення кількості збиткових банків; - запровадження програм щодо розширення доступу до використання фінансових продуктів та послуг всіх прошарків суспільства; - наявність вищих навчальних закладів з підготовки фахівці банківської справи (Інститут банківських технологій та бізнесу); - освітні проекти НБУ. 	<ul style="list-style-type: none"> - низький рейтингів банків на міжнародній арені; - обмежений доступ до міжнародних ринків капіталів; - значний рівень проблемної кредитної заборгованості; - повільне відновлення довіри до банківського сектору; - вразливість до негативного розвитку макроекономічної ситуації; - недостатня фінансова грамотність населення .
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - освоєння нових стратегій та методик управління ризиком; - розвиток довгострокового кредитування; - зростання інвестиційної привабливості підприємств для вітчизняних банків; - відновлення прибутковості банківської системи; - відкриття освітньо-інформаційного центру НБУ, яке заплановано на 2022 рік; - розвиток інновацій у сфері фінансових послуг; - наближення національного законодавстві у сфері банківського регулювання до європейських норм. 	<ul style="list-style-type: none"> - ризик нової світової кризи; - внутрішня політична та економічна нестабільність; - спад попиту на банківські продукти та послуги; - недовіра населення до банківської системи.

Розділ 65 Страхування, перестрахування та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування

У країнах з розвиненою економікою страхова справа має велике значення і забезпечує підприємцям та населенню надійну охорону їхніх інтересів від несприятливих наслідків різного роду техногенних аварій, фінансових ризиків, криміногенних факторів, стихійних і інших лих.

За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, в м. Києві зареєстровано 748 фінансових

компаній, 180 страхових компаній, 33 кредитні спілки, 75 ломбардів, 44 недержавних пенсійних фондів, 16 адміністраторів недержавних пенсій⁸². Відмітимо, що середньомісячна заробітна плата у галузі фінансових та страхових послуг одна із найвищих у м. Києві й у 2018 р. становила 20 665 грн (середньомісячна по м. Києву – 13 542 грн)⁸³.

До переліку надійних страхових компаній за рейтингом інформаційного порталу «Страхування України» входять «UNIQA», «АХА Страхування» (з жовтня 2018 р. Fairfax), «PZU Україна», «ІНГО Україна», «ТАС», «Українська Страхова Група», «Провідна», «Універсальна», «Альфа Страхування», «Княжа», «ВУСО», «ОРАНТА»⁸⁴.

На страховому ринку України відбуваються процеси, спрямовані на якісний розвиток страховиків. Після кількісного різноманіття страхового ринку намітилася тенденція, коли в процесі діяльності відбувається «відсіювання» слабших страховиків. Цей процес йде на користь не тільки клієнтам, але і самим страховим компаніям, оскільки трансформує їх у серйозних учасників ринку фінансових послуг.

SWOT-аналіз КВЕД 65 Страхування, перестрахування та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування в м. Києві

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – наявність конкуренції на ринку; – достатньо широкий спектр послуг, що надаються; – підвищення рівня платоспроможності страховиків; – зростання рівня капіталізації страховиків; – розробка нових правил страхування; – зростання обсягів страхових послуг і перестрахування; – висока заробітна плата у галузі; – наявність вищих навчальних закладів з підготовки відповідних фахівців; 	<ul style="list-style-type: none"> – недовіра з боку підприємців та населення компаніям з вітчизняним капіталом; – значне відставання від існуючих міжнародних стандартів за показником обсягу зібраних страхових премій; – нерозвиненість страхування життя, недержавного пенсійного забезпечення; – недосконалість законів і нормативно-правової бази; – зосередження страхування переважно на майновому страхуванні юридичних осіб і автострахуванні; – низька страхова культура населення;

⁸²<https://www.nfp.gov.ua/ua/Derzhavnyi-reiestr-finansovykh-ustanov.html>

⁸³<http://kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=3366&lang=1>

⁸⁴<https://www.ukrstrahovanie.com.ua/ratings/rejting-strahovyih-kompaniy-ukrainyi>

– наявність страхових компаній з іноземним капіталом, що позитивно впливає на рівень довіри з боку підприємців та населення	– відсутність надійності в інвестуванні; – присутність на ринку значної частки страхових компаній с 100% іноземним капіталом
Можливості	Загрози
– розширення видів послуг; – надання послуг різним верствам населення; – притік інвестицій; – підвищення соціальної відповідальності та страхової культури; – страхова сфера може стати потужним інструментом соціального захисту населення, а в довгостроковій перспективі стати потужним джерелом інвестиційних ресурсів – створення нормативно-правової бази відповідно до європейських стандартів.	– нестабільна політична та економічна ситуація в країні – падіння доходів населення – відтік іноземного капіталу – збільшення ризиків, пов'язаних з інвестуванням активів фінансових установ, і неповернення кредитів – недовіра населення до фінансових установ, зокрема з причин затягування або відмови виконання фінансовою установою своїх зобов'язань за укладеними договорами – валютно-курсова нестабільність – збереження негативних інфляційних очікувань населення

Український ринок венчурного капіталу ще досить молодий, але вже пройшов стадію зародження та активно розвивається, чим покращує імідж країни у світі.

За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу станом на 31.03.2019 р. у м.Києві зосереджено 71,5% інститутів спільного інвестування України, 71,1% компаній з управління активами та 71,76% активів в управлінні м.Києва та Київської області⁸⁵.

З 2014 року створенням позитивного іміджу України в світі та просуванням українських стартапів займається Українська асоціація венчурного та приватного капіталу (UVCA), що об'єднала близько 50 венчурних фондів, фондів прямих інвестицій, акселераторів, інкубаторів і некомерційних установ.

2017 рік став рекордним в історії українського венчурного бізнесу – стартапами було залучено 258,6 млн дол. США, що втричі більше, ніж у 2016

⁸⁵<http://www.uaib.com.ua:88/analituaib.html>

році. Це підтверджує той факт, що українські стартапи створюють висококонкурентну продукцію, яка здатна задовольнити потреби споживачів у всьому світі. Яскравим прикладом є додаток Grammarly, онлайн-сервіс із перевірки граматики, що залучив 110 млн дол. США (офіси компанії розташовані у Києві та Нью-Йорку).

Україна є однією з лідерів у розвитку крипто-економіки через наявність власної криптографічної школи та великої кількості висококваліфікованих інженерів і розробників. Останнім часом широко використовується новий інструмент залучення коштів для стартапів – первинного розміщення токенів (емісії та продажу інвесторам нових криптовалют). У 2017 році було проведено 19 таких розміщень, під час яких вдалося залучити 160 млн дол. США

Основними напрямками венчурного фінансування є програмне забезпечення, онлайн-сервіси, апаратне забезпечення, маркетплейси, е-комерція. Відносно стадії розвитку, в основному венчурне фінансування відбувається на початковій стадії seed, або посівна. Поряд з цим, у 2018 році зросла кількість угод і обсяг інвестицій на зрілих стадіях розвитку стартапів: наступний етап залучення інвестицій (Round B) і стадія зростання (Growth stage). Зазначимо, що найбільший інтерес проявляється до компаній в агросфері і IT-секторі, причому в процентному співвідношенні: 70% угод укладається саме в агросфері, і тільки 30% в технологіях⁸⁶.

Секція Р Освіта

Розділ 85 Освіта

Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств = 1,4 (2016) (LQ_N_entr)

Кількість підприємств	– 726 од. (34,6 % загальної кількості підприємств в Україні за секцією Р)
Кількість зайнятих працівників	– 7196 осіб (39,5 % загальної кількості зайнятих в Україні за секцією Р)
Обсяг реалізованої продукції	– 1 441, 1 млн. грн (53,1% загального обсягу реалізованої продукції в Україні за секцією Р)

⁸⁶<https://inventure.com.ua/analytics/investments/obzor-ukrainskogo-rynka-venchurnyh-i-chastnyh-investicij-za-2018-god>

Конкуентоспроможність вищої освіти в умовах глобалізації економік країн світу є одним із важливих стратегічних факторів їх розвитку. Особливо актуальним вирішення проблеми підвищення рівня конкурентоспроможності вищої освіти постає в умовах розвитку інформаційного суспільства, в межах якого інтелектуальна складова населення є ключовою. Систему вищої освіти можна вважати відтворювальною для будь-якої країни, адже вкладення у сферу вищої освіти в поточному періоді проявляє ефект у майбутньому. Тому регулювання конкурентоспроможністю вищої освіти є досить актуальним питанням для кожної країни. На жаль, аспект підвищення конкурентоспроможності вищої освіти в українських реаліях є проблемним та нагальним, адже якість надання освітніх послуг вищими навчальними закладами національної системи з кожним роком знижується, що негативно впливає на імідж країни на зовнішньому ринку освітніх послуг.

Вища освіта забезпечує фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку за відповідними освітніми ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями). У м. Києві останніми роками поступово створюються необхідні умови для підвищення якості освіти й професійного становлення.

На початок 2018/2019 навчального року в м. Києві функціонували 97 закладів вищої освіти (далі – ЗВО), з яких 30 – коледжі, технікуми, училища та 67 – університети, академії, інститути. У закладах вищої освіти столиці навчалось 363,1 тис. студентів, що на 2,2% менше порівняно з 2017/18 навчальним роком. У коледжах, технікумах, училищах навчалось 19,5 тис. студентів, або 5,4% від загальної кількості, 343,6 тис. студентів, або 94,6% навчалось в університетах, академіях, інститутах. Питома вага кількості студентів, що навчаються у ВНЗ м. Києва до загальної кількості студентів в Україні становить близько 25%.

На початок 2018/19 навчального року кількість осіб, уперше прийнятих на навчання до ЗВО склала 74,7 тис. осіб, що на 508 осіб менше порівняно з 2017/18 навчальним роком. Частка осіб, уперше прийнятих на навчання до ЗВО за рахунок коштів фізичних осіб склала 56,0%, за рахунок коштів державного бюджету – 39,0% (у 2017 р. – 54,6% та 42,6% відповідно).

Аналізуючи розподіл студентів ВНЗ у м.Києві за галузями знань, слід відзначити суттєве переважання таких галузей як управління та адміністрування (20% випущених студентів у 2017 році), право (26%), культура та мистецтво (8%), соціально-поведінкові науки (6%), архітектура та будівництво (6%).

Здійснення навчального процесу забезпечує висококваліфікований викладацький склад ЗВО міста. На початок 2018/19 навчального року у ЗВО столиці працювало 7,8 тис. педагогічних працівників та 27,3 тис. науково-педагогічних⁸⁷.

У 2018 року до міжнародного університетського рейтингу QS World University було включено шість українських ВНЗ, два з яких розташовані в м. Києві: Київський національний університет імені Тараса Шевченка (411-420 місце) та НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (501-550 місце)⁸⁸. В національному рейтингу 2018 року перше місце посідає Київський національний університет імені Тараса Шевченка⁸⁹.

Для України є дуже важливим розбудувати свою систему забезпечення якості вищої освіти, й одним з ключових кроків у цьому напрямі є абсолютно новий підхід до акредитації освітніх програм вишів⁹⁰.

Загалом зі SWOT– аналізу освітньої галузі м. Києва можна побачити, що існує більше сильних сторін та можливостей, ніж слабких сторін та загроз. І щоб утримати свої позиції на ринку освітніх послуг необхідно просувати і

⁸⁷Статистичний збірник «Основні показники діяльності вищих навчальних закладів м. Києва на початок 2018/19 навчального року»

⁸⁸<https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2018>

⁸⁹<http://ru.osvita.ua/vnz/rating/51741/>

⁹⁰<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ukrayina-pragne-but-i-v-yevropejskomu-trendi-shchodo-rozbudovi-yakosti-vishchovi-osviti-nazyavo-vzhe-robit-vazhlivi-kroki-dlya-cogo>

розвивати сильні сторони, активно усувати недоліки, диверсифікувати перспективи і ліквідувати основні загрози.

Багатьма країнами та міжнародними організаціями вже розроблений інструментарій державної політики, дію якого спрямовано на подолання описаних вище проблем завдяки розвитку співпраці між учасниками інноваційної системи. Він охоплює ключові проблемні аспекти та сфери, що потребують державного втручання, – стимулювання інновацій, забезпечення рівних можливостей доступу до ринків і ресурсів та вирівнювання диспропорцій економічного розвитку регіонів.

Так, з метою прискорення інноваційно-технологічного розвитку та комерціалізації інновацій розвиненими країнами активно впроваджується концепція підприємницьких вищих навчальних закладів (ВНЗ), згідно з якою регіональні ВНЗ стають осередками розвитку інноваційного, технологічного, людського та підприємницького потенціалу регіонів базування завдяки розробленню та фінансуванню власних підприємницьких ініціатив, реалізації спільних проектів із зовнішніми інвесторами, розвитку всебічної співпраці з бізнесом та іншими організаціями. Реалізація концепції передбачає:

- забезпечення високого рівня фінансової автономії ВНЗ, включаючи можливості самостійно обирати джерела фінансування, гнучко використовувати бюджетні кошти та залучати зовнішнє фінансування для реалізації науково-інноваційних проектів та програм, розширювати спектр послуг у сфері інноваційної діяльності з акцентом на подальшій комерціалізації розробок;

- стимулювання змін організаційної структури ВНЗ у частині співвідношення наукового та освітнього напрямів діяльності, розширення можливостей утворення у рамках ВНЗ венчурних фондів, шкіл підприємництва, центрів розвитку компетенцій, наукових парків, бізнес-інкубаторів та інших інноваційно спрямованих структур;

- сприяння створенню у ВНЗ міждисциплінарних платформ для розвитку співпраці з підприємствами та організаціями, що відповідатимуть за започаткування та супроводження спільних проектів та програм за найбільш перспективними напрямками для економіки регіону;

- сприяння перегляду кадрової політики ВНЗ, що включає розроблення механізмів стимулювання та фінансової підтримки співробітників ВНЗ, які ініціюють, розробляють та реалізують прибуткові для ВНЗ спільні проекти у сфері інноваційної діяльності; залучення до викладацького складу (на умовах неповної зайнятості) представників бізнес-спільноти та інших видів діяльності, що мають нові перспективні ідеї та міцні зв'язки з іншими секторами ⁹¹.

SWOT– аналіз КВЕД секція Р«Освіта» в м. Києві

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - партнерство з іноземними ВНЗ; - здобуття якісної освіти дітьми з особливими освітніми потребами; - кращі умови для професійного зростання та доступ до програм міжнародного співробітництва; - високий рівень кваліфікації викладачів; - кращий за середньоукраїнський стан матеріально-технічної бази закладів освіти. 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатність педагогічних кадрів; - слабка матеріально-технічна база закладів освіти - дисбаланс між якістю освіти та потребами ринку; - недостатній рівень взаємодії з бізнесом та неефективна система працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти; - низька конкурентоспроможність порівняно з іноземними ВНЗ.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - розвиток інфраструктури освіти, нового освітнього простору; - запровадження принципу «гроші ходять за дитиною» ; - розширення автономії закладів освіти: фінансової, академічної, кадрової та організаційної; - розвиток та впровадження інноваційних технологій викладання; 	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення кількості студентів на природничих та технічних спеціальностях; - скорочення міжнародних програм співробітництва; - можлива зміна ситуації на ринку праці; - відтік студентів закордон. - недоліки в прогнозуванні потреби ринку праці у фахівцях з вищою та

⁹¹ http://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/analitichni-materiali/ekonomika/prioritetni-napryamki-derzhavnoi-pidtrimki-rozvitku?fbclid=IwAR268Ea7NdU1eZGtLd4QI3N41Ed3PnVpze_2_COx7IUrFv4OxAn-Hm1RPIE

<ul style="list-style-type: none"> - активізація міжнародних програм навчання та обміну; - залучення партнерських компаній до співпраці (для проходження практики студентами); - наявність спеціалізованих лабораторій, майстерень. - підвищення орієнтації галузі освіти на потреби ринку праці; - поєднання освіти і науки у ВНЗ; - сприяння інституційній, індивідуальній та дуальній освіті в системі професійної (професійно-технічної) освіти. 	професійно-технічною освітою на середньо- та довгострокову перспективу
--	--

Результати кількісного аналізу, проведено на підетапі 1.1 етапу 1, та результати SWOT-аналізу, виконаного на підетапі 1.2 етапу 1, узагальнені у таблиці 3.1.

Як свідчать наведені дані, до пріоритетних напрямів можливої смарт-спеціалізації м. Києва, що визначені на основі секторального аналізу, доцільно віднести наступні види діяльності:

➤ Секція С КВЕД 21.2 «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» у зв'язку з високими коефіцієнтами спеціалізації (за обсягами реалізованої продукції, кількістю підприємств, кількістю зайнятих, за експортом тощо), високим рівнем інноваційної активності, наявністю профільних наукових та освітніх закладів, стабільною позитивною динамікою та високим експортним потенціалом, а також значним потенційним впливом на економіку м.Києва;

➤ Секція J КВЕД 62+63 «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг», на користь якої свідчать високі коефіцієнти спеціалізації (за обсягом реалізованих послуг, кількістю зайнятих та кількістю підприємств, за експортом), позитивною динамікою розвитку, наявністю профільних наукових та освітніх установ, високим рівнем впливу на розвиток економіки м. Києва, в т.ч. інших видів діяльності; відносно розвиненою екосистемою підтримки стартапів тощо;

➤ Секція J КВЕД 58+59+60 «Видавнича діяльність, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення». Ці види діяльності відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 265-р відносяться до креативної індустрії, яка має стратегічний потенціал і сприяє розумному, сталому і комплексному зростанню регіонів та міст. Вони характеризуються високим коефіцієнтом спеціалізації за обсягом реалізованих послуг та значною кількістю зайнятих. У м. Києві зосереджені практично вся кіноіндустрія країни, значна кількість видавництв, які починають виходити на світові ринки, відбувається цифровізація телерадіомовлення.

➤ Секція I КВЕД 55 + 56 «Тимчасове розміщування; діяльність із забезпечення стравами та напоями», що характеризуються високим коефіцієнтом спеціалізації за кількістю зайнятих, високими перспективами для подальшого розвитку (інфраструктура для бізнес-туризму та іміджевих заходів світового рівня), наявністю наукових та освітніх установ, активною співпрацею з іноземними партнерами тощо;

➤ Секція M КВЕД 73+74 «Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність», що підтверджується високим коефіцієнтом спеціалізації за обсягом реалізованих послуг, концентрацією у м. Києві підприємств за відповідними видами економічної діяльності, позитивною динамікою розвитку іншої професійної, наукової та технічної діяльності, більшість видів діяльності якої входять до креативної індустрії (дизайн, фото, переклад);

➤ Секція R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» у зв'язку з високими коефіцієнтами спеціалізації (за обсягами доданої вартості, за кількістю підприємств, за кількістю зайнятих та обсягами реалізованої продукції), високими темпами зростання обсягів капітальних інвестицій, наявністю закладів освіти та підготовки кваліфікованих кадрів, розгалуженою інфраструктурою мистецьких об'єктів та великою кількістю заходів, що також пов'язано зі столичним статусом міста, потенційним позитивним впливом на

розвиток економіки м. Києва тощо.

В якості горизонтальних пріоритетів можна обрати секції К «Фінансова та страхова діяльність» та Р «Освіта»:

➤ Секція К «Фінансова та страхова діяльність» у зв'язку з високими коефіцієнтами спеціалізації за валовою доданою вартістю, кількістю підприємств, кількістю зайнятих, обсягом експорту послуг, пов'язаних з фінансовою та страховою діяльністю. Значна кількість банківських установ, фінансових та страхових компаній зосереджена у м. Києві і є основними посередниками на ринку фінансових ресурсів та пов'язують між собою різні ланки господарської діяльності;

➤ Секція Р «Освіта», що характеризується відносно високим коефіцієнтом спеціалізації за кількістю підприємств, у зв'язку з тим, що у м. Києві зосереджена значна кількість установ, що надають послуги як у сфері професійно-технічної освіти, так і вищої освіти, що забезпечує фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку фахівців вищої кваліфікації для усіх видів економічної діяльності. Заклади освіти м. Києва характеризується більш високою якістю освіти порівняно з іншими регіонами, кращим матеріально-технічним забезпеченням та активним міжнародним співробітництвом.

Враховуючи результати роботи на підетапі 1.2, а також досвід європейських регіонів та країн щодо визначення пріоритетів смарт-спеціалізації, пропонуємо зосередити увагу на наступних напрямках, які доцільно розглянути як смарт-спеціалізацію для м. Києва в процесі підприємницького відкриття:

1. **Інформаційно-комунікаційні технології:** рішення для смарт-управління містом, житлово-комунальним господарством; сервіси для е-урядування; системи аналізу відкритих даних для підтримки рішень; розробка програмного забезпечення, сервісів SaaS; електронне здоров'я та оптимізація виробничих процесів, технологічних та організаційних інновацій у системі охорони здоров'я; мобільні додатки; е-комерція; соціальні медіа; платформи; хмарні сховища та обчислення; мультимедіа; гейміфікація; кібербезпека; проектування інтерфейсів для користувача та візуального вигляду продуктів; розроблення системи управління взаємовідносинами з клієнтами; розробка інтерфейсів прикладного програмування; забезпечення інтеперабельності даних; розподілені реєстри та блокчейн; фінтех; фудтех; автоматизація та цифровізація виробництв; інновації в сфері мікроелектроніки та нанотехнологій у виробництві електронних компонентів і пристроїв, розроблення високоякісної обчислювальної техніки, комп'ютерних систем і мереж.

2. **Креативні індустрії:** технології збереження та реставрації об'єктів культурної спадщини; розроблення інноваційних рішень для кіно- та телевізійної зйомки; технології демонстрації та захисту культурних та мистецьких об'єктів; сервісні інновації у туризмі; візуалізація та дизайн; цифровізація музейних колекцій; розвиток кінематографу; цифрові рішення для креативної індустрії; наукові дослідження у сфері креативних індустрій на основі сучасних інформаційних та біотехнологій.

3. **Фармацевтика:** створення імунобіологічних препаратів, профілактичних вакцин із застосуванням нано- і біотехнологій, в т.ч. для онкотерапії; виготовлення лікарських засобів із плазми донорської крові

людини; розроблення препаратів із використанням ліпосомальних технологій; виготовлення біопрепаратів на основі стовбурових клітин; створення лікарських препаратів (антибіотики, вакцини тощо) на основі нано- і біотехнологій (генно-інженерне одержання ліків, гормонів, біологічно активних речовин) для лікування, в т.ч. рідкісних хвороб (Гоше, фенілкетонурія, мукополісахаридоз, гемофілія, муковісцидоз тощо); створення ветеринарних препаратів та вакцин із використанням біотехнологій для лікування різних хвороб у тварин.

Таблиця.3.1

Обґрунтування вибору основних напрямів смарт-спеціалізації м. Києва

Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації (найвищі значення)	Сильні сторони та конкурентні переваги	Стримуючі фактори	Критична маса/ Важливість для економіки міста	Перспективи розвитку у довгостроковій перспективі	Рекомендації щодо вибору в якості можливого пріоритетного напрямку смарт-спеціалізації
Секція С «Переробна промисловість»						
10.6 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів =1,5	- позитивна динаміка виробництва зернових; - експортний потенціал та наявність зростаючого попиту на світових ринках	- низька додана вартість; - віддаленість від перспективних світових ринків збуту; - висока конкуренція на світових ринках; - низька інноваційна активність; - низька якість сировини	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м. Києва 1,3%	Обмежені	Недоцільно
18.1 Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції =1,7 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств = 2,1 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =3,0 Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів=1,9 (друкована продукція)	- наявність освітніх закладів; - домінування на ринку пакувальної, рекламної, бланкової та іншої комерційної продукції; - впровадження цифрового друку	- зменшення попиту на друкарську продукцію; - застаріле обладнання на держпідприємствах у зв'язку з відсутністю фінансових ресурсів для модернізації; - зростання собівартості продукції у зв'язку з високою енергозатратністю	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м. Києва – 0,9%	Обмежені	Можливо як допоміжний в рамках інших видів діяльності: Секція J КВЕД 58 «Видавнича діяльність»
20.4 Виробництво мила та мийних	Коефіцієнт спеціалізації за	- наявність наукових інститутів та ВНЗ;	- переважання малих підприємств;	Питома вага обсягів реалізації	Обмежені	Недоцільно

Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації (найвищі значення)	Сильні сторони та конкурентні переваги	Стримуючі фактори	Критична маса/ Важливість для економіки міста	Перспективи розвитку у довгостроковій перспективі	Рекомендації щодо вибору в якості можливого пріоритетного напрямку смарт-спеціалізації
засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів	обсягом реалізованої продукції =1,7 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств = 1,6 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =1,6 Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів =2,0	- інноваційна активність; - позитивна динаміка експорту; - ековиробництво	- обмеженість власної сировинної бази; - відсутність сертифікації; - залежність від імпорту сировини та цін; - високий рівень конкуренції на світових ринках; - вузький нішевий сегмент	промислової продукції м. Києва – 0,6%		
21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції =2,2 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств = 1,7 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =3,6 Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту товарів =3,5	- висока інноваційна активність; - наявність наукових інститутів та ВНЗ; - високий експортний потенціал; - стабільний попит на ліки та лікарські засоби; - позитивна динаміка розвитку підприємств даного виду діяльності;	- висока конкуренція; - обмежений доступ до інвестицій та іноземних ринків; - високі витрати на розроблення та випробування оригінальних препаратів; - високі витрати на патентний захист власних розробок	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м. Києва – 2,4%	Дуже високі (позитивні тенденції щодо обсягів реалізації продукції, зайнятості, експорту)	Доцільно
26.1 Виробництво електронних компонентів і плат	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції =2,5 Коефіцієнт спеціалізації за	- значне зростання обсягів реалізації за 2015-2017 (3,5 рази); - висока інноваційна активність; - співпраця з військово-	- відсутність елементної бази; - висока конкуренція на світових ринках; - технологічне відставання;	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м. Києва – 0,1%	Обмежені (негативна динаміка кількості підприємств та зайнятих)	Можливо як допоміжний в рамках інших видів діяльності (Секція J КВЕД 62+63) або для забезпечення

Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації (найвищі значення)	Сильні сторони та конкурентні переваги	Стримуючі фактори	Критична маса/ Важливість для економіки міста	Перспективи розвитку у довгостроковій перспективі	Рекомендації щодо вибору в якості можливого пріоритетного напрямку смарт-спеціалізації
	кількістю підприємств = 2,7 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих=4,6	промисловим комплексом; - наявність наукових та освітніх установ	- низька орієнтація на споживчі ринки			процесів цифровізації економіки
26.2 Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції =1,7 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств =3,7 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =2,8	- наявність наукових та освітніх установ; - кваліфікований персонал	- відсутність в Україні виробництва ключових комплектуючих; - низька інвестиційна активність та залученість до глобальних ланцюгів доданої вартості	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м. Києва – 0,2%	Обмежені (негативна динаміка кількості підприємств та зайнятих)	Можливо як допоміжний в рамках інших видів діяльності (Секція J КВЕД 62+63) або для забезпечення процесів цифровізації економіки
Секція D «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря»						
35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції = 2,0 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =2,5	- наявність наукових та освітніх установ; - сприятливість до інновацій	- обмежені виробничі можливості; - зношеність обладнання; - нестабільність законодавства; - монополізм	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м. Києва – 30,4%	Обмежені	Можливо розглядати в рамках енергоефективних сервісів
35.3 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованої продукції =1,6	- високий інвестиційний потенціал; - сприятливість до інновацій; - наявність наукових та освітніх установ	- монополізм; - високі бар'єри для входу на ринок нових гравців; - зношеність обладнання	Питома вага обсягів реалізації промислової продукції м. Києва 3,8%	Обмежені	Можливо розглядати в рамках енергоефективних сервісів

Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації (найвищі значення)	Сильні сторони та конкурентні переваги	Стримуючі фактори	Критична маса/ Важливість для економіки міста	Перспективи розвитку у довгостроковій перспективі	Рекомендації щодо вибору в якості можливого пріоритетного напрямку смарт-спеціалізації
Секція І «Тимчасове розміщування й організація харчування»						
Розділи 55 + 56 Тимчасове розміщування; діяльність із забезпечення стравами та напоями	Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =1,5 (2016)	<ul style="list-style-type: none"> - включеність в міжнародні мережі; - розвинена інфраструктура для бізнес-туризму; - значна кількість іміджевих заходів світового рівня; - наявність наукових та освітніх закладів 	<ul style="list-style-type: none"> - нерозвиненість внутрішнього туризму; - низький рівень доходів населення; - відсутність дієвого контролю за якістю послуг 	Питома вага обсягів реалізації послуг у м. Києві = 4%	Високі	Доцільно розглядати в якості допоміжних видів діяльності в рамках розвитку креативної індустрії
Секція J «Інформація та телекомунікації»						
Розділи 58+59+60 Видавнича діяльність, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг =1,7 (2018)	<ul style="list-style-type: none"> - наявність науково-освітніх установ; - розвинена виробнича база (наявність великих компаній з кіновиробництва, зосередження значної кількості провідних видавництв; - державне стимулювання; - динамічний розвиток стартапів та висококваліфікованої робочої сили у ІТ галузі, що сприяє розвитку креативної економіки; - наявність креативних хабів; - активна участь у 	<ul style="list-style-type: none"> - низький рівень споживання культурної продукції; - висока конкуренція з боку іноземних компаній 	Питома вага обсягів реалізації послуг у м. Києві = 5%	Високі (в окремих сегментах)	Доцільно розглядати в рамках розвитку креативної індустрії

Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації (найвищі значення)	Сильні сторони та конкурентні переваги	Стримуючі фактори	Критична маса/ Важливість для економіки міста	Перспективи розвитку у довгостроковій перспективі	Рекомендації щодо вибору в якості можливого пріоритетного напрямку смарт-спеціалізації
		програмі «Креативна Європа»				
Розділи 62+63 Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг =1,6 (2018) Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту послуг = 2,2 (комп'ютерні послуги) Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту послуг = 3,0 (інформаційні послуги)	- зростання попиту; - наявність наукових та освітніх установ; - наявність ІТ-екосистеми; - включеність в глобальні ланцюжки доданої вартості	- аутсорсингова діяльність; - роздрібненість для оптимізації податків; - високий рівень конкуренції на світових ринках	Питома вага обсягів реалізації послуг у м. Києві = 12%	Дуже високі (позитивна динаміка за основними показниками)	Доцільно
Секція К «Фінансова та страхова діяльність»						
Розділи 64+65+66 Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення; страхування, перестраховування та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування; допоміжна діяльність у сферах	Коефіцієнт спеціалізації за валовою доданою вартістю =2,2 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств =2,3 (2016) Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих =4,0 Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту	- зосередження значної кількості підприємств; - інтерес з боку іноземних інвесторів; - широкий спектр послуг; - активізація як споживчого так і корпоративного кредитування - розвиток венчурного фінансування	- низький інтерес до фінансування/страхування інноваційних проєктів; - чутливість до політичної та економічної нестабільності; - недовіра населення до фінансових установ; - недосконалість законів і нормативно-правової бази	Значний вплив, як за кількістю зайнятих, так і обсягами реалізованих послуг	Помітні	Можливо розглянути в якості горизонтального пріоритету для підтримки інноваційної активності в цілому

Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації (найвищі значення)	Сильні сторони та конкурентні переваги	Стримуючі фактори	Критична маса/ Важливість для економіки міста	Перспективи розвитку у довгостроковій перспективі	Рекомендації щодо вибору в якості можливого пріоритетного напрямку смарт-спеціалізації
фінансових послуг і страхування	послуг =3,3 (послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю) Коефіцієнт спеціалізації за обсягом експорту послуг =3,0 (2018) (послуги зі страхування)					
Секція М «Професійна, наукова та технічна діяльність»						
Розділи 73+74+75 Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність, ветеринарна діяльність	Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг =2,0 (2018)	- наявність потужних іноземних компаній; - розвинений ринок; - швидка адаптація під потреби ринку	- залежність від динаміки економічного розвитку; - поява конкурентів в інших регіонах	Питома вага обсягів реалізації послуг у м.Києві = 10%	Високі (позитивна тенденція)	Можливо розглянути в рамках креативної індустрії (за розділом 74 «Інша професійна, наукова та технічна діяльність»)
Секція Р «Освіта»						
Розділ 85 Освіта	Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств = 1,4 (2016)	- висока якість освіти (у порівнянні з іншими регіонами); - краще матеріально-технічне забезпечення; - співпраця з бізнесом; - доступ до міжнародних програм	- невідповідність якості освіти потребам ринку; - перенасиченість ринку закладами вищої освіти; - слабка матеріально-технічна база професійно-технічної освіти та її низький престиж	Питома вага у послугах м. Києва = 2%	Помірні	Можливо розглянути в якості горизонтального пріоритету для підтримки інноваційної активності в цілому
Секція R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок»						

Види економічної діяльності за КВЕД	Показники спеціалізації (найвищі значення)	Сильні сторони та конкурентні переваги	Стримуючі фактори	Критична маса/ Важливість для економіки міста	Перспективи розвитку у довгостроковій перспективі	Рекомендації щодо вибору в якості можливого пріоритетного напрямку смарт-спеціалізації
<p>Розділ 90 Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг; Розділ 91 Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури; Розділ 92 Організування азартних ігор; Розділ 93 Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг</p>	<p>Коефіцієнт спеціалізації за валовою доданою вартістю = 1,7 Коефіцієнт спеціалізації за кількістю підприємств = 1,7 (2016) Коефіцієнт спеціалізації за кількістю зайнятих = 1,5 Коефіцієнт спеціалізації за обсягом реалізованих послуг= 1,6 (2018)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зосередження досить великої кількості закладів культури; - наявність кваліфікованих кадрів; - розвинена інфраструктура; - інвестиційна активність; - наявність відомих мистецьких заходів 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність ефективної системи обліку, охорони й використання пам'яток історії та культури; - нестабільність політичної та економічної ситуації; - недостатня маркетингова діяльність з просування м. Києва 	<p>Питома вага у послугах м. Києва = 1% Питома вага м. Києва в обсягах реалізації послуги в Україні 71,4%</p>	<p>Високі</p>	<p>Можливо розглянути в рамках креативної індустрії</p>

4. Пропозиції щодо визначення відповідних цілей та запровадження програм регіонального розвитку, необхідних для реалізації стратегії смарт-спеціалізації міста Києва, з наданням обґрунтованих варіантів управлінських рішень, зокрема щодо впровадження нових технологічних процесів у певних сферах і видах економічної діяльності

Відповідно до Постанови КМУ від 11.11.2018 р. № 932, кожен регіон України повинен розробити на новий період Стратегії регіонального розвитку на основі смарт-спеціалізації. Першочерговим завданням для регіонів України, в тому числі і для м.Києва є розроблення ««Мапінгу» економічного, інноваційного та наукового потенціалу для смарт-спеціалізації» на основі алгоритму, розробленого для України експертами JRC.

У період виконання етапу 1.3 отримано оновлені статистичні дані, надані Міністерством економічного розвитку та торгівлі. Враховуючи рекомендації експертів Європейського дослідницького центру та згідно методики JRC було визначено види економічної діяльності, які мають сильні сторони та потенціал для економічного перетворення в м.Києві. Зазначимо, що проведені розрахунки підтвердили висновки зроблені на підетапах 1.1 та 1.2. етапу1 виконання дослідницьких послуг.

Для відображення економічного потенціалу, Державна служба статистики України надала такі статистичні дані для галузей КВЕД:

- Кількість підприємств (одиниць), 3-значні КВЕД за 2012-2017 рр.;
- Кількість зайнятих осіб (осіб), 3-значні КВЕД за 2012-2017 рр.;
- Кількість працівників (осіб), 3-значні КВЕД для 2012-2017 рр.;
- Обсяг реалізованої продукції, товарів, послуг (тисяч грн), 3-значні КВЕД для 2012-2017рр.;
- Витрати на заробітну плату (тис. грн), 3-значні КВЕД для 2012-2017 рр.

Експерти JRC провели аналіз економічного потенціалу для трьох пілотних регіонів – Харківська, Запорізька та Одеська області – з використанням показників

кількості працівників та витрат на заробітну плату.⁹² Аналіз включав як статичний («перевірені сильні сторони»), так і динамічний («потенційний») аналіз для визначення галузей, де області мають або матимуть критичну масу економічної діяльності та спеціалізацію.

Зазначимо, що оскільки відсутня статистична інформація щодо впровадження інновацій у видах діяльності відмінних від промисловості, аналіз інноваційного потенціалу проведено лише за секціями В–Е КВЕД (підприємства промисловості). Отже, як зазначають експерти JRC у своєму звіті проведені ними розрахунки є ілюстративними, тому що вони не відображають усю економічну діяльність в регіоні⁹³. Також, зауважимо, репрезентативність статистичних даних щодо інноваційного потенціалу в розрізі 3-знаків КВЕД на рівні регіону є сумнівною. Тому ці дані слід використовувати із обережністю та в якості додаткових.

Аналіз економічного та інноваційного потенціалу м.Києва та визначення ВЕД за секціями В-Е КВЕД як напрямів смарт-спеціалізації на основі підходу, що запропонований експертами JRC і був представлений на семінарі «Визначення економічного та інноваційного потенціалу регіонів у рамках підходу смарт-спеціалізації, 3-5 липня 2019 в м. Київ (з використання показників витрат на заробітну плату та кількості працівників), наведено у Додатку Г.

Для всебічного аналізу економічного потенціалу міста Києва з охопленням всіх ВЕД обрано показники кількості працівників та обсягу реалізованої продукції, оскільки вони характеризують продуктивність праці і є показниками, що найкращим чином характеризуватимуть економічний потенціал міста.

У таблиці 4.1 наведено результати кількісного аналізу економічного

⁹² Звіт експертів «Відображення економічного та інноваційного потенціалу в Україні–Відредагована система статистичного вимірювання: Результати 3 пілотних областей Харківської, Одеської та Запорізької». – 73 с.

⁹³ Звіт експертів «Відображення економічного та інноваційного потенціалу в Україні–Відредагована система статистичного вимірювання: Результати 3 пілотних областей Харківської, Одеської та Запорізької». – 73 с.

потенціалу м. Києва з використанням порогових значень, зазначених у другій колонці Таблиці 2.1. Первинний відбір включав 234 видів економічної діяльності (ВЕД). 114 ВЕД пройшли поріг хоча б одного з 4 критеріїв відбору (зайнятість, обсяг реалізованої продукції, зміна зайнятості, зміна обсягу реалізованої продукції).

Для статичного аналізу за даними щодо кількості працівників було визначено 25 ВЕД, що пройшли поріг за ступенем спеціалізації та обсягом критичної маси, і складають 37,1% загальної кількості зайнятих у місті. Аналізуючи дані про обсяг реалізованої продукції було визначено 20 ВЕД, що відповідають критеріям, і становлять 29,3% загальної кількості зайнятих у місті. Поєднання результатів за цими двома критеріями виявило 12 ВЕД, що становлять 19,7% загальної кількості зайнятих у місті.

Динамічний аналіз за даними про зміну кількості працівників виявив 43 ВЕД, які становлять 12,7% загальної кількості зайнятих в місті. Аналізуючи дані про зміну обсягів реалізованої продукції було визначено 87 ВЕД (19,2%). Поєднання результатів за цими двома критеріями визначило 30 ВЕД (8,7%). Лише 2 вида проходять як статичні, так і динамічні пороги, і забезпечують 1,2% загальної кількості зайнятих у місті.

Таблиця 4.1

Відображення економічного потенціалу: результати м. Києва

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Початкова кількість видів економічної діяльності, включених у аналіз	--	234	
Статичний аналіз – Зайнятість			
Ступінь спеціалізації	1,5	81	
Критична маса	0,5%	46	
Обидва	--	25	37,1%
Статичний аналіз – Обсяг реалізованої продукції			
Ступінь спеціалізації	1,25	110	
Критична маса	0,5%	58	
Обидва	--	20	29,3%
Зайнятість & Обсяг реалізованої продукції		12	19,7%
Динамічний аналіз - Зміна зайнятості			
Щодо регіону	3 з 5 років & період	49	
Щодо ВЕД у країні	3 з 5 років &	117	

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Обидва	період ---	42	12,7%
Динамічний аналіз – Зміна обсягів реалізованої продукції			
Щодо регіону	3 з 5 років & період	154	
Щодо ВЕД у країні	3 з 5 років & період	197	
Обидва	---	87	19,2%
Зміна зайнятості & Зміна обсягів реалізованої продукції	--	30	8,7%
Статичний та динамічний аналіз	--	2	1,2%

Таблиця 4.2 показує визначені види економічної діяльності для кожної з категорій: зайнятість та обсяг реалізованої продукції. Так, 39 ВЕД, пройшли пороги або для статичного або для динамічного аналізу, або для обох разом (рядки позначені блідо-голубим кольором) Але, лише 2 вида економічної діяльності виявлено з використанням обох критеріїв статичного та динамічного аналізу:

- **КВЕД 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів;**
- **КВЕД 47.4 Роздрібна торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням у спеціалізованих магазинах**

Таблиця 4.2
Визначені ВЕД з економічним потенціалом м.Києва⁹⁴

КВЕД	Назва	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Обсяг реалізованої продукції	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна обсягу реалізованої продукції	Обидва
	# обраних видів економічної діяльності	25	20	12	42	87	30
1.1	Вирощування однорічних і дворічних культур				1		
1.2	Вирощування багаторічних культур				1	1	1
1.4	Тваринництво					1	
1.6	Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність					1	

⁹⁴ Цифра «1» у ячійці означає, що ВЕД дорівнює або вище визначеного порогового значення для показників зайнятості та/або обсяг реалізованої продукції

КВЕД	Назва	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Обсяг реалізованої продукції	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна обсягу реалізованої продукції	Обидва
2.2	Лісозаготівлі				1	1	1
6	Добування сирової нафти та природного газу	1	1	1		1	
8.1	Добування каменю, піску та глини				1		
10.1	Виробництво м'яса та м'ясних продуктів				1		
10.4	Виробництво олії та тваринних жирів		1		1	1	1
10.5	Виробництво молочних продуктів					1	
10.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів				1	1	1
10.9	Виробництво готових кормів для тварин					1	
14.1	Виробництво одягу, крім хутряного					1	
16.1	Лісопилльне та стругальне виробництво				1	1	1
17.1	Виробництво паперової маси, паперу та картону					1	
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	1				1	
20.1	Виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах				1	1	1
20.3	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик				1		
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1	1	1	1	1	1
22.1	Виробництво гумових виробів					1	
23.1	Виробництво скла та виробів зі скла				1	1	1
23.6	Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу					1	
23.7	Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю					1	
23.9	Виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів, н.в.і.у.				1	1	1
24.4	Виробництво дорогіших та інших кольорових металів				1	1	1
24.5	Лиття металів					1	
25.1	Виробництво будівельних металевих конструкцій і виробів					1	
25.4	Виробництво зброї та боєприпасів					1	
25.9	Виробництво інших готових металевих виробів					1	
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат					1	
26.3	Виробництво обладнання зв'язку				1	1	1
26.5	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників					1	
26.7	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування					1	
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної				1	1	1

КВЕД	Назва	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Обсяг реалізованої продукції	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна обсягу реалізованої продукції	Обидва
	апаратури						
27.4	Виробництво електричного освітлювального устаткування					1	
27.5	Виробництво побутових приладів				1	1	1
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування				1	1	1
28.1	Виробництво машин і устаткування загального призначення					1	
28.2	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення					1	
28.9	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення					1	
30.2	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу					1	
32.4	Виробництво ігор та іграшок					1	
32.5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів				1	1	1
32.9	Виробництво продукції, н.в.і.у.					1	
33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування				1	1	1
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії		1				
38.2	Оброблення та видалення відходів					1	
42.9	Будівництво інших споруд					1	
43.3	Роботи із завершення будівництва					1	
43.9	Інші спеціалізовані будівельні роботи					1	
43.1	Знесення та підготовчі роботи на будівельному майданчику					1	
45.1	Торгівля автотранспортними засобами		1				
45.3	Торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів					1	
46.1	Оптова торгівля за винагороду чи на основі контракту	1	1	1	1		
46.2	Оптова торгівля сільськогосподарською сировиною та живими тваринами				1	1	1
46.3	Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами					1	
46.4	Оптова торгівля товарами господарського призначення	1	1	1			
46.5	Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням		1			1	
46.6	Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	1				1	
46.7	Інші види спеціалізованої оптової торгівлі		1			1	
46.9	Неспеціалізована оптова торгівля					1	
47.1	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах				1	1	1
47.4	Роздрібна торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням у спеціалізованих магазинах	1	1	1	1	1	1
47.7	Роздрібна торгівля іншими товарами в спеціалізованих магазинах	1	1	1			

КВЕД	Назва	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Обсяг реалізованої продукції	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна обсягу реалізованої продукції	Обидва
47.8	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках					1	
47.9	Роздрібна торгівля поза магазинами					1	
49.4	Вантажний автомобільний транспорт, надання послуг перевезення речей				1		
51	Авіаційний транспорт	1					
53	Поштова та кур'єрська діяльність	1					
55.1	Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування					1	
55.2	Діяльність засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання					1	
56.1	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	1				1	
56.3	Обслуговування напоями					1	
58.1	Видання книг, періодичних видань та інша видавнича діяльність	1					
58.2	Видання програмного забезпечення					1	
59.1	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	1				1	
60.1	Діяльність у сфері радіомовлення				1		
60.2	Діяльність у сфері телевізійного мовлення	1			1		
61.1	Діяльність у сфері проводового електрозв'язку	1	1	1			
61.2	Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку	1	1	1			
62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	1	1	1			
63.1	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали				1	1	1
64.3	Трасти, фонди та подібні фінансові суб'єкти					1	
64.9	Надання інших фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення	1	1	1			
65.1	Страховання	1	1	1			
66.1	Допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення		1				
68.1	Купівля та продаж власного нерухомого майна					1	
69.1	Діяльність у сфері права	1			1		
70	Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	1					
71.1	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування		1				
72.1	Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук	1					
73.1	Рекламна діяльність	1	1	1			

КВЕД	Назва	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Обсяг реалізованої продукції	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна обсягу реалізованої продукції	Обидва
74.1	Спеціалізована діяльність із дизайну					1	
77.1	Надання в оренду автотранспортних засобів					1	
77.4	Лізинг інтелектуальної власності та подібних продуктів, крім творів, захищених авторськими правами					1	
78.1	Діяльність агентств працевлаштування				1	1	1
78.3	Інша діяльність із забезпечення трудовими ресурсами					1	
79.9	Надання інших послуг із бронювання та пов'язана з цим діяльність					1	
80.1	Діяльність приватних охоронних служб	1				1	
80.2	Обслуговування систем безпеки				1	1	1
81.1	Комплексне обслуговування об'єктів				1	1	1
82.1	Адміністративна та допоміжна офісна діяльність				1	1	1
82.2	Діяльність телефонних центрів				1		
82.3	Організування конгресів і торговельних виставок				1	1	1
82.9	Надання допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.				1		
85.1	Дошкільна освіта				1	1	1
85.3	Середня освіта					1	
85.6	Допоміжна діяльність у сфері освіти				1	1	1
86.1	Діяльність лікарняних закладів				1	1	1
86.2	Медицина та стоматологічна практика	1				1	
86.9	Інша діяльність у сфері охорони здоров'я					1	
90	Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг				1	1	1
93.1	Діяльність у сфері спорту				1	1	1
93.2	Організування відпочинку та розваг				1		

Для відображення **інноваційного потенціалу** м.Києва використано дані з “Обстеження інноваційної діяльності підприємств за період 2012-2014 рр.” та “Обстеження інноваційної діяльності підприємств за період 2014-2016 рр.” (дані обох досліджень надані Державною службою статистики України).

Для відображення інноваційного потенціалу у 2017 р. використовувалися статистичні дані **виключно за секціями КВЕД В-Е:**

- Частка компаній, які запровадили інноваційні продукти, 4-значні галузі КВЕД В-Е за два періоди 2012-2014 рр. та 2014-2016 рр.;

- Частка компаній, які запровадили інноваційні процеси, 4-значні галузі КВЕД В-Е за два періоди 2012-2014 рр. та 2014-2016 рр.;
- Частка компаній, які запровадили організаційні інновації, 4-значні галузі КВЕД В-Е за два періоди 2012-2014 рр. та 2014-2016 рр.;
- Частка компаній, які впровадили маркетингову інновацію, 4-значні галузі КВЕД В-Е за два періоди 2012-2014 рр. та 2014-2016 рр.

Аналіз інноваційного потенціалу виключає секції «Сільське господарство» (секція А КВЕД), «Будівництво» (секція F КВЕД) та сферу послуг (секції G-S КВЕД), оскільки дані інноваційних досліджень не доступні.

Згідно рекомендацій експертів JRC аналіз інноваційного потенціалу відображає ті галузі, у яких коефіцієнт LQ є вищим за попередньо визначене критичне значення 1,25:

- ВЕД матиме інноваційний потенціал у 2014 р., якщо щонайменше для 2 з 4 типів впроваджених інновацій коефіцієнт LQ є вищим 1.25, як щодо регіону, так і щодо сукупної промисловості в країні.
- ВЕД матиме інноваційний потенціал у 2016 р., якщо щонайменше для 2 з 4 типів впроваджених інновацій коефіцієнт LQ є вищим 1.25, як щодо регіону, так і щодо сукупної промисловості в країні.

У таблиці 4.3 наведено результати для м. Києва з використанням вищезазначених порогових значень.

У 2014 р. інноваційний потенціал у місті Києві мають 34 ВЕД, інноваційний потенціал за ВЕД у країні – 24 ВЕД, а інноваційний потенціал за двома критеріями мають 20 ВЕД.

У 2016 р. інноваційний потенціал у місті мають 44 ВЕД, інноваційний потенціал у ВЕД у країні – 43 ВЕД та 33 ВЕД мають інноваційний потенціал за двома критеріями.

Поєднуючи результати 2014 р. і 2016 р., виявлено, що 14 ВЕД (2,2% загальної зайнятості) м.Києва мають інноваційний потенціал за ці роки. Використовуючи альтернативу, вибравши ВЕД, які пройшли не менше 3 з 4 критерій у 2014 р. та 2016 р., отримаємо 23 ВЕД, що становлять 3,7% загальної кількості зайнятих у місті.

Таблиця 4.3

Відображення інноваційного потенціалу: результати м. Києва

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Початкова кількість ВЕД, включених у аналіз	--	234	--
2014 р.			
• Інноваційний потенціал щодо регіону	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	34	
• Інноваційний потенціал щодо ВЕД по країні	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	24	
• Обидва		20	3,2%
2016 р.			
• Інноваційний потенціал щодо регіону	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	44	
• Інноваційний потенціал щодо ВЕД по країні	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	43	
• Обидва		33	7.36%
2014 і 2016 рр.	Усі критерії за 2014 і 2016 роки	14	2,2%
2014 і 2016 рр. - альтернатива	Не менше 3 з 4 критеріїв у 2014 і 2016 роки	23	3,7%

Таблиця 4.4 показує визначені ВЕД за кожним з визначених критеріїв. ВЕД, які пройшли критерії і для 2014р., і для 2016 р та пройшли альтернативу, з не менш ніж 3 з 4 критеріїв у 2014 р. та 2016 р. виділені жирним шрифтом та блідо-голубим кольором.

Зеленим кольором позначені ВЕД, які можуть розглядатися як пріоритетні напрями смарт-спеціалізації для міста Києва.

Таблиця 4.4

Визначені ВЕД з інноваційним потенціалом у м. Києві – секції В-Е КВЕД⁹⁵

Код КВЕД	Назва ВЕД	2014 р.			2016 р.			У 2014 та 2016 рр.	Не менше 3 критеріїв
		У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва	У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва		
	Кількість вибраних ВЕД	34	24	20	44	43	33	14	23
6	Добування сирової нафти та природного газу				1	1	1		
7	Добування металевих руд				1	1	1		
8.1	Добування каменю, піску та глини								
8.9	Добування корисних копалин та розроблення кар'єрів, н.в.і.у.				1	1	1		
9.1	Надання допоміжних послуг у сфері добування нафти та природного газу				1	1	1		
10.2	Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків	1	1	1	1	1	1	1	1
10.4	Виробництво олії та тваринних жирів	1			1	1	1		1
10.5	Виробництво молочних продуктів	1	1	1	1	1	1	1	1
10.7	Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	1	1	1	1	1	1	1	1
10.8	Виробництво інших харчових продуктів	1			1	1	1		1
11	Виробництво напоїв	1	1	1	1				1
13.2	Ткацьке виробництво	1	1	1	1	1	1	1	1
14.3	Виробництво трикотажного та в'язаного одягу	1							
15.2	Виробництво взуття				1	1	1		
16.2	Виготовлення виробів з деревини, корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння		1			1			
17.1	Виробництво паперової маси, паперу та картону				1	1	1		
17.2	Виготовлення виробів з паперу та картону	1	1	1		1			1
19	Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення				1	1	1		
20.1	Виробництво основної хімічної продукції,					1			

⁹⁵ Цифра «1» у ячейці означає, що ВЕД має значення, що дорівнює або вище визначеного порогового

Код КВЕД	Назва ВЕД	2014 р.			2016 р.			У 2014 та 2016 рр.	Не менше 3 критеріїв
		У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва	У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва		
	Кількість вибраних ВЕД	34	24	20	44	43	33	14	23
	добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах								
20.2	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції	1	1	1	1	1	1	1	1
20.3	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик	1							
20.4	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів	1			1				
20.5	Виробництво іншої хімічної продукції	1	1	1	1	1	1	1	1
20.6	Виробництво штучних і синтетичних волокон								
21.1	Виробництво основних фармацевтичних продуктів	1			1	1	1		1
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1	1	1	1	1	1	1	1
22.1	Виробництво гумових виробів					1			
23.3	Виробництво будівельних матеріалів із глини				1	1	1		
23.6	Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу					1			
23.9	Виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів, н.в.і.у.	1	1	1	1				1
24.2	Виробництво труб, порожнистих профілів і фітінгів зі сталі				1	1	1		
24.4	Виробництво дорогоцінних та інших кольорових металів	1	1	1					
24.5	Лиття металів	1	1	1	1	1	1	1	1
25.1	Виробництво будівельних металевих конструкцій і виробів					1			
25.3	Виробництво парових котлів, крім котлів центрального опалення				1				

Код КВЕД	Назва ВЕД	2014 р.			2016 р.			У 2014 та 2016 рр.	Не менше 3 критеріїв
		У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва	У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва		
	Кількість вибраних ВЕД	34	24	20	44	43	33	14	23
25.4	Виробництво зброї та боєприпасів	1	1	1	1	1	1	1	1
25.5	Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія	1	1	1	1	1	1	1	1
25.6	Оброблення металів та нанесення покриття на метали; механічне оброблення металевих виробів		1		1	1	1		1
25.7	Виробництво столових приборів, інструментів і металевих виробів загального призначення					1			
25.9	Виробництво інших готових металевих виробів				1	1	1		
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат	1	1	1	1	1	1	1	1
26.2	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування				1				
26.3	Виробництво обладнання зв'язку	1			1	1	1		1
26.5	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	1	1	1	1	1	1	1	1
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	1	1	1	1	1	1	1	1
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	1	1	1	1	1	1	1	1
27.3	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	1							
27.5	Виробництво побутових приладів				1	1	1		

Код КВЕД	Назва ВЕД	2014 р.			2016 р.			У 2014 та 2016 рр.	Не менше 3 критеріїв
		У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва	У регіоні	У ВЕД по країні	Обидва		
	Кількість вибраних ВЕД	34	24	20	44	43	33	14	23
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування				1				
28.1	Виробництво машин і устаткування загального призначення	1							
28.2	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення				1	1	1		
28.3	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства				1				
28.4	Виробництво металообробних машин і верстатів				1	1	1		
28.9	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	1				1			
29.2	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	1	1	1					
30.2	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу				1				
30.3	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	1			1				
30.9	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	1			1				
31	Виробництво меблів	1			1	1	1		1
32.5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів	1							
33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування		1			1			
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії		1			1			
35.3	Постачання пари, гарячої води та кондиціонованого повітря				1				
38.1	Збирання відходів	1	1	1					
38.2	Оброблення та видалення відходів				1	1	1		

Наступним кроком згідно рекомендацій експертів JRC є відбір ВЕД як таких, що мають і економічний, і інноваційний потенціал, якщо вони пройшли відбір критеріїв таким чином:

(Обсяг реалізованої продукції – Статика
ТА/АБО Обсяг реалізованої продукції – Динаміка)
ТА
(Інновації – 2014 р. та 2016 р.
ТА/АБО Інновації – не менше 3 з 4 критерій)

Таблиця 2.6 підсумовує результати економічного та інноваційного потенціалу для галузей КВЕД В-Е у колонках 3-6. Колонка 7 демонструє, чи має ВЕД економічний і інноваційний потенціал, а колонка 8 показує частку зайнятих у цьому ВЕД.

Основні показники ефективності для кожної з цих ВЕД наведено у Таблиці 2.5. Критерій, за яким ВЕД пройшла критичне значення, виділено блакитним кольором, якщо вона пройшла всі статичні або динамічні економічні критерії оцінки виділено жирним шрифтом. Загалом 8 видів економічної діяльності за секціями В-Е КВЕД 2010 показують як економічний, так і інноваційний потенціал, що становить 1,63% загальної зайнятості в місті:

- **Виробництво олії та тваринних жирів (КВЕД 10.4).** Цей ВЕД обраний на основі потенціалу економічного зростання та значною критичною масою за обсягом реалізованої продукції. Інноваційний потенціал пояснюється, головним чином, відносно високою часткою організаційних та маркетингових інновацій у 2016 р., проте має низький ступень спеціалізації як за зайнятістю, так і за обсягом реалізованої продукції;

- **Виробництво молочних продуктів (КВЕД 10.5)** – обраний за потенціалом економічного зростання. Інноваційний потенціал обумовлений високими частками інновацій продукту та процесу як у 2014 так і у 2016 р., а також високими частками організаційних та маркетингових інновацій у 2016 р., проте має низький ступень спеціалізації як за зайнятістю, так і за обсягом реалізованої продукції;

- **Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів (КВЕД 21.2).** Обраний на основі поточної сильної спеціалізації як за зайнятістю, так і за обсягом

реалізованої продукції, значним потенціалом економічного зростання, а також значним інноваційним потенціалом за всіма видами інновацій як у 2014, так і у 2016 роках;

- **Лиття металів (КВЕД 24.5).** Обраний на основі економічного потенціалу за обсягом реалізованої продукції, а також інноваційним потенціалом в продукт та процесах інноваціях, проте має низький ступень спеціалізації як за зайнятістю так і за обсягом реалізованої продукції; крім того, спостерігається значне зменшення кількості зайнятих протягом 5 років;

- **Виробництво зброї та боєприпасів (КВЕД 25.4).** Визначений на основі поточної сильної спеціалізації як за зайнятістю так і за обсягом реалізованої продукції та потенціалом економічного зростання. Інноваційний потенціал обумовлений високою часткою інновацій відносно регіону як у 2014 так і у 2016 роках; поряд з цим, характеризується недостатньою кількістю зайнятих в регіоні та відносно малими обсягами реалізованої продукції відносно регіону;

- **Виробництво електронних компонентів і плат (КВЕД 26.1).** Визначена на основі сильної спеціалізації та характеризується відносно високими частками за всіма видами інновацій як у 2014 так і у 2016 роках, проте має негативну динаміку щодо кількості зайнятих та обсягів реалізованої продукції;

- **Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників (КВЕД 26.5).** Обрано на основі потенціалу економічного зростання та характеризується відносно високими частками за всіма видами інновацій як у 2014 так і у 2016 роках, однак має низький рівень спеціалізації як за зайнятістю, так і за обсягами реалізованої продукції;

- **Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури (КВЕД 27.1).** Визначений на основі потенціалу економічного зростання. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою організаційних та маркетингових інновацій як у 2014 так і у 2016 роках; поряд з цим, має низький рівень спеціалізації як за зайнятістю, так і за обсягами реалізованої продукції.

Таблиця 4.5

Основні показники ефективності видів економічної діяльності секцій В-Е КВЕД з економічним та інноваційним потенціалом у м. Києві

Код КВЕД	Назва ВЕД	Ступінь спеціалізації за зайнятістю середня за 2012-2017 рр.	Частка регіональної зайнятості, середня за 2012-2017 рр.	Ступінь спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	Критична маса	Зміна зайнятості щодо регіону, 2012-2017 рр. (позитив на протязі # років)	Зміна зайнятості щодо ВЕД у країні, 2012-2017 рр. (позитив на протязі # років)	Зміни обсягів реалізації продукції відносно економіки м. Києва 2012-2017 рр.	Зміни обсягів реалізації продукції відносно ВЕД. країні 2012-2017 рр.	Інновації, Ступінь спеціалізації щодо регіону 2014 р.				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо ВЕД у країні 2014 р.				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо регіону 2016 р.				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо ВЕД у країні 2016 р.			
										Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації
10.4	Виробництво олії та тваринних жирів	0,587	0,2%	1.38	2.84%	51,2% (5)	37,4% (5)	282,7%	99,8%	1,30	1,02	1,30	0,97	0,38	0,49	0,83	0,49	0,72	0,48	2,66	2,29	0,75	0,45	2,77	2,53
10.5	Виробництво молочних продуктів	0,168	0,1%	0.10	0,08%	35,8% (5)	64,5% (5)	121,7%	155,9%	4,55	3,57	0,00	3,39	1,55	1,50	0,00	1,46	2,41	1,61	4,30	3,71	1,57	1,16	4,28	2,66
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1,826	0,6%	1.32	0,56%	27,6% (3)	24,3% (3)	85,5%	32,3%	9,79	6,59	8,37	6,25	1,13	1,27	2,54	1,35	8,83	4,83	4,59	4,46	1,24	1,33	1,30	1,47
24.5	Лиття металів	0,200	0,02	0.20	0,01%	-44,2% (5)	23,7% (5)	57,5%	244,4%	2,27	1,79	2,27	0,00	1,09	1,53	1,27	0,00	3,61	2,42	0,00	0,00	3,13	2,24	0,00	...
25.4	Виробництво зброї та боєприпасів	2,044	0,3%	1.64	0,07%	-3,1	-20,7	69,7%	42,5%	10,39	12,24	5,18	3,87	1,29	1,29	1,29	1,29	8,13	7,25	5,81	0,00	1,07	1,25	1,50	0,00
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат	2,288	0,1%	1.63	0,02%	-30,2% (5)	12,7% (5)	-35,7%	24,4%	3,64	4,28	1,81	2,71	1,50	1,80	3,00	2,00	2,96	1,98	0,70	2,43	1,50	1,50	2,00	1,60

Код КВЕД	Назва ВЕД	Ступінь спеціалізації за зайнятістю середня за 2012-2017 рр.	Частка регіональної зайнятості, середня за 2012-2017 рр.	Ступінь спеціалізації за обсягом реалізованої продукції	Критична маса	Зміна зайнятості щодо регіону, 2012-2017 рр. (позитив на протязом # років)	Зміна зайнятості щодо ВЕД у країні, 2012-2017 рр. (позитив на протязом # років)	Зміни обсягів реалізації продукції відносно економіки м. Києва 2012-2017 рр.	Зміни обсягів реалізації продукції ВЕД. країні 2012-2017 рр.	Інновації, Ступінь спеціалізації щодо регіону 2014 р.				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо ВЕД у країні 2014 р.				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо регіону 2016 р.				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо ВЕД у країні 2016 р.			
										Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації
26.5	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	0,554	0,2%	0.45	0,04%	-12,7% (5)	13,5% (5)	178,6%	181,0%	2,37	1,86	3,15	3,53	0,64	1,09	1,70	2,03	2,89	1,45	2,32	2,23	1,26	0,98	2,05	2,05
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	0,227	0,11%	0.21	0,04%	1,5% (5)	50% (5)	90,9%	207,5%	2,60	0,51	1,30	1,94	0,75	0,33	1,73	1,54	1,30	1,16	1,55	1,34	0,89	1,10	1,93	2,57

Таблиця 4.6

Види економічної діяльності з економічним та інноваційним потенціалом у м. Києві: секції В-Е КВЕД 2010 ⁹⁶

Код КВЕД	Назва ВЕД	Обсяг реалізованої продукції Статика	Обсяг реалізованої продукції Динаміка	Інновації 2014 і 2016 рр.	Інновації – не менше 3 критеріїв	Економіка & Інновації	Частка зайнятих
	Обрані ВЕД	3	38	14	23	8	1,63%
10.2	Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків			1	1		
10.3	Перероблення та консервування фруктів і овочів		1				
10.4	Виробництво олії та тваринних жирів	1	1		1	1	0,2%
10.5	Виробництво молочних продуктів		1	1	1	1	0,1%
10.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів		1				
10.7	Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів			1	1		
10.8	Виробництво інших харчових продуктів				1		
10.9	Виробництво готових кормів для тварин		1				
11	Виробництво напоїв				1		
13.2	Ткацьке виробництво			1	1		
14.1	Виробництво одягу, крім хутряного		1				
16.1	Лісопилльне та стругальне виробництво		1				
17.1	Виробництво паперової маси, паперу та картону		1				
17.2	Виготовлення виробів з паперу та картону				1		
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг		1				
20.1	Виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах		1				
20.2	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції			1	1		

⁹⁶ Цифра «1» у ячейці означає, що ВЕД має значення, що дорівнює або вище визначеного порогового

Код КВЕД	Назва ВЕД	Обсяг реалізованої продукції Статика	Обсяг реалізованої продукції Динаміка	Інновації 2014 і 2016 рр.	Інновації – не менше 3 критеріїв	Економіка & Інновації	Частка зайнятих
20.5	Виробництво іншої хімічної продукції			1	1		
21.1	Виробництво основних фармацевтичних продуктів				1		
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1	1	1	1	1	0,6%
22.1	Виробництво гумових виробів		1				
23.1	Виробництво скла та виробів зі скла		1				
23.6	Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу		1				
23.7	Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю		1				
23.9	Виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів, н.в.і.у.		1		1		
24.4	Виробництво дорогоцінних та інших кольорових металів		1				
24.5	Лиття металів		1	1	1	1	0,02%
25.1	Виробництво будівельних металевих конструкцій і виробів		1				
25.4	Виробництво зброї та боєприпасів		1	1	1	1	0,3%
25.5	Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія			1	1		
25.6	Оброблення металів та нанесення покриття на метали; механічне оброблення металевих виробів				1		
25.9	Виробництво інших готових металевих виробів		1				
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат		1	1	1	1	0,1%
26.2	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування						

Код КВЕД	Назва ВЕД	Обсяг реалізованої продукції Статика	Обсяг реалізованої продукції Динаміка	Інновації 2014 і 2016 рр.	Інновації – не менше 3 критеріїв	Економіка & Інновації	Частка зайнятих
26.3	Виробництво обладнання зв'язку		1		1		
26.5	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників		1	1	1	1	0,2%
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування			1	1		
26.7	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування		1				
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури		1	1	1	1	0,11%
27.4	Виробництво електричного освітлювального устаткування		1				
27.5	Виробництво побутових приладів		1				
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування		1				
28.1	Виробництво машин і устаткування загального призначення		1				
28.2	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення		1				
28.9	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення		1				
30.2	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу		1				
31	Виробництво меблів				1		
32.4	Виробництво ігор та іграшок		1				
32.5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів		1				

Код КВЕД	Назва ВЕД	Обсяг реалізованої продукції Статика	Обсяг реалізованої продукції Динаміка	Інновації 2014 і 2016 рр.	Інновації – не менше 3 критеріїв	Економіка & Інновації	Частка зайнятих
32.9	Виробництво продукції, н.в.і.у.		1				
33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування		1				
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії	1					
38.2	Оброблення та видалення відходів		1				

Аналіз видів економічної діяльності, що відносяться до сфери будівництва та сфери послуг

Оскільки повноцінного аналізу економічного та інноваційного потенціалу для всіх видів економічної діяльності здійснити не має можливості за відсутності даних про інноваційний потенціал у секціях F-S, для ВЕД у цих секціях було проведено аналіз потенціалу на основі трьох показників: зайнятість, обсяг реалізованих послуг та витрати на заробітну плату.

Первинний відбір у сфері будівництва (секція F КВЕД) та сфері послуг (секції G-S КВЕД) включав 119 ВЕД; 115 ВЕД пройшли хоча б один з критеріїв відбору (зайнятість, обсяг реалізованих послуг, зміна зайнятості, зміна обсягу реалізованих послуг, заробітна плата, зміна заробітної плати).

За результатами **статичного аналізу** визначено (див. Табл.4.7):

- ✓ 22 ВЕД – за кількістю зайнятих (32,7% загальної кількості зайнятих в місті);
- ✓ 16 ВЕД – за обсягами реалізованих послуг (20,09% загальної кількості зайнятих в місті);
- ✓ 43 ВЕД – за показником середньої заробітної плати (29,85% загальної кількості зайнятих в місті);

За результатами **динамічного аналізу** визначено:

- ✓ 22 ВЕД – за даними щодо зміни кількості зайнятих (10,1% загальної кількості зайнятих в місті);

✓ 44 ВЕД – за даними щодо зміни обсягів реалізованих послуг (16,02% загальної кількості зайнятих в місті);

✓ 10 ВЕД – за даними щодо зміни заробітної плати (10,32% загальної з кількості зайнятих в місті).

Таблиця 4.7

Відображення економічного потенціалу видів економічної діяльності секцій F-S КВЕД у м. Києві

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Початкова кількість ВЕД, включених у аналіз	--	119	
Статичний аналіз – Зайнятість			
Ступінь спеціалізації	1,5	71	
Критична маса	0,5%	38	
Обидва	--	22	32,7%
Статичний аналіз – Обсяг реалізованих послуг			
Ступінь спеціалізації	1,25	95	
Критична маса	0,5%	47	
Обидва	--	16	20,09%
Зайнятість & Обсяг реалізованих послуг		10	15,92%
Динамічний аналіз - Зміна зайнятості			
Щодо регіону	3 з 5 років & період	28	
Щодо сукупних послуг	3 з 5 років & період	66	
Обидва	---	22	10,1%
Динамічний аналіз – Зміна обсягів реалізованої продукції			
Щодо регіону	3 з 5 років & період	56	
Щодо сукупних послуг	3 з 5 років & період	80	
Обидва	---	44	16,02%
Зміна зайнятості & Зміна обсягів реалізованих послуг		14	6,72%
Статистичний та динамічний аналіз за показниками кількості зайнятих та обсягів реалізованих послуг		1	0,56%
Статичний аналіз середньої заробітної плати			
Щодо регіону	0,95	43	
Щодо сукупних послуг	0,95	114	
Обидва	–	43	29,85%

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Динамічний аналіз середньої заробітної плати			
Щодо регіону	3 з 5 років & період	32	
Щодо сукупних послуг	3 з 5 років & період	10	
Обидва	---	10	10,32%

Оскільки згідно рекомендацій JRC для визначення ВЕД, як напрямів смарт спеціалізації, необхідно пройти як статичні так і динамічні пороги для відбору ВЕД у сфері послуг пропонується використовувати такі критерії як:

- обсяг реалізованих послуг та /або зміна обсягу реалізованих послуг
- зайнятість та/або зміна зайнятості
- заробітна плата та/або зміна заробітної плати

У таблиці 4.8 наведено ВЕД, які пройшли порогові значення хоча б одного з показників: обсяг реалізованих послуг, зайнятість та заробітна плата або спостерігалися зміни за цими показниками протягом 2012-2017 рр.

Блідо-голубим кольором позначено ВЕД, які за результатами як статичного так і динамічного аналізу пройшли визначені пороги, мають високі значення, але їх не можна розглядати як потенційні напрями смарт-спеціалізації для міста Києва, оскільки вони не є унікальними для міста й не мають інноваційного потенціалу для розвитку, тобто не відповідають основній ідеї смарт-спеціалізації регіону (наприклад, це значна частина ВЕД за секцією G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів»; підприємства за розділом КВЕД 70 «Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування», високі значення яких пояснюється розташуванням головних офісів підприємств у столиці; а також підприємства груп КВЕД 78.1 «Діяльність агентств працевлаштування», 82.1 «Адміністративна та допоміжна офісна діяльність», 85.3 «Середня освіта» тощо).

Види економічної діяльності, які позначені у Таблиці 2.8 блідо-жовтим кольором пройшли порогові значення за декількома критеріями, і їх можливо розглядати як допоміжні у розвитку основних напрямів смарт-спеціалізації.

Наприклад, діяльність підприємств, які відносяться до розділу 51 КВЕД «Авіаційний транспорт», 55.1 «Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування», 56.1 «Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування», 82.3 Організування конгресів і торговельних виставок можна розглядати як допоміжні для розвитку креативної індустрії в місті. Для розвитку сектору ІКТ в якості допоміжних можна розглянути діяльність підприємств за групами: 61.2 «Діяльність у сфері супутникового електрозв'язку», 63.1 «Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали», 71.2 «Технічні випробування та дослідження».

Зеленим кольором позначені ВЕД **сфери послуг**, які пропонується розглядати як потенційно можливі напрями смарт-спеціалізації м.Києва. Загалом відібрано **8 ВЕД сфери послуги**, які складають 7% загальної кількості зайнятих в місті та демонструють наявність економічного потенціалу за більшою частиною запропонованих критеріїв для аналізу (див. Табл. 2.9):

✓ **Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм (КВЕД 59.1)** відноситься до **креативної індустрії**⁹⁷ та характеризується поточною сильною спеціалізацією за зайнятістю та обсягами реалізованих послуг, а також середньою часткою зайнятих в місті;

✓ **Діяльність у сфері телевізійного мовлення (КВЕД 60.2)** відноситься до **креативної індустрії**⁹⁷, має високу ступінь спеціалізації за критеріями зайнятості та обсягом реалізованих послуг;

✓ **Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку (КВЕД 61.2)** має високу ступінь спеціалізації за зайнятістю та обсягом реалізованих послуг, високий показник середньої заробітної плати тощо;

✓ **Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність (КВЕД 62)** відноситься до **креативної індустрії**⁹⁷, має високу ступінь

⁹⁷Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 265-р Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhchnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industrij>

спеціалізації за зайнятістю та обсягом реалізованих послуг, а також високу частку зайнятих;

✓ **Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування(КВЕД71.1)** відноситься до **креативної індустрії**⁹⁷, має відносно високу ступінь спеціалізації за обсягом реалізованих послуг, та високу частку зайнятих;

✓ **Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук (КВЕД 72.1)** обрано за поточною сильною спеціалізацією за зайнятістю та обсягом реалізованих послуг, також має відносно високу частку зайнятих;

✓ **Рекламна діяльність(КВЕД 73.1)** відноситься до **креативної індустрії**⁹⁷, має високу ступінь спеціалізації як за зайнятістю так і за обсягом реалізованих послуг, а також відносно високу частку зайнятих;

✓ **Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг(КВЕД90)** відноситься до **креативної індустрії**⁹⁷, має високу ступінь спеціалізації за критеріями зайнятості та обсягом реалізованих послуг, але поряд з цим незначну кількість зайнятих в місті.

Таблиця 4.8

Визначені ВЕД з економічним потенціалом у м.Києві – секції G-S КВЕД⁹⁸

Код КВЕД	Назва ВЕД	Зайнятість (коефіцієнт спеціалізації та критична маса)	Зміна зайнятості відносно регіону та ВЕД у країні	Обсяг реалізованих послуг (коефіцієнт спеціалізації та критична маса,)	Зміна обсягу реалізованих послуг відносно регіону та ВЕД у країні	Заробітна плата відносно регіону та ВЕД у країні (0,95)	Зміна заробітної плати відносно регіону та ВЕД у країні
42.9	Будівництво інших споруд				2	1	
43.1	Знесення та підготовчі роботи на будівельному майданчику				2	1	
43.3	Роботи із завершення будівництва				2	1	
43.9	Інші спеціалізовані будівельні роботи				2	1	2
45.1	Торгівля автотранспортними засобами			2		2	1
45.3	Торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів				2	1	
45.4	Торгівля мотоциклами, деталями та приладдям до них, технічне обслуговування і ремонт мотоциклів					2	
46.1	Оптова торгівля за винагороду чи на основі контракту	2	2	2		2	
46.2	Оптова торгівля сільськогосподарською сировиною та живими тваринами		2		2	2	
46.3	Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами				2	2	
46.4	Оптова торгівля товарами господарського призначення	2		2		2	1
46.5	Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням			2	2	2	1
46.6	Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	2			2	2	1
46.7	Інші види спеціалізованої оптової торгівлі			2	2	2	

⁹⁸ Цифра «1» у ячейці означає, що ВЕД має значення, що дорівнює або вище хоча б з одного визначеного порогового ; цифра «2» означає, що ВЕД пройшла порогове значення за двома критеріями разом.

Код КВЕД	Назва ВЕД	Зайнятість (коефіцієнт спеціалізації та критична маса)	Зміна зайнятості відносно регіону та ВЕД у країні	Обсяг реалізованих послуг (коефіцієнт спеціалізації та критична маса,)	Зміна обсягу реалізованих послуг відносно регіону та ВЕД у країні	Заробітна плата відносно регіону та ВЕД у країні (0,95)	Зміна заробітної плати відносно регіону та ВЕД у країні
46.9	Неспеціалізована оптова торгівля				2	2	1
47.1	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах		2		2	1	
47.4	Роздрібна торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням у спеціалізованих магазинах	2	2	2	2	1	
47.6	Роздрібна торгівля товарами культурного призначення та товарами для відпочинку в спеціалізованих магазинах				2	1	1
47.7	Роздрібна торгівля іншими товарами в спеціалізованих магазинах	2		2		1	1
47.8	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках				2	1	
47.9	Роздрібна торгівля поза магазинами				2	2	
49.4	Вантажний автомобільний транспорт, надання послуг перевезення речей		2			1	
51	Авіаційний транспорт	2		2		2	1
52.2	Допоміжна діяльність у сфері транспорту					2	2
53	Поштова та кур'єрська діяльність	2				1	
55.1	Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщення				2	2	
55.2	Діяльність засобів розміщення на період відпустки та іншого тимчасового проживання				2	1	
56.1	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	2			2	1	
56.3	Обслуговування напоями				2	1	
58.1	Видання книг, періодичних видань та інша видавнича діяльність	2				1	

Код КВЕД	Назва ВЕД	Зайнятість (коефіцієнт спеціалізації та критична маса)	Зміна зайнятості відносно регіону та ВЕД у країні	Обсяг реалізованих послуг (коефіцієнт спеціалізації та критична маса,)	Зміна обсягу реалізованих послуг відносно регіону та ВЕД у країні	Заробітна плата відносно регіону та ВЕД у країні (0,95)	Зміна заробітної плати відносно регіону та ВЕД у країні
58.2	Видання програмного забезпечення				2	1	1
59.1	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	2			2	2	
59.2	Видання звукозаписів					1	
60.1	Діяльність у сфері радіомовлення		2	1	1		
60.2	Діяльність у сфері телевізійного мовлення	2	2			2	
61.1	Діяльність у сфері провідного електров'язку	2		2		1	
61.2	Діяльність у сфері безпроводового електров'язку	2		2		2	
61.3	Діяльність у сфері супутникового електров'язку					2	1
61.9	Інша діяльність у сфері електров'язку					2	
62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	2		2		2	1
63.1	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали		2		2	2	1
63.9	Надання інших інформаційних послуг					2	
64.2	Діяльність холдингових компаній					2	
64.3	Трасти, фонди та подібні фінансові суб'єкти				2	1	
64.9	Надання інших фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення	2		2		2	
65.1	Страхування	2		2		1	

Код КВЕД	Назва ВЕД	Зайнятість (коефіцієнт спеціалізації та критична маса)	Зміна зайнятості відносно регіону та ВЕД у країні	Обсяг реалізованих послуг (коефіцієнт спеціалізації та критична маса,)	Зміна обсягу реалізованих послуг відносно регіону та ВЕД у країні	Заробітна плата відносно регіону та ВЕД у країні (0,95)	Зміна заробітної плати відносно регіону та ВЕД у країні
66.1	Допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення			2		2	
66.3	Управління фондами					2	
68.1	Купівля та продаж власного нерухомого майна				2	1	1
69.1	Діяльність у сфері права	2	2			2	1
69.2	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування					2	
70	Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	2				2	1
71.1	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування			2		2	2
71.2	Технічні випробування та дослідження					2	
72.1	Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук	2				2	1
73.1	Рекламна діяльність	2		2		2	
73.2	Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки					2	
74.1	Спеціалізована діяльність із дизайну				2	1	
74.9	Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.					1	2
77.1	Надання в оренду автотранспортних засобів				2	2	1
77.2	Прокат побутових виробів і предметів особистого вжитку					2	
77.3	Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів					2	

Код КВЕД	Назва ВЕД	Зайнятість (коефіцієнт спеціалізації та критична маса)	Зміна зайнятості відносно регіону та ВЕД у країні	Обсяг реалізованих послуг (коефіцієнт спеціалізації та критична маса,)	Зміна обсягу реалізованих послуг відносно регіону та ВЕД у країні	Заробітна плата відносно регіону та ВЕД у країні (0,95)	Зміна заробітної плати відносно регіону та ВЕД у країні
77.4	Лізинг інтелектуальної власності та подібних продуктів, крім творів, захищених авторськими правами				2		2
78.1	Діяльність агентств працевлаштування		2		2	2	1
78.3	Інша діяльність із забезпечення трудовими ресурсами				2	1	2
79.1	Діяльність туристичних агентств і туристичних операторів					1	
79.9	Надання інших послуг із бронювання та пов'язана з цим діяльність				2	1	
80.1	Діяльність приватних охоронних служб	2			2	1	
80.2	Обслуговування систем безпеки		2		2	1	
81.1	Комплексне обслуговування об'єктів		2		2	1	
82.1	Адміністративна та допоміжна офісна діяльність		2		2	2	
82.2	Діяльність телефонних центрів		2			1	
82.3	Організування конгресів і торговельних виставок		2		2	1	
82.9	Надання допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.		2			1	1
85.1	Дошкільна освіта		2		2	1	
85.3	Середня освіта				2	2	2
85.5	Інші види освіти					1	
85.6	Допоміжна діяльність у сфері освіти		2		2	1	
86.1	Діяльність лікарняних закладів		2		2	1	
86.2	Медична та стоматологічна практика	2			2	1	
86.9	Інша діяльність у сфері охорони здоров'я				2	1	2
87.1	Діяльність із догляду за хворими із забезпеченням проживання					2	

Код КВЕД	Назва ВЕД	Зайнятість (коефіцієнт спеціалізації та критична маса)	Зміна зайнятості відносно регіону та ВЕД у країні	Обсяг реалізованих послуг (коефіцієнт спеціалізації та критична маса,)	Зміна обсягу реалізованих послуг відносно регіону та ВЕД у країні	Заробітна плата відносно регіону та ВЕД у країні (0,95)	Зміна заробітної плати відносно регіону та ВЕД у країні
90	Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг		2		2	2	
91	Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури					2	
93.1	Діяльність у сфері спорту		2		2		
93.2	Організування відпочинку та розваг		2			1	
95.1	Ремонт комп'ютерів і обладнання зв'язку					2	

Таблиця 4.9

Основні показники ефективності видів економічної діяльності сфери послуг (секцій G-S КВЕД), які мають економічний потенціал у м. Києві

Код КВЕД	Назва ВЕД	Ступінь спеціалізації за зайнятістю, середня за 2012-2017 рр. <i>LQ – 1,5</i>	Ступінь спеціалізації за обсягом реалізованих послуг, середня за 2012-2017 рр. <i>LQ – 1,25</i>	Частка регіональної зайнятості, середня за 2012-2017 рр. (0,5%)	Частка обсягів реалізованих послуг в регіоні, середня за 2012-2017 рр. (0,5%)	Зарплата на працівника щодо регіону, середня за 2012-2017 рр. (0,95)	Зарплата на працівника щодо ВЕД у країні, середня за 2012-2017 рр. (0,95)	Зміна зайнятості щодо регіону 2012-2017 рр.	Зміна зайнятості щодо ВЕД у країні, 2012-2017 рр.	Зміна зарплати на працівника щодо регіону, 2012-2017 рр.	Зміна зарплати на працівника щодо ВЕД у країні, 2012-2017 рр..
59.1	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	3,052	2,36	0,50%	0,19%	103,8	118,0	39,0%	32,8%	-32,8%	-33,1%
60.2	Діяльність у сфері телевізійного мовлення	2,219	2,14	0,53%	0,28%	128,1	120,9	79,9%	61,1%	-100,0%	-38,6%
61.2	Діяльність у сфері безпроводового електров'язку	3,388	2,60	0,84%	1,72%	248,6	112,8	-39,6%	0,3%	-11,2%	-1,1%
62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	2,103	1,91	1,09%	0,90%	186,2	129,1	0,7%	9,0%	82,6%	-71,1%
71.1	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування	1,463	1,50	1,75%	0,64%	96,1	119,8	-44,5%	4,6%	2,3%	23,7%
72.1	Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук	1,540	1,26	1,01%	0,22%	119,1	114,9	-25,3%	18,5%	50,9%	-16,4%
73.1	Рекламна діяльність	2,618	2,35	0,96%	1,08%	115,5	130,7	-12,1%	7,6%	-36,2%	-9,3%
90	Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	1,873	1,89	0,28%	0,02%	134,6	135,0	18,9%	28,9%	11,9%	0,004%

В м. Києві сформовано низку стратегічних та програмних документів, спрямованих на вирішення тих чи інших проблем розвитку міста, ключове місце серед яких посідає Стратегія розвитку міста Києва до 2025 Серед програмних документів відзначимо Програму економічного і соціального розвитку м. Києва, що має трирічний горизонт виконання, та 25 міських цільових програм у таких секторах, як розбудова міста, туризм, ЖКГ, культура, соціальна підтримка, охорона здоров'я, екологія, освіта, безпека, ІКТ тощо. Період виконання більшості програм від 3 до 4 років.

В Україні урядові рішення щодо смарт-спеціалізації вимагають від регіонів включення її до стратегій регіонального розвитку, а отже не передбачено виокремлення окремої стратегії смарт-спеціалізації як нового покоління регіональних інноваційних стратегій. Позаяк у регіонів можуть обрати шляхив імплементації смарт-спеціалізації: або розробляти окрему програму реалізації смарт-спеціалізації, або переформатувати релевантні програми з урахуванням заходів та інструментів смарт-спеціалізації.

Незалежно від вибору варіанту, необхідно переглянути чинні документи для уникнення дублювання. Зокрема, чинна Стратегія розвитку міста Києва має оперативну ціль «Стимулювання розвитку інноваційно-орієнтованих промислових підприємств», а її завданням є розвиток інноваційних промислових точок зростання⁹⁹. В свою чергу, це передбачає визначення пріоритетних точок зростання/пріоритетних кластерів, сприяння формуванню на території міста та регіону груп взаємопов'язаних підприємств та інституцій, які працюють у суміжних сферах, взаємодоповнюють один одного і тим самим підсилюють конкурентні переваги окремих компаній і міста в цілому, сприяння співробітництву наукових закладів з реальним сектором економіки міста Києва тощо.

⁹⁹<https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/7/28/Strategy2025new.pdf>

План перспективного розвитку м. Києва на 2019-2021 роки (Розпорядження КМДА від 18.03.2019 №454)¹⁰⁰ передбачає реалізації низки заходів з реалізації згаданого вище завдання, зокрема – у 2019 році мають бути визначені точки зростання та кластери у промисловому та підприємницькому секторах, розроблено план для розвитку промислових зон тощо.

Пріоритетні точки зростання досить тісно пов'язані з пріоритетами смарт-спеціалізації, і на нашу думку, недоцільно розглядати ці питання окремо, адже вони можуть стати частиною смарт-спеціалізації.

Отже, враховуючи наявність значної кількості міських цільових програм та Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року, яка частково охоплює питання інноваційного розвитку пріоритетних промислових видів діяльності та відповідних кластерів, для реалізації смарт-спеціалізації м. Києва доцільно:

- визначити цілі (пріоритети) смарт-спеціалізації, які доцільно внести в окремий розділ Стратегії розвитку міста Києва, в якому також окреслити набір інструментів для їх реалізації та систему моніторингу;
- доопрацювати чинні документи та ініціативи стосовно виконання Стратегії шляхом внесення змін щодо окремих цілей смарт-спеціалізації та шляхів їх виконання. Незалежно від цілей смарт-спеціалізація має бути відображена у низці міських цільових програм щодо сфер діяльності, які мають горизонтальний характер для реалізації смарт-спеціалізації (наприклад, освіта).

В свою чергу, для забезпечення ефективного процесу розроблення Стратегії розвитку м. Києва на засадах смарт-спеціалізації необхідно, передусім:

- сформувати відповідну керівну групу та команду менеджерів за обраними напрямками смарт-спеціалізації, що визначені на основі аналізу регіонального контексту з урахуванням результатів якісного аналізу (див. Табл. 2.10);

¹⁰⁰https://kyivcity.gov.ua/npa/pro_zatverdzhennya_planu_perspektivnogo_rozvitku_mista_kiyeva_na_2019-2021_roki/gxqvm15pv3_kmda_454/

- команда менеджерів має сформувати відповідні тематичні панелі та забезпечити проведення кількох засідань за кожним з напрямів та семінару із залученням міжнародних експертів щодо обговорення спільного бачення та дорожньої карти розвитку напрямку смарт-спеціалізації. Кількість учасників панелі має бути 15-20 осіб, з яких 50% - це представники бізнесу (провідних компаній та МСП). Орієнтовні цілі засідань такі:

- №1 – узгодження тематичного напрямку з урахуванням наявного наукового потенціалу та позицій у ланцюгу доданої вартості,
- №2 – визначення спільного бачення майбутнього розвитку тематичного напрямку та дорожньої карти інноваційного розвитку з урахуванням ринкових тенденцій та потреб підприємств у науково-технічних розробках;
- №3 – розроблення інструментів реалізації визначеного напрямку смарт-спеціалізації у м.Києві та формування переліку перспективних науково-інноваційних проектів.

За результатами проведення засідань панелей доцільним є оформлення та підписання багатосторонньої рамкової угоди (меморандуму) щодо довгострокового партнерства між основними стейкхолдерами, в якому мають бути викладені умови його функціонування та управління, та внесення відповідних змін до програмних документів міста Києва та прийняття нових щодо інструментів реалізації смарт-спеціалізації.

5. Модель забезпечення активної участі всіх типів стейкхолдерів у реалізації стратегії смарт-спеціалізації міста Києва, за результатами проведення громадського обговорення та відповідних фокус-груп

Розроблення стратегії регіонального розвитку, в т.ч. на засадах смарт-спеціалізації, неможливе без залучення підприємницького середовища, про що наголошено як в вітчизняній нормативно-правовій базі¹⁰¹, так і рекомендаціях Об'єднаного дослідницького центру Європейської Комісії. Під словосполученням «підприємницьке середовище» європейські експерти розуміють не лише підприємства, але й приватних осіб та різноманітні організації, що мають певний досвід та знання.

Оскільки смарт-спеціалізація визначається інноваційним потенціалом, до процесу її розроблення та імплементації необхідно долучати широке коло різних стейкхолдерів, які так чи інакше дотичні до інноваційної діяльності. При цьому, як відзначають європейські експерти, найбільш поширеної моделі управління, що ґрунтується на трьохсторонній співпраці між промисловістю, дослідницькими інституціями/ВНЗ та органами влади (модель «потрійної спіралі») більш не є актуальною в контексті смарт-спеціалізації та потребує модернізації. Вона має бути розширена із залученням користувачів інноваційними продуктами та груп, що представляють інтереси споживачів, відповідні неурядові громадські організації тощо.

Розширена модель має запобігти наданню переваги певним групам чи лобюванню інтересів окремих стейкхолдерів під час прийняття рішень. Для забезпечення права голосу кожного стейкхолдера під час розроблення стратегії, модель управління має будуватися за принципом спільного керівництва, а це означає, що ієрархія в процесі прийняття рішень має бути достатньо гнучкою, щоб кожний учасник брав на себе ініціативу на конкретних етапах проектування смарт-спеціалізації відповідно до своїх

¹⁰¹<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0022847-14/conv>

можливостей, навичок та досвіду. При великій кількості учасників можуть виникати певні труднощі в процесі пошуку спільних точок дотику та врегулювання конфліктних ситуацій. Для того, щоб заздалегідь уникнути цієї проблеми, орган управління повинен включати горизонтальну групу (boundary-spanners), що складається з людей або організацій, які мають багатосторонні знання та гарний досвід комунікації між представниками різних інституцій для налагодження комунікації між різними стейкхолдерами та модерування процесом.

Найважливішими учасниками процесу розроблення смарт-спеціалізації є державні органи, університети, інвестори, підприємці, громадянське суспільство та міжнародні експерти.

Типова структура управління процесом розроблення стратегії смарт-спеціалізації складається з Керівної групи (Steering Group), Команди менеджерів (Management Team) та Робочої групи (Working group), за необхідністю можливо створювати інші тематичні або проектні робочі групи.

Керівна група відповідає за загальну ефективність розроблення смарт-спеціалізації, зазвичай включає членів бізнес-спільноти, представників місцевої та регіональної влади, ключових суб'єктів інноваційної діяльності. Вважається що оптимальна кількість членів складає 15 осіб, а зустрічі проводяться кожні два-три місяці. Основні завдання групи, як правило, охоплюються встановлення цілей та моніторинг діяльності, відбір членів Команди менеджерів, нагляд за робочою програмою, політична та інституційна підтримка, співпраця з Європейською комісією.

Команда менеджерів відповідає за реалізацію проекту з розроблення смарт-спеціалізації під керівництвом Керівної групи. Склад команди зазвичай варіюється в залежності від регіону, проте кожен регіон має свого менеджера проектів з яким працює невелика група людей (не більше трьох осіб). Основні завдання команди включають співпрацю з ЄК та надання звітів про стан виконання проекту, забезпечення секретаріату Керівної групи, створення та координація завдань проекту, здійснення оцінки проекту, підтримка

регіонального консенсусу в рамках проекту. В ролі координатора команда вказує на можливу співпрацю з іншими регіонами для отримання досвіду та обміну знаннями.

Робоча група виконує декілька завдань. По-перше, вона сприяє регіональному консенсусу в рамках смарт-спеціалізації та забезпечує залучення бізнес-спільноти, особливо якщо група має галузеву спрямованість. Для ефективної роботи групи необхідно визначити коло повноважень та реальний графік досягнення результатів. Висновки робочих груп надсилаються та обговорюються під час стратегічних дискусій в Керівній групі.

Модель забезпечення активної участі всіх типів стейкхолдерів у реалізації стратегії смарт-спеціалізації міста Києва має передбачати¹⁰² :

- чітку комунікаційну стратегію. Підприємства, які залучаються до розроблення стратегії, потребують постійного зворотного зв'язку. Інструментами комунікації можуть бути веб-сторінки, в т.ч. англійською мовою, інформаційні розсилки, публікації щодо різних аспектів смарт-спеціалізації регіону/країни, конференції/семінари, інформаційні кампанії в ЗМІ. Крім цього, в процесі роботи необхідно здійснювати робочі візити до стейкхолдерів, круглі столи, зустрічі з політиками тощо;

- ефективне управління. Команда менеджерів та Керівна група зазвичай відіграють ключову роль у підтримці ефективної комунікації, особливо за умови, якщо керівник групи або команди є провідним лідером місцевого бізнес-сектора або має гарні зв'язки з місцевою бізнес-мережею;

- залучення до команд лідерів галузі, які допомагають залучити місцеву бізнес-спільноту до обговорення та мотивувати підприємства традиційних чи нових галузей до активізації інноваційної діяльності;

¹⁰² Guide RIS3 (неофіційний переклад українською). Український інститут міжнародної політики

- залучення місцевих засобів масової інформації, що сприятиме формування суспільного консенсусу та підвищенню ефективності впровадження смарт-спеціалізації;

- реалізацію пілотних проектів, які будуть координуватися місцевими лідерами бізнес-сектору, що підвищить мотивацію та зацікавленість підприємств до участі в реалізації смарт-спеціалізації.

Малі та середні підприємства, високотехнологічні компанії, університети, наукові установи, організації з трансферу технологій, бізнес-посередники, місцеві та регіональні органи влади, національні органи, засоби масової інформації тощо мають різне розуміння та очікування від стратегії смарт-спеціалізації. Тому метою стратегії смарт-спеціалізації має бути забезпечення того, щоб всі стейкхолдери приймали участь у її розробленні, представляли свої позиції, ідеї, що стане підґрунтям для вироблення єдиного бачення розвитку регіону.

Відзначимо, що на сьогодні не існує єдиного рецепту щодо моделі управління смарт-спеціалізацією, в т.ч. в контексті забезпечення активної участі усіх стейкхолдерів, і кожен регіон має обрати чи розробити свою модель з урахуванням особливостей регіону. Наприклад, в італійському регіоні Тоскань цей процес передбачав 5 етапів¹⁰³:

- сканування можливостей (до 6 місяців). Збір та аналіз наявної статистичної та якісної інформації щодо сильних сторін регіону та визначення можливостей для розвитку в ході низки семінарів з місцевими стейкхолдерами. На цьому етапі також розроблялися дорожні карти зі встановленням цільових орієнтирів у визначених сферах;

- аналіз та оцінювання (3 місяці). Дорожні карти оцінювалися незалежними експертами (з інших регіонів та країн), в т.ч. в контексті синергії між цими дорожніми картами;

¹⁰³<http://www.regione.toscana.it/smart-specialisation-strategy>

- тематичні семінари (до 2 місяців). Проведення двох пленарних та 8 тематичних семінарів для обговорення з широким колом стейкхолдерів. Тематами семінарів були: «Зроблено в Італії», розумні міста, агробізнес, новітні кластери, людський капітал, зелена економіка, туризм, капіталомісткі сектори;
- обґрунтування та підготовка проекту стратегії (3 місяці). Підготовка проекту стратегії на основі результатів попередніх етапів;
- заключний етап. Проведення двох семінарів для обговорення системи управління процесом імплементації стратегії. В результаті було створено Координаційну групу зі смарт-спеціалізації та постійну, так звану, «Обсерваторію» (спостережний орган). Координаційна група здійснює моніторинг та оновлення смарт-спеціалізації, оцінює прогрес у реалізації стратегії в цілому тощо. До її складу входять представники органів управління регіональної операційної програми, представники Європейських фондів та представники місцевої адміністрації.

Постійний спостережний орган (обсерваторія) утворюється з членів координаційної групи та представників сфери інноваційної діяльності та трансферу технологій, а також представників бізнес-об'єднань, європейських інноваційних партнерств, місцевих груп дій (для України – представники об'єднаних територіальних громад) тощо. Цей орган забезпечує моніторинг виконання стратегії в розрізі технологічних напрямів смарт-спеціалізації, кількість яких в Тоскані становить 12. По кожному напрямку створено керівний комітет, до складу якого входять представники підприємницького сектору та науки, голова та менеджер напрямку. Менеджер напрямку є юридичною особою, яка обирається за публічним конкурсом.

В м. Києві для розроблення регіональної стратегії на засадах смарт-спеціалізації одним із шляхів залучення представників підприємницького сектору та експертного середовища стало проведення конференції «Смарт вектори м. Києва», в рамках якої було проведено 3 тематичні дискусії. У конференції взяли участь близько 150 учасників – представників органів

державного та місцевого управління, бізнес-середовища та науково-освітньої сфери (перелік учасників див. Додаток Д). Метою конференції було налагодження діалогу та ефективної співпраці між представниками органів державної та місцевої влади, бізнесу та науки для обговорення пріоритетних напрямів смарт-спеціалізації як складової Стратегії розвитку міста Києва, визначених на основі рекомендацій Об'єднаного дослідницького центру Європейської Комісії (JRC), відповідального за імплементацію методології смарт-спеціалізації в регіонах країн Європейського Союзу та країнах-партнерах ЄС. Формат конференції був побудований таким чином, щоб мати можливість на окремих панельних дискусіях обговорити визначені в результаті кількісного аналізу економічного та інноваційного потенціалу м. Києва напрями смарт-спеціалізації, а саме інформаційно-комунікаційні технології, певні види переробної промисловості та креативну індустрію.

У тематичній панелі щодо **розвитку промисловості** на засадах смарт-спеціалізації взяли участь представники ряду підприємств м. Києва, зокрема ТОВ «Компанія «Енергія води», ДП «Гальванотехніка», ПАТ «Завод «Радар» та ДП «Київський завод «Імпульс», а також Асоціація підприємств промислової автоматизації України. Під час обговорення основний акцент було зроблено на недостатню підтримку з боку міської влади при проведенні публічних закупівель, особливо у інфраструктурних проектах, та низьку якість комплектуючих, які виробляються в Україні. Крім цього учасники панельної дискусії звернули увагу на проблеми з доступом до фінансування та низьким рівнем залучення коштів киян для фінансування проектів промислового розвитку; недостатнє використання власного наукового потенціалу, зокрема через слабку маркетингову діяльність наукових установ. У підсумку учасники дискусії виокремили можливі напрями для стимулювання промислового розвитку, зокрема: формування промислового лобі; підвищення якості імплементації програмних документів та відповідних ініціатив на місцевому та державному рівні.

У панельній дискусії «Роль інформаційно-комунікаційних технологій в розвитку SMART-CITY» взяли участь представники ініціативи Київ Смарт Сіті, місцевих ІТ компаній, Київського ІТ кластеру, Асоціації міст України, Київського Академічного Університету тощо. Основними тезами під час обговорення були:

- ✓ визнання м. Києва потужним центром розвитку ІКТ в Україні, 57% усіх зайнятих у вітчизняній сфері ІКТ зосереджено у м. Києві; у 2019 р. м. Київ посів 34 місце у рейтингу ТОП 35 світових стартапів-міст, обійшовши за кількістю стартапів Гельсінкі, Мюнхені Шеньчжень¹⁰⁴;

- ✓ в місті існує багато площадок, платформ, що сприяють розвитку ІКТ сфери, особливо стартапів. Наприклад, платформа 1991 Civic Tech Center розвиває проекти зі значним соціальним впливом у сфері відкритих даних, громадської участі та електронного уряду. Мета цієї платформи трансформувати великі обсяги відкритих державних даних у ресурс для створення стартапів, що надають сервіси українським громадянам, компаніям і державним органам. Проект покликаний «оцифрувати» такі сектори економіки як агробізнес, енергетику, інфраструктуру, державні послуги для громадян і створити внутрішні аналітичні системи в державі, налагодивши взаємодію ІТ-розробників, громадських організацій та аналітичних центрів з органами державної влади;

- ✓ однією з головних задач для м. Києва є об'єднання всіх реєстрів в єдину базу даних на рівні міста за аналогією до вже розробленої на державному рівні системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта». Вона являє собою сучасне організаційно-технічне рішення, яке дозволяє будувати безпечні інформаційні міжвідомчі взаємодії між державними органами та органами місцевого самоврядування через інтернет шляхом обміну електронними повідомленнями між їх інформаційними системами;

¹⁰⁴<https://www.startupblink.com/>

- ✓ існує гостра проблема цифрової освіти у різних верств населення, складності у використанні електронних послуг особами похилого віку;
- ✓ необхідність запровадження програми цифрової освіти;
- ✓ підтримка стартапів в рамках експортної стратегії України;
- ✓ запровадження підприємницької освіти, підвищення підприємницької культури;
- ✓ необхідність проведення ґрунтовного дослідження щодо сучасного стану та перспектив розвитку ІТ ринку м. Києва.

У панельній дискусії **«Креативні індустрії як напрям соціально-економічного розвитку м. Києва»** взяли участь представники сфери культури, зокрема Київ Арт Вік, Фешн Вік, Українського культурного фонду, Мистецького Арсеналу та Анна Київська Фест. Основна тема дискусії полягала у необхідності стиранні кордонів між економічним та культурним середовищем. Розвиток креативних індустрій може забезпечити необхідну промоцію у світі як місту Києву, так і Україні в цілому.

Експерти відзначили, що основними інституціями, які підтримують креативну індустрію є:

- Український культурний фонд (УКФ);
- Інститут книги;
- Державне агентство України з питань кіно.

Український культурний фонд підтримує наступні конкурсні програми:

1. «Знакові події для української культури»
2. «Український культурний монітор»
3. «Створюємо інноваційний конкурентоспроможний культурний продукт»
4. «Інклюзивне мистецтво»
5. «Підсилення потужності українського аудіовізуального сектору»
6. «Обмін досвідом, знаннями та ідеями, розвиток навичок»
7. «Промоція культури та місцевий розвиток»

8. «Розбудова зв'язків - мережування»

Найбільша кількість заявок в УКФ надається від м. Києва, особливо у сфері кіно, аудіовізуальної продукції тощо. З 2258 проектів, що фінансуються культурним фондом, 50% подані учасниками з м. Києва.

Під час дискусії експерти зазначили, що головною проблемою у розвитку креативної індустрії є пошук кінцевого споживача. В цьому питанні перевагою м. Києва як столичного регіону є те, що він має значну культурну спадщину; наявність топових вищих навчальних закладів, передбачає створення освіченого середовища; наявність багатьох культурних інституцій (театри, музеї, культурні центри, бібліотеки тощо); формує споживача та створює найбільш сприятливі умови для розвитку креативних індустрій. Таким чином м. Київ є потужним центром для розвитку креативної індустрії.

Серед головних проблем розвитку креативної індустрії як у м. Києві та і в Україні в цілому, експерти також визначили наступні:

- місто не може фінансувати культурні інституції, що розташовані в місті, але мають статус національних (наприклад, Мистецький Арсенал), і місто немає інструментів впливу на їх діяльність (одночасне фінансування з державного та місцевих бюджетів заборонено);

- відсутність експертного середовища для відбору проектів;

- необхідність запровадження Закону «Про меценатство». Як свідчить світова та вітчизняна практика, державної підтримки недостатньо для збереження культурної спадщини, розвитку творчого, інтелектуального потенціалу суспільства. Для розвитку меценатства необхідна сприятлива правова база, моральна та матеріальна підтримка меценатів. Згідно зі статтею¹ Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» меценатство є специфічною формою благодійництва¹⁰⁵. Водночас, специфіка меценатства не відображена в зазначеному Законі, а отже потребує регламентації в окремому нормативно-правовому акті.

¹⁰⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>

Оскільки важливим аспектом під час визначення пріоритетів смарт-спеціалізації регіону є залучення широкого кола зацікавлених осіб, в ході проведення конференції «Смарт-вектори м. Києва» учасникам конференції було запропоновано взяти участь в анкетуванні (див. Додаток Е), яка була побудована на основі досвіду європейських регіонів з розроблення стратегії смарт-спеціалізації.

Результати анкетування експертів, представників бізнесу, органів влади щодо напрямів смарт-спеціалізації м. Києва

Заповнені анкети було отримано від 23 респондентів. Близько 50% опитаних репрезентували експертне середовище громадянського суспільства, 35% - бізнес/підприємництво, решта – науку, освіту, владу тощо.

Перше питання стосувалося видів економічної діяльності, що були визначені за результатами аналізу регіонального контексту на підетапі 1.1 етапу 1 як потенційних напрямів смарт-спеціалізації м. Києва. Відібрані види економічної діяльності оцінювалися за 5-и бальною шкалою за кількома параметрами: потенційний вплив на економіку міста Києва, наявність підприємницького, наукового та експортного потенціалу для їх розвитку. Узагальнені результати відповідей подано у табл. 5.1.

На думку експертів, найбільший вплив на економіку міста Києва можуть здійснити такі види діяльності, як «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (Розділ 62 КВЕД) та «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» (Група 21.2 КВЕД). Середня оцінка серед тих, хто надав відповідь, становила 4,6 та 4,2 бали, відповідно. При цьому питома вага тих, хто надав відповідь «не знаю» або не відповів, становила 17,4% та 26,1%, демонструючи високий рівень консенсусу серед респондентів. Експортний потенціал демонструватимуть такі види економічної діяльності, як «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (Розділ 62 КВЕД) – 4,6 балів, «Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання

звукозаписів» (розділ 59 КВЕД) – 4,3 бали, та «Надання інформаційних послуг» (Розділ 63 КВЕД) – 4,2 бали.

Узагальнені результати відповідей на питання №1 «Оцініть, будь ласка, наступні види економічної діяльності в якості потенційних напрямів смарт-спеціалізації для м. Києва (від 1 до 5, де 5 найбільший, 0 – не знаю/важко відповісти)»

Код КВЕД	Назва ВЕД	Рівень впливу на розвиток економіки м.Києва			Рівень експортного потенціалу			Рівень наявного наукового потенціалу			Рівень наявного підприємницького потенціалу		
		Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді
58	Видавнича діяльність	2,8	40,0%	34,8%	3,1	36,4%	52,2%	2,7	40,0%	34,8%	3,3	43,8%	30,4%
59	Виробництво електронних компонентів і плат	3,5	47,1%	26,1%	3,5	47,1%	26,1%	3,9	61,1%	21,7%	3,8	50,0%	21,7%
60	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів	3,8	64,7%	26,1%	4,3	82,4%	26,1%	3,6	62,5%	30,4%	4,1	66,7%	21,7%
62	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	3,4	56,3%	30,4%	3,5	56,3%	30,4%	3,5	60,0%	34,8%	3,9	66,7%	34,8%
20.4	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів	2,4	14,3%	39,1%	3,0	38,5%	43,5%	2,7	28,6%	39,1%	3,6	50,0%	30,4%
10.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів	3,8	50,0%	30,4%	3,9	66,7%	34,8%	2,3	16,7%	47,8%	3,8	62,5%	30,4%

Код КВЕД	Назва ВЕД	Рівень впливу на розвиток економіки м.Києва			Рівень експортного потенціалу			Рівень наявного наукового потенціалу			Рівень наявного підприємницького потенціалу		
		Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	4,2	76,5%	26,1%	3,6	52,9%	26,1%	4,1	72,2%	21,7%	4,2	83,3%	21,7%
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії	3,7	70,6%	26,1%	2,7	33,3%	34,8%	3,4	62,5%	30,4%	4,0	73,3%	30,4%
60	Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	3,4	46,7%	34,8%	3,4	46,7%	34,8%	3,3	42,9%	39,1%	3,8	58,8%	26,1%
J	Інформація та телекомунікації	4,4	82,4%	26,1%	4,2	76,5%	26,1%	4,2	73,7%	17,4%	4,3	78,9%	17,4%
74	Інша професійна, наукова та технічна діяльність	3,2	33,3%	47,8%	3,6	53,8%	43,5%	3,9	66,7%	34,8%	3,2	38,5%	43,5%
62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	4,6	94,7%	17,4%	4,6	94,7%	17,4%	4,5	81,0%	8,7%	4,7	95,0%	13,0%
R	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	3,5	56,3%	30,4%	3,4	53,3%	34,8%	3,2	41,2%	26,1%	4,1	83,3%	21,7%
63	Надання інформаційних послуг	3,8	64,7%	26,1%	4,2	72,2%	21,7%	4,1	68,4%	17,4%	4,4	90,0%	13,0%
P	Освіта	3,4	58,8%	26,1%	3,7	58,8%	26,1%	4,1	83,3%	21,7%	3,8	52,6%	17,4%
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	2,6	31,3%	30,4%	2,6	21,4%	39,1%	2,4	18,8%	30,4%	3,5	55,6%	21,7%
35.3	Постачання пари, гарячої води та	3,4	58,8%	26,1%	2,7	15,4%	43,5%	3,4	47,1%	26,1%	3,7	63,2%	17,4%

Код КВЕД	Назва ВЕД	Рівень впливу на розвиток економіки м.Києва			Рівень експортного потенціалу			Рівень наявного наукового потенціалу			Рівень наявного підприємницького потенціалу		
		Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Частка відповідей 4 та 5 у відповідях >0	Сума з % не знаю та не дали відповіді
	кондиційованого повітря												
73	Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	3,8	62,5%	30,4%	3,6	64,3%	39,1%	3,5	58,8%	26,1%	4,2	75,0%	30,4%
I	Тимчасове розміщування й організація харчування	3,0	35,3%	26,1%	3,2	46,2%	43,5%	2,6	35,7%	39,1%	3,8	58,8%	26,1%
K	Фінансова та страхова діяльність	3,7	60,0%	34,8%	3,1	40,0%	34,8%	3,8	73,3%	34,8%	3,9	62,5%	30,4%

В свою чергу, найвищий рівень підприємницького потенціалу, на думку експертів, демонструють наступні види економічної діяльності: «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (розділ 62 КВЕД) – 4,7 бали, «Надання інформаційних послуг» (розділ 63 КВЕД) – 4,4 бали, «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» (група 21.2 КВЕД) – 4,2 бали, «Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку» (розділ 73 КВЕД) – 4,2 бали, «Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів» (розділ 60 КВЕД) – 4,1 бали та «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» (секція R КВЕД) – 4,1 бали.

При цьому найбільшим науковим потенціалом у м.Києві, на думку експертів, володіє «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (розділ 62 КВЕД) – 4,5 балів. Також високий рівень наукового потенціалу має «Освіта» (секція P КВЕД), «Надання інформаційних послуг» (розділ 63 КВЕД) та «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» (група 21.2 КВЕД) – по 4,1 балу.

Оцінюючи сектори економіки, де м. Київ має конкурентні переваги порівняно з іншими регіонами України, більшість респондентів (майже 70%) таким вважають сектор ІКТ. Близько 20% респондентів відзначили конкурентні переваги міста у сфері креативної індустрії, та фармацевтики, в галузях освіти та фінансів.

Майбутній розвиток тих чи інших видів економічної діяльності потребує впровадження нових технологій, які також можуть бути покладені в основу смарт-спеціалізації. З огляду на це, респондентам було запропоновано оцінити низку технологій, які сьогодні та у майбутньому визначатимуть розвиток економіки (Табл. 5.2). На їх думку, найбільший вплив на розвиток економіки м. Києва матимуть технології (рішення) смарт-управління та технології Індустрії 4.0, середня оцінка за якими становила 4,0 балів з 5,0 можливих. При цьому в м. Києві вже відзначається високий рівень підприємницького потенціалу для подальшого розвитку цих напрямів (середня оцінка 4,2 бали). Примітно, що високий рівень

підприємницького потенціалу відзначено у більшості запропонованих технологіях, а саме: біотехнологіях, нанотехнологіях і передових матеріалах.

Респонденти вважають, що найвищий рівень наукового потенціалу в м. Києві зосереджено у технологіях кібербезпеки та передових матеріалах (середня оцінка 4,1 бали).

Це питання також передбачало можливість експертам запропонувати свій варіант технології/процесів доцільних для розгляду в якості напрямів смарт-спеціалізації. Серед таких варіантів було названо штучний інтелект та фармацевтику.

Таблиця 5.2

Узагальнені результати відповідей на питання №3 «Оцініть, будь ласка, технології/процеси, які можуть бути обрані як напрям смарт-спеціалізації в м. Києві (від 1 до 5, де 5 найбільший, 0 – не знаю/важко відповісти)»

Технології/ процеси	Рівень впливу на розвиток економіки м.Києва		Рівень наявного наукового потенціалу		Рівень наявного підприємницького потенціалу	
	Сума з Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Сума з Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Сума з % не знаю та не дали відповіді	Сума з Середня оцінка (тих, хто надав відповідь >0)	Сума з % не знаю та не дали відповіді
біотехнології	3,50	30,4%	3,67	21,7%	4,00	21,7%
е-здоров'я	3,25	30,4%	3,50	21,7%	3,56	21,7%
кібербезпека	3,53	26,1%	4,14	8,7%	3,90	8,7%
нанотехнології	3,50	21,7%	3,90	8,7%	4,00	8,7%
передові матеріали	3,75	30,4%	4,11	21,7%	4,00	26,1%
смарт управління	4,06	26,1%	3,68	17,4%	4,20	13,0%
технології індустрії 4.0	4,00	21,7%	3,81	8,7%	4,17	0,0%
фотоніка	3,53	34,8%	3,88	26,1%	3,81	30,4%

При визначенні пріоритетів смарт-спеціалізації регіонів європейські експерти JRC також звертають увагу на соціальні виклики, що існують в регіоні. Респонденти вважають, що для м. Києва таким викликом має стати передусім стан комунальної інфраструктури (середня оцінка рівня впливу 4,4 балів з 5,0

можливих). Однак, рівень наукового та підприємницького потенціалу за цим напрямом не є достатньо високим (відповідно 3,8 та 3,6 балів).

Стосовно шляхів/механізмів взаємодії між бізнесом, владою, освітою, наукою і громадськістю в контексті визначення пріоритетів смарт-спеціалізації респонденти відзначили наступі:

- формування довгострокового бачення розвитку м.Києва на основі наукових досліджень та широких обговорень;
- розвиток державно-приватного партнерства;
- проведення спеціалізованих форумів, створення online сервісів і платформ для діалогу між зацікавленими сторонами, проведення круглих столів;
- формування ефективних та стабільних комунікацій між зацікавленими сторонами, посилення інформаційної діяльності влади, в т.ч. щодо поширення інформації про успішні проекти та практики;
- розвиток е-демократії;
- активне залучення регіональної влади до руху «Індустрія 4.0», TechUkraine, київським ІТ кластером;
- формування регіональної екосистеми для створення та трансферу технологій, в т.ч. запровадження спеціальних грантів на ДіР та інновації, орієнтація бюджету участі на інновації чи новітні технології, створені у м.Києві, створення центрів комунікації «наука-суспільство-держава-бізнес» та інших видів фінансової та інформаційної підтримки.

Анкетування підприємств міста Києва

З метою ширшого залучення підприємців до процесу визначення напрямів смарт-спеціалізації та створення фокус-груп окремо було проведено анкетування підприємств, установ та організацій (далі – підприємства) м. Києва. Питання анкети (див. Додаток Ж) були сформульовані таким чином, щоб оцінити сучасний стан і потенціал розвитку того чи іншого виду економічної діяльності, зокрема: сильні та слабкі сторони, можливості і загрози розвитку, довгострокову мету діяльності

підприємства, стан наукової та інноваційної діяльності, рівень кооперації з іншими установами та організаціями, а також шляхи взаємодії між бізнесом, владою, освітою, наукою та громадськістю в контексті смарт-спеціалізації м. Києва.

За результатами анкетування було отримано заповнені анкети від 39 підприємств м. Києва, з яких 46% - це підприємства секції R КВЕД «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок», 41% - підприємства секції С КВЕД «Переробна промисловість», з них 10% - підприємства, діяльність яких відповідає розділу 26 КВЕД «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції», 10% - підприємства за розділом 10 КВЕД «Виробництво харчових продуктів», по 5% - підприємства групи 21.2 КВЕД «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» та групи 18.1 КВЕД «Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг»; 10% - підприємства секції М КВЕД «Професійна, наукова та технічна діяльність» тощо. Перелік підприємств, що взяли участь в анкетуванні наведено у Додатку 3.

Представники підприємств **фармацевтичної галузі** (група 21.2 за КВЕД) м. Києва вважають, що місто є флагманом вітчизняної фармацевтичної промисловості, які здатні розробляти та постачати будь-які лікарські засоби всіх терапевтичних груп. Це корелює з провадженням інноваційної діяльності на цих підприємствах та впровадженням нових технологій, як вітчизняних, так і закордонних, активною співпрацею з науковими та освітніми установами, а також іншими партнерами в Україні та закордоном.

При цьому слабкими сторонами цього виду економічної діяльності є: проблеми із залученням іноземних інвестицій для створення складних рідкісних препаратів; недосконалий захист інтелектуальної власності, складна та довготривала процедура реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності, недосконала державна цінова політика; відсутність інгредієнтів та компонентів вітчизняного виробництва та залежність від імпоротної сировини та матеріалів.

Можливості розвитку підприємств за групою 21.2 КВЕД пов'язані з:

- ✓ запровадженням гарантованих державних замовлень на лікарські засоби та

преференцій національним виробникам в процесі публічних закупівель;

- ✓ вдосконаленням політики патентного захисту, податкового законодавства, державного регулювання;

- ✓ державною підтримкою інвестицій у ДіР (державні гранти).

Особливу зацікавленість київських підприємств викликає можливість участі у розвитку персоналізованої медицини, а також освоєння технологій виробництва біоподібних препаратів (біосимілярів).

В свою чергу, загрози та бар'єри для розвитку обумовлені:

- ✓ неврахуванням думки вітчизняних фармацевтичних виробників в процесі впровадження медичної реформи;

- ✓ можливим посиленням податкового навантаження;

- ✓ зростанням нестабільності в країні та невирішеністю проблем недосконалості законодавства,

- ✓ посиленням конкуренції з боку іноземних виробників.

Певною мірою бар'єри для розвитку ускладнюють реалізацію спільних інноваційно-інвестиційних проектів незалежно від місцезнаходження партнерів.

Незважаючи на те, що якість профільної освіти можна оцінити як задовільну, підприємства самостійно займаються підвищенням кваліфікації своїх працівників шляхом впровадження власних навчальних програм, запрошенням зовнішніх тренерів та направленням працівників в інші установи.

Подальша взаємодія в контексті впровадження смарт-спеціалізації м. Києва, на думку респондентів, потребує врахування потреб і пропозицій бізнесу, приведення законодавчої бази у відповідність до потреб бізнесу; запровадженням інструментів розвитку наукового потенціалу (державні гранти) та підтримки інноваційних проектів (дотації, податкові пільги тощо).

Підприємства **секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок»**, що взяли участь в анкетуванні, здійснювали основну діяльність за такими розділами КВЕД як 90 «Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг» та 91 «Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури». 50%

опитаних підприємств цієї секції повідомили, що вони є інноваційно активними, стільки ж підприємств впроваджували новітні технології, що були розроблені переважно в м.Києві та Україні. Поряд з цим, патентна активність є низькою та здійснювалася, переважно, з реєстрації авторських прав (менше 28% підприємств).

Значна частина підприємств (понад 40%) має власні науково-дослідні підрозділи. Ще два підприємства (10% від опитаних підприємств секції R) повідомили про відсутність таких підрозділів через нестачу коштів.

В цілому київські підприємства секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» активно співпрацюють з іншими установами. В основному їх партнерами є інші установи м. Києва, проте серед наукових установ-партнерів та освітніх установ зростає кількість тих, що розташовані в межах України. Примітно й те, що досить активно є співпраця з клієнтами\споживачами, науковими установами та некомерційними організаціями з країн ЄС та інших країн. Важливо, що у цій секції майже 28% підприємств впродовж останніх 3-х років реалізовували спільні інноваційно-інвестиційні проекти, в основному з партнерами з м. Києва та України. Низький рівень співпраці з європейськими партнерами певною мірою можна пояснити недостатнім рівнем (менше 45% опитаних підприємств) освіченості про можливості, що надаються Європейськими програми та фондами.

Підприємства секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» в цілому задоволені якістю підготовки кадрів у вищих навчальних закладах (лише 17% респондентів відповіли на питання негативно). В той же час, і самі підприємства також займаються підвищенням кваліфікації своїх працівників. Дві третини підприємств використовують для цього відрядження до інших профільних установ та закладів підвищення кваліфікації. Дещо менше практикується підвищення кваліфікації за ініціативою працівників та їх власним коштом (44% підприємств повідомили про такий спосіб). Лише 22% та 27% опитаних підприємств секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» повідомили про наявність власних навчальних програм та регулярне запрошення професійних тренерів.

Узагальнюючи результати їх відповідей, до сильних сторін підприємств секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» м. Києва можна віднести:

- наявність та доступ до висококваліфікованого персоналу;
- наявність унікальних колекцій та фондів, культурних цінностей тощо;
- тісна взаємодія з науковими та освітніми установами, в т.ч. закордонними;

- використання новітніх технологій, в т.ч. інформаційних;
- гнучкість та здатність швидко реагувати на зміни;
- створення об'єктів міжнародного туризму.

До слабких сторін, притаманних підприємствам секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок», можна віднести:

- зношеність обладнання та недостатнє фінансування матеріально-технічної бази;

- недорозвиненість внутрішнього ринку;
- недосконалість законодавчої бази для реалізації сучасних форм діяльності та залучення коштів меценатів;

- брак профільних спеціальностей у ВНЗ за окремими напрямками (музейний менеджмент та маркетинг, фандрейзинг);

- низький рівень оплати праці у порівнянні з іншими видами діяльності в м.Києві.

Можливості подальшого розвитку підприємств пов'язані з:

- оновленням виробничих можливостей;
- розширенням доступу до інвестиційних ресурсів, в т.ч. міжнародних грантів у співробітництві з іншими партнерами;

- подальшою цифровізацією закладів культури міста та включення їх до Київ Смарт Сіті;

- зміна підходів до організації діяльності бібліотек та музеїв у напрямі створення культурно-освітніх хабів,

- розробленням нових послуг та сервісів для киян та гостей міста, створення резонансних інноваційних культурно-мистецьких заходів та фестивалів.

В свою чергу, загрози та бар'єри для розвитку підприємств секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» обумовлені переважно економічними чинниками, зокрема – скороченням капітальних інвестицій та падінням попиту через зниження реальних доходів населення; а також зміною моделей споживання, що у свою чергу, пов'язано з розвитком цифрових технологій та їх інтеграцією в усі сфери суспільного та приватного життя.

Шляхами взаємодії між бізнесом, владою, освітою, наукою і громадськістю для перетворення діяльності у сфері мистецтва, спорту, розвагах та відпочинку у смарт-спеціалізацію м. Києва, на думку респондентів, є:

- відкритий діалог між бізнесом, владою, освітою, наукою і громадськістю;
- формування сприятливого інвестиційного клімату, зокрема – спрощення бюрократичних процедур, та збільшення фінансування інвестиційно-інноваційно проектів, в т.ч. на засадах державно-приватного партнерства;
- створення опікунських структур (наглядових рад) при закладах культури та мистецтва за участю представників зацікавлених сторін (бізнес, влада, освіта, наука, громадськість).

Підприємства за розділом 26 КВЕД **«Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції»** були представлені переважно підприємствами таких видів діяльності, як виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників (група 26.5); а також виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування (група 26.6). Три з чотирьох підприємств, які надіслали заповнені анкети, є інноваційними активними, при цьому усі вони мають науково-дослідні підрозділи. Також ці підприємства досить активно здійснюють різнопланову патентно-винахідницьку діяльність.

Майже всі підприємства, крім одного, повідомили про впровадження новітніх технологій, які переважно походять з м. Києва (2 підприємства) та країн ЄС (1 підприємство).

В той же час опитані підприємства розділу 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» активно взаємодіють з іншими підприємствами, установами та організаціями щодо постачання обладнання, матеріалів, компонентів або програмного забезпечення та з клієнтами/споживачами. Установи-партнери розташовані як в Києві і Україні, так і закордоном. Відповідно 2 з 4-х підприємств також повідомили про реалізацію спільних інноваційно-інвестиційних проектів з установами-партнерами з м. Києва та України. Відсутність проектів з європейськими партнерами корелює з низьким рівнем освіченості (лише 1 з 4-х підприємств) про можливості, що надаються Європейськими програми та фондами (наприклад, Горизонт 2020, COSME тощо).

Однак, дуже обмеженою є співпраця з вищими навчальними закладами, науковими, фінансовими установами та некомерційними організаціями (не більше 1 з 4-х підприємств повідомили про факти співпраці). Враховуючи обмеженість співпраці з ВНЗ, думки підприємств про якість підготовки кадрів у ВНЗ розділилися навпіл.

В свою чергу, підвищення кваліфікації на підприємствах здійснюються за рахунок відрядження працівників в інші профільні установи та організації з підвищення кваліфікації, а одне з підприємств також повідомило про наявність власної навчальної програми.

Сильні сторони видів діяльності за розділом 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» у м. Києві, на думку респондентів, пов'язані з унікальністю виробництв та їх спрямованістю на військово-промисловий комплекс, медицину, авіаційну сферу, які характеризуються високим експортним потенціалом, та наявністю висококваліфікованих кадрів.

Слабкими ж сторонами респондентами були зазначені: застарілість обладнання, значний вплив від імпорту; відсутність конкуренції на внутрішньому

ринку, відсутність довгострокових державних програм за окремими тематичними напрямками, що ускладнює розробленням плану розвитку виробництва, обмеженість сфери застосування продукції; проблеми підготовки кадрів за окремими напрямками, в т.ч. професійно-технічної освіти.

Можливості розвитку опитаних підприємств пов'язані з:

- розширенням співробітництва, в т.ч. освітніми установами;
- участю у державних програмах модернізації ВПК та підтримці розвитку вітчизняного авіабудування та модернізації літаків;
- полегшенням доступу до інвестиційних ресурсів;
- розробленням нових технологій, зокрема у сфері цифрових рентгенівських досліджень і томосинтезу;
- диверсифікацією номенклатури продукції.

Стосовно загроз розвитку респонденти відзначили визначили такі:

- залежність від єдиного замовника (підприємства ВПК);
- відсутність власної елементної бази (залежність від імпорту комплектуючих);
- ризики втручання в роботу силових органів (корупція);
- погіршення економічних умов та жорстка конкуренція з імпортерами обладнання, в т.ч. дешевого китайського.

Шляхами взаємодії між бізнесом, владою, освітою, наукою і громадськістю для перетворення видів діяльності у розділі 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» у смарт-спеціалізацію м. Києва, на думку респондентів, є:

- формування спільних комплексних програм співробітництва, зокрема – щодо підготовки кадрів, наукової та інноваційної діяльності;
- забезпечення доступу до фінансових ресурсів, вдосконалення податкового законодавства (зниження податкового тиску) та нормативно-правової бази щодо смарт-спеціалізації;
- поширення інформації та досвіду з питань щодо смарт-спеціалізації;

- створення державних та недержавних організацій, які б займалися смарт-спеціалізацією.

Підсумовуючи перші кроки реалізації моделі забезпечення активної участі стейкхолдерів у розробленні стратегії смарт-спеціалізації, ґрунтуючись на основних тезах експертного середовища можна дійти наступних висновків:

- м. Київ є потужним центром розвитку сектору ІКТ та креативних індустрій в Україні;
- найбільший вплив на економіку міста Києва можуть здійснити такі види діяльності, як «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (Розділ 62 КВЕД) та «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» (Група 21.2);
- експортний потенціал мають такі види діяльності як «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (Розділ 62 КВЕД), «Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів» (розділ 59 КВЕД) та «Надання інформаційних послуг» (Розділ 63 КВЕД);
- високий підприємницький потенціал демонструють наступні види діяльності: «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (розділ 62 КВЕД), «Надання інформаційних послуг» (розділ 63 КВЕД), «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» (група 21.2 КВЕД), «Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку» (розділ 73 КВЕД), «Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів» (розділ 60 КВЕД);
- науковим потенціалом забезпечені, передусім, такі види діяльності як: «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» (розділ 62 КВЕД), «Надання інформаційних послуг» (розділ 63 КВЕД) та «Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів» (група 21.2 КВЕД);
- найбільш активними та зацікавленими у співпраці з міською владою є підприємства секції R «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок», переважна частина яких отримує фінансову підтримку з боку державної або регіональної влади

(музеї, театри тощо). Підприємства цього виду діяльності мають гарні перспективи для подальшого розвитку, в т.ч. завдяки впровадженню новітніх інформаційних технологій, змінам у підходах до організації діяльності культурно-мистецької сфери та розширенню співробітництва з іноземними та вітчизняними партнерами;

- найбільш перспективними видами економічної діяльності, які можуть бути перетворені на смарт-спеціалізацію м. Києва є виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів у зв'язку з порівняно високим рівнем інноваційної активності, активною взаємодією з науковими та освітніми установами, здатністю впроваджувати новітні технології та постачати лікарські засоби широкого кола терапевтичних груп. Крім цього, підприємства даного виду діяльності мають чітке бачення перспектив розвитку, в т.ч. технологічних;

- додаткової уваги потребують види діяльності, що відносяться до розділу 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції», який характеризується високими коефіцієнтами спеціалізації. Опитані підприємства демонструють високий рівень інноваційної та патентно-винахідницької активності та науково-технічного потенціалу, проте низький рівень співробітництва з науковими та освітніми закладами та європейськими партнерами. Кожне з підприємств має вузькоспеціалізовані ринки збуту (військово-промисловий комплекс, медичне обладнання, авіаційну сферу), розвиток яких потребує скоріше державної, ніж регіональної, підтримки. З огляду на можливість досягнення синергетичного ефекту між видами діяльності розділу 26 «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» та секції J «Інформація та телекомунікації», зокрема – в рамках реалізації ініціативи КиївСмартСіті тощо, ці види діяльності доцільно розглядати разом. Такий підхід також відповідає практиці європейських регіонів.

За результатами кількісного та якісного аналізу економічного потенціалу міста Києва як напрями смарт-спеціалізації відібрано наступні види економічної діяльності:

- КВЕД 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів
- КВЕД 59.1 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм
- КВЕД 60.2 Діяльність у сфері телевізійного мовлення
- КВЕД 61.2 Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку
- КВЕД 62 Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність
- КВЕД 71.1 Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування
- КВЕД 72.1 Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук
- КВЕД 73.1 Рекламна діяльність
- КВЕД 90 Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг

Обґрунтування визначених перспективних напрямів смарт-спеціалізації м.Києва в процесі підприємницького відкриття надано у табл. 5.3.

Таблиця 5.3

Обґрунтування перспективних напрямів смарт-спеціалізації м.Києва в процесі підприємницького відкриття

Напрями смарт-спеціалізації	Види економічної діяльності (за КВЕД 2010)	Обґрунтування		Опис можливого напрямку смарт-спеціалізації за результатами публічних дискусій та європейського досвіду	Пропозиції щодо основних можливих стейкхолдерів
		Коефіцієнти спеціалізації	Підтримуючі фактори		
Інформаційно-комунікаційні технології	Розділ 62 «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність»	LQ empl.– 2,1 LQ turn – 1,91	<ul style="list-style-type: none"> • наявність наукових та освітніх установ; • наявність ІТ-екосистеми; • постійно зростаюча кількість стартапів; • наявність висококваліфікованих кадрів; • включеність в глобальні ланцюжки доданої вартості • значний інноваційний потенціал за всіма видами інновацій: продукт, процес, маркетингові та організаційні; • значний науковий потенціал 	<ul style="list-style-type: none"> • методи прогнозування на основі аналізу великих даних; • використання мехатроніки та робототехніки для підвищення якості життя; • обробка, розпізнавання та аналіз образів та мультимедійних даних; • системи кібербезпеки; • системи управління бізнес-процесами; • розробки для смарт-будинків; • розробки для смарт міст, в т.ч. для транспортного та комунального господарства; • електронні послуги для системи охорони здоров'я; • системи для допомоги особам з особливими потребами та особам похилого віку; • мобільні додатки та ігри; • використання ІТ технологій у фінансовому секторі та безпеці; • інноваційні технології взаємодії людина-технологія; • створення програм з модулями SaaS 	<p>Органи місцевого управління: Київська міська державна адміністрація</p> <p>Бізнес: EPAM, SoftServe, <u>Everest</u>, Ciklum, Netcracker, Infopulse Венчурна компанія «Ноосфера», Українська асоціація венчурного та приватного капіталу</p> <p>Громадські організації, ініціативи, платформи: Київський ІТ Кластер, Платформа 1991Civic Tech Center, АППАУ, UNIT.City КиївСмартСіті</p> <p>Наукові та освітні установи: Державний -університет телекомунікацій, НТУУ «Київський політехнічний університет», Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Інститути відділення інформатики НАН України</p>
	Група 61.2 Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку	LQ empl.– 3,39 LQ turn. – 2,60			
	Група 61.3 Діяльність у сфері супутникового електрозв'язку	LQ empl. – 3,50 LQ turn. – 2,6			
	Група 63.1 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали	LQ empl. –2,3 LQ turn. –2,06			

Напрями смарт-спеціалізації	Види економічної діяльності (за КВЕД 2010)	Обґрунтування		Опис можливого напрямку смарт-спеціалізації за результатами публічних дискусій та європейського досвіду	Пропозиції щодо основних можливих стейкхолдерів
		Коефіцієнти спеціалізації	Підтримуючі фактори		
	Група 26.1 Виробництво електронних компонентів	LQ empl. – 2,28 LQ turn.. – 1,63			ДП завод «Генератор», ПАТ «НВО «Київський завод автоматики», ПАТ «Український науково-дослідний інститут радіоапаратури», Київське ВО «Медапаратура», ДП ВО «Київприлад», ТОВ «НДЦ систем управління», Інститут відновлюваної енергетики НАН України, Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, ТОВ «Техноматика», ТОВ «Інститут гуманітарного розвитку та освітніх технологій
	Група 26.5 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	LQ empl. – 0,55 LQ turn.. – 0,48			
	Група 26.6 Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування»	LQ empl. – 2,05 LQ turn.– 1,61			
	Група 72.1 «Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук»	LQ empl.– 1,54 LQ turn. – 1,26			
Фармацевтика	Група 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	LQ empl. – 1,83 LQ turn –1,32	<ul style="list-style-type: none"> • м. Київ є флагманом вітчизняної фармацевтичної промисловості, • значний інноваційний потенціал за всіма видами інновацій: продукт, процес, маркетингові та організаційні • впровадження нових технологій, як вітчизняних, так і закордонних, активною співпрацею з науковими та освітніми установами, а також іншими партнерами в Україні та закордоном; 	<ul style="list-style-type: none"> • розвиток персоналізованої медицини; • розроблення та впровадження інноваційних технологій з виробництва лікарських препаратів; • розроблення та впровадження технологій виробництва біоподібних препаратів (біосимілярів); • розроблення та впровадження виробництва медичних препаратів з 	<p>Органи місцевого управління: Київська міська державна адміністрація</p> <p>Бізнес: ПАТ "Фармак", Корпорація "Артеріум", одним із засновників та учасників якої є ПАТ "Київмедпрепарат", ТОВ «Юрія-Фарм», ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця", ПАТ «Київський вітамінний завод», ПАТ "Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод". Комунальне підприємство «Фармація»,</p>

Напрями сма- спеціалі- зації	Види економічної діяльності (за КВЕД 2010)	Обґрунтування		Опис можливого напрямку сма-спеціалізації за результатами публічних дискусій та європейського досвіду	Пропозиції щодо основних можливих стейкхолдерів
		Коефіцієнти спеціалізації	Підтримуючі фактори		
			<ul style="list-style-type: none"> стабільне зростання попиту у світі та Україні, високий експортний потенціал 	<p>використання ліпосомальних технологій;</p> <ul style="list-style-type: none"> розроблення та впровадження препаратів імунобіологічного профілю, в т.ч. препаратів з плазми донорської крові людини; розроблення лікарських препаратів для лікування найбільш поширених в м. Києві хвороб 	<p>ТОВ «Техно-мед Україна, ТОВ «Біопро стем технолоджи, ТОВ «Інститут здоров'я нації»</p> <p>Громадські організації: Асоціація представників міжнародних фармацевтичних виробників України, Асоціація “Виробники ліків України”, Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація захисту прав споживачів лікарських засобів і медичної продукції»</p> <p>Наукові та освітні установи: Державне підприємство «Український фармацевтичний інститут якості», Національний медичний університет, Національна медична академія післядипломної освіти, Київський національний університет технологій та дизайну (Факультет хімічних та біофармацевтичних технологій), Профільні наукові установи Національної академії медичних наук України АМН,</p> <p>Інститут біохімії ім.О.В.Палладіна, Інститут фізіології ім.О.О.Богомольця, Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, Інститут молекулярної біології і генетики, Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології ім.Р.С.Кавецького, Державна установа «Інститут харчової біотехнології та геноміки Національної академії наук України»</p>
Група 72.1 «Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук» Клас 72.11 «Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій»	LQ empl.– 1,54 LQ turn. – 1,26				
Група 86.1 Діяльність лікарняних закладів	LQ empl. – 0,61 LQ turn. – 0,67	<ul style="list-style-type: none"> позитивна тенденція зміни загальної кількості зайнятих 			
Група 86.2 Медична та стоматологічна практика	LQ empl.– 1,68 LQ turn. – 1,46	<ul style="list-style-type: none"> значна кількість зайнятих (критична маса 1,6%); позитивні тенденції щодо зміни обсягів наданих послуг; наявність освітніх та наукових установ 			

Напрями смарт-спеціалізації	Види економічної діяльності (за КВЕД 2010)	Обґрунтування		Опис можливого напрямку смарт-спеціалізації за результатами публічних дискусій та європейського досвіду	Пропозиції щодо основних можливих стейкхолдерів
		Коефіцієнти спеціалізації	Підтримуючі фактори		
Креативні індустрії	Група 59.1 Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	LQ empl. – 3,05 LQ turn. – 2,36	<ul style="list-style-type: none"> • наявність науково-освітніх установ; • розвинена виробнича база (наявність великих компаній з кіновиробництва, зосередження значної кількості провідних видавництв; • державне стимулювання; • динамічний розвиток стартапів та висококваліфікованої робочої сили у ІТ галузі, що сприяє розвитку креативної економіки; • наявність креативних хабів; • активна участь у програмі «Креативна Європа» 	<ul style="list-style-type: none"> • розроблення технологій відеозйомки об'єктів, що швидко рухаються; • розроблення та впровадження технологій збереження культурного надбання; • розроблення новітніх текстильних матеріалів для сфери дизайну та моди; • створення культурно-освітніх хабів та платформ (фестивалі, тижні моди, мистецтва тощо); • розвиток інфраструктури для туристичної діяльності 	<p>Орган місцевого управління: Київська міська державна адміністрація</p> <p>Бізнес та платформи: FILM.UA Group, Кінокомпанія Star Media, Студія «Квартал 95», медіаконсалтингова компанія Media Resources Management, КП «КиївкінофільмТелерадіокомпанії UA: Перший , UA: Культура, Телерадіокомпанія «Київ, Мистецький Арсенал, Київ Арт Вік, Київ Фешн Вік, , Анна Київська Фест Театр "Золоті ворота", Київський камерний театр «Дивний замок», Київський академічний театр ляльок, КП «Дитячий кінотеатр «Кадр», Київський національний академічний Молодий театр, Національна оперета України, Національний історико-архітектурний музей "Київська фортеця", Публічна бібліотека імені Лесі Українки, Міська спеціалізована молодіжна бібліотека “Молода гвардія”, Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара», Музей історії м. Києва, Національний музей українського народного декоративного мистецтва, Музей театрального, музичного та кіномистецтва України,</p>
	Група 60.2 Діяльність у сфері телевізійного мовлення	LQ empl. – 2,22 LQ turn. – 2,14	<ul style="list-style-type: none"> • використання новітніх технологій, в т.ч. інформаційних • зосередження досить великої кількості закладів культури; • наявність кваліфікованих кадрів; • розвинена інфраструктура; • інвестиційна активність; • наявність відомих мистецьких заходів 		
	Група 71.1 Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування	LQ empl. – 1,44 LQ turn. – 1,50	<ul style="list-style-type: none"> • наявність унікальних колекцій та фондів, культурних цінностей тощо; • тісна взаємодія з науковими та освітніми установами, в т.ч. закордонними; • гнучкість та здатність швидко реагувати на зміни; • створення об'єктів міжнародного туризму. 		
	Група 73.1 Рекламна діяльність	LQ empl. – 2,618 LQ turn. – 2,35			
	Розділ 90 Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг;	LQ empl. – 1,873 LQ turn. – 1,89			
	Розділ 91 Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури	LQ empl. – 2,32			

Напрями сма- т-спеціалі- зації	Види економічної діяльності (за КВЕД 2010)	Обґрунтування		Опис можливого напрямку сма-т-спеціалізації за результатами публічних дискусій та європейського досвіду	Пропозиції щодо основних можливих стейкхолдерів
		Коефіцієнти спеціалізації	Підтримуючі фактори		
					<p>Музей видатних діячів України, Національний музей Київська картинна галерея Музей книги і друкарства України, Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків , Музей-майстерня І.П. Кавалерідзе Національна кіностудія ім.О.Довженка ТОВ "Фільмотехнік"</p> <p>Наукові та освітні установи: Український науково-дослідний інститут радіо і телебачення, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого " Київський Національний університет культури і мистецтв, Національна Академія керівних кадрів культури і мистецтв Інші: Український культурний фонд</p>

6. Пропозиції щодо системи моніторингу та показників оцінювання реалізації стратегії смарт-спеціалізації міста Києва

Головною задачею моніторингу є необхідність постійного спостереження за ходом виконання затверджених планів, програм, стратегій тощо. Як свідчить досвід країн практична реалізація стратегій смарт-спеціалізації потребує постійного спостереження та внесення відповідних корегувань. Встановлення індикаторів моніторингу та оцінювання є важливими елементами процесу розроблення RIS3 як на рівні стратегії, так і на рівні розроблення відповідного Плану дій.

Якщо задача моніторингу – спостереження за ходом виконання, то оцінювання стосується оцінки виконання стратегічних цілей. Для цього повинні бути чітко сформульовані цілі та визначені відповідні показники результативності.

Моніторинг відрізняється від оцінювання за двома основними аспектами. Метою моніторингу є перевірка виконання запланованих заходів, наскільки правильно використані кошти, що витрачені на здійснення запланованих результатів, й досягнуті прогностичні показники.

Оцінювання має на меті визначити наслідки вжитих заходів (тобто їх внесок у спостережувані зміни, виміряні показниками результативності), а також зрозуміти, чому і як ці ефекти досягаються.

Моніторинг, як правило, здійснюється суб'єктами, відповідальними за реалізацію RIS3, тоді як оцінювання повинно проводитися незалежними експертами.

Моніторинг та оцінювання доповнюють один одного. Моніторинг надає частину емпіричної бази для оцінювання, тоді як оцінювання може визначити необхідність покращення показників моніторингу.

Не існує єдиного стандартизованого підходу для розроблення системи моніторингу та оцінки RIS3, оскільки він має бути пристосований до певного регіону. Показники результатів для RIS3 повинні вимірювати зміну або еволюцію регіональної виробничої структури до діяльності, яка є конкурентоспроможною

на глобальному рівні і має більший потенціал для створення доданої вартості¹⁰⁶. Якщо результати є довгостроковими, можна використовувати проміжні показники результатів для вимірювання прогресу до досягнення визначеної мети. Наприклад, стратегія, яка визначає підтримку дослідницької діяльності, може використовувати показник «кількість патентів» як проміжний показник, тоді як метою стратегії є, наприклад, збільшити виробництво інноваційної продукції.

У контексті інноваційних стратегій смарт-спеціалізації (RIS3), моніторинг виконують три основні функції: (1) інформування про досягнуту стратегію та про те, чи реалізація йде вперед; (2) уточнити логіку втручання стратегії та зробити її зрозумілою для широкої громадськості; (3) підтримати конструктивне залучення та участь зацікавлених сторін через прозоре спілкування та сприяти побудові довіри.

Моніторинг RIS3 зосереджується на відстеженні подій, пов'язаних з політикою втручання в межах конкретних пріоритетних напрямів, визначених у стратегії. Механізм моніторингу повинен бути здатним зафіксувати та відстежувати відповідні очікувані зміни, які передбачаються в кожному пріоритеті RIS3 шляхом відповідного вибору результуючих показників.

Найкращим варіантом здійснення моніторингу, на думку експертів JRC, є його проведення шляхом продовження діалогу з тими зацікавленими сторонами (стейкхолдерами), які були залучені під час розроблення RIS3. Таким чином, моніторинг сприятиме розбудові та підтримці діалогу та знаходження консенсусу. Зацікавлені сторони можуть бути або залучені до подальшої діяльності з моніторингу, або бути уповноваженими мати доступ до фактичної інформації про досягнутий прогрес.

Моніторинг реалізації стратегії смарт-спеціалізації м.Києва згідно з рекомендаціями європейських експертів може включати до себе аналіз трьох типів індикаторів:

¹⁰⁶Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3)

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/smart_specialisation/smart_ris3_2012.pdf

- індикатори середовища, що визначають місце регіону серед інших регіонів;
- результуючі індикатори, що відображають ефективність розроблених заходів (у разі неефективності необхідний їх перегляд);
- індикатори виходу, що показують прогрес заходів, вжитих для досягнення поставлених цілей.

При цьому чітко розділити індикатори по заявлених групах у деяких випадках буває досить складно, особливо це стосується «результуючих індикаторів» та «індикаторів виходу» (або – вихідних). Важливо, щоб у процесі моніторингу аналізувалися не лише абсолютні значення того чи іншого індикатору, які характеризують процеси виробництва продукції та послуг, але і індикатори відносних змін (темів приросту/зниження). До складу «обов'язкових» показників моніторингу старт-спеціалізації повинні увійти такі:

- Частка відповідної продукції (послуг) у загальному обсязі продукції (послуг) міста;
- Рівень зайнятості відповідного виду діяльності (частка у загальній кількості зайнятих);
- Рівень заробітної плати працівників, які займаються відповідним видом діяльності;
- Частка експорту у загальному обсязі продукції, що випускається;
- Частка інноваційної продукції у загальному обсязі випуску продукції;
- Витрати на ДіР, що фінансуються підприємницьким сектором;
- Кількість поданих заявок на отримання патентів;
- Кількість отриманих патентів;
- Рівень капіталовкладень у секторах, що досліджуються (динаміка абсолютних показників та приростів).

Співвідношення значень цих показників із показниками інших країн, в першу чергу країн ЄС та країн – сусідів, які можуть бути потенційними конкурентами.

Всі ці показники мають бути доповнені показниками темів зростання.

Важливим елементом моніторингу можуть бути і прогностичні дані щодо подальшого розвитку того чи іншого сектору. При процедурі моніторингу важливо брати до уваги й іншу інформацію, зокрема дані про можливих конкурентів та новітні технології. Цю інформацію не завжди легко конкретизувати, але вона може виявитися корисною при формуванні подальших заходів з реалізації стратегії смарт-спеціалізації.

Згідно з рекомендаціями європейських експертів та результатами аналізу досвіду запровадження системи моніторингу Стратегії смарт-спеціалізації у країнах ЄС до другої групи індикаторів «Результуючі індикатори» належать показники спеціалізації, що наведені у Табл. 6.1.

Таблиця 6.1

**Перелік індикаторів для моніторингу обраних ВЕД як напрямів
смарт-спеціалізації**

	Індикатор	Періодичність	Джерело даних
1	Динаміка експорту за товарними групами	1 раз на рік	Головне управління статистики м.Києва/Держстат України
2	Концентрація експорту за видами економічної діяльності	1 раз на рік	Головне управління статистики м. Києва/ Держстат України
3	Концентрація зайнятості за видами економічної діяльності	1 раз на рік	Головне управління статистики м.Києва/ Держстат України
4	Концентрація підприємств за видами економічної діяльності	1 раз на рік	Головне управління статистики м.Києва/ Держстат України
5	Науковий потенціал	1 раз на рік	Головне управління статистики м.Києва/ Держстат України
6	Патенти / корисні моделі / промислові зразки	1 раз на рік	Головне управління статистики м.Києва/ Держстат України Державний реєстр патентів на корисні моделі
7	Наукові публікації	1 раз на рік	Головне управління статистики м.Києва/ Держстат України
	Кількість функціонуючих кластерів за напрямками спеціалізації	1 раз на рік	МЕРТ

Третя група індикаторів, забезпечуватиме моніторинг результатів втручання у розвиток напрямів смарт-спеціалізації (див. Табл 6.2).

**Перелік індикаторів для моніторингу результатів реалізації стратегії
смарт-спеціалізації**

	Індикатор	Періодичність	Джерело даних
1	Частка підприємств, які збільшили обсяг експорту в рамках реалізації стратегії смарт-спеціалізації	2 рази за 7 років	Анкетування
2	Частка підприємств, що отримали фінансову підтримку в рамках смарт-спеціалізації й вперше здійснили витрати на ДіР	2 рази за 7 років	Анкетування
3	Частка підприємств, які подали заявку на патент в рамках реалізації стратегії смарт-спеціалізації	2 рази за 7 років	Анкетування
4	Загальна кількість патентів, поданих в рамках реалізації стратегії смарт-спеціалізації	2 рази за 7 років	Анкетування
5	Кількість кластерів, кластерних ініціатив, що отримують підтримку в рамках реалізації стратегії смарт-спеціалізації	Раз на рік	Анкетування
6	Кількість заявок на національні та європейські програми у категоріях: інновації, ДіР, кластери	Раз на рік	Анкетування
7	Кількість підприємств, які отримують підтримку на ДіР в рамках реалізації стратегії смарт-спеціалізації	Раз на рік	Анкетування

Зазначимо, що перелік показників моніторингу не є сталою системою, його можна змінювати за необхідності отримання додаткової інформації.

Для реалізації процедур моніторингу важливо сформувати кваліфіковані експертні групи з 3-4 осіб, які будуть проводити відповідний аналіз. Після цього необхідно організувати загальну експертну сесію під головуванням керівника департаменту для узгодження результатів експертних груп.

Процедура моніторингу повинна проводитися раз на 3-6 місяців, але важливо брати до уваги, що статистичні дані органами державної статистики збираються із різною періодичністю, тому, можливо, отримання значень частини показників буде утруднено.

Доповнення показниками моніторингу необхідно проводити на засіданнях робочих груп. Отже робочі групи є частиною процесу підприємницького

відкриття, який відбувається з метою можливого періодичного оновлення напрямів смарт-спеціалізації регіону. Цей процес базується на моніторингу та оцінці прийнятих показників, спостереженні за змінами та виявленні нових тенденцій та явищ в економіці регіону.

Таким чином, моніторинг та робота у складі робочих груп мають стати основою для перегляду напрямів спеціалізації, визначених Стратегією смарт-спеціалізації, та для показу нових сформованих напрямків. Експерти радять періодично оновлювати документ на основі рекомендацій Робочих груп, а також сигналів та інформації, що надходять з ринку.

Вищезазначене ще раз підтверджує те, що розроблення та імплементація смарт-спеціалізації є динамічним процесом, і необхідно постійно проводити її моніторинг і оцінювання з метою відображення змін у регіональній економіці у сфері досліджень і розробок та інновацій

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

**Інноваційна активність промислових підприємств м. Києва
у 2015-2017 роках**

Код та назва видів економічної діяльності за КВЕД 2010	Кількість обстежених промислових підприємств		З них, кількість промислових підприємств, що займались інноваційною діяльністю					
			усього, од.		у % до загальної кількості обстежених промислових підприємств			
					м.Київ		Україна	
	2015	2017	2015	2017	2015	2017	2015	2017
Промисловість	86	95	86	95	17,3	20,7	17,3	16,2
Секція В Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	21	23	3	5	14,3	21,7	9	10,1
<i>Розділ 05 Добування кам'яного вугілля</i>	1	1	-	-	-	-	7,3	8,8
Секція С Переробна промисловість	436	401	76	83	17,4	20,7	19,5	18
<i>Розділи 10–12 Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів</i>	72	60	11	14	15,3	23,3	18,1	17,8
<i>Розділи 13-15 Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів</i>	26	25	5	1	19,2	4	13,2	8,7
<i>Розділи 16-18 Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність</i>	45	44	4	8	8,9	18,2	12,1	14
<i>Розділ 19 Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення</i>	2	1	-	-	-	-	28,6	13,6
<i>Розділ 20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції</i>	19	17	4	3	21,1	17,6	27	25
<i>Розділ 21 Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів</i>	15	17	8	9	53,3	52,9	47,5	53,8
<i>Розділи 22-23 Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	57	59	4	7	7	11,9	12,8	10,8
<i>Розділи 24-25 Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування</i>	63	52	7	15	11,1	28,8	17,5	18,9
<i>Розділ 26 Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції</i>	31	30	10	9	32,3	30	37,5	34
<i>Розділ 27 Виробництво електричного устаткування</i>	14	13	2	3	14,3	23,1	28,2	25,2
<i>Розділ 28 Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань</i>	28	19	6	4	21,4	21,1	26,2	22,6

Розділи 29–30 <i>Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів</i>	16	21	6	5	37,5	23,8	37	30,2
Розділ 31-33 <i>Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування</i>	48	43	9	5	18,8	11,6	14,1	13,1
Секція D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря	21	21	4	4	19	19	10,5	8,9
Секція E Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	19	14	3	3	15,8	21,4	5,5	7,3

Джерело: Статистичний щорічник м. Києва за 2017 р.

Додаток Б

Таблиця Б.1

Обсяги товарного експорту м.Києва

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Обсяги товарного експорту м. Києва, тис дол США			Питома вага товарної групи в експорті, %		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Усього	8568786,9	9738299,3	10248806	100	100	100
у тому числі						
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	103851,9	141202,9	138776,8	1,21%	1,45%	1,35%
01 живі тварини	15434,9	9924,2	9571,7	0,18%	0,10%	0,09%
02 м'ясо та їстівні субпродукти	24832	31013,5	32934,4	0,29%	0,32%	0,32%
03 риба і ракоподібні	2024,4	3126,6	2185,6	0,02%	0,03%	0,02%
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	61201,6	96680,8	93055,6	0,71%	0,99%	0,91%
05 інші продукти тваринного походження	359	457,9	1029,4	0,00%	0,00%	0,01%
II. Продукти рослинного походження	3786560,8	4008626,3	4113200,6	44,19%	41,16%	40,13%
06 живі дерева та інші рослини	430,5	781,7	601,9	0,01%	0,01%	0,01%
07 овочі	29744,4	77117,8	63878,2	0,35%	0,79%	0,62%
08 їстівні плоди та горіхи	44943,5	46328	48495,7	0,52%	0,48%	0,47%
09 кава, чай	4040,6	2678,7	1677,4	0,05%	0,03%	0,02%
10 зернові культури	3042008	2893217,6	3012598,4	35,50%	29,71%	29,39%
11 продукція борошномельно-круп'яної промисловості	46407,9	62272,6	79137,4	0,54%	0,64%	0,77%
12 насіння і плоди олійних рослин	615441,6	921112,8	903199,7	7,18%	9,46%	8,81%
13 шелак природний	29	98,4	245	0,00%	0,00%	0,00%
14 рослинні матеріали для виготовлення	3515,3	5018,8	3366,8	0,04%	0,05%	0,03%
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	1910020	2455633,1	2359316,6	22,29%	25,22%	23,02%
IV. Готові харчові продукти	736101,2	871606,3	941770,5	8,59%	8,95%	9,19%
16 продукти з м'яса, риби	636	893,4	898,6	0,01%	0,01%	0,01%
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	116912,7	132767,5	131028,7	1,36%	1,36%	1,28%
18 какао та продукти з нього	56633,5	69694,3	77378,7	0,66%	0,72%	0,76%
19 готові продукти із зерна	34366,4	34616,6	29334	0,40%	0,36%	0,29%
20 продукти переробки овочів	7399,2	9518	3512,6	0,09%	0,10%	0,03%
21 різні харчові продукти	20331,8	22475,7	19790,7	0,24%	0,23%	0,19%
22 алкогольні і безалкогольні напої та оцет	30313,3	39656,3	51139,1	0,35%	0,41%	0,50%
23 залишки і відходи харчової промисловості	447729	528763,5	597417,6	5,23%	5,43%	5,83%
24 тютюн і промислові замінники тютюну	21779,3	33221,1	31270,3	0,25%	0,34%	0,31%
V. Мінеральні продукти	161637,4	303724,3	314216,8	1,89%	3,12%	3,07%
25 сіль, сірка; землі та каміння	8024,7	11214,4	9471,1	0,09%	0,12%	0,09%
26 руди, шлак і зола	76360,8	95804,8	105964,1	0,89%	0,98%	1,03%
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	77251,9	196705,1	198781,6	0,90%	2,02%	1,94%
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	266041	351889,2	437647,4	3,10%	3,61%	4,27%
28 продукти неорганічної хімії	8702,2	26349	25906,4	0,10%	0,27%	0,25%
29 органічні хімічні сполуки	7665,8	14218,8	17665,9	0,09%	0,15%	0,17%
30 фармацевтична продукція	152171,4	153383,4	166984,4	1,78%	1,58%	1,63%
31 добрива	4313,3	22611,4	31217,4	0,05%	0,23%	0,30%

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Обсяги товарного експорту м. Києва, тис дол США			Питома вага товарної групи в експорті, %		
32 екстракти дубильні	6344,8	30108,5	79763	0,07%	0,31%	0,78%
33 ефірні олії	32254,3	37588,3	43261,8	0,38%	0,39%	0,42%
34 мило, поверхнево-активні органічні речовини	23187,1	23822,5	24036,3	0,27%	0,24%	0,23%
35 білкові речовини	1444,7	1979	4031,8	0,02%	0,02%	0,04%
36 порох і вибухові речовини	7820,6	10162,4	5901,9	0,09%	0,10%	0,06%
37 фотографічні або кінематографічні товари	193,4	211,3	136,4	0,00%	0,00%	0,00%
38 різноманітна хімічна продукція	21943,4	31454,7	38742,1	0,26%	0,32%	0,38%
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	111682	112607,4	118198,7	1,30%	1,16%	1,15%
39 пластмаси, полімерні матеріали	104917,4	105223,9	111473,4	1,22%	1,08%	1,09%
40 каучук, гума	6764,6	7383,6	6725,3	0,08%	0,08%	0,07%
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	16467,3	15397,5	14922,9	0,19%	0,16%	0,15%
41 шкури	7335,9	10674,4	11933,4	0,09%	0,11%	0,12%
42 вироби із шкіри	2288	1878,5	1799,2	0,03%	0,02%	0,02%
43 натуральне та штучне хутро	6843,4	2844,6	1190,3	0,08%	0,03%	0,01%
IX. Деревина і вироби з деревини	67546,1	99664,4	160007	0,79%	1,02%	1,56%
44 деревина і вироби з деревини	67353,2	99426,5	159783,1	0,79%	1,02%	1,56%
45 корок та вироби з нього	0	7,9	3	0,00%	0,00%	0,00%
46 вироби із соломи	192,9	230	220,9	0,00%	0,00%	0,00%
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	149234,7	73450,7	69109,9	1,74%	0,75%	0,67%
47 маса з деревини	0	1677,5	1286,5	0,00%	0,02%	0,01%
48 папір та картон	118810,8	43677,3	37460,5	1,39%	0,45%	0,37%
49 друкована продукція	30423,9	28095,8	30363	0,36%	0,29%	0,30%
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	33669,4	42385,2	45439,7	0,39%	0,44%	0,44%
50 шовк	0	0,1	-	0,00%	0,00%	#####
51 вовна	0	209,1	67,2	0,00%	0,00%	0,00%
52 бавовна	537,5	349,3	354,9	0,01%	0,00%	0,00%
53 інші текстильні волокна	331,1	326,4	549,1	0,00%	0,00%	0,01%
54 нитки синтетичні або штучні	147,4	185,4	109,7	0,00%	0,00%	0,00%
55 синтетичні або штучні штапельні волокна	10845,2	11961,2	13084,1	0,13%	0,12%	0,13%
56 вата	3519,1	5899,9	4723	0,04%	0,06%	0,05%
57 килими	49,9	157,4	186,8	0,00%	0,00%	0,00%
58 спеціальні тканини	37,1	66,1	80,9	0,00%	0,00%	0,00%
59 текстильні матеріали	2712,5	2714,7	2685,2	0,03%	0,03%	0,03%
60 трикотажні полотна	0	185,5	63,5	0,00%	0,00%	0,00%
61 одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні	1765,9	3185,6	2760,1	0,02%	0,03%	0,03%
62 одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	11345,4	14030	17027,3	0,13%	0,14%	0,17%
63 інші готові текстильні вироби	2378,3	3114,6	3747,9	0,03%	0,03%	0,04%
XII. Взуття, головні убори, парасольки	40764,5	43400,6	52803,2	0,48%	0,45%	0,52%
64 взуття	40487,6	43035,5	51984,7	0,47%	0,44%	0,51%
65 головні убори	202,9	241,5	708,9	0,00%	0,00%	0,01%
66 парасольки	0	14	17,6	0,00%	0,00%	0,00%
67 оброблені пір'я та пух	74	109,5	92	0,00%	0,00%	0,00%
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	36753,6	47893,2	53993,4	0,43%	0,49%	0,53%
68 вироби з каменю, гіпсу, цементу	6651,4	8448,9	12413,6	0,08%	0,09%	0,12%
69 керамічні вироби	23287	33046,7	33634,3	0,27%	0,34%	0,33%

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Обсяги товарного експорту м. Києва, тис дол США			Питома вага товарної групи в експорті, %		
70 скло та вироби із скла	6815,2	6397,6	7945,5	0,08%	0,07%	0,08%
XIV. 71 Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	13679,9	6154,8	2943,2	0,16%	0,06%	0,03%
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	293035,3	321309,5	552987,8	3,42%	3,30%	5,40%
72 чорні метали	207199,6	228440,5	443679	2,42%	2,35%	4,33%
73 вироби з чорних металів	61175,4	55729,5	60578,5	0,71%	0,57%	0,59%
74 мідь і вироби з неї	334,4	274,3	921	0,00%	0,00%	0,01%
75 нікель і вироби з нього	72	189,3	78,4	0,00%	0,00%	0,00%
76 алюміній і вироби з нього	8766,1	14623,9	23120,1	0,10%	0,15%	0,23%
78 свинець і вироби з нього	0	1956,1	1424,9	0,00%	0,02%	0,01%
79 цинк і вироби з нього	0	0,1	9,3	0,00%	0,00%	0,00%
80 олово і вироби з нього	0	10,8	10	0,00%	0,00%	0,00%
81 інші недорогоцінні метали	9494,2	10030,4	10514,8	0,11%	0,10%	0,10%
82 інструменти, ножові вироби	1487	3766,8	3540,6	0,02%	0,04%	0,03%
83 інші вироби з недорогоцінних металів	4506,6	6287,8	9111,1	0,05%	0,06%	0,09%
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	410050,5	455948,5	465724,9	4,79%	4,68%	4,54%
84 реактори ядерні, котли, машини	199491,1	209527,5	233561,1	2,33%	2,15%	2,28%
85 електричні машини	210559,4	245420,9	232163,8	2,46%	2,52%	2,27%
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	103713,8	85244,5	81041,3	1,21%	0,88%	0,79%
86 залізничні локомотиви	29090,3	39192,5	28007,1	0,34%	0,40%	0,27%
87 засоби наземного транспорту, крім залізничного	14936,2	14957,4	18758,1	0,17%	0,15%	0,18%
88 літальні апарати	45118,4	19501,1	31394,3	0,53%	0,20%	0,31%
89 судна	14568,9	11593,5	2881,7	0,17%	0,12%	0,03%
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	58372,6	47561,5	59646,8	0,68%	0,49%	0,58%
90 прилади та апарати оптичні, фотографічні	58270,5	47173,9	59185,1	0,68%	0,48%	0,58%
91 годинники	102,1	384,3	459,3	0,00%	0,00%	0,00%
92 музичні інструменти	0	3,3	2,4	0,00%	0,00%	0,00%
XX. Різні промислові товари	90951,1	106804,1	115536,7	1,06%	1,10%	1,13%
94 меблі	25132,3	22619,3	28494,5	0,29%	0,23%	0,28%
95 іграшки	7830,4	11028,6	13304,6	0,09%	0,11%	0,13%
96 різні готові вироби	57954,8	73156,2	73737,6	0,68%	0,75%	0,72%
97 твори мистецтва	33,6	79,2	106,3	0,00%	0,00%	0,00%
Товари, придбані в портах	2013	2599,6	2329,3	0,02%	0,03%	0,02%

Таблиця Б.2

Обсяги експорту послуг

Код КЗЕП	Найменування послуги згідно із КЗЕП	Україна			Київ		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018
	Усього	9631370,51	10446640	11854788	2594787	2939654	3458987
01	Послуги з переробки матеріальних ресурсів	1117333,32	1392085	2084268	186622,2	142433,6	183025,6
01.01	Послуги для переробки товарів з метою реалізації у внутрішній економіці	8536,1	8489,79	7979,53	0	0	0
01.02	Послуги для переробки товарів з метою реалізації за кордоном	1108797,22	1383595	2076289	186622,2	142433,6	183025,6
02	Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	223509,56	238627,8	241459,6	44845,8	50718	56650,9
03	Транспортні послуги	5264154,64	5718009	5823757	597162,4	743608,9	809985,4
03.01	Послуги морського транспорту	649980,14	607744,1	517515,3	4143,3	6130,3	8981
03.02	Послуги річкового транспорту	30193,19		*	#N/A	#N/A	#N/A
03.03	Послуги повітряного транспорту	877993,27	976948,8	1219246	221689,9	337681	380610
03.05	Послуги залізничного транспорту	549612,97	572429,5	534245,1	250329,7	280472,6	285896,5
03.06	Послуги автомобільного транспорту	233635,54	265657,3	294275,7	77611,5	76481,8	93344,7
03.07	Послуги трубопровідного транспорту	2630610,38	2998545	2959048	#N/A	#N/A	#N/A
03.08	Передача електроенергії	2325,13	#N/A	*	#N/A	#N/A	#N/A
03.09	Інші допоміжні та додаткові транспортні послуги	261483,78	232026,8	229203,6	14516,1	18840,8	22278,8
03.10	Послуги поштової та кур'єрської служби	28320,24	30558,75	35683,86	1020	1104,5	1457,1
04	Послуги, пов'язані з подорожами	220899,26	258566,4	286620	62776,3	85496,3	107564,2
05	Послуги з будівництва	293277,47	95721,07	146557	#N/A	#N/A	28580,9
05.01	Будівництво за кордоном		#N/A	121379	#N/A	#N/A	#N/A
05.02	Будівництво у внутрішню економіку		#N/A	25178,07	#N/A	#N/A	#N/A
06	Послуги зі страхування	51914,73	39483,84	44582,92	38740,2	34114,2	38717,5
07	Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	83137,28	74179,62	107144,2	14267,1	64652,1	104337,5
08	Роялі та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	28641,35	28066,95	41478,38	22252,4	22794,8	36252,9
08.01	Послуги франшизи та використання торгової марки		#N/A	12294,76	#N/A	#N/A	#N/A
08.02	Послуги, пов'язані з ліцензійною діяльністю		#N/A	21580,86	#N/A	#N/A	#N/A
08.03	Послуги, пов'язані з патентною діяльністю		#N/A	2604,9	#N/A	#N/A	#N/A
08.04	Інші роялі		#N/A	4997,86	#N/A	#N/A	#N/A

09	Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	1569154,95	1706573	2044172	1095787	1169369	1404761
09.01	Телекомунікаційні послуги	253472,73	188419,4	157158,9	#N/A	#N/A	141790,8
09.02	Комп'ютерні послуги	1105530,88	1270721	1578374	#N/A	#N/A	990762,2
09.03	Інформаційні послуги	210151,34	247432,7	308639,5	#N/A	#N/A	272207,6
10	Ділові послуги	765331,18	877810,4	1012205	506058,4	597484,9	675441,2
10.01	Послуги дослідження та розробки	153128,63	125127,1	112560,9	#N/A	#N/A	83087,8
10.02	Професійні та консалтингові послуги	324141,83	367455,5	463947,3	#N/A	#N/A	395558,3
10.03	Наукові та технічні послуги	150979,08	198775,2	211251,3	#N/A	#N/A	79879,8
10.04	Послуги з обробки та усунення забруднення навколишнього середовища	—	-	*	#N/A	#N/A	#N/A
10.05	Послуги сільського господарства та послуги видобутку	6606,42	13717,22	*	#N/A	#N/A	1700,7
10.06	Послуги операційного лізингу	30918,1	31575,76	32884,11	#N/A	#N/A	21533,9
10.07	Послуги, пов'язані з торгівлею, та посередницькі послуги	47931,22	80131,48	83634,53	#N/A	#N/A	35775,3
10.08	Інші ділові послуги	51625,9	61028,18	82579,6	#N/A	#N/A	57905,4
11	Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	10436,79	13704,59	17323,27	#N/A	#N/A	13670,2
11.01	Аудіовізуальні та пов'язані з ними послуги		#N/A	13920,86	#N/A	#N/A	#N/A
11.02	Культурні та рекреаційні послуги		#N/A	872,3	#N/A	#N/A	#N/A
11.03	Інші особисті послуги		#N/A	2530,11	#N/A	#N/A	#N/A
12	Державні та урядові послуги	3579,98	3812,84	5220,44	#N/A	#N/A	—

Додаток В

Таблиця В.1

Кількість компаній за КВЕД 26.1, що мають головний офіс в м. Києві, за типом продукції (послуг), од.

Напря́м	Кіль- кість	Напря́м	Кіль- кість
Електроніка		Устаткування, рішення для промислової автоматизації	
Активні компоненти	13	для АСУП (автоматизовані системи управління автоматизації підприємства)	6
Пасивні компоненти	13		
Мікропроцесори та мікроконтролери	17	для АСУ ТП (автоматизовані системи управління технологічними процесами)	11
Джерела живлення	13		
Датчики	17	для АСДУ (автоматизовані системи диспетчерського управління)	3
Електромагнітні ВЧ- (високочастотні) та НВЧ- (надвисокочастотні) компоненти	9		
Друковані плати	4	для АСПР (автоматизовані системи планових розрахунків)	-
Силова електроніка	13		
Дисплеї та світлодіодна продукція	13	для САПР (системи автоматизованого проектування)	1
Напівпровідникові компоненти та пристрої	12	для систем контролю технологічних параметрів	16
Електромеханічні компоненти і технології з'єднання	12	для SCADA (spervisory control and data acquisition - диспетчерське управління і збір даних)-, MES (manufacturing execution system - система управління виробничими процесами))-системи	
Контрольно-вимірювальні прилади		Промислове програмне забезпечення (комплекс послуг з автоматизації, диспетчеризації виробництва, проектування, підбор обладнання та пусконаладження)	7
Електровимірювальні прилади	13		
Радіовимірювальні прилади, генератори сигналів	7		
		Промислові комп'ютери	14
Прилади контролю та управління	15	Інтеграція і консалтинг промислової автоматизації	4
Вимірювачі, перетворювачі	11	Інше	
Засоби контролю технічних параметрів	12	Асоціації / Об'єднання / Громадські організації	-
		ЗМІ / Випуск періодичних видань	2
Метрологічне обладнання	4	Урядові установи / Органи влади / Відомства	-
Поділювачі, датчики, автоматика	13		
Рівнеміри, витратоміри	9		
Блоки живлення	14		

Примітка. Одна компанія може реєструватися в різних розділах

**Кількість компаній за КВЕД 26.2, що мають головний офіс в м. Києві,
за типом продукції (послуг), од.**

Напрямок	Кількість	Напрямок	Кількість
Персональні інформаційні і комунікаційні пристрої		Домашні цифрові технології для розваг, навчання і роботи	
Ноутбуки і субноутбуки	10	Центри домашніх цифрових розваг на базі персональних комп'ютерів і мереж	5
Планшетні комп'ютери	4		
Кишенькові комп'ютери і персональні цифрові асистенти	6	Відеосервери, цифрове відео, і технології стиснення та запису відео	6
Е-записні книжки і годинники з функцією збереження даних	1	Аудіосервери, цифрове аудіо, і технології стиснення та запису аудіо	4
Додаткове обладнання і аксесуари	8	Мультимедійні монітори	7
		Апаратні засоби і ПЗ для уведення та обробки зображень	6
		Апаратні засоби і ПЗ для друку та захисту зображень	3
		Апаратні засоби і ПЗ для архівації, управління масивами даних та передачі фото- і відеозображень	2
		Апаратні засоби і ПЗ для комп'ютерних ігор та навчання	4
		Ігрові сервери, ліцензійні ігри	1
		Ігрові консолі та ігрове програмне забезпечення для них	2
		Кабелі, шнури і перехідники, аксесуари	8

Додаток Г

**Аналіз економічного та інноваційного потенціалу м. Києва відповідно до
рекомендацій експертів JRC
(з використанням показників зайнятості та заробітної плати)**

Таблиця Г.1

Відображення економічного потенціалу: результати м. Києва

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Початкова кількість видів економічної діяльності, включених у аналіз	--	234	
Статичний аналіз – Зайнятість			
Ступінь спеціалізації	1.5	82	37,1%
Критична маса	0.5%	46	
Обидва	--	25	
Статичний аналіз – Середня зарплата			
Щодо регіону	0.95	64	41,6%
Щодо сукупної промисловості	0.95	184	
Обидва	--	64	
Зайнятість & Середня зарплата		15	16,3%
Динамічний аналіз - Зміна зайнятості			
Щодо регіону	3 з 5 років & період	49	12,7%
Щодо сукупної промисловості	3 з 5 років & період	117	
Обидва	---	43	
Динамічний аналіз – Зміна у середній зарплаті			
Щодо регіону	3 з 5 років & період	64	11,6%
Щодо сукупної промисловості	3 з 5 років & період	31	
Обидва	---	27	
Зміна зайнятості & Зміна середньої заробітної плати	--	6	0,4%
Статичний та динамічний аналіз	--	0	0

Таблиця Г.2

Визначені ВЕДз економічним потенціалом м. Києва¹⁰⁷

Код КВЕД	Назва ВЕД	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Середня заробітна плата	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна середньої заробітної плати	Обидва
	# обраних галузей	25	64	15	43	27	6
1.1	Вирощування однорічних і дворічних культур				1		
1.2	Вирощування багаторічних культур				1		
2.2	Лісозаготівлі				1		
6	Добування сирової нафти та природного газу	1	1	1			
8.1	Добування каменю, піску та глини				1		
8.9	Добування корисних копалин та розроблення кар'єрів, н.в.і.у.					1	
9.1	Надання допоміжних послуг у сфері добування нафти та природного газу		1				
10.1	Виробництво м'яса та м'ясних продуктів				1		
10.3	Перероблення та консервування фруктів і овочів					1	
10.4	Виробництво олії та тваринних жирів		1		1		
10.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів				1	1	1
10.8	Виробництво інших харчових продуктів		1				
10.9	Виробництво готових кормів для тварин		1				
11	Виробництво напоїв		1				
16.1	Лісопилльне та стругальне виробництво				1		
17.1	Виробництво паперової маси, паперу та картону		1				
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	1					
20.1	Виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах		1		1	1	1
20.3	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик				1	1	1
20.4	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів		1				

¹⁰⁷ Зеленим кольором позначені ВЕД, що пройшли встановлені порогові значення як за статистичним так і за динамічним аналізом; біло-голубим – ВЕД, що пройшли порогові значення або за статичним або за динамічним аналізом.

Код КВЕД	Назва ВЕД	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Середня заробітна плата	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна середньої заробітної плати	Обидва
21.1	Виробництво основних фармацевтичних продуктів		1				
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1	1	1	1		
22.2	Виробництво пластмасових виробів		1				
23.1	Виробництво скла та виробів зі скла				1		
23.6	Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу		1				
23.9	Виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів, н.в.і.у.				1	1	1
24.4	Виробництво дорогоцінних та інших кольорових металів				1		
24.5	Лиття металів					1	
25.2	Виробництво металевих баків, резервуарів і контейнерів		1				
25.3	Виробництво парових котлів, крім котлів центрального опалення					1	
25.4	Виробництво зброї та боєприпасів					1	
25.7	Виробництво столових приборів, інструментів і металевих виробів загального призначення					1	
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат					1	
26.3	Виробництво обладнання зв'язку		1		1		
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування		1				
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури				1	1	1
27.5	Виробництво побутових приладів				1		
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування				1	1	1
29.1	Виробництво автотранспортних засобів					1	
30.9	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.		1				
32.4	Виробництво ігор та іграшок					1	
32.5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів				1		
32.9	Виробництво продукції, н.в.і.у.					1	
33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування		1		1		
33.2	Установлення та монтаж машин і устаткування					1	

Код КВЕД	Назва ВЕД	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Середня заробітна плата	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна середньої заробітної плати	Обидва
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії		1				
35.2	Виробництво газу; розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи		1				
35.3	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря		1				
43.9	Інші спеціалізовані будівельні роботи					1	
45.1	Торгівля автотранспортними засобами		1				
45.4	Торгівля мотоциклами, деталями та приладдям до них, технічне обслуговування і ремонт мотоциклів		1				
46.1	Оптова торгівля за винагороду чи на основі контракту	1	1	1	1		
46.2	Оптова торгівля сільськогосподарською сировиною та живими тваринами		1		1		
46.3	Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами		1				
46.4	Оптова торгівля товарами господарського призначення	1	1	1			
46.5	Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням		1				
46.6	Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	1	1	1			
46.7	Інші види спеціалізованої оптової торгівлі		1				
46.9	Неспеціалізована оптова торгівля		1				
47.1	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах				1		
47.4	Роздрібна торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням у спеціалізованих магазинах	1			1		
47.5	Роздрібна торгівля іншими товарами господарського призначення в спеціалізованих магазинах					1	
47.7	Роздрібна торгівля іншими товарами в спеціалізованих магазинах	1					
47.9	Роздрібна торгівля поза магазинами		1				
49.4	Вантажний автомобільний транспорт, надання послуг перевезення речей				1		
51	Авіаційний транспорт	1	1	1			
53	Поштова та кур'єрська діяльність	1					
55.1	Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування		1				
56.1	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	1					
58.1	Видання книг, періодичних видань та інша видавнича діяльність	1					

Код КВЕД	Назва ВЕД	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Середня заробітна плата	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна середньої заробітної плати	Обидва
59.1	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	1	1	1			
60.1	Діяльність у сфері радіомовлення				1		
60.2	Діяльність у сфері телевізійного мовлення	1	1	1	1		
61.1	Діяльність у сфері проводового електрозв'язку	1				1	
61.2	Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку	1	1	1			
61.3	Діяльність у сфері супутникового електрозв'язку		1				
61.9	Інша діяльність у сфері електрозв'язку		1				
62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	1	1	1			
63.1	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали		1		1		
63.9	Надання інших інформаційних послуг		1				
64.2	Діяльність холдингових компаній		1				
64.9	Надання інших фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення	1	1	1			
65.1	Страхування	1					
66.1	Допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення		1				
66.3	Управління фондами		1				
69.1	Діяльність у сфері права	1	1	1	1		
69.2	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування		1				
70	Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	1	1	1			
71.1	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування		1			1	
71.2	Технічні випробування та дослідження		1				
72.1	Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук	1	1	1			
73.1	Рекламна діяльність	1	1	1			
73.2	Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки		1				
74.9	Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.					1	
77.1	Надання в оренду автотранспортних засобів		1				

Код КВЕД	Назва ВЕД	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Середня заробітна плата	Обидва	Зміна зайнятості	Зміна середньої заробітної плати	Обидва
77.2	Прокат побутових виробів і предметів особистого вжитку		1				
77.3	Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів		1				
77.4	Лізинг інтелектуальної власності та подібних продуктів, крім творів, захищених авторськими правами					1	
78.1	Діяльність агентств працевлаштування		1		1		
78.3	Інша діяльність із забезпечення трудовими ресурсами					1	
80.1	Діяльність приватних охоронних служб	1					
80.2	Обслуговування систем безпеки				1		
81.1	Комплексне обслуговування об'єктів				1		
82.1	Адміністративна та допоміжна офісна діяльність		1		1		
82.2	Діяльність телефонних центрів				1		
82.3	Організування конгресів і торговельних виставок				1		
82.9	Надання допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.				1		
85.1	Дошкільна освіта				1		
85.3	Середня освіта		1			1	
85.6	Допоміжна діяльність у сфері освіти				1		
86.1	Діяльність лікарняних закладів				1		
86.2	Медична та стоматологічна практика	1					
86.9	Інша діяльність у сфері охорони здоров'я					1	
87	Надання послуг догляду із забезпеченням проживання				1		
90	Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг		1		1		
91	Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури		1				
93.1	Діяльність у сфері спорту				1		
93.2	Організування відпочинку та розваг				1		
95.1	Ремонт комп'ютерів і обладнання зв'язку		1				

Таблиця Г. 3

Відображення інноваційного потенціалу: результати м. Києва

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Початкова кількість галузей, включених у аналіз	--	234	--
2014			
Інноваційний потенціал щодо області	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	34	
Інноваційний потенціал щодо сукупної промисловості	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	24	
Обидва		24	-
2016			
Інноваційний потенціал щодо області	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	45	
Інноваційний потенціал щодо сукупної промисловості	LQ вище 1.25 у 2 типах інновацій	44	
Обидва		34	--
2014 і 2016	Усі критерії за 2014 і 2016	14	2,2%
2014 і 2016 - альтернатива	Не менше 3 з 4 критерії у 2 014 і 2016	23	3,7%

Визначені ВЕД промисловості з інноваційним потенціалом – м. Київ¹⁰⁸

Код КВЕД	Назва ВЕД	2014			2016			У 2014 та 2016	Не менше 3 Критерій
		У області	У галузі	Обидва	У області	У галузі	Обидва		
	# вибраних галузей	34	24	20	45	44	34	14	23
6	Добування сирової нафти та природного газу				1	1	1		
7	Добування металевих руд				1	1	1		
8.1	Добування каменю, піску та глини								
8.9	Добування корисних копалин та розроблення кар'єрів, н.в.і.у.				1	1	1		
9.1	Надання допоміжних послуг у сфері добування нафти та природного газу				1	1	1		
10.2	Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків	1	1	1	1	1	1	1	1
10.4	Виробництво олій та тваринних жирів	1			1	1	1		1
10.5	Виробництво молочних продуктів	1	1	1	1	1	1	1	1
10.7	Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	1	1	1	1	1	1	1	1
10.8	Виробництво інших харчових продуктів	1			1	1	1		1
11	Виробництво напоїв	1	1	1	1				1
13.2	Ткацьке виробництво	1	1	1	1	1	1	1	1
14.3	Виробництво трикотажного та в'язаного одягу	1							
15.2	Виробництво взуття				1	1	1		
16.2	Виготовлення виробів з деревини, корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння		1			1			
17.1	Виробництво паперової маси, паперу та картону				1	1	1		
17.2	Виготовлення виробів з паперу та картону	1	1	1		1			1
19	Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення				1	1	1		
20.1	Виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах					1			
20.2	Виробництво пестицидів	1	1	1	1	1	1	1	1

¹⁰⁸ Біло-голубим кольором позначені ВЕД, що пройшли порогові значення за всіма критеріями інноваційного потенціалу

	компонентів і плат								
26.2	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування				1				
26.3	Виробництво обладнання зв'язку	1			1	1	1		1
26.5	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	1	1	1	1	1	1	1	1
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	1	1	1	1	1	1	1	1
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	1	1	1	1	1	1	1	1
27.3	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	1							
27.5	Виробництво побутових приладів				1	1	1		
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування				1				
28.1	Виробництво машин і устаткування загального призначення	1							
28.2	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення				1	1	1		
28.3	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства				1				
28.4	Виробництво металообробних машин і верстатів				1	1	1		
28.9	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	1				1			
29.2	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	1	1	1					
30.2	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу				1				
30.3	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	1			1				
30.9	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	1			1				
31	Виробництво меблів	1			1	1	1		1
32.5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів	1							
33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових		1			1			

	металевих виробів, машин і устаткування								
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії		1			1			
35.3	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря				1				
38.1	Збирання відходів	1	1	1					
38.2	Оброблення та видалення відходів				1	1	1		

Основні показники ефективності для ВЕД з економічним та інноваційним потенціалом м.Києва

КВЕД	Назва ВЕД	Ступінь спеціалізації, середня за 2012-2017	Частка регіональної зайнятості, середня за 2012-2017	Зарплата на працівника області, середня за 2012-2017	Зарплата на працівника що промисловості у країні, середня за 2012-2017	Зміна зайнятості щодо області, 2012-2017 (позитив на протягом # років)	Зміна зайнятості щодо промисловості у країні, 2012-2017 (позитив на протягом # років)	Зміна зарплати на працівника щодо області, 2012-2017 (позитив на протягом # років)	Зміна зарплати на працівника щодо промисловості у країні, 2012-2017 (позитив на протягом # років)	Інновації, Ступінь спеціалізації щодо області 2014				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо промисловості у країні 2014				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо області 2016				Інновації, Ступінь спеціалізації щодо промисловості у країні 2016			
										Іннов. ації прод. укту	Іннов. ації проц есу	Організаційні іннов. ації	Маркетингові іннов. ації	Іннов. ації прод. укту	Іннов. ації проц есу	Організаційні іннов. ації	Маркетингові іннов. ації	Іннов. ації прод. укту	Іннов. ації проц есу	Організаційні іннов. ації	Маркетингові іннов. ації	Іннов. ації прод. укту	Іннов. ації проц есу	Організаційні іннов. ації	Маркетингові іннов. ації
10.4	Виробництво олії та тваринних жирів	0,587	0,2%%	224,7	217,5 (5)	51,2% (5)	32,1% (5)	182,8 (5)	130,3 (5)	1,30	1,02	1,30	0,97	0,38	0,49	0,83	0,49	0,72	0,48	2,66	2,29	0,75	0,45	2,77	2,53
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1,826	0,6%	211,1	140,9 (4)	27,6% (3)	24,3% (3)	50,4 (3)	-24,2 (3)	9,79	6,59	8,37	6,25	1,13	1,27	2,54	1,35	8,83	4,83	4,59	4,46	1,24	1,33	1,30	1,47
23.9	Виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів, н.в.і.у.	0,196	0,024%:	62	79,5 (5)	80,2% (5)	80,4% (5)	91,6 (5)	31,7 (5)	0,00	0,00	4,53	1,69	0,00	0,00	3,00	1,50	1,55	1,04	1,11	1,91	1,00	1,08	1,08	1,44
26.3	Виробництво обладнання зв'язку	0,386	0,026%	144,0	186,7 (5)	9,0% (5)	27,9% (5)	-51,4 (5)	-174,3 (5)	4,04	3,17	4,03	3,01	0,38	0,38	1,52	1,14	7,74	3,11	1,11	2,86	1,37	0,99	0,47	1,41
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	0,227	0,1%	64,1	94,1 (5)	1,5% (5)	50% (5)	89,7 (5)	102,4 (5)	2,60	0,51	1,30	1,94	0,75	0,33	1,73	1,54	1,30	1,16	1,55	1,34	0,89	1,10	1,93	2,57

Таблиця Г.6

ВЕД з економічним та інноваційним потенціалом м.Києва: секції В-Е КВЕД 2010

Код КВЕД	Назва ВЕД	Зайнятість - Статика	Зайнятість - Динаміка	Інновації – 2014 і 2016	Інновації – не менше 3 критерії	Економіка & Інновації	Частка регіональної зайнятості
	Обрані галузі	3	17	14	23	5	0,95%
6	Добування сирової нафти та природного газу	1					
8.1	Добування каменю, піску та глини		1				
10.1	Виробництво м'яса та м'ясних продуктів		1				
10.2	Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків			1	1		
10.4	Виробництво олій та тваринних жирів		1		1	x	0,1%
10.5	Виробництво молочних продуктів			1	1		
10.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів		1				
10.7	Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів			1	1		
10.8	Виробництво інших харчових продуктів				1		
11	Виробництво напоїв				1		
13.2	Ткацьке виробництво			1	1		
16.1	Лісопилльне та стругальне виробництво		1				
17.2	Виготовлення виробів з паперу та картону				1		
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	1					
20.1	Виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах		1				
20.2	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції			1	1		
20.3	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик		1				
20.5	Виробництво іншої хімічної продукції			1	1		
21.1	Виробництво основних фармацевтичних продуктів				1		
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	1	1	1	1	x	0,6%
23.1	Виробництво скла та виробів зі скла		1				
23.9	Виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів, н.в.і.у.		1		1	x	0,024%
24.4	Виробництво дорогоцінних та інших кольорових металів		1				

24.5	Лиття металів			1	1		
25.4	Виробництво зброї та боеприпасів			1	1		
25.5	Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія			1	1		
25.6	Оброблення металів та нанесення покриття на метали; механічне оброблення металевих виробів				1		
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат			1	1		
26.3	Виробництво обладнання зв'язку		1		1	x	0,026%
26.5	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників			1	1		
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування			1	1		
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури		1	1	1	x	0,1%
27.5	Виробництво побутових приладів		1				
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування		1				
31	Виробництво меблів				1		
32.5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів		1				
33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування		1				

Додаток Д

Учасники конференції
«СМАРТ ВЕКТОРИ КИЄВА».
31 травня 2019 р.

№ п/п	ПІБ	Організація	Підпис
1.	ПОВОРОЗНИК Микола Юрійович	перший заступник голови Київської міської державної адміністрації	✓ +
2.	ГЕСЦЬ Валерій Михайлович	академік НАН України, директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»	✓ +
Представники ЦОВВ			
3.	СТРІХА Максим Віталійович	заступник Міністра освіти і науки України	+
4.	ОБРАЗЦОВА Анастасія	генеральний директор Директорату креативних індустрій Міністерства культури України	+
5.	МОСКАЛЕНКО Валентина Володимирівна	керівник експертної групи Директорату регіонального розвитку Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	
6.	ЄЗЕРОВА Анна Іванівна	державний експерт Директорату регіонального розвитку Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	
7.	САМСОНЮК Катерина Олександрівна	державний експерт Директорату регіонального розвитку Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	
8.	ДАМЕНІЯ Ніно	старший експерт зі Смарт спеціалізації та розвитку промисловості Команди підтримки реформ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України	
9.	ЛИСИЦЯ Тетяна Миколаївна	заступник директора Департаменту залучення інвестицій Міністерства економічного розвитку і торгівлі України	
10.	МЕЛЬНИК Андрій Михайлович	начальник відділу інструментів залучення інвестицій департаменту залучення інвестицій Міністерства економічного розвитку і торгівлі України	

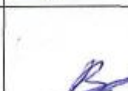

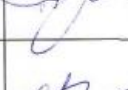

11.	ГРИЦЕНКО Дмитро Миколайович	головний спеціаліст відділу інструментів залучення інвестицій департаменту залучення інвестицій Міністерства економічного розвитку і торгівлі України	
12.	ДВИГУН Оксана Валеріївна	державний експерт експертної групи з питань інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційної політики Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України	+
13.	ЛИХАЧОВА Юлія Олегівна	державний експерт експертної групи з питань фінансових механізмів та інвестицій у розвиток інноваційної діяльності Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України	+
14.	ПРУДКА Ольга Володимирівна	керівник експертної групи з питань інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційної політики Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України	+
15.	ЧЕРНЮК Віталій Іванович	керівник експертної групи з питань комунікацій та стратегічного планування Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України	+
16.	ПУСТОВОЙТЕНКО Валерій Павлович	прем'єр-міністр України у 1997-1999 роках	
17.	КАШЕВСЬКИЙ Василь	радник з питань планування регіонального розвитку та впровадження проектів Групи радників з впровадження державної регіональної політики в Україні Програми «U-LEAD з Європою»	
18.	МАВКО Петро	національний експерт програми «U-LEAD з Європою» з питань регіонального розвитку та стратегічного планування	
19.	ПОГРЕБНА Наталія Олегівна	заступник директора Департаменту – начальник управління бізнес-клімату Департаменту економічного розвитку і торгівлі Київської обласної державної адміністрації	
20.	СТАРОВОЙТ Ірина Михайлівна	спеціаліст відділу у справах релігій та національностей Управління культури, національностей та релігій Київської обласної державної адміністрації	

Депутати Київської міської ради			
21.	АНТОНОВА Олена Юріївна	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «ВО «Батьківщина»	
22.	ГАЛАЙЧУК Ігор Васильович (Максим Глухов, уповноважений предст.)	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «ВО «Батьківщина»	<i>Глухов Максим 097-112-99-55</i>
23.	ГУМАНЕНКО Валерій Леонідович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «ВО «Батьківщина»	
24.	ДРЕПІН Антон Вікторович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Солідарність»	
25.	ЗАДЕРЕЙКО Андрій Іванович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Єдність»	
26.	КОСТЮШКО Олег Петрович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Солідарність»	<i>Петров 067-697-47-94</i>
27.	НИКОРАК Ірина Петрівна	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Солідарність»	
28.	ОПАДЧИЙ Ігор Михайлович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Солідарність»	
29.	СИРОТЮК Юрій Миколайович	депутат Київської міської ради, голова депутатської фракції «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»	
30.	СТОРОЖУК Вадим Павлович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Солідарність»	
31.	СТРАННИКОВ Андрій Миколайович	депутат Київської міської ради, голова депутатської фракції «Солідарність»	
32.	ТЕРЕНТЬЄВ Михайло Олександрович (Дущенко Раїса Петрівна, уповноважена особа)	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Солідарність»	
33.	ТЕСЛЕНКО Павло Петрович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Єдність»	
34.	ШЛАПАК Алла Василівна	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Єдність»	
35.	ЯСИНСЬКИЙ Георгій Ігорович	депутат Київської міської ради, член депутатської фракції «Солідарність»	

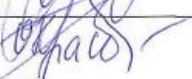

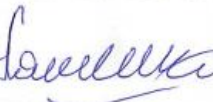

Представники в.о. КМР (Київської міської державної адміністрації) та РДА			
36.	ГУТЦАЙТ Вадим Маркович	директор Департаменту молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
37.	ЛЕЛЮК Роман Валерійович	директор Департаменту суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
38.	МЕЛЬНИК Наталія Олегівна	директор Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	✓ +
39.	НАЗАРОВ Юрій Леонідович	директор Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Телюков Лєвкєєв 097 112 99 55
40.	ПОПОВА Діана Олегівна	директор Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	+
41.	ФІОКІСТОВ Вадим Васильович (Лованкишич)	директор Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
42.	ПАНЧЕНКО Вячеслав Володимирович	перший заступник директора Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
43.	ЗАМИШЛЯК Оксана Жоресівна	начальник відділу промисловості Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
44.	БАГАН Анатолій Олександрович	заступник голови Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації	
45.	БОГУСЛАВЕЦЬ Тетяна Юріївна	заступник начальника Управління – начальник відділу Управління з питань реклами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	

46.	КОВАЛШЧИНА Наталія Порфирівна	в.о. начальника управління промисловості та інноваційної політики Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
47.	КОНДРАШОВА Наталія Михайлівна	заступник директора Департаменту промисловості та розвитку підприємництва – начальник управління регуляторної політики та підприємництва Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
48.	КУР ^О ЯН Оксана Анатоліївна	головний спеціаліст відділу науково-технічної та інноваційної політики Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	+
49.	МОХОНЬКО Вікторія Олександрівна	начальник управління координації регіональної економічної політики та стратегічного розвитку Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	
50.	САВЧЕНКО Олег Анатолійович	заступник начальника відділу науково-технічної та інноваційної політики Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	+
51.	ТИМОФІЇВА Марія	Управління туризму та промоцій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	+
52.	ШЛАПАЦЬКА Оксана Романівна	начальник відділу з питань стратегічного розвитку та міських цільових програм Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	

53.	СОРОКІНА Євгенія Михайлівна	головний спеціаліст відділу організації впровадження інформаційних систем управління розвитку інформаційних систем Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	+
54.	НІМЧУК Вікторія Іллівна	начальник відділу економіки Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації	+
55.	ЧЕРНЕНКО Наталія Миколаївна	Начальник відділу економіки Дарницької районної в місті Києві державної адміністрації	
56.	ГИРЕНКО Тамара Віталіївна	головний спеціаліст відділу економіки Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації	
57.	ЛОБАЧ Григорій Володимирович	начальник відділу з питань промисловості, підприємництва та регуляторної політики Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації	+
58.	МОРОЗ Ірена Юріївна	заступник начальника відділу економіки Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації	
59.	НІКІТІНА Кіра Семенівна	завідувачка сектором промисловості та підприємництва Печерської районної в місті Києві державної адміністрації	
60.	КОНИЧЕВА Валентина Олексіївна <i>Гурма Лариса Валер.</i>	начальник відділу економіки Подільської районної в місті Києві державної адміністрації <i>Гол. екон.</i>	
61.	ТАГІЛЬ Олена Анатоліївна	головний спеціаліст відділу економіки Святошинської районної в місті Києві державної адміністрації	
62.	КОЗЛОВА Олена Борисівна	заступник начальника відділу економіки Солом'янської районної в місті Києві державної адміністрації	
63.	ЛОЗОВИЙ Олег Анатолійович	в.о. начальника відділу промисловості, розвитку підприємництва та регуляторної політики Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації	

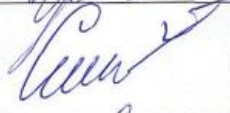

Представники підприємств, установ, організацій			
64.	АНДРИКЕВИЧ Андрій Валерійович	генеральний директор ТОВ «Компанія «Енергія води»»	
65.	АНТОНЮК Олександра Вікторівна	заступник директора з наукової роботи Інституту математики НАН України, доктор фізико-математичних наук	
66.	БАГІНСЬКИЙ Михайло Сергійович	завідувач відділу Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	
67.	БІСТРИКЕР Ерiх Золтанович	експерт з дослідницької кооперації ТОВ ДЕІнтернаціональ	
68.	БЛІНДА Любов Володимирівна	завідувач відділу Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	
69.	БОГУЦЬКА Ольга Анатоліївна	старший науковий співробітник Інститут економіки промисловості НАН України	
70.	ВОЛОЩУК Дарина Володимирівна	голова асоціації «Київ туристичний»	
71.	ГАНЬКЕВИЧ Віктор Володимирович	генеральний директор ДП «Завод 410 ЦА»	
72.	ГАХОВИЧ Наталія Георгіївна	старший науковий співробітник ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	
73.	ГІЛЬДЕНБРАНДТ Тетяна Вільгельмівна	науковий співробітник Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	
74.	ГОНЧАРЕНКО Ігор	старший проектний менеджер. Бізнес-клімат, промполітика та інновації. Офіс реформ	
75.	ГРИГА Віталій Юрійович	старший науковий співробітник відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	
76.	ГРИНЧУК Наталія Михайлівна	головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	
77.	ГРУЗДОВА Тетяна Валентинівна	молодший науковий співробітник відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	
78.	ГУЗЕЙ Валерій Іванович	експерт проекту "Розвиток інноваційної інфраструктури та вдосконалення інноваційної політики регіонів України на основі "розумної спеціалізації"	

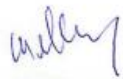

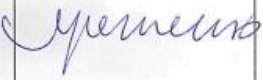
79.	ДЕЛБІН Володимир Олександрович	менеджер з питань стратегічного розвитку (Телекомунікації та інформаційні технології) Американської торгівельної палати в Україні	
80.	ДЕМІЯНЕНКО Заріна Володимирівна	менеджер з питань стратегічного розвитку (HR, туризм, медіа та комунікації) Американської торгівельної палати в Україні	
81.	ДУДКА Олександр Олексійович	координатор РЕГІОНЕТ, головний редактор журналу «Стратегія розвитку» Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку РЕГІОНЕТ	
82.	ДУЛЬСЬКА Ірина Василівна	старший науковий співробітник відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	
83.	ЄГОРОВ Ігор Юрійович	завідувач відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	
84.	ЄМЕЛЬЯНОВ Володимир Олександрович	перший заступник головного ученого секретаря Президії НАН України	
85.	ЗАБЛОДСЬКА Інна Володимирівна	директор Луганської філії. Інститут економіко-правових досліджень НАН України	
86.	ЗАВГОРОДНЯ Марія Юріївна	науковий співробітник ДУ «Інститут економіки та прогнозування»	
87.	ЗАРУДНА Ольга Станіславівна	молодший науковий співробітник ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	
88.	ЗДАРЕВСЬКА Юлія Михайлівна	генеральний директор ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ»	
89.	ЗЕНЮК Олександр Юрійович	виконавчий директор Громадської спілки «СІГРЕ Україна»	
90.	ІКОННІКОВ Владислав Валерійович	партнер з фінансового консалтингу ТОВ «Грант Торнтон»	
91.	КАРДАШЕВ Андрій Валентинович	начальник цеху автоматизованих систем управління ПАТ «Фармак» <i>Кер. Нац. університету. Кер. асист.</i>	663-297-83-86 <i>Роланд Воларола</i>
92.	КНИР Володимир Миколайович	менеджер ГО «Громадянин»	

93.	КОЛТУН Семен Львович	завідувач відділу Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	
94.	КОРОЛЬ Анна Олександрівна	старший науковий Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста співробітник	
95.	КОСТЕЦЬКА Світлана Миколаївна	завідувач відділу Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	
96.	КОШОВА Іва	заступник генерального директора ТОВ «Компанія «Енергія води»	
97.	КРАСОВСЬКА Ольга	старший консультант з питань політики розвитку МСП, к.е.н. Проект FORBIZ.	
98.	КУДРИЦЬКА Наталія Василівна	старший науковий співробітник ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України"	
99.	КУКУШКІН В'ячеслав Сергійович	керівник служби генерального директора ПрАТ «Оболонь»	
100.	ЛИПСЬКИЙ Олександр Вікторович	керівник Агентства «Lipsky Marketing Group»	
101.	ЛИСЕНКО Олександр	громадська рада при виконавчому органі Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації)	
102.	ЛІЦУК Віктор Іванович	генеральний директор ПрАТ «Чинбар»	
103.	ЛОЗОВСЬКИЙ Юрій Митрофанович	представник Співки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України	
104.	ЛУБ'ЯНКО Вадим Анатолійович	директор ДП Київський завод «Імпульс»	
105.	ЛУКАЧ Ростислав	заступник директора Агенції індустріального розвитку	
106.	ЛЯШЕНКО В'ячеслав Іванович	керівник відділення проблем соціальної економіки та регіональної політики. Інститут економіки промисловості НАН України	
107.	МАЙКО Віталій Іванович	президент Першого київського об'єднання організації роботодавців «Столиця»	
108.	МАЙСТРЕНКО Віталій Степанович	віце-президент Київської торгово-промислової палати	
109.	МАРИНІН Олександр Станіславович	директор з виробництва та реконструкції ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ»	+

110.	МАРКУС Інна Володимирівна	менеджер з питань стратегічного розвитку (Охорона здоров'я) Американської торгівельної палати в Україні	
111.	МЕЛЬНИК Валентин Петрович	голова Київської міськпрофради	
112.	НОВАК Інна Віліївна	керуючий партнер ТОВ «Грант Торнтон»	✓ +
113.	НОЧВАЙ Володимир Іванович	керівник лабораторії трансферу технологій Київський академічний університет	
114.	ОРИСЕНКО Тетяна Миколаївна	заступник голови Київської міськпрофради	+
115.	ОСАДЧИЙ Олександр Володимирович	генеральний директор державного підприємства «Виробниче об'єднання «Київприлад», голова Ради директорів підприємств, установ та організацій м. Києва	
116.	ПЕРЕВОЗНИК Олександр Петрович	начальник департаменту впровадження та супроводу інформаційно-комунікаційних систем комунального підприємства «Головний інформаційно-обчислювальний центр»	
117.	ПЕТРОВА Ірина Павлівна	старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики і розвитку підприємництва. Інститут економіки промисловості НАН України	
118.	ПИХТІН Микола Миколайович	виконувач обов'язків генерального директора комунального підприємства «Інформатика»	
119.	ПРУС Юлія Ігорівна	директор Регіонального центру міжнародних проектів і програм ННІ "Каразінська школа бізнесу", викладач кафедри управління та адміністрування, н.с.	
120.	РЕДЬКІНА Надія Олександрівна	старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	✓ +
121.	РИЖКОВА Юлія Олександрівна	науковий співробітник відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	+

122.	РОГОВЧЕНКО Анна Михайлівна	координатор проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» в Подільському районі Києва німецького товариства міжнародного співробітництва «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH»	
123.	РОДЧЕНКО Володимир Борисович	заступник директора ННІ "Каразінська школа бізнесу" Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, доктор економічних наук, професор	
124.	РУДЯ Микола Петрович	начальник відділу взаємодії з членами палати, підприємствами та організаціями Київської торгово-промислової палати	+
125.	САЛАТА Юрій Олексійович	директор комунального підприємства «Київський міський бізнес-центр»	
126.	СВІДЕНСЬКА Марія Сергіївна	викладач кафедри управління та адміністрування, фахівець I категорії Центру інноваційних методів освіти ННІ «Каразінська школа бізнесу», м.н.с.	
127.	СЕРДЮК Олександр Сергійович	старший науковий співробітник відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу Інститут економіки промисловості НАН України	
128.	СІГАЛ Олександр Ісакович	директор товариства з обмеженою відповідальністю «Інститут промислової екології»	
129.	СЛОБОЖАН Олександр Володимирович	виконавчий директор Асоціації міст України (АМУ)	+
130.	СНІГОВА Олена Юріївна	старший науковий співробітник, кандидат економічних наук, доцент. Державна установа „Інститут економіки та прогнозування НАН України”	
131.	СОКОЛОВА Ольга Євгеніївна	головний спеціаліст відділу стратегічного планування департаменту економічного розвитку і торгівлі Київської обласної державної адміністрації	
132.	СОКОЛОВСЬКИЙ Микола Григорович	директор ДП «Гальванотехніка» ПАТ «Київський завод «Радар»	
133.	СТЕЛЬМАХ Юлія Валеріївна	керівник напрямку «Харчова промисловість» Американської торгівельної палати в Україні	

134.	ТИМКІВ Стефан Якимович	секретар Ради директорів підприємств та організацій Шевченківського району м. Києва при Шевченківській районній в місті Києві державній адміністрації	
135.	ТКАЧЕНКО Наталія Григоріївна	завідувач відділу Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста	
136.	ТРОФІМЧУК Костянтин	громадська рада при виконавчому органі Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації)	
137.	ТРУШКІНА Наталія Валеріївна	старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України. Інститут економіки промисловості НАН України (м.Київ)	
138.	УЛАСИК Юлія Володимирівна	заступник директора - начальник Управління промислової та інноваційної політики	
139.	ХАУСТОВ Володимир Кирилович	Вчений секретар ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	+
140.	ХРИПУНОВА Дар'я Михайлівна	фахівець I категорії Регіонального центру міжнародних проектів і програм ННІ "Каразінська школа бізнесу", м.н.с.	
141.	ЦИПЛІЦЬКА Олена Олександрівна	науковий співробітник відділу промислової політики Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України»	
142.	ЧЕРЕВАТСЬКИЙ Данило Юрійович	завідділом проблем перспективного розвитку ПЕК Інституту економіки промисловості НАН України	
143.	ЧЕРНЕНКО Світлана Миколаївна	старший науковий співробітник відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»	
144.	ЧМИР Олена Сергіївна	завідувач відділу УкрІНТЕІ МОН України, д.с.н., проф.	
145.	ЧОРНИЙ Євген Васильович	заступник генерального директора НВП «АтомКомплексаПрилад»	
146.	ШАТІЛО Дмитро Миколайович	начальник управління операційних поліпшень ПрАТ «Київхліб»,	

147.	ШЕВЦОВА Ганна Зіївна	провідний науковий співробітник Інституту економіки промисловості НАН України	
148.	ШЕЛУДЬКО Елла Ігорівна	старший науковий співробітник ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»	
149.	ШЕСТАКОВА Катерина	громадська рада при виконавчому органі Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації)	
150.	ШОВКУН Інна Анатоліївна	провідний науковий співробітник. Державна Установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»	
151.	ЮРЧАК Олександр Володимирович	генеральний директор Асоціації Підприємств Промислової Автоматизації України (АППАУ)	
152.	ЯВОРСЬКИЙ Василь Степанович	Директор Приватного підприємства «Інструмент»	
153.	ЯРЕМЕНКО Всеволод Едуардович	директор державного підприємства «Науково-дослідний інститут «Еластик», голова Ради директорів підприємств, установ та організацій м. Києва Дніпровського району	
154.	ЯРМОЛЕНКО Богдан Андрійович	ПрАТ «Київхліб», менеджер управління операційних поліпшень	

1	Ванчук Оксана Валерівна	МОП державний експерт експертної групи з питань тех-арх. (абстрактна) документації наробами та др. тех.	Def
2	Коваленко Ольга Петрівна	Київський акад. Інститут к. ен.	Def
3	Лодар Григорій Володимирович	Дніпровецьке РДА	Def
4	Лисачова Наталія Олександрівна	МОП держ. експерт експ. гру- пи з питань тех. арх. елек-тр та інформ. директорату Інтер. та др.	Def
5	Скрипник Анатолій Миколайович	гол. спец. бюро економіки Дарницької РДА	Ca
6	Душенюк Ратса Петрівна	РП "Технісервіс" цукор	Def
7	Савва Сергійівна	тел. Київ 093 414 05 78	Def
8	Бабко Олександр Миколайович	ДУ "Інститут економік. та прогнозування"	Def
9	Зверев Микола Вікторович	КП "Київський місь- ский бизнес-центр"	Def
10	Гузєв Валерій Іванович	радионіж Ін-Т Економік. та прогнозування (067) 494-17-02	Def
11	Виченя Дроздов Валерій Іванович	директор департаменту з акон. розважки та торгівлі КОДА	Def
12	Редоманко Олена Олександрівна	менеджер продукції ПРАТ "Возарри Інтернет"	Def
13	Трушечко О.О.	Прес-служба КОДА 0996607626	Def
14	Суховаров- Морнавий Борис Васильович	експерт Атомної промисловості 095 824 50 68	Def
15	Захарченко Віталій Григорович	зав. сектору проєктів Інвал. РДП	Def
16	Томко Анатолій Сергійович	керівник проєкту ТОВ БІТ СОФТ	Def
17	Трушечко Григорій	U-LEAD	Def

Накази дирекції №2, Роль інформаційно-комунікаційних технологій в розвитку Smart City

№ п/п	ПІБ	Організація	Підпис
1.	Чемківський Дмитро Констян	061 578 70 69 Kyiv Smart City	
2.	Кремлюкowska Анна	Kyiv Smart City 063 145 87 35	
3.	Руде Микола	Київська ТПП	
4.	Кочубинська Е.С.	журнал Авто Мото Київ 093-261.22-62.	
5.	Стреланецька Д.	067 2300500 ТОВ "Інтерас"	
6.	Гнатів Б.В	ІІПУ	
7.	Розова Анна	Стандарт Київ 0016 067 59 81 65	
8.	Демид	GlobalView	
9.	Чортків Єв.	АКП	 050-324 0536
10.	Слобожан О.К.	АМУ	
11.	Коваль О.М.	МАДУ	
12.			
13.			

Лавицкая Київ Сучасні Твори
Трапезні

1. Маврун
 Наталія,
 Мухоміва Тривенький журнал 050 708 4462
2. Савицка
 Аллаємаєра сайт
 "Великий Київ" (050) 887 86-18
 savytska_kv@ukr.net

Пашенко Галина Іванівна №3 "Креативні індустрії" ек
напрям соціально-економ. розвитку

14.	Гуменюк Ю.О.	Управління туризму та прамоцій-мар	0672472019
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			

№ п/п	ПІБ	Організація	Підпис
1.	Мельник Валентин Петр.	гол. обл. Київська міська рада профетілок	
2.	Трищенко Тетяна Микола.	заст. гол. обл. - " -	
3.	Маркошин Р.А. Скелянський Станіслав.	НВЦ "Борщівський ХФЗ"	
4.	Вукучишин Вейсман Сергій Юрійович	Пр АТ "Олександр"	
5.	Тришета Анна Іванівна	Startup Professional Network, Inc	
6.	Гиньор Віктор	Таврійська РДА	
7.	Савченко Олег	Конфіданс промислові та побутові підприємства КМДА	
8.	Тиховий Наталія	ІНУ "Укрспецбюро та промисловість НАНУ"	
9.	Храпак Наталія	гол. обл. МРДА	
10.	Шелестю Є.І.І.	с.н.с. ІЕТР НАНУ	
11.	Забережний Марія	к.с. ІЕТР НАНУ	
12.	Мурватський Данило	заст. дир. ІЕТР НАНУ	
13.			

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Організація, підприємство, установа/посада	Контакти учасників конференції
15	ГАНЬКЕВИЧ Віктор Володимирович	ДП «Завод 410 ЦА», генеральний директор	
16	ЗДАРЕВСЬКА Юлія Михайлівна	ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ», генеральний директор	
17	КАРДАШЕВ Андрій Валентинович	ПАТ «Фармак», начальник цеху автоматизованих систем управління	
18	КОШОВА Іва	ТОВ «Компанія «Енергія води», заступник генерального директора	вул. Гната Хоткевича 10, офіс 179 моб:+38 (093) 592 44 17 тел: (044) 364 10 71 e-mail: i.koshevaya@we.com.ua
19	КУКУШКІН В'ячеслав Сергійович	ПрАТ «Оболонь», керівник служби генерального директора	
20	ЛІЩУК Віктор Іванович	ПрАТ «Чинбар», генеральний директор	
21	ЛИПСЬКИЙ Олександр Вікторович	керівник Агентства «Lipsky Marketing Group»	068 407 00 00 lipskygroup@gmail.com
22	ЛОЗОВСЬКИЙ Юрій Митрофанович	представник Співки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України	486 38 82 office@smpu.kiev.ua
23	ЛУБ'ЯНКО Вадим Анатолійович	ДП Київський завод «Імпульс», директор виступ (можливий)	
24	МАЙКО Віталій Іванович	президент Першого київського об'єднання організації роботодавців «Столиця»	067 401 50 87 maykovitaly@ukr.net
25	МАЙСТРЕНКО Віталій Степанович	Віце-президент Київської торгово-промислової палати	235 82 87 maistrenko@kcci.org.ua mozoleva@kcci.org.ua
26	МАРИНІН Олександр Станіславович	ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ», директор з виробництва та реконструкції	067 341 1770 astra@bhfz.com.ua

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Організація, підприємство, установа/посада	Контакти учасників конференції
27	МАРКУС Інна Володимирівна	менеджер з питань стратегічного розвитку (Охорона здоров'я) Американської торгівельної палати в Україні	imarkus@chamber.ua
28	РУДЯ Микола Петрович	начальник відділу взаємодії з членами палати, підприємствами та організаціями Київської торгово-промислової палати	
29	САЛАТА Юрій Олексійович	директор комунального підприємства «Київський міський бізнес-центр»	044 564 05 97 067 503 45 33 kmbc@i.ua
30	СИГАЛ Олександр Ісакович	директор товариства з обмеженою відповідальністю «Інститут промислової екології»	(050) 387 39 80 (044) 453 28 62 sigal@engecology.com
31	СОКОЛОВСЬКИЙ Микола Григорович	ДП «Гальванотехніка» ПАТ «Київський завод «Радар», директор виступ (можливий)	
32	СТЕЛЬМАХ Юлія Валеріївна	керівник напрямку «Харчова промисловість» Американської торгівельної палати в Україні	050 445 55 49 YStelmakh@chamber.ua
33	ТИМКІВ Стефан Якимович	Рада директорів підприємств та організацій Шевченківського району м. Києва при Шевченківській районній в місті Києві державній адміністрації, секретар	
34	ЧОРНИЙ Євген Васильович	НВП «АтомКомплексПрилад», заступник генерального директора	
35	ШАТІЛО Дмитро Миколайович	ПрАТ «Київхліб», начальник управління операційних поліпшень	
36	ЯВОРСЬКИЙ Василь Степанович	приватне підприємство «Інструмент», директор	
37	ЯРЕМЕНКО Всеволод Едуардович	Державне підприємство «Науково-дослідний інститут «Еластик», директор	

Додаток Е

Анкета

Оцінка основних напрямів смарт-спеціалізації м. Києва

*Шановні учасники конференції!**З метою визначення пріоритетів смарт-спеціалізації м. Києва просимо відповісти на питання стосовно наявного потенціалу для їх реалізації. Результати будуть використані в узагальненому вигляді.*

1. Оцініть, будь ласка, наступні види економічної діяльності в якості потенційних напрямів смарт-спеціалізації для м. Києва (від 1 до 5, де 5 найбільший, 0 – не знаю/важко відповісти)

Код та назва виду економічної діяльності	Підприємницький потенціал	Науковий потенціал	Експортний потенціал	Рівень впливу на економіку міста
10.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів			
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг			
20.4	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів			
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів			
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат			
26.2	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування			
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії			
35.3	Постачання пари, гарячої води та кондиціонованого повітря			
I	Тимчасове розміщення й організація харчування			
J	Інформація та телекомунікації			
58	Видавнича діяльність			
59	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів			
60	Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення			

62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність				
63	Надання інформаційних послуг				
К	Фінансова та страхова діяльність				
73	Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку				
74	Інша професійна, наукова та технічна діяльність				
Р	Освіта				
Р	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок				

2. В яких секторах економіки, на Вашу думку, м. Київ має переваги відносно інших регіонів України? (оберіть до трьох)

- a. _____
- b. _____
- c. _____

3. Оцініть, будь ласка, технології/процеси, які можуть бути обрані як напрям смарт-спеціалізації в м. Києві (від 1 до 5, де 5 найбільший, 0 – не знаю/важко відповісти)

Технології/процеси	Підприємницький потенціал	Науковий потенціал	Рівень впливу на економік у міста
технології індустрії 4.0			
кібербезпека			
біотехнології			
е-здоров'я			
передові матеріали			
фотоніка			
нанотехнології			
смарт управління			
Інше (вказіть) _____			

Оцініть, будь ласка, соціальні виклики, які доцільно врахувати при визначенні напрямів смарт-спеціалізації в м. Києві (від 1 до 5, де 5 найбільший, 0 – не знаю/важко відповісти)

Виклики	Підприємницький потенціал	Науковий потенціал	Рівень впливу на економіку міста
Екологічна безпека			
Стан комунальної інфраструктури			
Охорона здоров'я			
Інше _____			

4. Який сектор Ви представляєте (позначте потрібне)

(державна, регіональна)	
/підприємництво	
громадянське суспільство	

5. Які шляхи/механізми взаємодії між бізнесом, владою, освітою, наукою і громадськістю Ви можете запропонувати для перетворення окремих видів промислової діяльності у смарт-спеціалізацію м. Києва?

6. Чи готові Ви брати участь у подальших обговореннях, фокус-групах з визначення пріоритетів смарт-спеціалізації м. Києва?

Так _____

Ні _____

7. Якщо так, то вкажіть напрям та залиште Ваші контактні дані (ім'я, email):

a. Креативна індустрія _____

b. Фармацевтика _____

c. Промисловість (зазначте вид діяльності) _____

d. Сектор ІКТ

Контактні дані: _____

Дякуємо за співпрацю!

Додаток Ж
АНКЕТА

**Сучасний стан та потенціал розвитку підприємств
для визначення напрямів смарт-спеціалізації в м. Києві**

Шановні колеги!

Виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією) розпочато розроблення Стратегії розвитку міста Києва на новий плановий період відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 959 від 14.11.2018).

Цей Порядок передбачає впровадження смарт-спеціалізації у стратегічне планування розвитку регіону. Смарт-спеціалізація визначена як підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні.

Визначення сфер смарт-спеціалізації здійснюється у процесі відкритого обговорення за участю представників суб'єктів регіонального розвитку, бізнес-середовища та громадських організацій.

Просимо Вас взяти участь в опитуванні щодо сучасного стану та потенціалу розвитку виду економічної діяльності Вашого підприємства. Це сприятиме процесу розроблення Стратегії розвитку міста Києва на засадах смарт-спеціалізації.

Результати будуть використані в узагальненому вигляді.

8. Наведіть, будь ласка, вид економічної діяльності відповідно до КВЕД 2010, за яким Ваше підприємство здійснює свою діяльність

_ _ _ _ _ (код за КВЕД на рівні класу)

9. Наведіть, будь ласка, сильні сторони (переваги на ринку) впровадження зазначеного виду економічної діяльності в м. Києві (не більше трьох)¹⁰⁹:

2.1) _____

2.2) _____

2.3) _____

10. Наведіть, будь ласка, слабкі сторони впровадження зазначеного виду економічної діяльності в м. Києві (не більше трьох):

3.1) _____

3.2) _____

¹⁰⁹ Приклади відповідей на запитання 2, 3, 4, 5 наведено у додатку

3.3) _____

11. Наведіть, будь ласка, можливості для подальшого розвитку зазначеного виду економічної діяльності в м. Києві (не більше трьох).

4.1) _____

4.2) _____

4.3) _____

12. Якої мети (результатів) прагнете досягти Ваше підприємство у перспективі 10-15 років?

5.1) _____

5.2) _____

5.3) _____

13. Наведіть, будь ласка, бар'єри та загрози для подальшого розвитку зазначеного виду економічної діяльності в м. Києві (не більше трьох).

6.1) _____

6.2) _____

6.3) _____

14. Чи є ваше підприємство інноваційно активним?

Так

Ні

Важко відповісти/не знаю.

15. Чи здійснювало Ваше підприємство патентну або винахідницьку діяльність за останні 3 роки:

	Так	Ні
Подавало заявку на винахід (корисну модель)	☐	☐
Подавало заявку на промисловий зразок	☐	☐
Реєструвало знак для товарів і послуг	☐	☐
Реєструвало авторські права	☐	☐

16. Чи має Ваше підприємства власний науково-дослідний підрозділ?

Так _____

Ні, не має потреби _____

Ні, недостатньо ресурсів _____

17. Чи впроваджує Ваше підприємство новітні технології?

18. Так , регіон походження технологій:

м. Київ	Україна	Країни ЄС	Інші країни
☐	☐	☐	☐

Ні

19. Чи співпрацює Ваше підприємство з іншими підприємствами, установами та організаціями.
Зазначте типи партнерів та місце їхнього розташування

Можливі декілька варіантів відповіді

Типи партнерів, з якими Ви співпрацюєте	м. Київ	Україна	Країни ЄС	Інші країни
Постачальники обладнання, матеріалів, компонентів або програмного забезпечення	☐	☐	☐	☐
Клієнти/споживачі	☐	☐	☐	☐
Заклади вищої освіти	☐	☐	☐	☐
Наукові установи	☐	☐	☐	☐
Фінансові установи (банки, фонди тощо)	☐	☐	☐	☐
Некомерційні організації	☐	☐	☐	☐

20. Чи реалізовувало Ваше підприємство спільні інноваційно-інвестиційні проекти за останні 3 роки?

Так , партнери з:

м. Київ	Україна	Країни ЄС	Інші країни
☐	☐	☐	☐

Ні

21. Чи відомо Вам про можливості, що надаються Європейськими програми та фондами (наприклад, Горизонт 2020, COSME тощо)

Так Ні

22. Чи задовольняє Вас рівень підготовки фахівців у зазначеному виді економічної діяльності в вищих навчальних закладах м. Києва та України

Так	☐
Скоріше так	☐
Скоріше ні	☐
Ні	☐
Важко відповісти/не знаю.	☐

23. Чи здійснюється підвищення кваліфікації працівників на Вашому підприємстві?

Так, підприємство має власні навчальні програми

- Так, підприємство регулярно запрошує професійних тренерів
- Так, підприємство направляє працівників в інші профільні установи та організації з підвищення кваліфікації
- Так, за ініціативою працівників та їх власним коштом
- Ні, немає потреби у додатковому навчанні

24. Чи готові Ви до співпраці з органами місцевої влади для отримання коштів Європейського Союзу в рамках секторальної підтримки регіонального розвитку та імплементації стратегії смарт-спеціалізації в м. Києві?

Так Ні

25. Які шляхи/механізми взаємодії між бізнесом, владою, освітою, наукою і громадськістю Ви можете запропонувати для перетворення окремих видів економічної діяльності у смарт-спеціалізацію м. Києва?

Дякуємо за співпрацю!

Інформацію просимо надсилати на e-mail v.gryga@gmail.com, yu.ruzhkova@gmail.com, org@guekmda.gov.ua.

Додаток 3
Перелік підприємств, що прийняли участь в анкетування

Код КВЕД	Назва ВЕД	Назва підприємства
10.42	Виробництво маргарину і подібних харчових жирів	ПрАТ Київський маргариновий завод
10.51	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	ТОВ Фірма «Фавор»
10.71	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	ПрАТ «Київхліб»
10.84	Виробництво прянощів і приправ	ПрАТ «Завод молочної кислоти»
10.86	Виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів	Науково-виробниче підприємство «Укрпромінвест -16»
12	Виробництво тютюнових виробів	ПрАТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна»
16.23	Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів	ПАТ «Деревообробний комбінат №7»
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	<i>від промисловців Шевченківської районної державної адміністрації м. Києва</i>
18.11	Друкування газет	UMH group
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	ПАТ «Фармак»
21.2	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	ПАО НПЦ «Борщаговский ХФЗ»
26.11	Виробництво електронних компонентів	ДП завод «Генератор»
26.51	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	ПАТ "НВО «Київський завод автоматики»
26.51	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	ПАТ «Український науково-дослідний інститут радіоапаратури»
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	ТДВ «Київське ВО «Медапаратура»
31.01	Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі	Виробництво меблів
72.11	Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій	Інститут продовольчих ресурсів НААН
72.19	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	Інститут надтвердих матеріалів НАН України
72.19	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	ДП «ДНІЦ СКАР»
73.1	Рекламна діяльність	ПП "Впроваджувальна експериментальна лабораторія"
90.01	Театральна та концертна діяльність	Театр "ЗОЛОТІ ВОРОТА "
90.01	Театральна та концертна діяльність	КЗ «ТВЗК «ККТ «Дивний замок»

90.01	Театральна та концертна діяльність	Київський академічний театр ляльок
90.01	Театральна та концертна діяльність	КП Дитячий кінотеатр «Кадр»
90.01	Театральна та концертна діяльність	ТВЗК «Київський академічний Молодий театр»
90.01	Театральна та концертна діяльність	Національна оперета України
90.02	Діяльність із підтримки театральних і концертних заходів	Національний історико-архітектурний музей "Київська фортеця".
91.01	Функціонування бібліотек і архівів	Публічна бібліотека імені Лесі Українки
91.01	Функціонування бібліотек і архівів	Міська спеціалізована молодіжна бібліотека "Молода гвардія"
91.01	Функціонування бібліотек і архівів	<i>Культура Печерська РДА</i>
91.02	Функціонування музеїв	Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара»
91.02	Функціонування музеїв	Музей історії м. Києва
91.02	Функціонування музеїв	Національний музей українського народного декоративного мистецтва
91.02	Функціонування музеїв	Музей театрального, музичного та кіномистецтва України
91.02	Функціонування музеїв	Музей видатних діячів України
91.02	Функціонування музеїв	Національний музей Київська картинна галерея
91.02	Функціонування музеїв	Музей книги і друкарства України
91.02	Функціонування музеїв	Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків
91.02	Функціонування музеїв	Музей-майстерня І.П. Кавалерідзе